

Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
Centrul Sociologie și Psihologie Socială

CAPITALUL SOCIAL CA FACTOR DETERMINANT AL COEZIUNII SOCIALE

CAPITALUL SOCIAL CA FACTOR DETERMINANT AL COEZIUNII SOCIALE

Autori:

Ludmila Malcoci, dr. hab în sociologie,
profesor cercetător

Victor Mocanu, dr. în sociologie,
conferențiar cercetător

Ludmila Ciocan, doctorandă

Chișinău - 2022

**Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
Centrul Sociologie și Psihologie Socială**

CAPITALUL SOCIAL CA FACTOR DETERMINANT AL COEZIUNII SOCIALE

Autori:

**Ludmila Malcoci, dr. hab în sociologie,
profesor cercetător**

**Victor Mocanu, dr. în sociologie,
conferențiar cercetător**

Ludmila Ciocan, doctorandă

CZU 316.4
M 17

Lucrarea este recomandată pentru publicare de Consiliul Științific
al Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice,
P.V. nr. din 26 octombrie 2022

Capitalul social ca factor determinant al coeziunii sociale.

Monografia este elaborată în baza rezultatelor studiului sociologic din cadrul Programului de Stat (2020-2023) „Formarea și consolidarea coeziunii sociale în Republica Moldova în contextul apropierii de Uniunea Europeană”
20.80009.1606.13

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Malcoci, Ludmila.

Capitalul social ca factor determinant al coeziunii sociale / Ludmila Malcoci, Victor Mocanu, Ludmila Ciocan; Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, Centrul Sociologie și Psihologie Socială. – Chișinău: S. n., 2022 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 223 p. : fig., tab.

Rez. paral.: lb. rom., engl. – Bibliogr.: p. 221-223 (29 tit.).

ISBN 978-9975-3430-2-2.

316.4

M 17

CUPRINS

Cuvânt înainte	4
Summary	7
Summar	15
Capitolul 1. Capitalul social: abordări teoretico-metodologice	23
Analiza capitalului social din perspectivă istorică	23
Dimensiunile, nivelurile și tipurile capitalului social în teoretizarea conceptului	29
Interferențe privind coeziunea socială și capitalul social	31
Aspecte de măsurare și domenii de cercetare empirică	33
Metodologia cercetării capitalului social ca factor al determinării coeziunii sociale	39
Capitolul 2. Capitalul social ca factor determinant al activismului civic și coeziunii sociale	51
Aparținerea la grupuri/rețele	51
Accesul la informație și surse de informare	74
Nivelul de încredere	87
Participarea la viața politică și comunitară	105
Responsabilitatea socială și solidaritatea socială	120
Capitolul 3. Capitalul social și bunăstarea socială	150
Percepțiile populației privind asigurarea socio-economică	150
Percepțiile populației privind securitatea personală și libertățile	172
Percepțiile populației privind discriminarea	185
Percepțiile sociale privind corupția	192
Capitolul 4. Capitalul social și mobilitatea socială	196
Mobilitatea educațională	196
Mobilitatea ocupațională	201
Mobilitatea statutului social	211
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	217
BIBLIOGRAFIE	221

CUVÂNT ÎNAINTE

Perpetuarea tranziției în Republica Moldova comportă consecințe care nu se dovedesc a fi un suport durabil pentru dezvoltare și modernizare. Situația precară favorizează neîncrederea în autoritatea statului, diminuează capacitățile de funcționalitate instituțională, nu contribuie la consolidarea coeziunii sociale și favorizează exodul, în special din mediul tinerilor, nu doar din considerente de caracter social-economic. Acordarea Republicii Moldova a statutului de țară-candidat a Uniunii Europene reprezintă o realizare și, în același timp, un imbold edificator pentru implementarea politicilor de modernizare prin dezvoltare și democratizare, procese în cadrul cărora un rol determinant revine fortificării capitalului social, abordat în prezenta lucrare, în calitate de factor important în vederea asigurării și consolidării coeziunii sociale.

Capitalul social întrunește nivelul de încredere în instituțiile puterii de stat și în persoane, participarea politică, solidaritatea socială și incluziunea, responsabilitatea socială și accesul la sursele de informare. Capitalul social se află în strânsă interconexiune cu bunăstarea socială și cu mobilitatea socială, sinergia raporturilor fiind cu diferit grad de simetrie/asimetrie sistemică, în funcție de arhitectura societății, exprimată prin interferențe, atitudini și percepții.

Bineînțeles, societatea este organism aflat mereu în transformare (chiar și societățile cu democrație sustenabilă și clasă medie primordială), pandemia și războiul din Ucraina nu puteau să nu conțină consecințe asupra stării de lucruri din Republica Moldova. Însă un rol important revine și factorului politic (schimbarea elitei de guvernare în anii 2020 și 2021), situație care a contribuit la schimbări, la transformări în comportament, percepție și atitudine. Astfel, societatea din Republica Moldova se află în permanentă schimbare, condiționată de mobilități, activism civic și participare politică. Vom accentua, de asemenea, impactul actului de agresiune asupra Ucrainei și inflația soldată cu scăderea nivelului de trai al oamenilor, factori care nu pot să nu aibă consecințe asupra persuasiunii realităților social-politice, atât referitor la politica internă, cât și privind politica externă și relațiile internaționale, provocând fragmentare și excluziune.

O evaluare finală denotă că investigațiile științifice care și-au găsit reliefare în prezenta lucrare sunt realizate pe un suport solid, bine fundamentat conceptual-teoretic și metodologic, cu valențe interdisciplinare, iar cercetările empirice, cantitative și calitative desfășurate imprimă rezultatelor obținute valoare aplicativă incontestabilă. Concluziile și recomandările sunt utile în cunoașterea și explicarea interferențelor dintre capitalul social și coeziunea socială, necesare pentru oamenii și societatea din Republica Moldova.

**Victor Juc, *doctor habilitat în științe politice,*
*profesor universitar***

SUMMARY

- The basic constituents of social capital are a high level of trust, participation in different organizations/networks, active involvement in political and community life, high degree of community responsibility. We will analyze below all the aspects mentioned above to create an impression of the social capital in the Republic of Moldova.
- *The level of trust of the respondents.* The population of the Republic of Moldova continues to show a very low level of trust towards all state institutions, political parties, mass media and NGOs. Respondents only trust their family members, colleagues, neighbors, friends and Church. The respondents' level of trust in most people is also quite low. 2/3 of the population believes that it is necessary to be vigilant in dealings with people, and every fifth respondent - that you cannot trust people at all.
- *Degree of participation in organizations/networks.* The share of respondents who declared that they are party members or that they are members of public associations is very low, a fact that can be explained by a degree of repulsion towards association. This phenomenon is explainable if we take into account the fact that previous generations were somehow forced to be part of various pro-state organizations, such as Komsomol or party organizations, as well as the fact that civil society organizations are a relatively new phenomenon for post-soviet countries. Regarding the structure of these organizations, we would like to mention that the share of men, those from rural areas, over 40 years old prevails in party organizations. At the same time, in the case of public associations, women from rural areas, aged up to 50, predominate.
- *Political activism.* Although in 2021, compared to 2020, the share of the population interested in politics increased by about 5%, the interest shown in politics continues to be at a very low level. 2/3 of respondents indicated that they are little or very little interested in politics. However, the electoral activism of the respondents is quite high. Thus, about 81% of the respondents are part of the group with a high level of electoral participation, being characterized by participation in the last three elections: parliamentary, presidential and local. In the group with a high level of electoral activism, the share of women, people from rural areas, people over 30 years old, people with vocational or higher education are higher. The analysis of the political behavior of the respondents shows a low level of participation of the respondents in signing

petitions, in strikes, political demonstrations etc. Thus, in the last five years only 15% of the respondents signed some petitions/complaints, and 9% participated in demonstrations, strikes.

- *Community activism.* According to the results of the research, the level of community participation of the respondents is medium to low. Thus, the group with a high level of community participation comprises about 26%, the group with an average level of community participation - 44% and the group with a low level of community participation - 29%. The analysis of the composition of the group with a high level of community participation shows a higher share of women, people from rural areas, people over 30 years old and people with a high level of education. In the group with a low level of community participation, there is a higher share of men, people aged 18-29, people with a low level of education and those from urban areas.
- *Social solidarity.* Data analysis shows that the degree of solidarity in communities continues to be very low. More than 2/3 of respondents believe that people help each other very little or not at all and that their families benefit from little or no support from their community in difficult times. Compared to 2020, in 2021 there was a significant increase in the share of people who believe that they cannot count on community help at all (from 21% to 34%) and who are of the opinion that people from communities think more about personal benefits than the common ones (from 60% to 67%). In the last 3 years more than 80% of the respondents were involved very little or not at all in charity activities, voluntary activities organized by churches and NGOs. The distribution of respondents by level of charity activism helped us to develop the profile of active and less active people in the field of charity. So, the average portrait of people with a high level of charity activism is as follows: woman aged between 30-64, from rural or urban areas, from the Central or South geographical areas, employed in the public sector and has average income or above average. The average portrait of people with a low level of charity activism would be the following: male, aged between 18-29 years or 65+ years, from rural or urban areas, from the Municipality of Chisinau or the Northern Zone, employed in the private or informal sector and has below average or very low income.
- *Social responsibility.* The research also highlighted the fact that the level of social responsibility of the population is very low. Thus, although at the level

of attitudes, more than 2/3 of the population understands that paying taxes is a responsibility of every citizen and that this fact is important for better life in Republic of Moldova, at the level of practical behaviors, the share of people who are ready to pay higher taxes to contribute to the welfare of vulnerable groups is quite low, the Dominant Opinion Index (IOPD) being equal to (-) 23.

- *Civic activism and social capital.* As a result of the typology, we managed to establish two distinct groups of respondents: the first group - with a high level of civic activism (actively participates in elections, in the development of local and national policies, is actively involved in community and charity activities) and the second group - the others or the general population (they get little or no involvement in electoral, community, charity activities). The group of respondents with a high level of civic activism constituted only 14% of the sample, and the others, or the reference group - 86%. According to the demographic characteristics, people with a high level of civic activism are mostly women, from the countryside, the Central and Southern areas, aged between 30-49 years, with higher education, employed predominantly in the public sector. As a result of the analysis of both groups, we determined that the group of respondents with a high level of civic activism is also characterized by a higher social capital than the other group. Thus, in the group of respondents with high civic activism, is much higher the share of party members and NGO members, the share of respondents who trust the local and central public authorities, the share of respondents active politically and at the community level. For example, in the group with a high level of civic activism, the share of those who participated in charity actions in the last three years (65%) exceeds 8 times the share of those in the reference group. The share of those who participated in voluntary activities organized by the church (41%) exceeds 3.5 times the share of those in the reference group (11%). Respondents with a high level of civic activism are more willing to pay additional taxes on the condition of reducing vulnerability than the general population, the IOPD being equal to 9%.

- *Social welfare and social capital.* The analysis of the research results shows an average degree of life satisfaction of the respondents (IOPD =5%). The share of people dissatisfied with life is higher among men, people aged 25-29, people from rural areas, with little education, unemployed, with below average or low-income levels. However, more than 2/3 of the respondents mentioned

that they have a better/much better life than their parents, and all of them expressed optimistic visions for their children, considering that they will have a much better life. According to the research, respondents continue to be very dissatisfied with health services (IOPD=-31%), social assistance services (IOPD=-11%), public order maintenance services (IOPD=-15%), services of education (IOPD=10%), infrastructure services (road quality (IOPD=-52%), public transport (IOPD=-11%), household waste disposal (IOPD=-5%)). People with low incomes, from rural areas, over 40 years of age are mostly dissatisfied with these services. Respondents were more satisfied with the community they live in (IOPD=35%), the house they live in (IOPD=47%), jobs (IOPD=20%), the food products they have access to (IOPD=15%), the way of spending free time (IOPD=5%), access to information (IOPD=52%) and access to the Internet (IOPD=60%). The comparative analysis of the degree of satisfaction with different aspects of life on groups with different levels of civic activism shows that in the group with high civic activism the share of respondents satisfied with the community, the house in which they live, the quality of food products, jobs, free time, access to information and the Internet is much higher compared to the reference group. The research also highlighted the fact that the COVID-19 pandemic had a disastrous effect on the quality of life, especially for groups with a low level of education, from the countryside, young people, and the elderly. More than 2/3 of respondents continue to fear that they might get sick with COVID-19 and not have access to medical services, that they will not be able to work because of the disease, and that they will not have enough financial resources to pay for communal services, food, children's education. About 2/3 of the respondents are not very satisfied with the way the Government managed the crisis caused by the pandemic, and about the same number show a low level of confidence in the fact that the state institutions could help them in the conditions in which they would face a case of severe diseases. The vast majority continue to rely only on relatives and friends in urgent cases

- *Personal security and freedoms.* The data on respondents' level of safety during the day and at night in their homes and on the street revealed that the vast majority of respondents feel safe in their homes both during the day and at night. At the same time, the situation is reversed in the case of safety on the street during the day and at night. Thus, the share of respondents who feel safe in the street during the day exceeds by only 2% the share of those who do not feel safe in the street. The share of respondents who do not feel

safe in the street at night exceeds 49% of the share of those who feel safe. It should be noted that the share of respondents who feel insecure in the street at night is higher in the urban environment, among women, in the 25-29 age group. The high degree of insecurity in the community is also accentuated by the lack of trust of the majority of the respondents in the people in the community, in the fact that the latter will jump to offer a helping hand in case of need. Thus, the share of respondents who believe that strangers will not return a wallet with lost money exceeds about 75% of the share of those who believe that the wallet will be returned. The level of safety in the community includes other aspects along with those mentioned above, such as the possibility to publicly express political views, religion, the absence of abuse in schools and against women etc. According to the research, most respondents can talk openly about the religion they share, more than half of the respondents do not face cases of abuse and discrimination at school and at work. However, a large part of the respondents indicated that they are not quite able to express their political views in public (IOPD=-21%). The share of respondents who cannot express their political views is higher in rural areas, in the 25-29 age group.

- *Social distance and level of discrimination.* Based on the research results, the Social Distance Index (IDS) between respondents and different social groups was estimated. The analysis of the Social Distance Index on different groups shows that the respondents have the lowest social distance with Moldovans (IDS=1) and Romanians (IDS=1.8), with whom they have self-identify and accept them as family members. The Social Distance Index is also reduced in the case of Russians (IDS=2.3), which means that they are also accepted as neighbors. The social distance is average between respondents and Jews (IDS=2.9), people with physical disabilities (IDS=3), people with intellectual disabilities (IDS=3.1), people of another race (IDS=3.4), Roma (IDS=3.4), which means that these categories of people are accepted as colleagues, but not as neighbors and family members. The social distance is higher than average between respondents and people with HIV (IDS=3.5), homeless people (IDS=3.5), immigrants (IDS=3.6), Muslims (IDS=3.7), ex-convicts (3.7), homosexuals (4.0) and drug users (4.2), which means that these categories of people are accepted as members of the community, but not as colleagues, neighbors, family members. The level of discrimination was also measured based on people's self-assessment. Thus, the respondents were asked if in the last 12 months they felt discriminated against on the following aspects: income,

education, religion, ethnicity, political opinions, gender, age, state of health, disability, language they speak and sexual orientation. As a result of the self-assessment, we found that the respondents most felt discriminated against poverty (46%), studies (23%), political opinions (23%), health (22%), the language they speak (17%), age (16%), ethnicity (13%), religion (11%), disability (7%), gender (6%). Another aspect researched was people's behavior when they are present at an act of discrimination. Interestingly, more than 75% of respondents would react in some way if they saw a person being mistreated on public transport, an elderly person alone on the street on a frosty night, or an animal being mistreated. This means they would provide direct support themselves or call the police or social services. At the same time, only every second respondent mentioned that they would act somehow if they saw a Roma person being verbally abused in the store, while the other 50% indicated that they did not know how they would proceed or that they would do nothing. This declared behavior is further confirmation of the relatively high level of stereotyping and discrimination of Roma people in Republic of Moldova.

- *Attitudes towards corruption.* The analysis of the dynamics of the population's perceptions regarding the phenomenon of corruption for 2020 and 2021 shows that there have been no considerable changes in the opinion of the respondents. Thus, in 2021, as in 2020, 38% of respondents mentioned that in the last year corruption has increased a lot. Although the level of awareness of the population has slightly increased that informal payments lead to the reduction of money in the budget and slow down the development of the country, at the same time, the share of those who still believe that small informal payments are acceptable or that informal payments are part of the tradition and which offered informal payments continues to be quite high. The share of people who offered informal payments in 2021 increased compared to 2020 from 28% to 37%. Most informal payments were offered at the hospital, in educational institutions, at the police, and at the workplace.

- *Social mobility and social capital.* The research highlighted a fairly high intragenerational (educational, occupational, and social) mobility. Thus, if we refer to educational mobility, more than 2/3 of respondents with vocational studies and higher education have a higher level of education than their parents. Educational mobility is lower in the group of respondents with primary education, where about 70% of respondents maintained the educational status of their parents. The analysis of the correlation between the current

occupation of the respondents and the occupation of their fathers when the respondents were 14-15 years old indicates a fairly high occupational mobility between generations: 42% of skilled workers have a higher occupational status than their fathers; more than half of skilled agricultural workers and service workers have higher occupational statuses than their fathers; more than 70% of administrative officials and highly skilled specialists have a higher occupational status than their fathers. As in the case of educational mobility, about 50% of unskilled workers maintained their father's occupational status.

- *Identity and social capital.* The population is more likely to identify with a citizen of the Republic of Moldova and a resident of their hometown/village than with a citizen of Europe or the world. The share of those who identify more with the Republic of Moldova is higher in rural areas, among men, and people older than 50 years. The share of people who identify as a citizen of the world or a European citizen is higher in the 18-24 age group. Social capital is a factor that determines respondents' identification with their hometown/village. Thus, people associated with parties or public organizations identify with their hometown/village sooner than those not associated. At the same time, in the group with a high level of civic activism (and therefore with high social capital), the share of people who identify as residents of the neighborhood or city/village is significantly higher compared to the general population. The high degree of identification with the neighborhood/city is a factor that contributes to the greater involvement of this group of respondents in community and local development. Although a good part of the respondents identifies with the Republic of Moldova, more than half of those surveyed do not consider Moldova a perfect place to live and work and do not think that they could say that Republic of Moldova is a better place for their affirmation than other countries. The share of people who do not consider Moldova a perfect place to live and work is very high among people aged 18-24, a fact that can be explained by the limited possibilities of employment for young people immediately after graduating, as well as through the rather low salaries for young specialists in the public and private sectors, a fact that negatively influences their quality of life. For these reasons, probably more than 90% of young people aged 18-24 are oriented to go abroad for some time or forever.

- *Information and communication* are important conditions for the formation, development and stability of social capital. The analysis of the information sources of the population of the Republic of Moldova highlighted the fact

that more than half of the population gets informed most frequently through television and the Internet. People use radio, newspapers, family, work colleagues, local public authorities, and opinion polls less for information. The comparative analysis of the frequency of use of media sources by respondents in the last two years shows a decreasing trend in the use of traditional media sources (newspapers, radio, television) and an increase in the share of respondents who use the Internet at least a few times a week. The comparative analysis of the use of media sources in groups with different levels of civic activism denotes a higher level of media consumption in the group with high civic activism compared to the reference group. Thus, for example, in the group with high civic activism the share of people who read newspapers or books at least a few times a week is about twice as high as in the general population. Television, the Internet, and the family - are three sources of information in which more than 40% of respondents have the most confidence.

- *Recommendations regarding the increase of social capital.* In order to increase social capital in the communities of the Republic of Moldova, we consider the following necessary: a) the development and implementation of policies at the national level in order to develop and promote social capital as a factor of sustainable development at the community, intercommunity, regional and national levels; b) the integration of social capital as a factor of sustainable development in national, regional and local development policies; c) developing and implementing a mechanism for measuring social capital as a factor of sustainable development; d) stimulating the development of social capital at the macro level through the more active involvement of civil society in the development, implementation and monitoring of development policies; e) stimulating the development of social capital at meso or community level by creating mechanisms for the participation of civil society in the process of development and monitoring of local development policies, promoting and encouraging the participation of community members in the assessment of local needs, the process of strategic planning, the process of elaboration of action plans and local budgets, development of community and inter-community projects, participation in socio-cultural events; f) stimulating the development of social capital at the individual or micro level through programs to support vulnerable families, people with disabilities, lonely old people, and children with special educational requirements in schools, as well as encouraging volunteering and charity actions at the local level.

SUMAR

- Constituentele de bază ale capitalului social sunt nivelul de încredere înalt, participarea în diferite organizații/rețele, implicarea activă în viața politică și comunitară, gradul înalt de responsabilitate comunitară. Vom încerca în continuare să analizăm toate aspectele menționate mai sus pentru a ne crea o impresie despre capitalul social în Republica Moldova.
- *Nivelul de încredere al respondenților.* Populația Republicii Moldova continuă să manifeste un nivel de încredere foarte redus față de toate instituțiile statului, partidele politice, mass-media și ONG-uri. Respondenții au încredere doar în membrii familiei lor, colegi, vecini, prieteni și Biserică. Nivelul de încredere al respondenților în majoritatea oamenilor de asemenea este destul de redus. 2/3 din populație consideră că este necesar să fii vigilent în relațiile cu oamenii, iar fiecare al cincilea respondent - că deloc nu poți avea încredere în oameni.
- *Grad de participare în organizații/rețele.* Ponderea respondenților care au declarat că sunt membri de partid sau că sunt membri ai asociațiilor obștești este foarte redusă, fapt ce poate fi explicat printr-un grad de repulsie față de asociere în careva organizații. Acest fenomen este explicabil dacă ținem cont de faptul că generațiile precedente au fost cumva silite să facă parte din diferite organizații pro statale, cum ar fi organizațiile comsomoliste sau de partid, precum și prin faptul că organizațiile societății civile sunt un fenomen relativ nou pentru țările post sovietice. Referitor la structura acestor organizații, ținem să menționăm că ponderea bărbaților, a celor din mediul rural, în vârstă de peste 40 de ani predomină în organizațiile de partid. Totodată, în cazul asociațiilor obștești predomină femeile din mediul rural, în vârstă de până la 50 de ani.
- *Activismul politic.* Deși în anul 2021 comparativ cu 2020 ponderea populației interesată de politică s-a mărit cu circa 5%, interesul manifestat față de politică continuă să fie la un nivel foarte redus. 2/3 din respondenți au indicat că sunt interesați puțin și foarte puțin de politică. Cu toate acestea, activismul electoral al respondenților este destul de înalt. Astfel circa 81% din respondenți fac parte din grupul cu nivel înalt de participare electorală, fiind caracterizați prin participarea la ultimele trei alegeri: parlamentare, prezidențiale și locale. În grupul cu nivel înalt de activism electoral este mai mare ponderea femeilor, persoanelor din rural, persoanelor de peste 30 de ani, persoanelor cu studii vocaționale sau superioare. Analiza comportamentului politic manifestat al respondenților denotă un nivel redus de participare a respondenților la semnarea unor petiții, la greve, manifestații politice etc.

Astfel, în ultimii cinci ani doar 15% din respondenți au semnat careva petiții/reclamații și 9% au participat la demonstrații, greve.

- *Activismul comunitar.* Conform rezultatelor cercetării nivelul de participare comunitară al respondenților este mediu spre redus. Astfel, grupul cu nivel înalt de participare comunitară cuprinde circa 26%, grupul cu nivel mediu de participare comunitară - 44% și grupul cu nivel redus de participare comunitară - 29%.¹ Analiza componenței grupului cu nivel înalt de participare comunitară denotă o pondere mai mare a femeilor, persoanelor din rural, persoanelor cu vârsta de peste 30 de ani și persoanelor cu nivel de studii înalt. În grupul cu nivel redus de participare comunitară este mai mare ponderea bărbaților persoanelor de 18-29 de ani, persoanelor cu nivel de studii redus și a celor din urban.
- *Solidaritatea socială.* Analiza datelor denotă că gradul de întraajutorare în comunități continuă să fie foarte redus. Mai bine de 2/3 dintre respondenți consideră că oamenii se ajută reciproc foarte puțin sau chiar deloc și că familiile lor beneficiază de foarte puțin sau nu beneficiază deloc de susținerea comunității lor în momentele dificile. Comparativ cu anul 2020, în anul 2021 s-a mărit semnificativ ponderea persoanelor care consideră că deloc nu pot miza pe ajutorul comunității (de la 21% la 34%) și care sunt de părerea că oamenii din comunități se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune (de la 60% la 67%). În ultimii 3 ani mai bine de 80% din respondenți au fost implicați foarte puțin sau deloc în activități de caritate, activități voluntare organizate de biserici și ONG-uri. Distribuirea respondenților pe nivel de activism de caritate ne-a ajutat să elaborăm profilul persoanelor active și mai puțin active în domeniul carității. Așadar, portretul mediu al persoanelor cu nivel înalt de activism pe caritate este următorul: femeie cu vârsta cuprinsă între 30-64 de ani, din mediul rural sau urban, din zonele geografice de Centru sau Sud, activează în sectorul public și are venituri medii sau mai sus de medii. Portretul mediu al persoanelor cu nivel redus de activism de caritate ar fi următorul: bărbat, cu vârsta cuprinsă între 18-29 ani sau 65+ ani, din mediul rural sau urban, din Municipiul Chișinău sau Zona de Nord, activează în sectorul privat sau neformal și are venituri mai jos de mediu sau foarte scăzute.

¹ În grupul cu nivel înalt de activism comunitar au fost incluși respondenții care au participat foarte frecvent/frecvent la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale. În grupul cu nivel mediu de activism comunitar au fost incluși cei care au participat uneori la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale. În grupul cu nivel redus de activism au fost incluși cei care nu au participat deloc la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale.

- *Responsabilitatea socială.* Cercetarea de asemenea a scos în evidență faptul că nivelul de responsabilitate socială al populației este foarte redus. Astfel, deși la nivel de atitudini, mai bine de 2/3 din populație înțelege că plata impozitelor este o responsabilitate a fiecărui cetățean și că acest fapt este important pentru a trăi bine în Republica Moldova, la nivel de comportamente practice, ponderea persoanelor care sunt gata să plătească impozite mai mari pentru a contribui la bunăstarea grupurilor vulnerabile este destul de redusă, Indexul Opiniei Dominante fiind egal cu (-) 23.

- *Activismul civic și capitalul social.* În rezultatul tipologizării am reușit să stabilim două grupuri distincte de respondenți: primul grup - cu nivel de activism civic înalt (participă activ la alegeri, la dezvoltarea politicilor locale și naționale, se implică activ în activități comunitare și de binefacere) și al doilea grup - ceilalți sau populația generală (se implică puțin sau deloc în activități electorale, comunitare, de caritate). Grupul de respondenți cu nivel înalt de activism civic constituia doar 14% din eșantion, iar ceilalți sau grupul de referință - 86%. Conform caracteristicilor demografice, *persoanele cu nivel de activism civic înalt sunt în mare parte femei, din mediul rural, zonele de Centru și Sud, cu vârsta cuprinsă între 30-49 de ani, cu studii superioare, angajate în câmpul muncii, sectorul public preponderent.* În rezultatul analizei ambelor grupuri am stabilit că grupul de respondenți cu nivel de activism civic înalt se caracterizează și printr-un capital social mai înalt decât celălalt grup. Astfel, în grupul de respondenți cu activism civic înalt este mult mai mare ponderea membrilor de partid și a membrilor ONG, ponderea respondenților care au încredere în autoritățile publice locale și centrale, ponderea respondenților activi politic și la nivel comunitar. De exemplu, în grupul cu nivel de activism civic înalt ponderea celor care au participat în ultimii trei ani la acțiuni de caritate (65%) depășește de 8 ori ponderea celor din grupul de referință. Ponderea celor care au participat la activități voluntare organizate de biserică (41%) depășește de 3,5 ori ponderea celor din grupul de referință (11%). Respondenții cu nivel înalt de activism civic sunt mai disponibili să plătească impozite suplimentare cu condiția reducerii vulnerabilității decât populația generală, IOPD fiind egal cu 9%.

- *Bunăstarea socială și capitalul social.* Analiza rezultatelor cercetării denotă un grad mediu de satisfacție de viață al respondenților (IOPD=5%). Ponderea persoanelor nesatisfăcute de viață este mai mare în mediul bărbaților, persoanelor în vârstă de 25-29 ani, persoanelor din mediul rural, cu studii reduse, neangajate în câmpul muncii, cu nivel de venituri mai jos de mediu

sau redus. Cu toate acestea mai bine de 2/3 din respondenți au menționat că au un trai mai bun/mult mai bun decât părinții lor și toți atâția au manifestat viziuni optimiste pentru copiii lor, considerând că ei vor avea un trai mult mai bun. Conform cercetării, respondenții continuă să fie foarte nesatisfăcuți de serviciile de sănătate (IOPD=-31%), de serviciile de asistență socială (IOPD=-11%), de serviciile de menținere a ordinii publice (IOPD=-15%), de serviciile de educație (IOPD=10%), de serviciile infrastructură (calitatea drumurilor (IOPD=-52%), transportul public (IOPD=-11%), evacuarea deșeurilor menajere (IOPD=-5%)). În mare parte sunt nesatisfăcuți de aceste servicii persoanele cu venituri reduse, din mediul rural, mai în vârstă de 40 de ani. Mai mulțumiți au fost respondenții de comunitatea în care locuiesc (IOPD=35%), casa în care locuiesc (IOPD=47%), activitatea de muncă (IOPD=20%), produsele alimentare la care au acces (IOPD=15%), modul de petrecere a timpului liber (IOPD=5%), accesul la informație (IOPD=52%) și accesul la internet (IOPD=60%). Analiza comparativă a gradului de satisfacție de diferite aspecte ale vieții pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă că în grupul cu activism civic înalt ponderea respondenților satisfăcuți de comunitatea, casa în care trăiește, calitatea produselor alimentare, activitatea de muncă, petrecerea timpului liber, accesul la informație și la internet este cu mult mai mare comparativ cu grupul de referință. Cercetarea de asemenea a scos în evidență faptul că pandemia COVID-19 a avut un efect dezastruos asupra calității vieții în special a grupurilor cu nivel redus de studii, din mediul rural, tinerilor, persoanelor în etate. Mai bine de 2/3 din respondenți continuă să le fie frică de faptul că ar putea să se îmbolnăvească de COVID-19 și să nu aibă acces la serviciile medicale, că nu vor putea munci din cauza bolii și nu vor avea resurse financiare suficiente pentru a plăti pentru servicii comunale, produse alimentare, studiile copiilor. Circa 2/3 din respondenți nu sunt prea satisfăcuți de faptul cum Guvernul a gestionat criza provocată de pandemie, și cam tot atâția manifestă un nivel redus de încredere în faptul că instituțiile statului i-ar putea ajuta în condițiile în care s-ar confrunta cu un caz de maladie, formă severă. Marea majoritate continuă să se bazeze doar pe rude și prieteni în cazuri urgente

- *Securitatea personală și libertățile.* Cercetarea nivelului de siguranță al respondenților pe timp de zi și de noapte în casele lor și pe stradă a scos în evidență faptul că marea majoritate a respondenților se simt în siguranță în casele lor atât pe timp de zi, cât și pe timp de noapte. Totodată, situația este inversă în cazul siguranței pe timp de zi și de noapte în stradă. Astfel, ponderea respondenților care se simt în siguranță în stradă pe timp de zi depășește doar cu 2%

ponderea celor care nu se simt în siguranță în stradă. Ponderea respondenților care nu se simt în siguranță în stradă noaptea depășește cu 49% ponderea celor care se simt în siguranță. Este de menționat că ponderea respondenților care se simt în nesiguranță în stradă pe timp de noapte este mai mare în mediul urban, în mediul femeilor, în grupul de vârstă 25-29 ani. Gradul înalt de nesiguranță în comunitate este accentuat și de lipsa încrederii majorității respondenților în oamenii din comunitate, în faptul că aceștia din urmă vor sări să ofere o mână de ajutor în caz de necesitate. Astfel, ponderea respondenților care consideră că persoanele străine nu vor întoarce un portmoneu cu bani pierdut depășește cu circa 75% ponderea celor care sunt de părerea că portmoneul va fi întors. Nivelul de siguranță în comunitate include și alte aspecte de rând cu cele menționate mai sus, cum ar fi posibilitatea de a exprima public viziunile politice, religia, lipsa abuzurilor în școli și față de femei etc. Conform cercetării, marea majoritate din respondenți pot să spună deschis despre religia pe care o împărtășesc, mai bine de jumătate din respondenți nu se confruntă cu cazuri de abuz și discriminare la școală și la locul de muncă. Cu toate acestea, o mare parte din respondenți au indicat că nu prea pot să-și exprime viziunile politice în public (IOPD=-21%). Ponderea respondenților care nu-și pot exprima viziunile politice este mai mare în mediul rural, în grupul de vârstă 25-29 ani.

- *Distanța socială și nivelul de discriminare.* În baza rezultatelor cercetării a fost calculat Indexul Distanței Sociale dintre respondenți și diferite grupuri sociale. Analiza Indexului Distanței Sociale pe diferite grupuri denotă faptul că respondenții au cea mai mică distanță socială cu moldovenii (IDS=1) și românii (IDS=1,8), cu care se autoidentifică și îi acceptă inclusiv ca membri de familie. Indexul Distanței Sociale este redus și în cazul rușilor (IDS=2,3), ceea ce înseamnă că aceștia sunt acceptați inclusiv în calitate de vecini. Distanța socială este medie între respondenți și evrei (IDS=2,9), persoane cu dizabilități fizice (IDS=3), persoane cu dizabilități intelectuale (IDS=3,1), persoane de altă rasă (IDS=3,4), romi (IDS=3,4), ceea ce înseamnă că aceste categorii de persoane sunt acceptate în calitate de colegi, dar nu sunt acceptate în calitate de vecini și membri ai familiei. Distanța socială este mai mare de medie între respondenți și persoane cu HIV (IDS=3,5), persoane fără adăpost (IDS=3,5), imigranți (IDS=3,6), musulmani (IDS=3,7), foști deținuți (3,7), persoane homosexuale (4,0) și consumatori de droguri (4,2), ceea ce înseamnă că aceste categorii de persoane sunt acceptate ca membri ai comunității, dar nu sunt acceptate în calitate de colegi, vecini, membri ai familiei. Nivelul de discriminare

a fost măsurat și în baza autoevaluării persoanelor. Astfel, respondenții au fost întrebați dacă în ultimele 12 luni ei s-au simțit discriminați pe următoarele aspecte: venit, studii, religie, etnie, opinii politice, sex, vârstă, starea sănătății, dizabilitate, limba pe care o vorbesc și orientarea sexuală. În rezultatul autoevaluării am constatat că respondenții cel mai mult s-au simțit discriminați din cauza sărăciei (46%), studiilor (23%), opiniilor politice (23%), stării de sănătate (22%), limbii pe care o vorbesc (17%), vârstei (16%), etniei (13%), religiei (11%), dizabilității (7%), sexului (6%). Un alt aspect cercetat a fost comportamentul oamenilor atunci când sunt prezenți la o acțiune de discriminare. Este interesant faptul că mai bine de 75% din respondenți ar reacționa cumva dacă ar vedea o persoană maltratată în transportul public, o persoană în vârstă singură în stradă într-o noapte geroasă, sau un animal care este maltratat. Aceasta înseamnă ca ar acorda suport direct singuri sau ar suna la poliție sau la asistența socială. Totodată, doar fiecare al doilea respondent a menționat că ar acționa cumva dacă ar vedea o persoană romă abuzată verbal în magazin, în timp ce ceilalți 50% au indicat că nu știu cum ar proceda sau că nu ar întreprinde nimic. Acest comportament declarat este o confirmare în plus a nivelului relativ înalt de stereotipizare și discriminare a persoanelor de etnie romă în Republica Moldova.

- *Atitudini față de corupție.* Analiza dinamicii percepțiilor populației privind fenomenul corupției pentru 2020 și 2021 denotă faptul, că nu au avut loc careva schimbări considerabile în opinia respondenților. Astfel, în anul 2021, ca și în anul 2020, 38% din respondenți au menționat că în ultimul an corupția a crescut foarte mult. Deși a sporit puțin nivelul de conștientizare a populației că plățile neformale duc la reducerea banilor în buget și frânează dezvoltarea țării, totodată, continuă să fie destul de mare ponderea celor care totuși cred că plățile neformale mici sunt acceptabile sau că plățile neformale fac parte din tradiție și care oferă plăți neformale. Cota persoanelor care au oferit plăți neformale în 2021 a crescut comparativ cu 2020 de la 28% la 37%. Cele mai multe plăți neformale au fost oferite la spital, în instituțiile de învățământ, la poliție, la locul de muncă.

- *Mobilitatea socială și capitalul social.* Cercetarea a scos în evidență o mobilitate intragenerațională (educațională, ocupațională și socială) destul de înaltă. Astfel, dacă ne referim la mobilitatea educațională, mai bine de 2/3 din respondenții cu studii vocaționale și cu studii superioare au un nivel de educație mai mare decât cel al părinților lor. Mobilitatea educațională este mai redusă în grupul de respondenți cu studii primare, unde circa 70% din respondenți au

menținut statutul educațional al părinților lor. Analiza corelației dintre ocupația din prezent a respondenților și ocupația taților lor pe când respondenții aveau 14-15 ani denotă o mobilitate ocupațională destul de mare dintre generații: 42% din muncitorii calificați au un statut ocupațional mai înalt decât tații lor; mai bine de jumătate din lucrătorii calificați în agricultură și lucrătorii din servicii dețin statusuri ocupaționale mai înalte decât tații lor; mai bine de 70% din funcționarii administrativi și specialiștii cu nivel înalt de calificare au un statut ocupațional mai înalt decât tații lor. Ca și în cazul mobilității educaționale, circa 50% din muncitorii necalificați au menținut statutul taților lor.

- *Identitate și capitalul social.* Populația se identifică mai curând cu cetățean al Republicii Moldova și locuitor al orașului/satului natal decât cu cetățean al Europei sau al lumii. Ponderea celor care se identifică mai mult cu Republica Moldova este mai mare în mediul rural, al bărbaților, persoanelor mai în vârstă de 50 de ani. Ponderea persoanelor care se identifică cu cetățean al lumii sau cetățean european este mai mare în grupul de vârstă de 18-24 ani. Capitalul social este un factor care determină identificarea respondenților cu orașul/satul natal. Astfel, persoanele asociate în partide sau organizații obștești mai curând se identifică cu orașul/satul lor natal decât cele neasociate. Totodată, în grupul cu nivel înalt de activism civic (și deci cu capital social înalt) ponderea persoanelor care se identifică ca locuitor al cartierului sau al orașului/satului este semnificativ mai mare comparativ cu populația generală. Gradul înalt de identificare cu cartierul/orașul este un factor care contribuie la implicarea mai mare a acestui grup de respondenți în dezvoltarea comunitară și locală. Deși o bună parte din respondenți se identifică cu Republica Moldova, mai bine de jumătate din cei chestionați nu consideră Moldova un loc perfect pentru trai și muncă și nu cred că s-ar putea afirma în Republica Moldova mai bine decât în alte țări. Ponderea persoanelor care nu consideră Republica Moldova un loc perfect pentru trai și muncă este foarte mare în mediul persoanelor de 18-24 de ani, fapt ce poate fi explicat prin posibilitățile limitate de angajare a tinerilor în câmpul muncii imediat după absolvirea instituțiilor de studii, precum și prin salariile destul de mici pentru tinerii specialiști în sectoarele public și privat, fapt ce influențează negativ calitatea vieții lor. Din aceste considerente probabil peste 90% din tinerii de 18-24 de ani sunt orientați să plece pentru o perioadă de timp sau pentru totdeauna peste hotarele țării.

- *Informarea și comunicarea* sunt condiții importante ale formării, dezvoltării și stabilității capitalului social. Analiza surselor de informare ale populației

din Republica Moldova a scos în evidență faptul că mai bine de jumătate din populație se informează cel mai frecvent prin intermediul televiziunii și internetului. Oamenii folosesc mai puțin pentru informare radioul, ziarele, familia, colegii de serviciu, autoritățile publice locale, sondajele de opinie. Analiza comparativă a frecvenței utilizării surselor media de către respondenți în ultimii doi ani, denotă o dinamică în scădere a utilizării surselor media tradiționale (ziare, radioul, televiziune) și o creștere a ponderii respondenților care utilizează cel puțin de câteva ori pe săptămână internetul. Analiza comparativă a utilizării surselor media în grupurile cu nivel diferit de activism civic, denotă un nivel mai înalt de consum media în grupul cu activism civic înalt comparativ cu grupul de referință. Astfel, de exemplu, în grupul cu activism civic înalt ponderea persoanelor care citesc ziare sau cărți cel puțin de câteva ori pe săptămână este de circa două ori mai mare decât în populația generală. Televiziunea, internetul și familia - sunt trei surse de informare în care mai bine de 40% din respondenți au cea mai mare încredere.

- *Recomandări privind sporirea capitalului social.* În vederea sporirii capitalului social în comunitățile din Republica Moldova considerăm necesare următoarele: a) elaborarea și implementarea unor politici la nivel național în vederea dezvoltării și promovării capitalului social ca factor al dezvoltării durabile la nivel comunitar, intercomunitar, regional și național; b) integrarea capitalului social ca factor al dezvoltării durabile în politicile de dezvoltare națională, regională și locală; c) elaborarea și implementarea unui mecanism de măsurare a capitalului social ca factor al dezvoltării durabile; d) stimularea dezvoltării capitalului social la nivel macro prin implicarea mai activă a societății civile în elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor de dezvoltare; e) stimularea dezvoltării capitalului social la nivel mezo sau comunitar prin crearea unor mecanisme de participare a societății civile în procesul de dezvoltare și monitorizare a politicilor de dezvoltare locală, promovarea și încurajarea participării membrilor comunității în evaluarea nevoilor locale, procesul de planificare strategică, procesul de elaborare a planurilor de acțiuni și a bugetelor locale, dezvoltarea unor proiecte comunitare și intercomunitare, participarea la evenimente socio-culturale; f) stimularea dezvoltării capitalului social la nivel individual sau micro prin programe de susținere a familiilor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități, bătrânilor singuratici, copiilor cu cerințe educaționale speciale în școli, precum și încurajarea voluntariatului și acțiunilor de caritate la nivel local.

Capitolul 1

CAPITALUL SOCIAL: ABORDĂRI TEORETICO-METODOLOGICE

În ultimele decenii a existat un interes considerabil și în continuă creștere pentru capitalul social, evidențiat de aplicarea acestuia în cadrul diferitor discipline și în numeroase domenii de cercetare. Actualmente, doar o simplă căutare în arhiva de informații ProQuest generează peste 3,6 milioane de rezultate aferente sintagmei „cercetarea capitalului social”, publicate în reviste academice, disertații, teze, cărți electronice, rapoarte, materiale ale conferințelor, arhive guvernamentale și altele. Din acestea, circa un milion de lucrări la subiectul capital social au fost publicate în ultimii 10 ani (2012-2022). Acest interes provine din atracția conceptului, deoarece integrează sociologia și economia și combină o serie de idei, inclusiv tradiția civică, cetățenia activă, implicarea civică și coeziunea socială.

Unii autori consideră că, conceptul de capital social este unic în științele sociale prin faptul că există atât interes general pentru diferitele sale forme și consecințe pentru actorii sociali, cât și un dezacord puternic, în același timp, cu privire la utilitatea sa teoretică și empirică.² Absența unei definiții universal acceptate a capitalului social motivează acest demers științific, care abordează conceptele teoretice fundamentale, cercetările empirice, diferite conceptualizări și critici, măsurarea capitalului social și câteva aplicații recente ale conceptului în sociologie, economie, organizații, sănătate, științe politice și politici publice. Întrucât tematica capitalului social a inspirat o vastă literatură, care este aproape imposibil de analizat în întregime, acest material își propune să exploreze în special capitalul social ca determinant al coeziunii sociale.

Analiza capitalului social din perspectivă istorică

Potrivit sociologului american Jeff Manza, capitalul social provine din relațiile dintre indivizi, familii, grupuri sau comunități, care asigură accesul la beneficii sau resurse. Acest concept a fost dezvoltat de sociologi, ca omolog al conceptului de capital economic, aceste două forme de capital împărtășind

² CORNWELL B., EADS A. Social capital. In: Sociology (online). DOI:10.1093/obo/9780199756384-0076

anumite caracteristici comune: ambele au valoare pentru deținătorii acestora, ambele pot fi acumulate și investite astfel, încât să producă recompense sociale sau avantaje. Autorul susține că originile capitalului social au fost atribuite teoreticienilor clasici – începând cu Karl Max și Alexis Tocqueville și până la John Dewey și Alfred Marshall, cu toate acestea conceptul de capital social a fost introdus în științele sociale prin lucrările lui Pierre Bourdieu și James S. Coleman.³

Cercetătorul în științe sociale John Woolcock constată că în anii 1990 s-a produs o „explozie de interes” pentru ideea de capital social, concepută popular ca fiind rețelele, normele de reciprocitate și încredere, care facilitează acțiunea colectivă. Cu toate acestea, autorul afirmă că termenul de capital social datează cel puțin de la începutul secolului al XX-lea. Lyda J. Hanifan, anticipându-l pe James Coleman, l-a folosit în 1916 pentru a explica rolul participării comunității în modelarea performanței școlare. După o „dispariție” timp de patru decenii, conceptul de capital social a fost „reinventat” de sociologii urbani canadieni Seeley, Sim și Loosley în anii 1950 și de Jane Jacobs la începutul anilor 1960, înainte de a fi elaborat de către economistul Glenn Loury la sfârșitul anilor 1970 și apoi de către sociologul James Coleman în anii 1980. Sociologul francez Pierre Bourdieu a dezvoltat o abordare complementară a conceptului în anii 1970, iar impulsul major pentru cercetarea capitalului social a fost determinat de omul de știință Robert Putnam la începutul anilor 1990.⁴

În aprilie 1997, în cadrul unui atelier organizat de către Banca Mondială, conceptul de capital social a fost explorat în cadrul unui forum multidisciplinar, de către sociologi, economiști și politologi de seamă, fiind considerat un concept care „nu este ușor de definit”. Ca rezultat, în 1999 a fost publicată lucrarea „Capitalul social: o perspectivă cu mai multe fațete”, care prezintă studii teoretice și empirice a unui număr de douăzeci și unu de autori, descrisă de editori drept „o relatare argumentată a înțelegerii noastre actuale a conceptului”. Astfel, unii autori identificau capitalul social cu caracteristicile organizațiilor sociale, cum ar fi încrederea, în timp ce alții îl considerau un agregat de norme comportamentale, iar o parte din autori susțineau că acesta

³ TURNER B.S. The Cambridge Dictionary of Sociology. Cambridge England: Cambridge University Press, 2006, pp. 557-559.

⁴ WOOLCOCK M. Social capital: The state of the notion. In: Social Capital. Global and Local Perspectives. Helsinki: j-PAINO OY, Government Institute for Economic Research, 2000, p. 26.

rezidă în rețelele sociale. De asemenea, unii autori considerau capitalul social o combinație a tuturor elementelor menționate. Potrivit lucrării, „acest tratament cu mai multe fațete ajută la explicarea faptului de ce literatura de specialitate despre capitalul social a fost atât de bogată și s-a dezvoltat atât de rapid”.⁵

În lucrarea sa „Formele capitalului” publicată în 1986, Pierre Bourdieu a identificat trei tipuri de resurse de care dispune un individ: capitalul economic, capitalul cultural și capitalul social. Considerând viziunea strict economică asupra capitalului din acea perioadă ca fiind una limitată, autorul definește capitalul social ca „agregatul resurselor reale sau potențiale, care sunt legate de deținerea unei rețele durabile de relații mai mult sau mai puțin instituționalizate de cunoaștere și recunoaștere reciprocă”.⁶ Potrivit lui Bourdieu, prin producerea și reproducerea capitalului pot fi explicate inegalitățile sociale.

Capitalul social, definit prin apartenența individului la grup, la rețele de relații sociale mai mult sau mai puțin formalizate, îi oferă acces individului la resursele grupului. În acest context, în viziunea lui Bourdieu, valoarea legăturilor unui individ este dată de numărul de conexiuni, pe care acesta le poate mobiliza și de volumul diferitelor tipuri de capital deținut de fiecare dintre aceste conexiuni. Cu toate că analiza lui Bourdieu asupra capitalului social este considerată în literatură a fi una foarte valoroasă, totuși aceasta are anumite limite, întrucât autorul a văzut capitalul social ca pe o proprietate a individului, mai degrabă decât a grupului, aceasta fiind derivată din poziția și statutul său social. Astfel, pentru Bourdieu, capitalul social nu este disponibil în mod uniform membrilor unui grup sau colectiv. Deși se manifestă prin beneficii derivate din rețelele sociale, totuși, sursa capitalului social provine din structurile sociale, economice și culturale care creează putere și statut diferențiat pentru anumite persoane. Din această perspectivă, capitalul social se referă așadar la a avea o rețea socială mare și o poziție socială, care creează potențialul de a beneficia de rețeaua socială.

Spre deosebire de Bourdieu, James Coleman a evidențiat capacitatea capitalului social de a oferi beneficii și comunităților sărace și marginalizate, în urma

⁵ DASGUPTA P., SERAGELDIN I. Social capital: a multifaceted perspective. Washington DC: World Bank Group, 1999. Disponibil: <https://documents.worldbank.org/curated/en/663341468174869302/Social-capital-a-multifaceted-perspective>.

⁶ BOURDIEU P. The forms of capital. In: Richardson J. Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. New York: Greenwood, 1986, pp. 241-258. Disponibil: https://home.iitk.ac.in/~amman/soc748/bourdieu_forms_of_capital.pdf

analizelor sale asupra ghetourilor americane. Coleman, din dorința de a explica cum cooperează indivizii, chiar și atunci când interesele lor ar putea fi atinse mai bine prin competiție, și folosind distincția bunuri publice – bunuri comune, a descris capitalul social ca un bun public de care pot beneficia nu doar cei prin ale căror eforturi a fost generat, ci toți membrii unei structuri de relații.⁷

Astfel, „capitalul social este definit prin funcțiile sale. Nu avem de-a face cu o singură entitate, ci cu o varietate de entități diferite, care au două elemente în comun: se referă la unele aspecte ale structurii sociale și facilitează acțiunile întreprinse de anumiți actori în cadrul acestei structuri. Ca și celelalte forme de capital, capitalul social are o funcție productivă, prin aceea că permite atingerea anumitor scopuri, imposibil de realizat în absența sa. Ca și în cazul capitalului fizic sau uman, capitalul social nu este complet fungibil, ci este specific anumitor activități. O anumită formă de capital social, care se dovedește utilă pentru facilitarea unor anumite acțiuni, poate în același timp să fie inutilă sau chiar dăunătoare pentru altele. Spre deosebire de alte forme de capital, capitalul social rezidă în structura relațiilor care se formează între actorii sociali sau în interiorul acestora”⁸.

Ceea ce deosebește concepția lui Coleman de a altor autori, este că „din punct de vedere normativ și moral capitalul social este un concept neutru, reprezentând pur și simplu o resursă necesară pentru îndeplinirea unor scopuri”.⁹ Analizând lucrările lui Coleman, Bankston III conchide că, în această accepțiune „relațiile dintre persoane se califică drept capital social atunci când produc și mențin orientări normative care conduc la rezultate comportamentale care permit indivizilor și grupurilor să atingă obiectivele dorite. Una dintre virtuțile ideii de capital social este, așadar, că leagă structura socială, orientarea normativă și acțiunea.”¹⁰

⁷ NEGUȚ A. Economie socială, capital social și dezvoltare locală. In: Calitatea Vieții, 2013, vol. XXIV, nr. 2, pp. 195–212. Disponibil: <https://www.revistacalitateavietii.ro/2013/CV-2-2013/06.pdf>

⁸ COLEMAN G. S. Social Capital in the Creation of Human Capital. In: American Journal of Sociology, 1988, Vol. 94, Supplement: Organizations and Institutions: Sociological and Economic Approaches to the Analysis of Social Structure. The University of Chicago: 1988, p. 98. Press Stable. Disponibil: <http://www.jstor.org/stable/2780243>.

⁹ PREDA D. Capitalul social. Rol și funcții în modernizarea relațiilor industriale. In: Colecția Biblioteca Economică. Seria Studii și cercetări economice, vol. 3/2003. Centrul de Informare și Documentare Economică, București, 2003, p. 30. Disponibil: <http://www.cide.ro/S%204-2003%20-%20Preda%20-%20Capitalul%20social.pdf>

¹⁰ BANKSTON III C. L. Rethinking Social Capital. Edward Elgar Publishing, 2022, pp. 50-51. DOI:10.4337/9781800379794

Robert Putnam, definește însă capitalul social ca acele „caracteristici ale organizațiilor sociale, cum ar fi încrederea, normele și rețelele, care pot îmbunătăți eficiența societății prin facilitarea acțiunilor coordonate”¹¹. Din această perspectivă a politologului american, aceste elemente centrale ale capitalului social, permit indivizilor să acționeze mai eficient împreună pentru atingerea obiectivelor comune. Pe baza studiului privind eficiența guvernelor locale din Italia, realizat de Putnam în 1993, capitalul social constituie o precondiție a dezvoltării economice și a guvernării eficiente, contribuind la crearea bunului public și la formarea și reproducerea celorlalte tipuri de capital.

Pe de altă parte, Alejandro Portes, oferă o nouă definiție capitalului social, considerându-l ca fiind, de fapt, „capacitatea actorilor de a-și asigura beneficii prin apartenența la rețele și alte structuri sociale”¹². Menționăm că profesorul de sociologie Portes atrage atenția atât asupra avantajelor, cât și dezavantajelor capitalului social și notează că autorii anteriori s-au concentrat pe efectele pozitive, benefice ale interacțiunii sociale, fără a ține cont de caracteristicile mai puțin atractive. În viziunea lui Portes, legăturile sociale pot avea un control mai bun asupra comportamentelor nedorite sau dificile și pot oferi acces privilegiat indivizilor la resurse, dar pot, de asemenea, restricționa libertățile individuale și preveni accesul „străinilor” (indivizilor din afara grupului) la aceleași resurse datorită unor preferințe specifice ale grupului. În lucrările ulterioare, Portes a contribuit la înțelegerea rolului capitalului social în procesele de dezvoltare.

Analiza dezbaterilor și clarificărilor diferitor autori în perioada 1980-2000 l-au determinat pe Nan Lin, profesor de sociologie la Universitatea Duke, să concluzioneze că capitalul social, ca și concept, are rădăcini în rețelele sociale și relațiile sociale și trebuie abordat și măsurat în raport cu acestea. Lin a definit capitalul social ca „resurse încorporate într-o structură socială, care sunt accesate sau mobilizate în acțiuni cu un anumit scop”¹³. Prin această definiție, capitalul social ar fi compus din trei ingrediente: resurse încorporate într-o structură socială; accesul indivizilor la astfel de resurse sociale și utilizarea sau mobilizarea acestor resurse sociale de către indivizi în acțiuni realizate

¹¹ PUTNAM R. D. Making democracy work. Civic traditions in modern Italy. Princeton: Princeton University Press, 1993.

¹² PORTES A. Social capital: its origins and applications in modern sociology. In: Annual Review of Sociology, 1998, vol. 24, p. 6. Disponibil: <https://www.jstor.org/stable/223472>

¹³ LIN N. Building a Network Theory of Social Capital. In: Connections, 1999, vol. 22, nr. 1, p. 35. Disponibil: <https://faculty.washington.edu/matsueda/courses/590/Readings/Lin%20Network%20Theory%201999.pdf>

cu un scop. Astfel conceput, capitalul social conține trei elemente care intersectează structura și acțiunea: aspectele structurale (încorporarea resurselor), oportunitățile (accesibilitatea resurselor) și orientarea către acțiune (utilizarea resurselor).

Potrivit profesorului David Halpern, capitalul social „se referă la rețelele sociale, normele și sancțiunile care facilitează acțiunea de cooperare între indivizi și comunități.”¹⁴ Din această perspectivă, orice structură socială, care facilitează cooperarea și încrederea între oameni poate fi privită ca o formă de capital social. Remarcăm astfel, că această definiție este puțin mai largă în comparație cu definițiile date de alți autori. De asemenea, Halpern, ca și Portes, nu vede capitalul social ca fiind în mod inherent pozitiv. Ca și în cazul altor forme de capital, capitalul social în viziunea autorului poate fi folosit pentru a atinge obiective pe care unii le pot considera rele sau negative, ceea ce relevă importanța rețelilor sociale și a implicațiilor acestora atât pozitive, cât și negative.

De asemenea, identificăm și noi abordări recente ale conceptului de capital social, care diferă de cele citate cel mai des în literatura de specialitate, în special Putnam, Bourdieu, Coleman, Lin și alții. Spre exemplu, Carl Bankston III, examinând capitalul în diferitele sale forme, discută complicațiile care survin din definirea relațiilor sociale prin analogie cu resursele financiare ca investiții în rezultate viitoare. Recent, Carl Bankston III, profesor de sociologie la universitatea americană din Tulane, a publicat o monografie intitulată „Regândirea capitalului social”. Autorul descrie capitalul social ca fiind un proces, considerând că această abordare „reflectă cu o mai mare acuratețe producerea socială de comportamente avantajoase ca o dezvoltare, care are loc la diferite etape și niveluri analitice, implicând organizațiile formale, rețelele sociale, normele comunale și acțiunile individuale.”¹⁵

Conștient de dificultățile cercetărilor empirice de localizare și măsurare a capitalului social văzut din această perspectivă, Bankston susține că „dacă capitalul social este un proces emergent, mai degrabă decât o cantitate unidimensională, atunci nu e posibilă o măsurare generală, aplicabilă în toate circumstanțele”. Deși orice componentă a capitalului social poate fi măsurată: normele și valorile, structura gospodăriilor, relațiile comunitare, trebuie de avut în vedere specificitatea situației și dacă aceste componente împreună

¹⁴ HALPERN D. Social Capital. Cambridge: Polity Press, 2004, p. 39.

¹⁵ BANKSTON III, Op. cit.

constituie active. În aceste condiții, potrivit autorului, nu există măsuri generale aplicabile universal capitalului social, ci este necesară măsurarea acestuia în circumstanțe specifice.

Dimensiunile, nivelurile și tipurile capitalului social în teoretizarea conceptului

Așa cum relevă definițiile date de diferiți autori capitalului social, acesta este un concept multidimensional, fiecare dimensiune contribuind la semnificația acestuia, deși fiecare singură nu este capabilă să surprindă pe deplin conceptul în întregime. Analiza literaturii denotă că principalele dimensiuni ale capitalului social, rezultă a fi: încrederea, regulile și normele care guvernează acțiunea socială, tipurile de interacțiune socială, resursele de rețea, precum și diferite caracteristici ale rețelelor. În același timp, unii autori, au identificat alte grupuri de dimensiuni, cum ar fi: legăturile sociale informale, legăturile sociale formale, încrederea și normele de acțiune colectivă¹⁶. În același timp, Narayan și Cassidy consideră că dimensiunile reprezentative ale capitalului social sunt: caracteristicile grupului, normele generalizate, faptul de a fi împreună, sociabilitatea cotidiană, conexiunile cu vecinătatea/vecinii, voluntariatul și încrederea.¹⁷

Există, de asemenea, trei niveluri de analiză pentru capitalul social: micro, mezo și macro, deși mulți cercetători și teoreticieni ai capitalului social recunosc doar nivelul mezo ca fiind propriu capitalului social. La nivel micro, capitalul social constă în legături strânse cu familia și prietenii. Capitalul social la nivel mezo se referă la comunități și organizații asociative. Capitalul social la nivel macro constă din conexiuni la nivel de stat și național, cum ar fi limba comună și obiceiurile de trafic. Potrivit lui Halpern, există „o anumită echivalență funcțională între diferitele niveluri” și scăderea capitalului social la un nivel poate fi uneori compensată pentru creșterile de la un alt nivel. De exemplu, dacă oamenii dintr-o societate încep să aibă legături mai slabe cu familia lor (capital social în scădere la nivel micro), această pierdere ar putea

¹⁶ LIU A. Q., BESSER T. Social capital and participation in community improvement activities by elderly residents in small towns and rural communities. In: Rural sociology, 2003, vol.68, nr. 3, pp. 343-365.

¹⁷ NARAYAN D., CASSIDY M. F. A Dimensional Approach to Measuring Social Capital: Development and Validation of a Social Capital Inventory. In: Current Sociology, 2001, vol. 9, nr. 2, p. 22. DOI:10.1177/0011392101049002006

fi compensată funcțional de o creștere a participării la organizațiile comunitare (la nivel mezo) sau de un naționalism mai fervent (la nivel macro).¹⁸

În funcție de modul de implicare a individului în rețelele sociale, mai mulți autori disting trei tipuri de capital: capitalul social de aderență (de tip „bonding”), capitalul social de tip „bridging” și capitalul social de legătură (de tip „linking”)¹⁹.

Capitalul social de aderență (de tip „bonding”) sau ceea ce Brisson și Usher au numit în 2005 „legături intracomunitare” semnifică un nivel ridicat de încredere și coeziune între membrii unei comunități în sisteme închise. Acest tip de capital social este exercitat atunci când vecinii se ajută reciproc în situații de urgență, cum ar fi îngrijirea unui copil atunci când un părinte singur are o urgență medicală.

Capitalului social de tip „bridging” se referă la momentele în care indivizii care împărtășesc caracteristici demografice similare creează punți sau conexiuni între rețelele sociale în sisteme deschise. De exemplu, membrii dintr-un bloc de locuințe se pot conecta cu locatarii din alte blocuri locative similare pentru a colabora și a aborda o problemă comună.

Capitalul social de legătură (de tip „linking”), se referă la conexiunile cu persoanele care dețin putere pentru a obține sprijin sub formă de resurse, idei și informații. Aceste tipuri de capital social ajută rezidenții să obțină acces la resurse care îmbunătățesc infrastructura sau serviciile din comunitate.

După introducerea conceptului de capital social în sociologie de către Bourdieu, savanți din diferite domenii și-au adus aportul pentru avansarea unei teorii a capitalului social. În lumea academică, în general, identificăm patru tipuri de abordări reprezentative în acest sens:

- **teoria structurii sociale**, în care capitalul social este definit prin funcțiile sale, fiind compus din diferitele elemente care alcătuiesc structura socială și facilitează acțiunile individuale în cadrul structurii (Coleman, 1990);
- **teoria caracteristicilor organizaționale**, potrivit căreia capitalul social se referă la caracteristicile organizațiilor sociale, cum ar fi încrederea și normele, care pot îmbunătăți eficiența socială prin promovarea acțiunilor coordonate (Putnam, 1993);

¹⁸ HALPERN D. Op. cit.

¹⁹ SILVA C. R. Leading with Resident Voices: Facilitating Resident Participation toward Inclusive, Socially Sustainable Community. Doctoral dissertation, ProQuest Dissertations Publishing (online) 2021, p.23.

- **teoria abilităților**, conform căreia capitalul social se referă la capacitatea unui individ de a mobiliza resurse limitate într-o rețea sau o structură socială mai largă (Portes, 1996);
- **teoria resurselor relaționale**, în care capitalul social este o colecție de diverse resurse, iar oportunitatea de a utiliza resurse și capital poate fi obținută prin ocuparea unei anumite structuri de rețea (Burt, 1992; Nahapiet, Ghoshal, 1997)²⁰.

Analiza literaturii denotă că, conceptualizarea diferită și lipsa unui consens în definirea capitalului social au condus la o serie de critici a teoriei capitalului social. Spre exemplu, unii autori consideră că „cercetarea capitalului social este încă în stadiul inițial, conceptul fiind încă evaziv, predispus la definire contextuală, deficitar în indicatori comuni de măsurare. Imprecizia conceptuală și de măsurare a condus la interpretare vagă, aplicare mai puțin empirică și subestimare a valorii sale”²¹. În acest sens, ar fi necesare mai multe studii empirice și testarea conceptului pe teren pentru a dezvolta o definiție acceptată în mod comun și indicatori de măsurare, care să poată dezlega și cuantifica în mod explicit efectele sale.

Interferențe privind coeziunea socială și capitalul social

Deși coeziunea socială reprezintă un atribut al unei societăți, ea se recunoaște și se identifică în comportamentele și atitudinile membrilor săi. Coeziunea socială se bazează pe capitalul social, care este de altfel creat în cadrul relațiilor sociale și este stabilit, menținut și experimentat prin intermediul indivizilor. Astfel, capitalul social reprezintă „fundamentul și motorul care face posibilă coeziunea socială, ca proces continuu de elaborare și diseminare a unui ansamblu de valori, de partajare a riscurilor, a provocărilor și a posibilităților, pe fondul unui sentiment general de încredere, speranță și reciprocitate între toți cetățenii”²².

²⁰ SHEN M. A Review of the Literature on Enterprise Mentoring: A Perspective of Social Capital Theory. In: Open Journal of Business and Management, 2020, nr. 8, pp. 892-901. DOI: 10.4236/ojbm.2020.82055.

²¹ BHANDARI H., YASUNOBU K. What is Social Capital? A Comprehensive Review of the Concept. In: Asian Journal of Social Science, 2009, vol. 37, nr. 3, pp. 480-510. DOI: <https://doi.org/10.1163/156853109X436847>

²² GROOTAERT C., VAN BASTELAER T. Conclusion: measuring impact and drawing policy implications. In: The Role of Social Capital in Development, edited by Van Bastelaer T., Melbourne: Cambridge University Press, 2002, pp. 341-350.

Pentru a reflecta relația dintre coeziunea socială și capitalul social, Christiaan, Grootaert și Thierry van Bastelaer, prezentând în 2002 constatările și recomandările unei inițiative de măsurare a capitalului social în cadrul unui proiect USAID-IRIS, relevă legătura dintre tipul relațiilor sociale și tipul de capital social. Cercetătorii conchid că „Grade înalte de coeziune socială sunt atinse atunci când capitalul social corespunzător relațiilor verticale este puternic, reflectând relații deschise, responsabile, între stat, pe de o parte, și indivizi și comunități, pe de alta”²³. Autorii susțin că asemenea societăți se vor caracteriza prin incluziune, respectarea legilor, mijloace de informare deschise tuturor, absența corupției în guvernare. Pe de altă parte, atunci când legăturile verticale sunt slabe, iar capitalul social de tip „bonding” este puternic, fiind dominat de relații de rudenie sau de apartenență la o etnie, coeziunea socială va avea de suferit, iar societatea va fi marcată de excludere socială, inegalitate și opresiune.

Conform unor autori, se atestă o „utilizare a unor concepte largi, cum ar fi capitalul social, coeziunea socială și încrederea socială, pentru a desemna fenomene empirice foarte diferite”. Acest lucru se reflectă în special în publicațiile în domeniul sănătății, unde anumite concepte, precum încrederea sau capitalul social, sunt prezentate ca echivalente cu coeziunea socială. Astfel, unii autori consideră că o mai mare interacțiune și colaborare peste granițele disciplinare ar putea contribui la o mai mare precizie teoretică și conceptuală și ar putea ajuta la eliminarea ideii că coeziunea socială este doar un „cvasi-concept”.²⁴

Observăm, de asemenea, că pornind de la conceptele de capital social descrise în sociologie, economie și psihologia socială, unii cercetători din domeniul psihologiei au ajuns la concluzia că, componentele psihologice ale capitalului social, care provoacă mai puține dezbateri la majoritatea autorilor, sunt următoarele: încrederea; coeziunea socială și toleranța reciprocă. Aceste componente sunt percepute ca fiind structuri psihologice principale ale capitalului social. Analizând capitalul social la nivel macro, cercetătorii Lebedeva și Tatarko propun și a patra componentă - identitatea civică.²⁵

²³ PREDA D. Op. cit.

²⁴ MOUSTAKAS L. A. Bibliometric Analysis of Research on Social Cohesion from 1994–2020. In: Publications, 2022, nr. 10 (1), p. 5. DOI:10.3390/publications10010005

²⁵ GAȘPER L. Aspecte sociopsihologice ale capitalului social la tineri ca resursă de consolidare a societății. In: Știință, educație, cultură, 2022, vol.2, 11 februarie 2022, Comrat. Republica Moldova: Universitatea de Stat din Comrat, 2022, p. 292.

Totuși, analiza teoretică a conceptelor de capital social și de coeziune socială arată că capitalul social ar trebui considerat pentru o analiză la nivel micro, în timp ce coeziunea socială, fiind un concept mai larg, este mai potrivită pentru analiza macro. Unii autori sugerează ca datele colectate la nivel individual să fie folosite doar pentru a analiza relația dintre capitalul social, indicatorii de coeziune socială și bunăstarea subiectivă și nu pentru a comenta nivelul de coeziune socială într-o societate. Pentru acest ultim tip de analize trebuie să fie calculați indicatori agregați ai coeziunii sociale.²⁶ În acest context, este important de a clarifica distincția dintre capitalul social și coeziune socială, deoarece aceasta presupune niveluri de interferență diferită (nivel individual sau nivel colectiv): indivizii sau comunitățile au capacitatea de a deține capital și respectiv comunitățile au capacitatea de a fi coezive. Respectiv, atunci când se pune problema măsurării acestora, sunt necesari indicatori specifici, care să se potrivească cu nivelul de interferență.

Spre exemplu, la nivel de țări, pentru măsurarea gradului de coeziune socială sunt necesari indicatori care să acopere dimensiuni specifice, precum incluziunea socială, capitalul social și mobilitate socială. Astfel, potrivit unui studiu realizat de cercetătorii din Republica Moldova, incluziunea socială poate fi măsurată în baza indicatorilor nivelurilor de sărăcie absolută și relativă, a inegalității veniturilor dintre grupurile sociale, a curbei de incidență a creșterii. Capitalul social poate fi măsurat în baza gradului de participare civică, încrederii, sprijinului din partea rețelelor sociale, moralului fiscal. Mobilitatea socială intergenerațională poate fi măsurată în baza veniturilor sau nivelurilor de educație, iar cea intragenerațională – în baza potențialului de creștere pe scara socială. În plus, dimensiunile coeziunii sociale trebuie să fie măsurate nu doar în baza indicatorilor obiectivi, dar și în baza percepțiilor populației, inclusiv a percepțiilor subiective despre bunăstare.²⁷

Aspecte de măsurare și domenii de cercetare empirică

După trei decenii de dezbateri privind definirea capitalului social, Kwon și Adler sugerează, în 2014, că teoria capitalului social ca domeniu de cercetare a ajuns la maturitate, deoarece teza sa de bază (adică impactul benefic

²⁶ KLEIN C. Social Capital or Social Cohesion: What Matters For Subjective Well-Being? In: Social Indicators Research, 2013, vol. 110, nr. 3, pp. 891-911.

²⁷ MALCOCI L., MOCANU V. Coeziunea socială a populației din Republica Moldova în perioada pandemiei COVID-19. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, 2020, nr. 1(182), pp. 128-148.

al capitalului social asupra informației, influenței, controlului, puterii și solidarității) a fost larg acceptată în toate disciplinele.²⁸ Astfel, analiza literaturii de specialitate recentă relevă o multitudine de cercetări empirice care se bazează pe teoria capitalului social, domeniile și subiectele cele mai des vizate fiind: inegalitățile sociale, educație, tineret, sănătate, imigrare, crimă, economie și dezvoltare, guvernare și politici publice. Acestea au fost stimulate în parte de criticile privind nepotrivirea între acoperirea teoretică a conceptului de capital social și cercetarea empirică la începutul anilor 2000, prezentate anterior. În continuare prezentăm câteva cercetări empirice, care ilustrează complexitatea măsurării capitalului social, precum și aria largă de domenii de aplicabilitate a acestuia.

Spre exemplu, în 2001, Filiala Inegalități Socio-Economice din cadrul Oficiului Național de Statistică al Marii Britanii a realizat o cercetare pentru a examina și dezvolta un cadru pentru măsurarea și analiza capitalului social. Indicatorii cheie ai capitalului social includeau relațiile sociale, rețelele sociale formale și informale, apartenența la grup, încrederea, reciprocitatea și angajamentul civic. Astfel, capitalul social este înțeles mai degrabă ca proprietatea grupului decât proprietatea individului.²⁹ Actualmente, Biroul Național de Statistică al Marii Britanii măsoară capitalul social utilizând un cadru de 25 de indicatori, acoperind patru domenii de referință, precum: relațiile personale, sprijinul în cadrul rețelelor sociale, încrederea și normele de cooperare și angajamentul civic.

Monitorizarea periodică a acestor indicatori ai capitalului social sunt utilizate pentru informarea inițiativelor de politici publice, care au drept scop îmbunătățirea calității vieții oamenilor în comunitățile din țară³⁰. Cei 25 de indicatori principali ai capitalului social au fost clasificați în funcție de nivelul pe care îl vizează: individual, local sau național. Pentru măsurarea implicării la *nivel național* se utilizează indicatori ai capitalului social precum: procentul persoanelor care au încredere în guvernul național, prezența la vot la alegerile generale, proporția persoanelor care au fost implicate în cel puțin o acțiune

²⁸ ZHANG H., HAN R., WANG L. et al. Social capital in China: a systematic literature review. In: Asian Bus Manage 2021, nr. 20, pp. 32–77. DOI:10.1057/s41291-019-00081-3

²⁹ <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/bulletins/socialcapitalintheuk/april2020tomarch2021>

³⁰ LARGE R. Social Capital in the UK: 2020. London: Office for National Statistics, 20 February 2020. Disponibil: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/bulletins/socialcapitalintheuk/april2020tomarch2021>

politică în ultimele 12 luni, proporția persoanelor interesate în mare măsură de politică.

Măsurarea implicării la *nivel local* se bazează pe indicatori precum: proporția persoanelor care au fost implicate în cel puțin un proiect de acțiune socială în zona lor locală în ultimele 12 luni, proporția persoanelor care sunt de acord sau tind să fie de acord că pot influența deciziile care le afectează zona locală, proporția persoanelor care sunt de acord sau tind să fie de acord că zona lor locală este un loc în care oameni din medii diferite se înțeleg bine împreună, proporția persoanelor care s-au simțit în siguranță mergând singuri pe stradă după lăsarea întinericului (dezagregat pe sexe), procentajul persoanelor care au fost de acord că aparțin cartierului lor, proporția persoanelor care se opresc în mod regulat și vorbesc cu cei din vecinătatea lor, proporția persoanelor care împrumută lucruri și schimbă favoruri cu vecinii lor, proporția persoanelor care afirmă că majoritatea oamenilor din cartierul lor pot fi de încredere, proporția persoanelor care sunt de acord că locuitorii cartierului sunt dispuși să-și ajute vecinii.

La *nivel individual*, măsurarea capitalului social se realizează în baza următorilor indicatori: proporția persoanelor care au folosit Internetul pentru accesarea rețelelor sociale în ultimele trei luni, proporția persoanelor care au simțit des sau permanent sentimentul de singurătate, proporția persoanelor care sunt membri ai organizațiilor (politice, voluntare, profesionale sau recreative), proporția persoanelor care acordă ajutor special cel puțin unei persoane bolnave, cu dizabilități sau în etate (care locuiește sau nu în aceeași locuință), proporția persoanelor care au cel puțin un prieten apropiat, proporția părinților care primesc în mod regulat ajutor practic sau financiar de la un copil în vârstă de 16 ani sau peste care nu locuiește cu ei, proporția părinților care acordă în mod regulat ajutor practic sau financiar unui copil cu vârsta de 16 ani sau peste care nu locuiește cu ei, procentul persoanelor care susțin că au persoane care ar fi alături dacă ar avea nevoie de ajutor, proporția de persoane care se întâlnesc cu prietenii, rudele sau colegii de muncă (în afara serviciului) cel puțin o dată pe săptămână, proporția persoanelor care susțin că în majoritatea oamenilor se poate avea încredere, procentul persoanelor care au făcut voluntariat de mai multe ori în ultimele 12 luni.

Pentru a demonstra importanța contabilizării multidimensionalității capitalului social în cercetarea empirică, Brenda Gannon și Jennifer Roberts, au folosit asocierea dintre capitalul social și sănătate. Cercetarea a fost realizată

În baza datelor provenite din valurile 2004/5 și 2006/7 ale Sondajului privind sănătatea, îmbătrânirea și pensionarea în Europa (SHARE). În cadrul acestui sondaj au participat circa 38.000 de europeni cu vârsta de 50 de ani și peste din 15 țări, datele cuprinzând informații bogate despre sănătate, caracteristici socioeconomice, locuințe și sprijin social, precum și 20 de variabile utilizate pentru a reprezenta componentele capitalului social. Un număr de variabile reprezentau relațiile de familie, precum: acordarea și primirea de ajutor în cadrul gospodăriei; ajutarea familiei în afara gospodăriei; îngrijirea nepoților; oferirea și primirea de cadouri/suport financiar în cadrul familiei; conflictul cu familia. Aceste variabile ofereau informații atât despre cantitatea, cât și despre *calitatea relațiilor din cadrul familiei*. Un alt grup de variabile reprezentau *cantitatea și calitatea relațiilor în afara familiei*: îngrijirea unui alt adult, acordarea de ajutor prietenilor și vecinilor, conflictele cu persoane din afara familiei și nivelul de încredere în oameni, dăruirea și primirea de cadouri. De asemenea, a fost utilizat un set de variabile, care reflectau *activități religioase*: participarea în cadrul unei organizații religioase; frecvența rugăciunii și afilierea religioasă. Ultimul set de variabile reflecta *participarea socială*, acestea fiind reprezentate de voluntariat, precum și participarea la activități educaționale, cluburi și organizații politice sau comunitare.

Cercetarea a demonstrat că toate cele patru componente de bază ale capitalului social sunt asociate în mod semnificativ cu măsurile de sănătate ale persoanei și, în timp ce trei dintre acestea au o asociere pozitivă, relațiile strânse de familie au o asociere negativă. Potrivit autoarelor cercetării, „literatura existentă a neglijat adesea aspectele negative ale capitalului social, argumentând că în ceea ce privește capitalul social, cu cât acesta este mai mult, cu atât este mai bine. Rezultatele noastre arată că, în timp ce trei dintre componente sunt legate pozitiv de sănătate și calitatea vieții, a patra componentă (legături strânse și relațiile de familie puternice) are o asociere negativă”. Aceasta este justificată prin faptul că familia poate fi o sursă cheie de sprijin psihosocial, dar poate fi, de asemenea, o cauză de stres și conflicte. În plus, comportamentele adverse pentru sănătate precum fumatul, băutul și alimentația necorespunzătoare sunt comunicate eficient în cadrul familiilor care produc norme de sănătate precară.³¹

³¹ GANNON B., ROBERTS J. Social capital: exploring the theory and empirical divide. In: Empirical Economics [online], 2018, nr. 58(4), pp. 899-919. DOI:10.1007/s00181-018-1556-y

O altă cercetare empirică interesantă vizează relația dintre capitalul social și satisfacția și calitatea vieții la locul de muncă și se bazează pe Sondajul Spaniei privind calitatea vieții la locul de muncă din 2001. Pornind de la definirea capitalului social ca ansamblul relațiilor de cooperare dintre actorii sociali care facilitează acțiunea colectivă, acesta a fost măsurat pe baza a cinci dimensiuni: **încredere, relații sociale, angajament, comunicare și influență**. S-a efectuat o analiză aplicând modele de regresie și cauzalitate pentru a determina influența asupra satisfacției și calității vieții la locul de muncă a dimensiunilor capitalului social și a caracteristicilor lucrătorului, mediului de muncă și companiei sau organizației. Rezultatele analizei confirmă că niveluri mai ridicate de capital social implică niveluri mai mari de satisfacție și calitate a vieții la locul de muncă. Capitalul social este un predictor mai bun al calității vieții la locul de muncă și al satisfacției în muncă decât caracteristicile lucrătorului, ale companiei sau organizației și ale mediului de lucru.³²

În 2008, Bogdan Voicu a publicat o cercetare realizată în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, analizând capitalul social ca premisă a dezvoltării durabile. Problematika relațiilor sociale ca manifestări ale capitalului social a fost abordată prin utilizarea unor indicatori legați de sociabilitatea românilor: *frecvența relațiilor cu prietenii, calitatea relațiilor cu vecinii și cu familia, încrederea generalizată*. Indicatorii menționați au fost corelați cu indicatori sociodemografici, astfel încât să poată fi identificate grupurile vulnerabile din punctul de vedere al unei sociabilități reduse, ca premisă a marginalizării și excluziunii sociale. Cercetătorul accentuează că integrarea în rețele sociale în afara grupului de rudenie începe să devină o necesitate sub impactul scăderii fertilității și respectiv a descreșterii numerice a grupului de rudenie. Potrivit rezultatelor cercetării, deținătorii unor statusuri dominante sunt cei care reușesc în mai mare măsură să își satisfacă nevoia integrării în rețele sociale, totodată acumulând și mai multe resurse care le permit dezvoltarea individuală. La polul opus, grupurile tradițional vulnerabile își sporesc vulnerabilitatea prin stocuri reduse de capital social relațional. În schimb, încrederea relativ ridicată în oameni manifestată de comunitățile sărace creează premisele dezvoltării sustenabile în astfel de comunități.³³

³² REQUENA F. Social Capital, Satisfaction and Quality of Life in the Workplace. In: Social Indicators Research, 2003, nr. 61, pp. 331–360. DOI:10.1023/A:1021923520951

³³ VOICU B. Capitalul social ca premisă a dezvoltării durabile. In: Revista Calitatea vieții, XIX nr. 1-2, 2008, p. 97. Disponibil: <https://www.revistacalitatevietii.ro/oldrcv/2008/CV-1-2-2008/CV-1-2-2008.pdf>

De asemenea, în contextul dezvoltării, Jonathan Muringani, Rune D Fitjar și Andrés Rodríguez-Pose utilizează capitalul social pentru a explica diferențele de creștere economică între regiuni. Autorii examinează modul în care capitalul social de tip „bridging” afectează creșterea economică regională, folosind date pentru 190 de regiuni din 21 de țări ale Uniunii Europene, acoperind opt valuri ale Anchetei sociale europene între 2002 și 2016. Rezultatele confirmă că capitalul social de tip „bridging” este legat de niveluri mai ridicate de creștere economică regională. De asemenea, examinând interacțiunea dintre capitalul social și cel uman, cercetătorii au constatat că capitalul social de tip „bridging” este fundamental pentru stimularea creșterii economice, în special în regiunile slab calificate. Capitalul uman moderează, de asemenea, relația dintre capitalul social de tip „bonding” și creștere, reducând externalizările negative impuse de legăturile excesive³⁴.

În pofida numeroaselor cercetări realizate în domeniul capitalului social, unii autori sesizează posibile probleme de măsurare. Dacă capitalul social este perceput ca o caracteristică a comunității, fie ea restrânsă sau lărgită, măsurarea sa are loc prin chestionarea unor indivizi și agregarea ulterioară a răspunsurilor, ceea ce atrage numeroase controverse. Un argument ar fi în special că, la nivelul unei colectivități, capitalul social nu se obține prin simpla însumare a capitalului social al indivizilor care o compun. Numeroși autori sugerează că, în loc să se apeleze la măsurători cantitative, este mai important de urmărit și analizat calitatea capitalului social, modul cum acesta se creează, se manifestă și evoluează. Ca metodologie, se consideră că valoarea capitalului social trebuie analizată în funcție de cele două componente ale sale: componenta structurală, care are în vedere întinderea rețelelor sociale, numărul și tipul legăturilor, dar și conținutul relațiilor, actorii implicați, resursele lor disponibile etc.³⁵

CONCLUZII

În pofida unei literaturi foarte bogate consacrate capitalului social, definirea unei teorii a capitalului social rămâne încă o provocare, dat fiind faptul că nu există încă un consens între autori privind dimensiunile, tipurile, determinanții, beneficiile și dezavantajele capitalului social. Cercetătorii adoptă

³⁴ MURINGANI J. et al. Social capital and economic growth in the regions of Europe. In: Environment and Planning [online], 2021, vol. 53, issue 6, pp. 1412-1434. DOI:10.1177/0308518X211000059

³⁵ PREDA D. Op. cit.

o proprie definiție în funcție de disciplina de studiu și nivelul de cercetare a subiectului, tocmai din cauza multitudinii de definiții ale capitalului social și varietății de abordări ale conceptului în literatura de specialitate. Observăm că pentru cei mai mulți cercetători, conceptul de capital social include un element de relație socială și o componentă de resursă sau beneficiu fie la nivel individual, fie la nivel colectiv. Beneficiile productive generate de relațiile sociale par să constituie partea comună a majorității definițiilor, în timp ce consemnăm diferențe în tratarea capitalului social ca resursă personală sau ca resursă colectivă.

Multitudinea de definiții ale capitalului social și abordările diferite ale autorilor care cercetează capitalul social impun o atenție deosebită în elaborarea unui cadru teoretic și metodologic pentru cercetări noi în diferite domenii. Astfel stabilirea dimensiunilor de cercetare, determinarea nivelului la care va fi cercetat capitalul social și a tipurilor de capital devin imperative pentru a asigura o consistență între definiția utilizată, abordarea conceptului și metodologia de cercetare.

Schimbarea accentului de la analiza comportamentului individual la modelul de relații dintre indivizi și mediul lor constituie unul dintre meritele esențiale ale capitalului social, prin explorarea legăturii dintre nivelurile micro, mezo și macro de analiză. Aceasta permite abordarea unui spectru larg de probleme în cercetarea capitalului social, ceea ce îi conferă o arie foarte largă de aplicabilitate în cadrul diferitor discipline de studiu și subiecte. Adresarea întrebărilor legate de încrederea interpersonală, calitatea relațiilor în diferite contexte și despre egalitatea și inegalitatea în societate permit abordarea consecventă a problemelor care sunt de importanță directă pentru cetățeni în particular și pentru societate în general. Remarcăm că există o tendință de cercetare a capitalului social de către mai multe discipline, dar există încă puține cercetări interdisciplinare și aceasta reprezintă o ulterioară provocare pentru a profita de complementaritatea diferitelor abordări și a contribui la fortificarea conceptului de capital social.

Metodologia cercetării capitalului social ca factor al determinării coeziunii sociale

Metodologia cercetării în mare parte este similară cercetării din anul 2020 axată pe coeziunea socială din considerentul că, deși ne-am axat pe cercetarea capitalului social, acesta este analizat din perspectiva contribuției sale la

coeziunea socială. Totodată, un obiectiv separat l-a constituit monitorizarea fenomenelor ce țin de capitalul social și coeziunea socială în dinamică pentru a observa progresul/regresul acestora în condițiile de urgență - pandemia COVID-19 și agravarea situației geopolitice dintre Ucraina și Rusia.

Astfel, capitalul social este măsurat în baza subdimensiunilor: participare politică și implicare cetățenească, încredere în instituții și persoane, solidaritate și incluziune socială, identitate și apartenență. Indicatorii de bază măsurați în cazul participării politice și a implicării cetățenești sunt următorii: participarea la alegeri, implicarea cetățenească, apartenența la partide și ONG-uri, moralul fiscal.

Încrederea în instituții și persoane este măsurată în baza percepțiilor privind încrederea în instituții (încrederea în guvern, președinție, parlament; partide politice; forțele armate; sistemul judiciar; poliție; primărie; Biserică (instituții religioase); companii; instituții financiare – bănci, media; syndicate), încrederea în mass-media (presă, radio, televiziune, internet), încrederea în colegi, vecini, persoane străine, încredere generală în majoritatea oamenilor.

Solidaritatea și incluziunea socială este măsurată în baza indicatorilor: percepții privind implicarea membrilor comunității în diferite acțiuni comunitare, grad de incluziune socială a diferitor grupuri vulnerabile, comportament personal în caz de abuz a grupurilor vulnerabile.

Identitatea și apartenența este măsurată în baza indicatorilor: identitatea etnică, sentimentul de mândrie națională (grad de convingere că Republica Moldova este un loc perfect de trai, un loc perfect pentru creșterea copiilor, și că doar în Republica Moldova te poți afirma, grad de orientare de a continua să trăiască în Republica Moldova), sentimentul de mândrie comunitară (grad de apropiere/distanțare de locuitorii cartierului, localității, statului Republica Moldova), prejudecăți împotriva străinilor, grad de discriminare personală.

Bunăstarea socială este măsurată în baza indicatorilor obiectivi (nivelul de sărăcie, accesul la servicii sociale, angajarea în câmpul muncii și șomajul, accesul la servicii educaționale și de sănătate, și, în baza indicatorilor subiecțivi (satisfacția de viață, de servicii sociale, educaționale, de sănătate, aprecierea veniturilor, aprecierea siguranței pe timp de zi și de noapte și a libertății de exprimare).

Mobilitatea socială este cercetată din perspectiva mobilității intergeneraționale (educație, statut profesional, bunăstare socială) și intrageneraționale (ocupație).

Perioada efectuării cercetării.

Cercetarea cantitativă a fost efectuată în perioada 15 noiembrie – 20 decembrie 2021.

Cercetarea calitativă a fost efectuată în perioada 10 aprilie – 12 mai 2021.

Instrumentele de cercetare.

Instrumentele de cercetare aplicate au fost analiza datelor statistice prezentate de BNS, ancheta sociologică administrată prin interviu față în față și online pe un eșantion de 1698 de persoane în 87 de localități a republicii, interviul cu 52 de respondenți, femei și bărbați adulți de statut socio-profesional divers din mediul rural/urban, grupe de vârstă diferite, regiuni geografice diferite, vorbitori de limbă română și rusă (origini etnice diverse) din 36 localități.

Descrierea eșantionului cercetării pentru ancheta sociologică administrată populației generale.

Eșantionul cercetării populației generale l-au constituit 1698 persoane selectate în mod aleatoriu. Eșantionul este reprezentativ în funcție de mediul de reședință, sex, vârstă, nivel de educație.

În funcție de sex, au fost chestionate 52% femei și 48% bărbați.

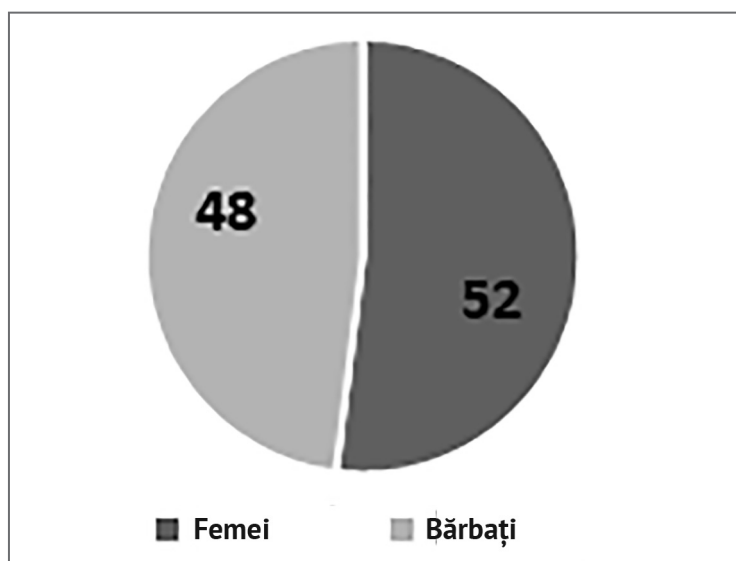

Fig. 1. Distribuția eșantionului în funcție de sex, %

În funcție de mediul de reședință, au fost chestionate 59% de persoane din mediul rural și 41% de persoane din mediul urban.

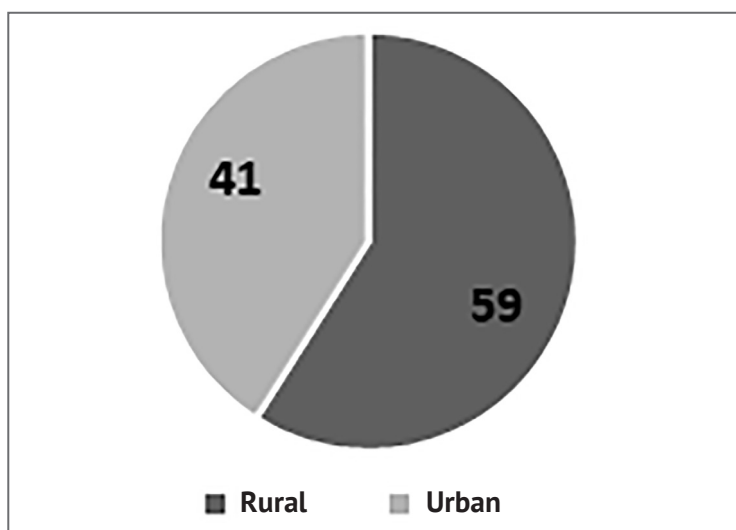

Fig. 2. Distribuția eșantion rural/urban, %

În funcție de vârstă, respondenții se divizează în felul următor: 18-24 ani – 13%, 25-29 ani – 14%, 30-39 ani – 20%, 40-49 ani – 24%, 50-64 ani – 18%, 65+ ani – 11%.

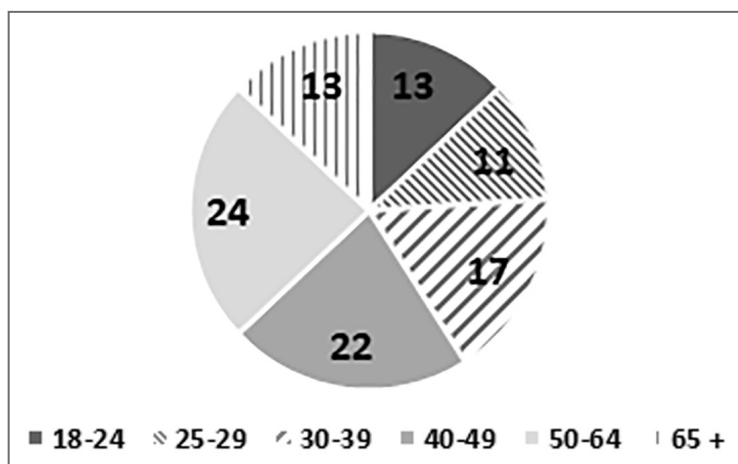

Fig. 3. Distribuție eșantion pe grupuri de vârstă, %

În funcție de studii, respondenții se distribuie în felul următor: studii primare/gimnaziale - 17%, studii secundare/liceu - 22%, studii profesional tehnice/vocaționale - 31%, studii superioare/postuniversitare - 30%.

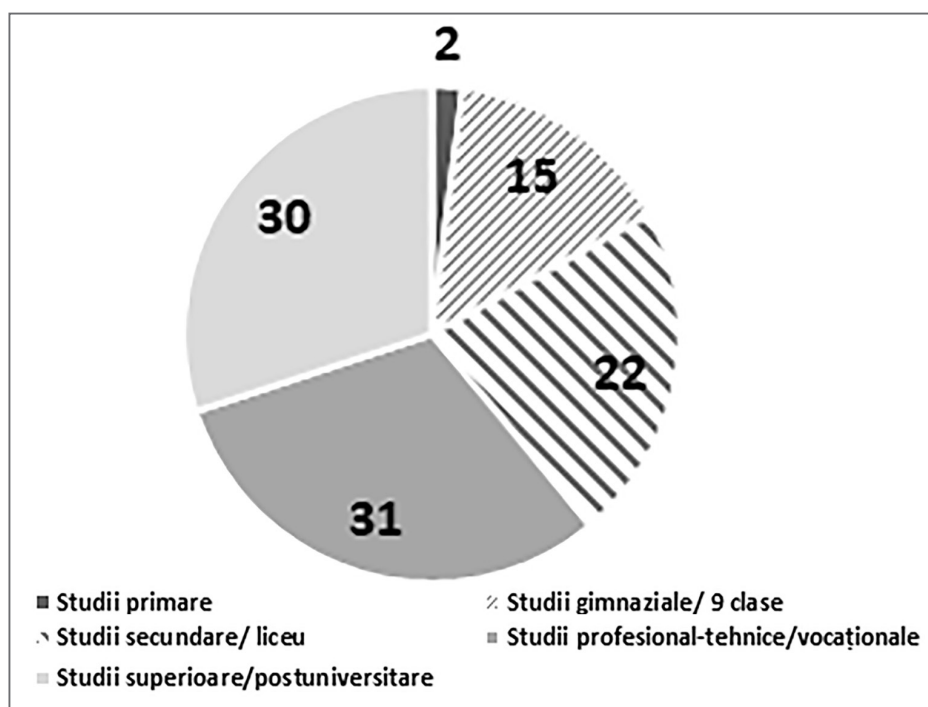

Fig. 4. Distribuția eșantion în funcție de nivelul de studii, %

În funcție de naționalitate, au fost chestionați 83% moldoveni/români, 8% - ucraineni, 5% - ruși și 4% - celelalte etnii (găgăuzi, bulgari, romi).

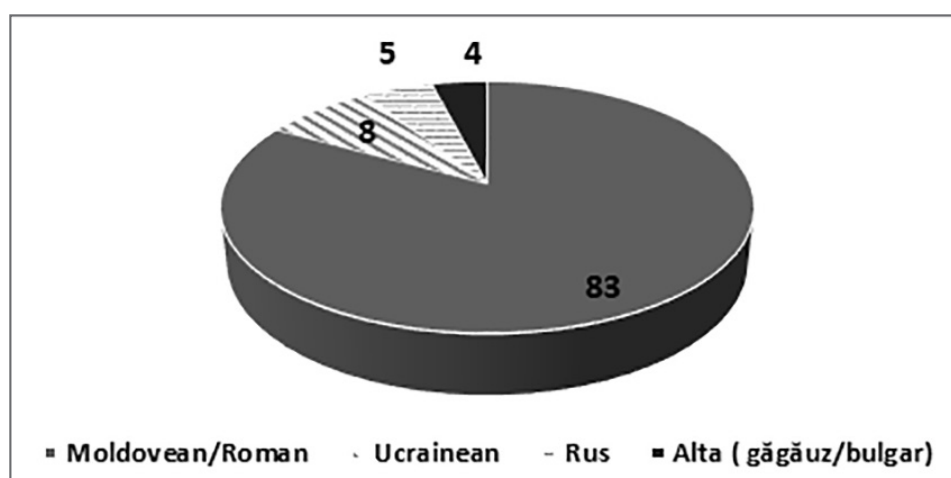

Fig. 5. Distribuție eșantion în funcție de naționalitate, %

67% din cei chestionați erau la moment angajați în câmpul muncii pe un salariu întreg sau parțial, 7% - nu erau angajați în câmpul muncii, 5% - aveau grijă de gospodăria casnică, iar 21% - erau beneficiari de alocații sociale/bursă.

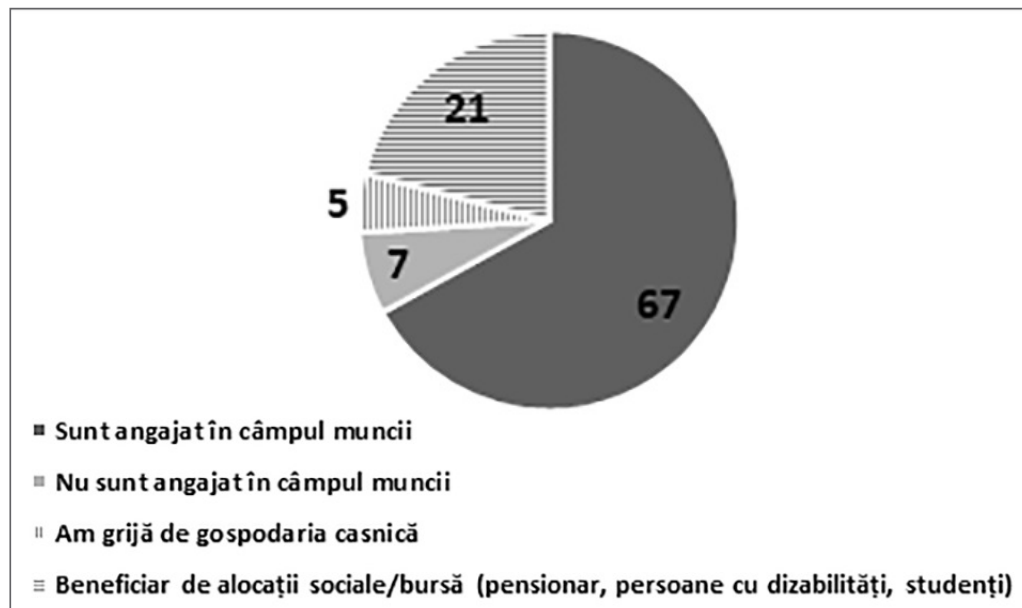

Fig. 6. Distribuție eșantion, angajare în câmpul muncii, %

Tipologizarea respondenților.

Pentru a înțelege mai bine rolul capitalului social în coeziunea socială, am grupat respondenții în funcție de nivelul de activism politic, activism comunitar, și activism acțiuni de caritate. După aceasta am stabilit două grupuri generale - populația activă civic și populația generală (de referință) care nu este activă civic. Urmează în continuare categoriile care au fost incluse pentru stabilirea nivelului de activism politic, comunitar, de caritate și civic.

Tipologizarea respondenților după activismul politic.

Grupul 1. A participat la cel puțin 2 alegeri

Grupul 2. A participat la cel puțin 1 alegere

Grupul 3. Nu a participat la alegeri

Tipologizarea respondenților după activismul comunitar.

Grupul 1. A participat foarte frecvent/frecvent la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale

Grupul 2. A participat uneori la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale

Grupul 3. Nu a participat deloc la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale

Tipologizarea respondenților după activismul de caritate.

Grupul 1. A participat foarte frecvent/frecvent la activități de caritate

Grupul 2. A participat uneori la activități de caritate

Grupul 3. Nu a participat la activități de caritate

După tipologizarea de mai sus a fost stabilit un grup de populație activ civic, care se caracterizează prin activism politic, comunitar și de caritate. Date obținute pe acest grup cu activism civic au fost analizate în comparație cu datele obținute pe populația generală (grupul de referință).

Caracteristicile grupurilor cu activism civic înalt și a grupului de referință (ceilalți).

Este cazul să menționăm că grupul cu nivel înalt de activism civic constituie 14% din eșantion și grupul de referință - 86%.

Astfel, în funcție de sex, în grupul cu activism civic înalt ponderea femeilor (69%) este mult mai înaltă decât în grupul de referință (49%). Ponderea bărbaților constituie 31% în grupul cu nivel înalt de activism și 51% în grupul de referință.

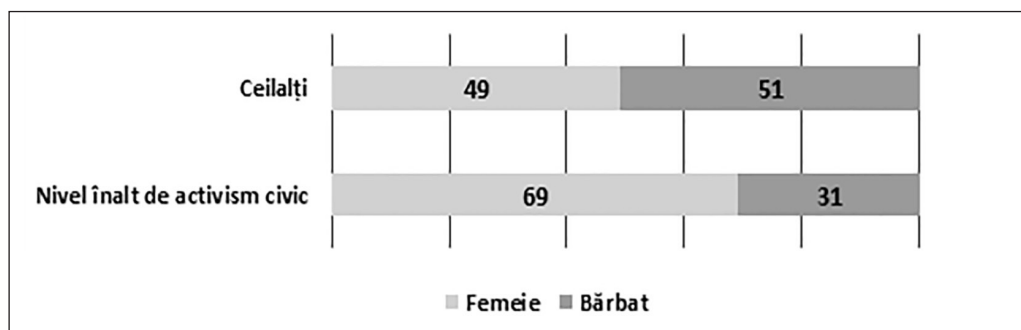

Fig. 7. Distribuția respondenților în funcție de sex, %

În funcție de vârstă, în grupul cu nivel înalt de activism civic este mai mare ponderea persoanelor în vârstă de 30-39 de ani (27%) comparativ cu grupul de referință (16%) și a celor de 40-49 ani (24%) și 50-59 ani (26%). În grupul de referință care nu este activ civic este mai mare ponderea persoanelor de 18-29 de ani (25%) și a celor de 65+ ani (14%).

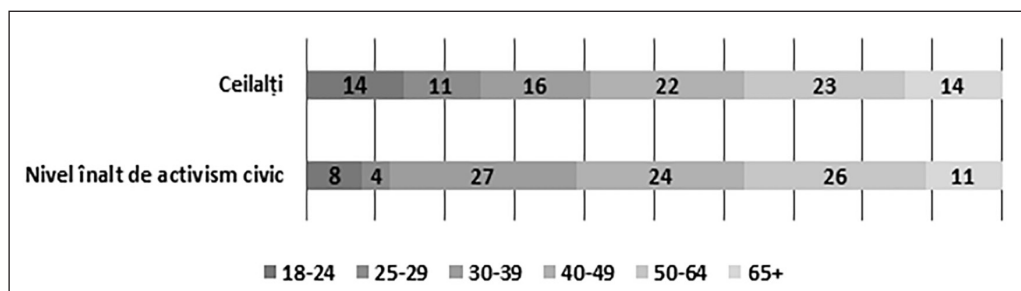

Fig. 8. Distribuirea respondenților pe grupuri, în funcție de vârstă, %

În funcție de studii, în grupul cu nivel de activism civic înalt este mai mare ponderea respondenților cu studii superioare (49%) comparativ cu grupul de referință (27%). Totodată în grupul de referință este mai mare ponderea persoanelor cu studii primare/gimnaziale și secundare (41%) comparativ cu grupul cu activism înalt (21%).

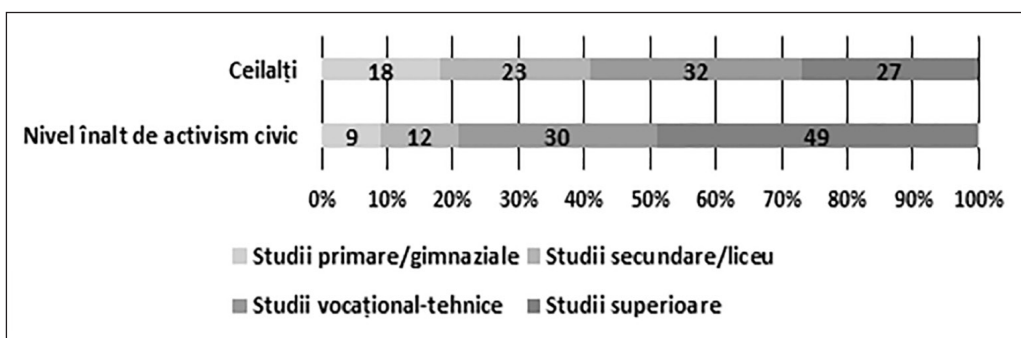

Fig. 9. Distribuirea respondenților pe grupuri, în funcție de studii, %

În funcție de angajare în câmpul muncii, în grupul cu activism civic înalt este mai mare ponderea persoanelor angajate cu o normă întreagă (72%) comparativ cu grupul de referință (60%).

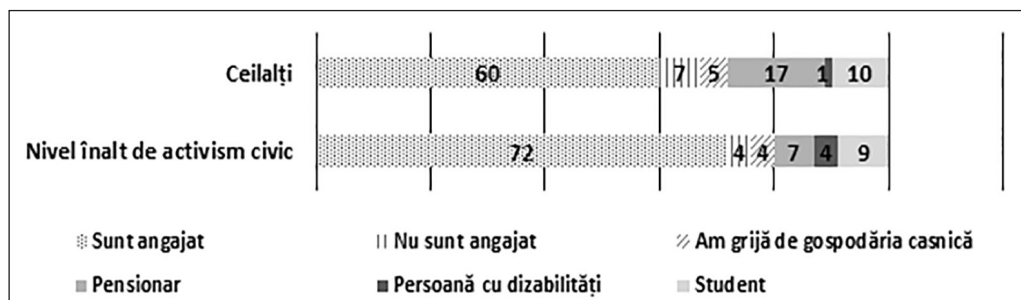

Fig. 10. Angajarea în câmpul muncii a respondenților pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, %

În funcție de autodeterminarea socială, în grupul cu activism civic înalt, este mai mare ponderea respondenților care s-au autodeterminat ca parte din stratul social înalt (20%) și stratul social mediu (63%) comparativ cu grupul de referință (respectiv 9% și 56%).

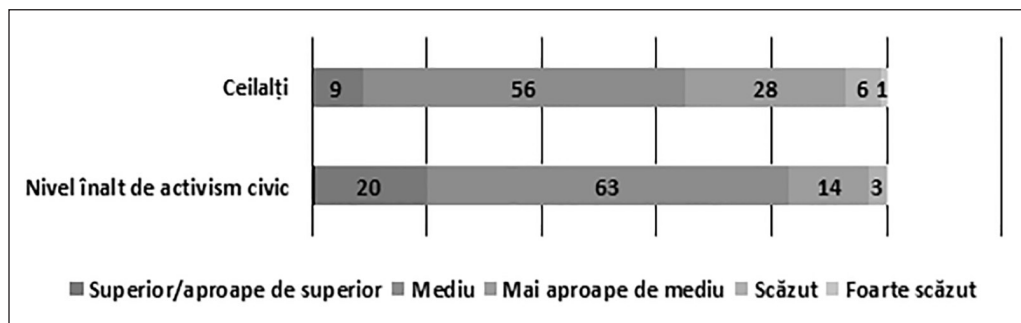

Fig. 11. Distribuția respondenților pe grupuri în funcție de autodeterminarea socială, %

În funcție de sectorul de activitate, 66% din grupul cu nivel de activism civic înalt activează în sectorul public, ceea ce este cu 32% mai mult comparativ cu grupul de referință (34%). În grupul de referință circa 1/3 activează în sectorul privat și 1/3 – în sectorul informal.

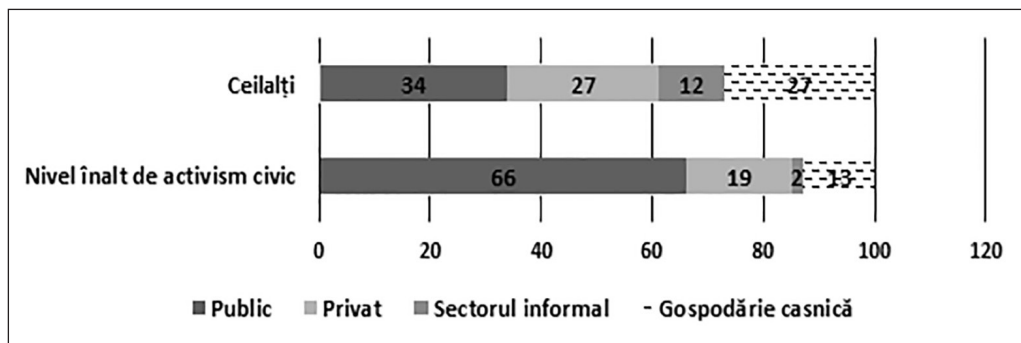

Fig. 12. Distribuția respondenților pe grupuri în funcție de sectorul de activitate, %

În funcție de faptul dacă sunt membri de partid, în grupul cu nivel de activism civic înalt, ponderea respondenților membri de partid este de trei ori mai mare decât în grupul de referință (pentru comparație - 19% și 6%).

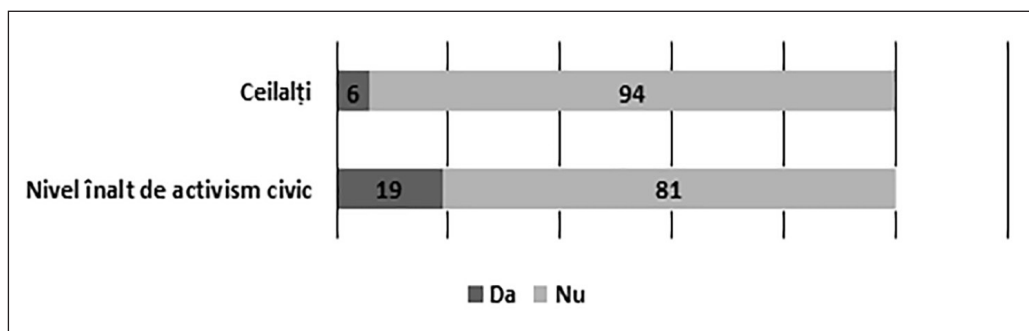

Fig. 13. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă sunt membri de partid, %

În grupul cu nivel de activism civic înalt 1/3 sunt membri ai asociațiilor obștești comparativ cu 8% în grupul de referință.

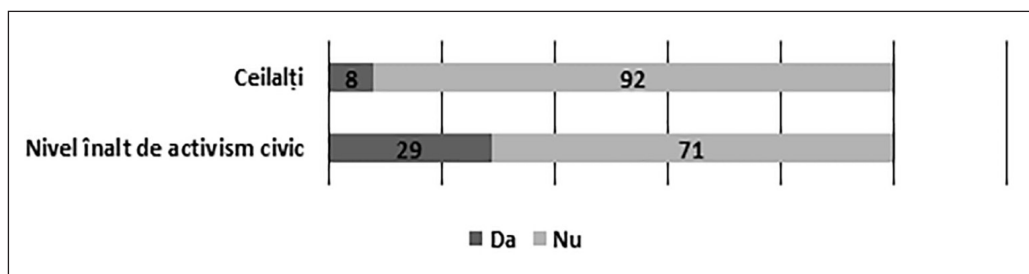

Fig. 14. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă sunt membri ai unei asociații obștești, %

În funcție de zona geografică, ponderea respondenților cu nivel de activism civic înalt este mai mare în zonele Centru și Sud și este mai redusă în Municipiul Chișinău și în Nord.

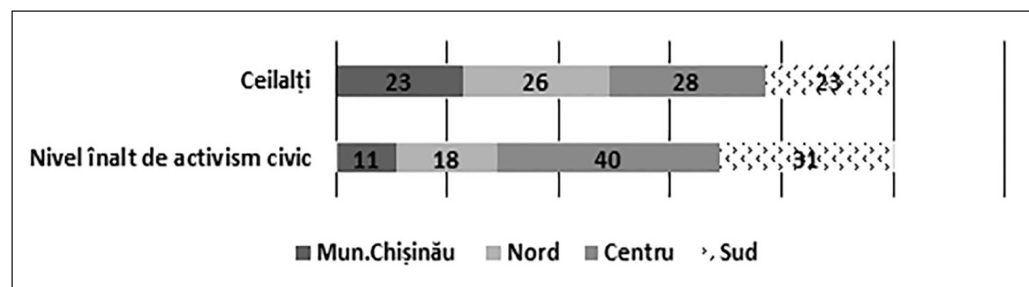

Fig. 15. Distribuția respondenților pe grupuri în funcție de zona geografică, %

În rezultatul analizei caracteristicilor respondenților cu nivel de activism civic înalt putem descrie un portret social al acestui grup. Astfel, persoanele cu nivel de activism civic înalt sunt în mare parte femei, din mediul rural, zonele de Centru și Sud, cu vârsta cuprinsă între 30-49 de ani, cu studii superioare, angajate în câmpul muncii, sectorul public preponderent. O bună parte dintre ei sunt membri ai ONG-urilor sau membri de partid.

Distanța socială pentru diferite grupuri de populație.

În timpul cercetării a fost estimată distanța socială pentru diferite grupuri sociale: ruși, moldoveni, români, romi, musulmani, foști deținuți, persoane de culoare, utilizatori de droguri, persoane cu dizabilități fizice și intelectuale, persoane care trăiesc cu HIV, imigranți și persoane fără adăpost.

Distanța socială a fost măsurată în baza scalei lui Bogardus. În conformitate cu aceasta respondenții au avut posibilitatea de a alege dacă vor să dețină relații cu unele sau altele grupuri în calitate de membru de familie, vecin, coleg de serviciu, membru al comunității, locuitor al țării sau în genere ar prefera ca acestea să plece din țară.

Pentru interpretarea valorilor Indexului Distanței Sociale se recurge la valoarea medie a acestuia pe întregul eșantion, calculată pentru fiecare grup aparte. Adicional, pentru a distinge grupurile extrem de respinse se recurge și la comparația punctajelor înregistrate pentru fiecare grup studiat cu valoarea medie a Indexului Distanței Sociale pe toate grupurile vulnerabile și marginalizate care au fost obiect al studiului.

În baza analizei datelor pentru fiecare categorie inclusă în cercetare a fost calculat un index care denotă distanța socială dintre respondenți și grupurile sociale incluse în cercetare.

- 0 - înseamnă identificarea totală a respondenților cu grupul dat;
- 1 - distanța socială este foarte redusă și respondenții acceptă persoanele inclusiv în calitate de membri de familie;
- 2 - distanța socială este redusă și respondenții acceptă persoanele în calitate de vecini, cu excepția de a fi membru de familie;
- 3 - distanța socială este medie și respondenții acceptă persoanele în calitate de colegi, cu excepția de a fi membru al familiei, vecin;
- 4 - distanța socială este mai mare de medie și respondenți acceptă persoanele în calitate de locuitori ai comunității, cu excepția de a fi membru de familie, vecin, sau coleg;

- 5 - distanța socială este foarte mare și respondenții acceptă persoanele în calitate de locuitori ai țării, cu excepția de a fi membru al familiei, vecin, coleg, sau locuitor al comunității;
- 6 - distanța socială este la nivel de respingere socială, și respondenții preferă ca aceștia să părăsească țara.

Determinarea mobilității sociale. Mobilitatea socială intergenerațională a fost determinată în baza mobilității ocupaționale, mobilității educaționale și mobilității la nivel de straturi sociale. Mobilitatea ocupațională a fost determinată în baza corelației dintre activitatea din prezent a respondenților și activitatea taților și mamelor lor când ei aveau 14-15 ani. De asemenea mobilitatea ocupațională a fost estimată la nivel de percepții.

Mobilitatea educațională a fost estimată în baza corelației dintre ultima școală terminată a respondenților și ultima școală terminată a părinților acestora. De asemenea mobilitatea educațională a fost estimată la nivel de percepții.

Mobilitatea la nivel de straturi sociale a fost estimată în baza corelației dintre stratul social în care se află respondentul și stratul social al părinților lui, precum și la nivel de percepție.

Indexul Opiniei Dominante. În cazul analizei atitudinilor și percepțiilor respondenților a fost aplicat Indexul Opiniei Dominante, care a fost calculat în baza formulei:

$$\text{IOPD} = \frac{(\text{ponderea răspunsurilor pozitive} - \text{ponderea răspunsurilor negative}) \times (100\% - \text{ponderea răspunsurilor neutre})}{100\%}$$

Capitolul 2

CAPITALUL SOCIAL CA FACTOR DETERMINANT AL ACTIVISMULUI CIVIC ȘI COEZIUNII SOCIALE

Apartenența la grupuri/rețele

Apartenența persoanelor la grupuri/rețele sociale este una din dimensiunile capitalului social. Identificarea persoanelor cu anumite grupuri și implicarea lor în aceste grupuri creează oportunități pentru relaționare, ajutor reciproc și activități voluntare în folosul comunității. În final conexiunea dintre diferite persoane/grupuri, responsabilizarea civică și ajutorul reciproc contribuie la bunăstarea fiecărui individ în parte și a întregii societăți.

În cadrul acestei cercetări am analizat următoarele aspecte: gradul de identificare a respondenților cu țara Republica Moldova, satul/orașul natal, cartierul în care locuiește, precum și apartenența la diferite grupuri comunitare/instituții cum ar fi partidele și asociațiile obștești.

Identificarea cu țara Republica Moldova. Identificarea cu țara Republica Moldova a fost studiată din perspectiva afilierii Moldovei cu un loc perfect de trai și muncă, un loc perfect pentru creșterea copiilor și o țară unde te poți afirma pe deplin. Conform rezultatelor cercetării, doar circa 40% din cei chestionați se identifică cu țara Republica Moldova, considerând că Moldova este un loc perfect pentru trai și muncă și că în Republica Moldova te poți afirma așa cum nu poți în alte țări și doar fiecare al doilea respondent a menționat că Moldova este un loc perfect pentru creșterea copiilor. În același timp, mai bine de jumătate din cei chestionați nu consideră Republica Moldova un loc benefic pentru trai și afirmare.

Analiza comparativă a datelor obținute în anul 2021 cu datele din 2020 denotă o dinamică pozitivă în opiniile respondenților în special cu referință la afirmația că Republica Moldova este un loc perfect pentru creșterea copiilor (2020 - 42%, 2021 - 53%). Acest fapt poate fi explicat prin schimbările care au avut loc la nivel de Parlament și Guvern în toamna anului 2021 și aprobarea programului noii guvernări axat pe atenuarea sărăciei, protecția familiei, lupta cu corupția etc. Totuși este de menționat că ponderea persoanelor care nu identifică Republica Moldova cu un loc perfect pentru trai și muncă și

pentru creșterea copiilor continuă să fie destul de înaltă, fapt ce denotă riscul iminent de flux migrațional în creștere în următorii ani, dacă calitatea vieții populației va rămâne la fel de redusă.

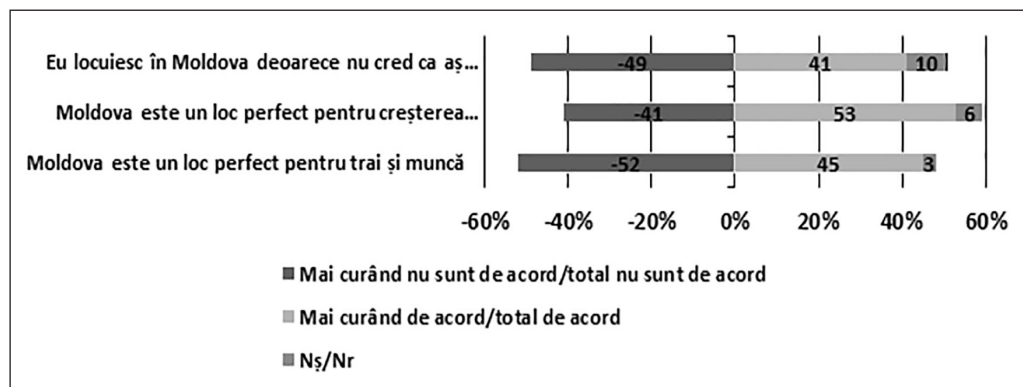

Fig. 16. Grad de acceptarea a afirmațiilor, %

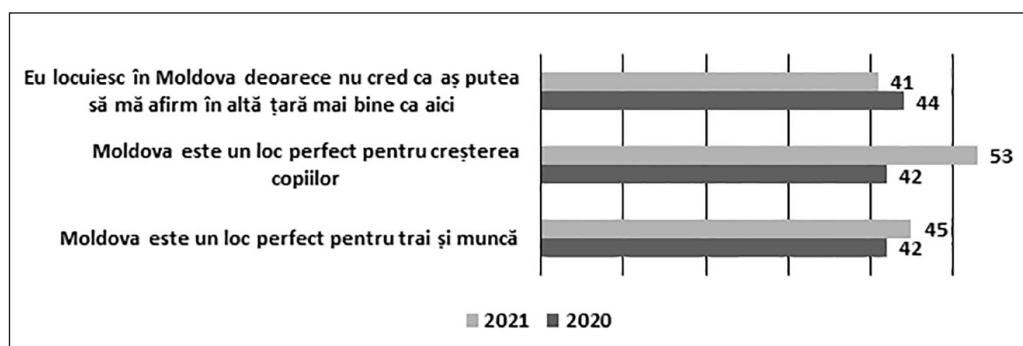

Fig. 17. Ponderea persoanelor de acord/total de acord cu următoarele afirmații, pe ani, %%

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care consideră că Republica Moldova este un loc benefic pentru trai și muncă este mai mare în mediul respondenților de 25-29 ani (57%) și a celor de 65+ ani (56%) și este mai redus în grupurile de vârstă 18-24 ani (20%). Ponderea redusă a persoanelor de 18-24 ani care identifică Republica Moldova cu un loc bun pentru trai și muncă poate fi explicată prin posibilitățile limitate de angajare a tinerilor în câmpul muncii imediat după absolvirea instituțiilor de studii, precum și prin salariile destul de mici pentru tinerii specialiști în sectoarele public și privat, fapt ce influențează negativ calitatea vieții lor.

În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor care consideră Republica Moldova un loc bun de trai și muncă este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare/doctorat (52%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii secundare, liceu (38%).

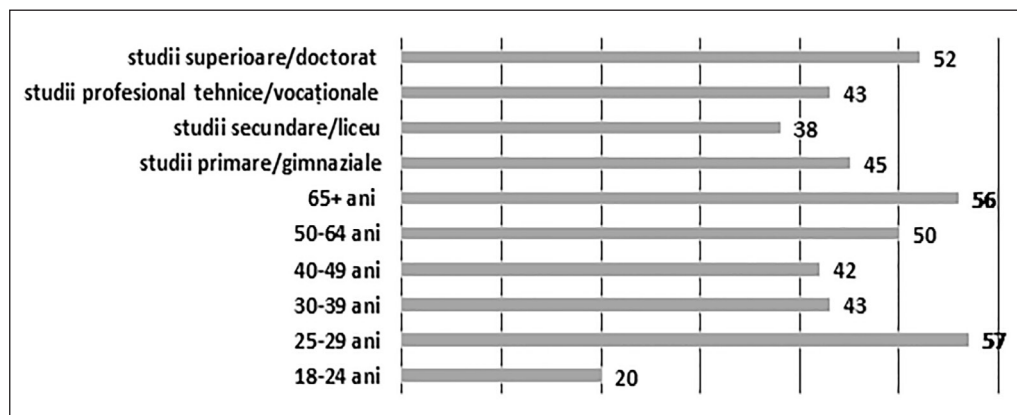

Fig. 18. Ponderea persoanelor care este de acord/total de acord cu afirmația că Republica Moldova este un loc perfect pentru trai și muncă, în funcție de vârstă și studii, %

Ponderea persoanelor care consideră că Republica Moldova este un loc perfect pentru creșterea copiilor este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (66%) și este mai redusă în grupul de vârstă 18-24 ani (39%). În funcție de studii, discrepanțe mari în opinii nu au fost identificate.

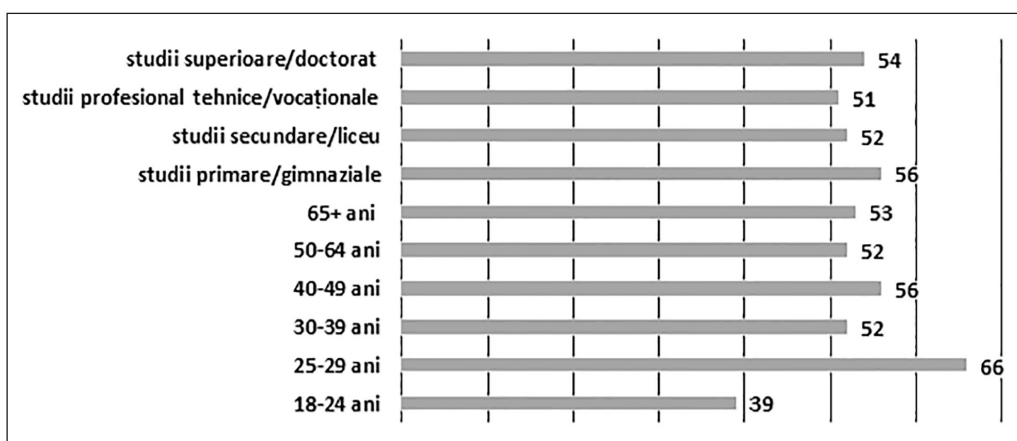

Fig. 19. Ponderea persoanelor care sunt de acord/total de acord cu afirmația că Republica Moldova este un loc perfect pentru creșterea copiilor, în funcție de vârstă și studii, %

Ponderea persoanelor care consideră că trăiesc în Republica Moldova deoarece se pot afirma aici mai bine ca în alte țări este mai mare în grupurile de vârstă 50-64 ani (56%) și 65+ ani (55%) și este mai redusă în grupul de vârstă 18-24 ani (17%). Pe grupuri de studii, mai bine de 2/3 din respondenții cu studii secundare, vocaționale și mai bine de jumătate din cei cu studii superioare au menționat că nu se pot afirma în Republica Moldova.

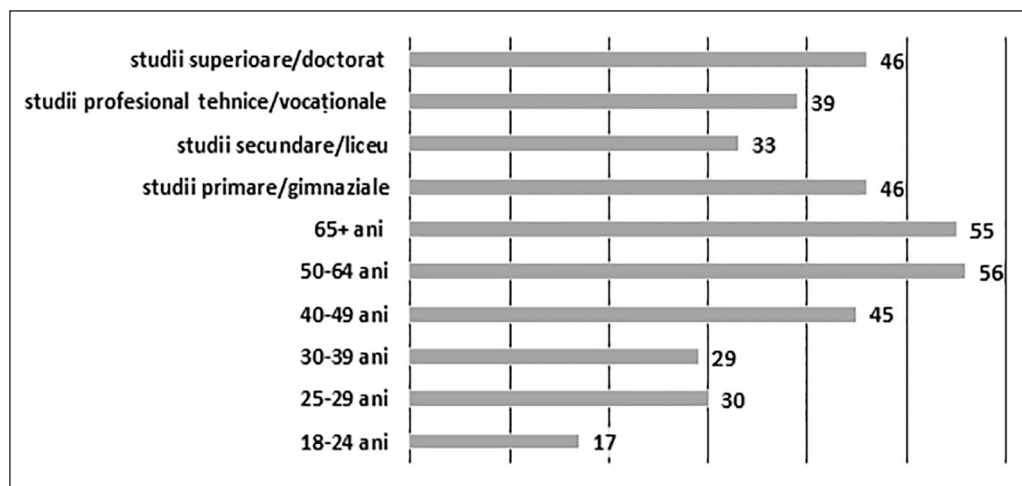

Fig. 20. Ponderea persoanelor care sunt de acord cu afirmația că locuiesc în Republica Moldova deoarece nu știu dacă se pot afirma în altă parte mai bine, în funcție de vârstă și de studii, %

Analiza atitudinii față de Republica Moldova pe grupuri cu nivel diferit de activism civic a scos în evidență faptul că persoanele cu un nivel de activism civic înalt au o atitudine mult mai pozitivă față de Republica Moldova comparativ cu populația generală. Astfel, în grupul cu activism civic înalt ponderea persoanelor care consideră că Republica Moldova este un loc perfect pentru trai și muncă este cu 14% mai mare decât a persoanelor de părere opusă. Totodată Indexul Opiniei Dominante pozitive în acest grup este mai mare cu 5 puncte procentuale comparativ cu populația generală.

Ponderea persoanelor care se mândresc cu faptul să sunt cetățeni ai Republicii Moldova în grupul cu activism civic înalt depășește cu 51% pe cea a persoanelor care nu se mândresc cu acest fapt. Totodată în grupul cu activism civic înalt Indexul Opiniei Dominante pozitive este cu 25 puncte procentuale mai mare comparativ cu populația generală.

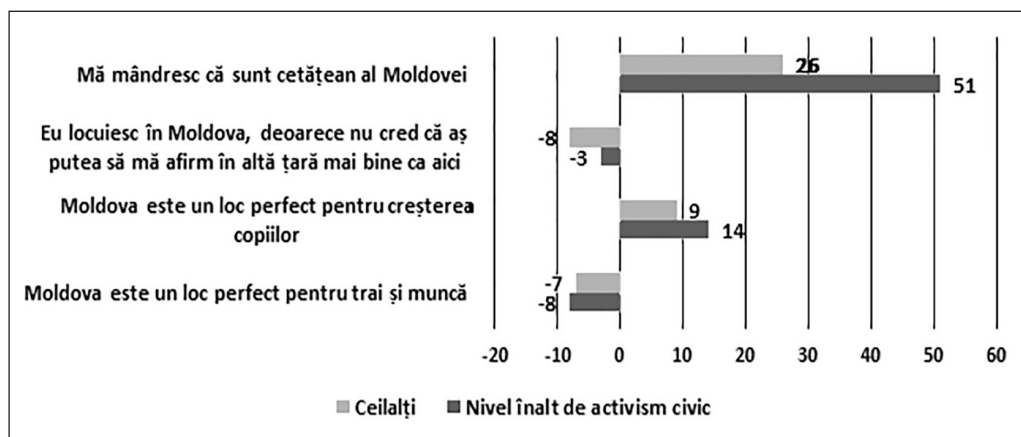

Fig. 21. Atitudini față de Republica Moldova pe grupuri, IOPD, %

Totodată, este de menționat că în ambele grupuri: cu activism civic înalt și populația generală, ponderea persoanelor care nu cred că Republica Moldova este un loc perfect pentru muncă și trai și care consideră că ar putea să se afirme și în alte țări depășește ponderea celor de părere opusă. Astfel, IOPD în cazul afirmației „Moldova este un loc perfect pentru trai și muncă” este de (-8%) în grupul cu activism civic înalt și de (-7%) în grupul de populație generală. IOPD în cazul afirmației „Eu locuiesc în Moldova deoarece nu cred că aș putea să mă afirm în altă țară mai bine ca aici” este de (-3%) în cazul grupului cu activism civic înalt și de (-8%) în cazul populației generale.

Drept urmare a faptului că o bună parte din respondenți nu identifică Republica Moldova cu un loc bun pentru un trai decent și sigur, circa 2/3 din persoanele chestionate sunt orientate să plece peste hotare pentru o perioadă de timp (50%) sau pentru totdeauna (14%) în căutarea unei vieți mai bune. Doar fiecare al cincilea respondent a menționat că nu ar pleca peste hotare, iar 14% - nu știu dacă ar pleca. Comparativ cu cercetarea din anul 2020, ponderea persoanelor care ar pleca peste hotare pentru totdeauna este puțin mai redusă, cu circa 3%, în schimb ponderea celor care ar pleca pentru o perioadă de timp este mai mare cu 7 puncte procentuale.

Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor care ar pleca pentru totdeauna peste hotare este mai mare în mediul urban (17%) comparativ cu rural (13%). În funcție de sex, ponderea femeilor care ar pleca pentru o perioadă de timp (54%) este mai mare cu 10 puncte procentuale decât cea a bărbaților (45%). În schimb ponderea bărbaților care nu ar pleca deloc peste hotare este mai mare cu 5 puncte procentuale decât cea a femeilor.

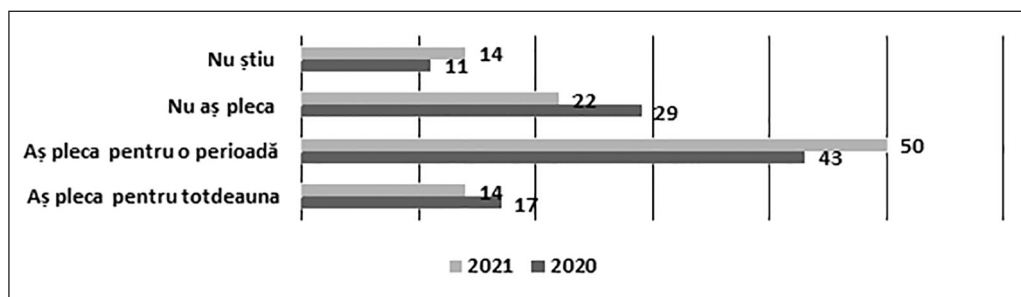

Fig. 22. Pondere de respondenți orientați să plece peste hotare pentru o perioadă sau pentru totdeauna, pe ani, %

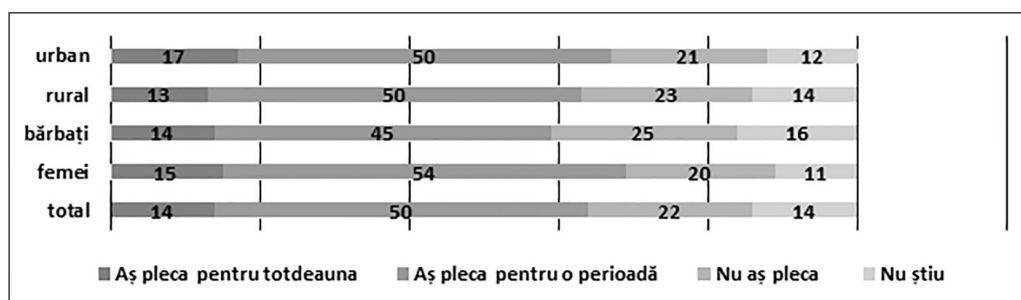

Fig. 23. Pondere de respondenți orientați să plece pentru o perioadă sau pentru totdeauna din Republica Moldova, total, mediu rezidențial, sex, %

Pe grupuri de vârstă, persoanele de 18-24 de ani sunt orientate mai mult să plece peste hotare pentru totdeauna sau pentru o perioadă de timp (93%). O dată cu avansarea în vârstă scade ponderea persoanelor orientate să plece peste hotare atât pentru totdeauna, cât și pentru o perioadă de timp (de la 93% în grupul de vârstă 18-24 de ani la 33% - în grupul de vârstă 65+). Totodată este cazul să menționăm că ponderea persoanelor orientate să plece definitiv peste hotare este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani și constituie 32%. Este perioada formării familiilor, afirmării profesionale, asigurării cu locuință și persoanele se orientează spre identificarea unui loc de trai stabil, sigur și cu perspective.

În funcție de studii, persoanele cu studii secundare/liceu sunt mai orientate să plece peste hotare pentru totdeauna sau pentru o perioadă de timp (71%) comparativ cu celelalte grupuri. Oferta mare de locuri de muncă necalificate în țările de destinație și posibilități de a obține calificări vocaționale peste hotare sunt factorii de bază care favorizează plecarea acestui grup de populație peste hotare pe o perioadă scurtă de timp sau pentru totdeauna.

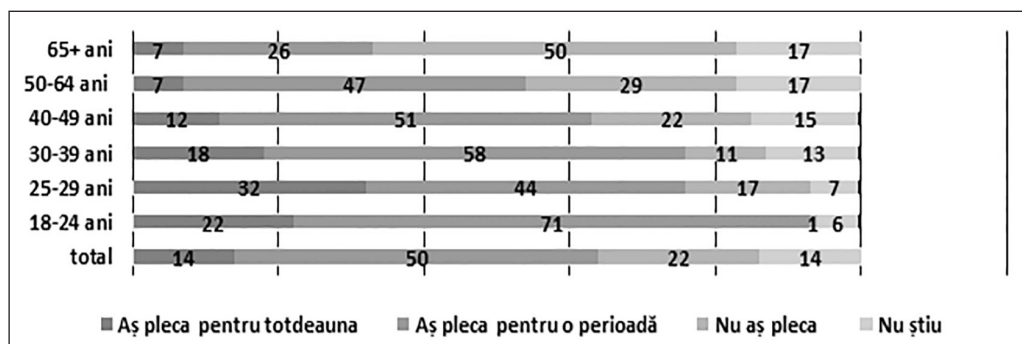

Fig. 24. Ponderele respondenților orientați să plece pentru o perioadă sau pentru totdeauna din Republica Moldova, în funcție de vârstă, %

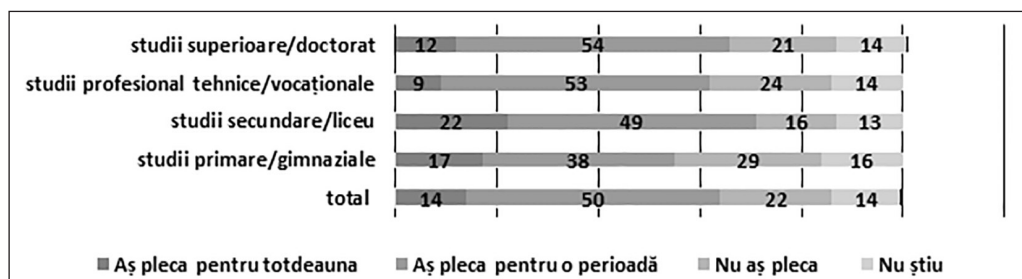

Fig. 25. Ponderele respondenților orientați să plece pentru o perioadă sau pentru totdeauna din Republica Moldova, în funcție de studii, %

Pe grupuri cu diferit nivel de activism civic, observăm anumite discrepanțe mici în orientări privind migrarea peste hotare. În grupul cu activism civic înalt ponderea persoanelor orientate să plece pentru totdeauna peste hotare este mai mică comparativ cu populația generală. În schimb este mai mare ponderea celor orientați să plece pentru o perioadă de timp peste hotare (54% în grupul cu nivel înalt de activism și 49% - în populația generală) sau să nu plece deloc (27% în grupul cu nivel înalt de activism și 21% - în populația generală).

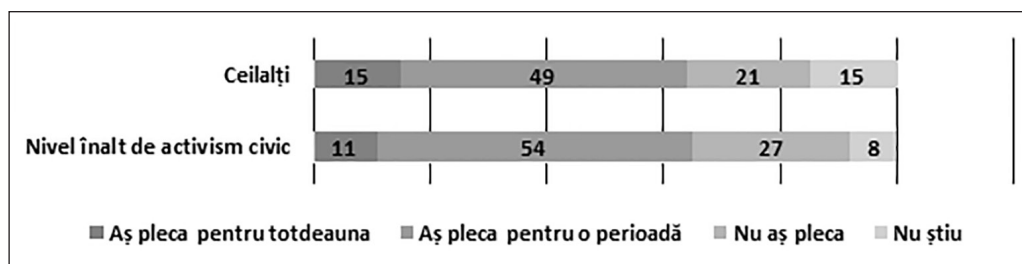

Fig. 26. Orientări privind migrarea peste hotare, pe grupuri, %

Datele din Fig. 27 argumentează încă o dată motivul economic ca unul de bază pentru plecarea persoanelor peste hotare pentru o perioadă scurtă de timp sau pentru totdeauna. Un al doilea motiv, care devine iminent în anul 2021 comparativ cu anul 2020 este un potențial război.

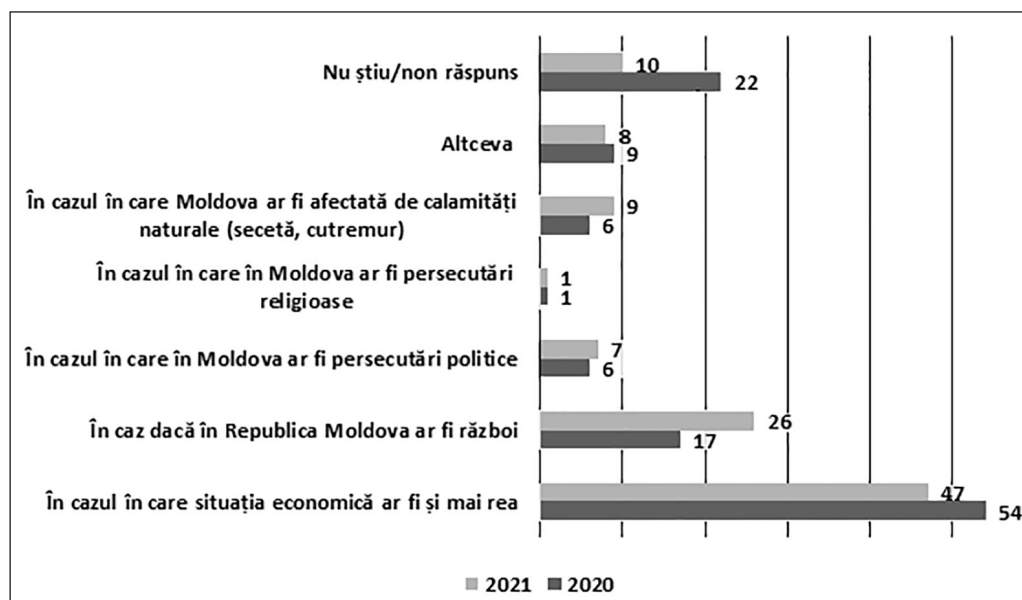

Fig. 27. Distribuirea respondenților în funcție de motivele ce ar sta la baza plecării lor din Republica Moldova, pe ani, %

Pe grupuri de vârstă, tinerii de 18-24 de ani ar pleca din țară mai curând din motive economice (64%), în caz dacă în Republica Moldova ar fi război (25%) și dacă ar fi persecutări politice (14%), dacă Republica Moldova ar fi afectată de calamități naturale (15%). Tinerii de 25-29 de ani ar pleca din țară pe motive economice (54%), dacă ar fi război (30%). În funcție de studii, în cazul celor cu studii superioare predomină drept cauze situația economică precară (52%), un posibil război (32%).

Identificarea cu satul/orașul natal. Circa 66% din respondenți se identifică aproape/foarte aproape cu satul/orașul lor natal. 25% consideră satul/orașul natal îndepărtat/foarte îndepărtat, iar 9% - nu s-au putut determina.

Pe medii de reședință ponderea respondenților care consideră foarte apropiată/apropiată localitatea lor de baștină este mai mare în rural (75%) comparativ cu urban (54%). În funcție de sex, ponderea bărbaților (69%) care consideră localitatea de baștină apropiată/foarte apropiată este mai mare decât cea a femeilor (64%).

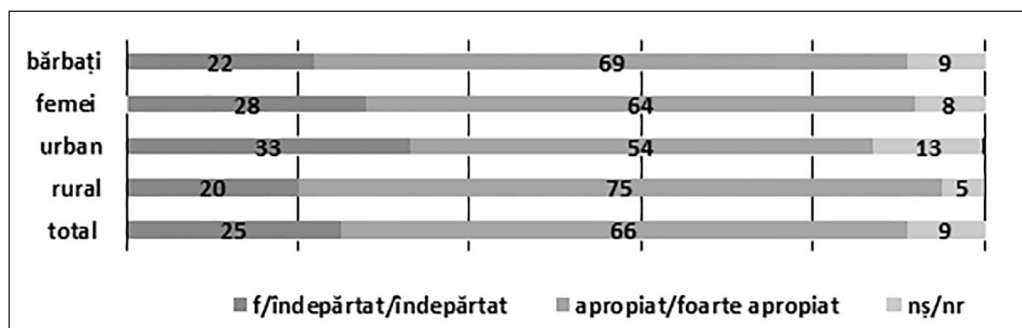

Fig. 28. Distribuția respondenților după gradul de identificare cu orașul/satul său, per total, mediu de reședință, sex, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care se identifică cu satul sau orașul natal este mai mare în grupurile de vârstă 50-64 ani (76%) și 65+ (71%) și este mai redusă în grupul de vârstă 18-24 ani (59%). Circa 38% din respondenții din grupul de vârstă 18-24 ani, 31% din cei de 25-29 ani și 30% din cei de 30-39 ani au menționat că se autoidentifică cu localitatea lor de baștină îndepărtat/foarte îndepărtat.

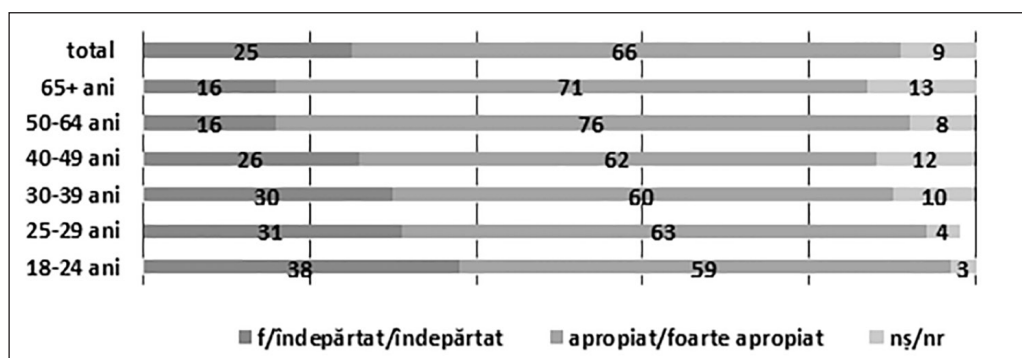

Fig. 29. Distribuția respondenților după gradul de identificare cu orașul/satul său, per total, pe grupuri de vârstă, %

Cercetarea a scos în evidență faptul că persoanele asociate în partide sau organizații obștești mai curând se identifică cu orașul/satul lor natal decât cele neasociate. Astfel, 78% din membrii de partid comparativ cu 65% din persoanele ce nu sunt membru de partid se identifică apropiat/foarte apropiat cu satul/orașul lor natal. 75% din membrii asociațiilor obștești comparativ cu 65% din persoanele ce nu sunt membru al asociației obștești se identifică apropiat/foarte apropiat cu satul/orașul lor natal.

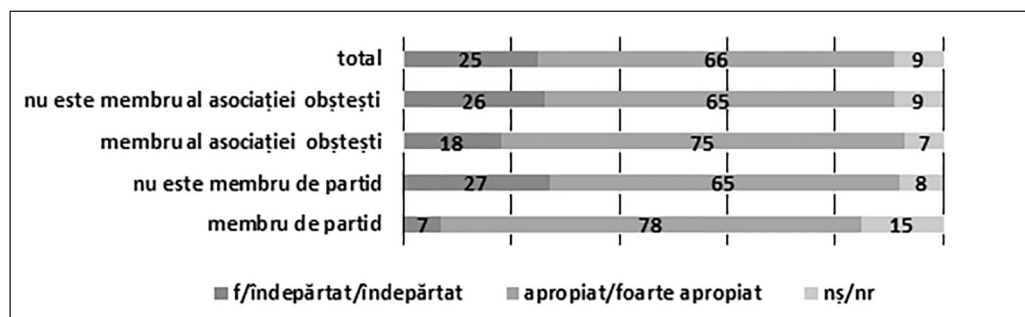

Fig. 30. Distribuirea respondenților după gradul de identificare cu orașul/satul său, per total, în funcție de apartenența la partid, asociație obștească, %

Identificarea cu cartierul. 62% din respondenți au menționat că se identifică foarte apropiat/apropiat cu cartierul lor, 26% au indicat că se identifică îndeapărtat/foarte îndeapărtat și 12% - nu au putut oferi un răspuns. Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor care se identifică apropiat/foarte apropiat cu cartierul său este mai mare în mediul rural (70%) comparativ cu mediul urban (51%). În funcție de sex, ponderea bărbaților care se identifică apropiat/foarte apropiat cu cartierul său este mai mare decât cea a femeilor (bărbați - 65%, femei - 59%).

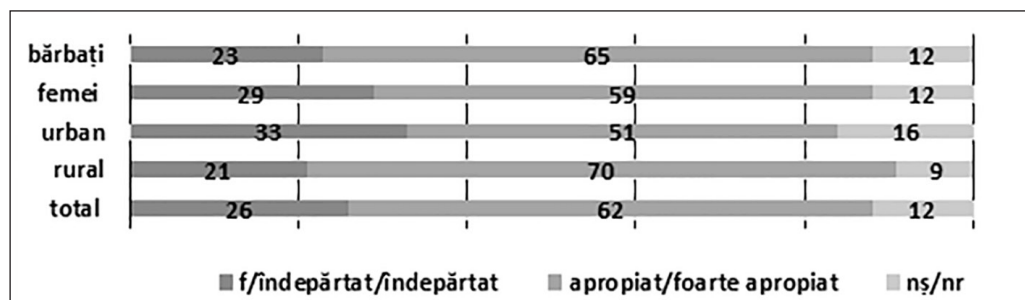

Fig. 31. Distribuirea respondenților în funcție de gradul de identificare cu cartierul său, total, sex, mediu rezidențial, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care se identifică apropiat/foarte apropiat cu cartierul său este mai mare în mediul respondenților de 25-29 ani (71%), 50-64 ani (71%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 18-24 ani (52%). Astfel, 45% din tinerii de 18-24 ani au menționat că se simt îndeapărtat/foarte îndeapărtat de cartierul lor. Gradul înalt de îndeapărtare a tinerilor de cartierul lor poate fi explicat și prin faptul că o dată cu dezvoltarea internetului, tinerii se află mai mult timp în lumea virtuală, au devenit mai izolați și dețin mai puține relații cu semenii lor din bloc sau cartier.

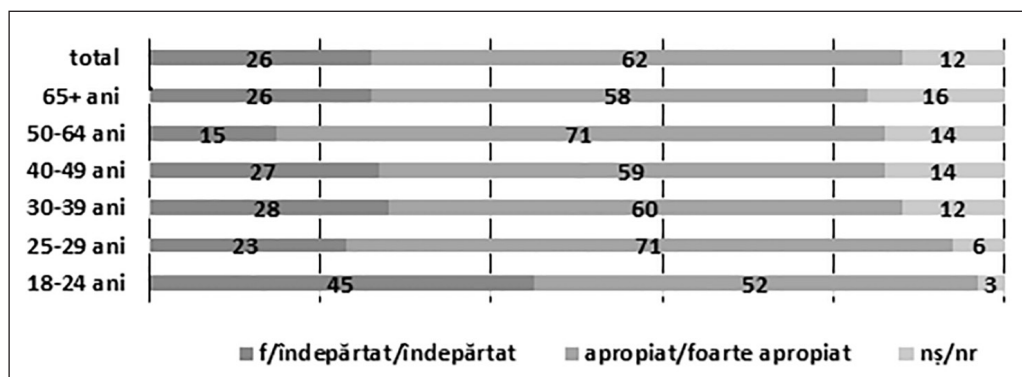

Fig. 32. Distribuția respondenților în funcție de gradul de identificare cu cartierul său, total, pe grupuri de vârstă, %

Asocierea în partide sau în organizații obștești contribuie la sporirea gradului de identificare a respondenților cu cartierul său. Astfel, 75% din membrii de partid comparativ cu 61% din respondenții care nu sunt membri de partid se identifică apropiat/foarte apropiat cu cartierul său. 70% din membrii ONG-urilor comparativ cu 61% din respondenții care nu sunt membri ONG se identifică apropiat/foarte apropiat de cartierul lor.

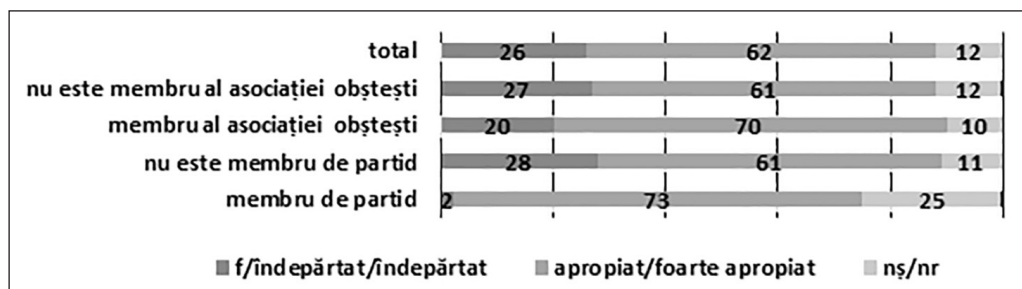

Fig. 33. Distribuția respondenților după gradul de identificare cu cartierul său, în funcție de apartenența la partid, asociații obștești, %

Identificarea cu cetățean al Republicii Moldova. 66% din respondenți se identifică apropiat/foarte apropiat cu cetățean al Republicii Moldova și 29% - îndepărtat/foarte îndepărtat, 5% - nu au răspuns. Pe medii de reședință ponderea persoanelor care se identifică apropiat/foarte apropiat ca cetățean al Republicii Moldova este mai mare în rural (68%) comparativ cu urban (60%). În funcție de sex, ponderea bărbaților care se identifică apropiat/foarte apropiat cu cetățean al Republicii Moldova este mai mare decât ponderea femeilor (bărbați - 68%, femei - 62%).

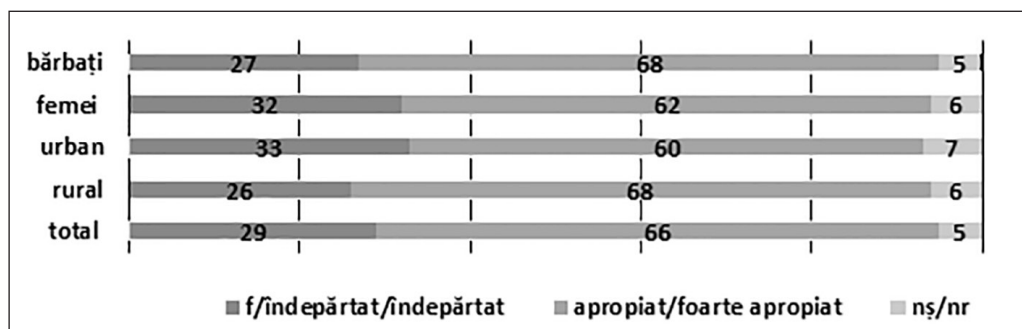

Fig. 34. Distribuția respondenților după gradul de identificare cu cetățenia Republicii Moldova, per total, sex, mediu rezidențial, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care se identifică apropiat/foarte apropiat cu cetățean al Republicii Moldova este mai mare în grupul de 50-64 ani (71%) și în grupul 65+ ani (71%) și este mai redusă în grupul de vârstă de 18-24 ani (59%) și 40-49 ani (59%). Circa 37% din tinerii de 18-24 de ani se identifică îndeapărtat/foarte îndeapărtat cu cetățean al Republicii Moldova.

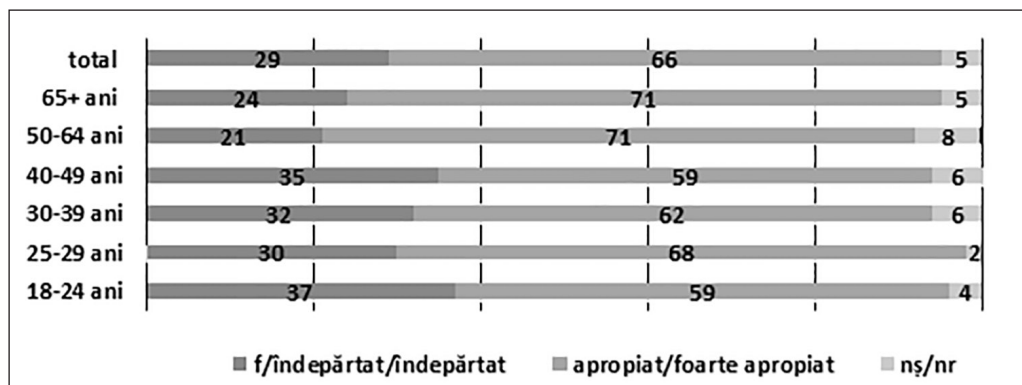

Fig. 35. Distribuția respondenților după gradul de identificare cu cetățenia Republicii Moldova, per total, pe grupuri de vârstă, %

Persoanele asociate în partide/asociații obștești mai curând se identifică cu cetățean al Republicii Moldova decât persoanele neasociate. Astfel, 68% din membrii de partid comparativ cu 65% din persoanele ce nu sunt membri se identifică aproape. Foarte aproape cu cetățean al Republicii Moldova. 68% din membrii asociațiilor obștești comparativ cu 64% din persoanele ce nu sunt membri se identifică apropiate/foarte apropiate cu cetățean al Republicii Moldova. Fiecare a treia persoană din respondenții care nu sunt

membri de partid și din respondenții care nu sunt membri ai asociațiilor obștești se identifică ca fiind îndepărtate/foarte îndepărtate de categoria cetățean al Republicii Moldova.

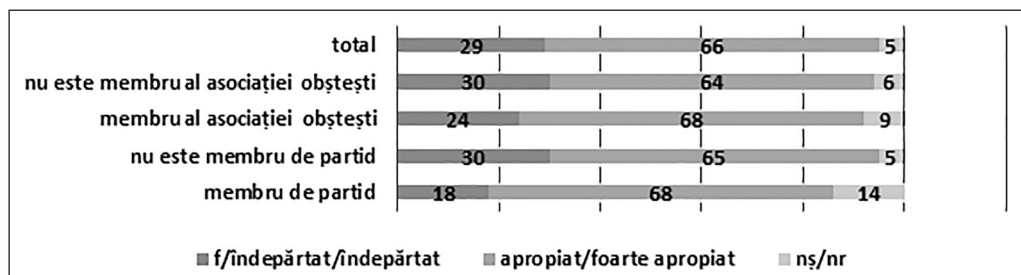

Fig. 36. Distribuția respondenților după gradul de identificare cu cetățenia Republicii Moldova, per total, în funcție de apartenența la partid/asociație obștească, %

Gradul de identificare cu cetățean al Republicii Moldova este asociat în mare măsură și cu gradul de mândrie de faptul că este cetățean al Republicii Moldova. Astfel, circa 2/3 din respondenți au menționat că sunt mândri în mare/foarte mare măsură de faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova, iar 1/3 au indicat că în mică măsură sau deloc nu se mândresc cu faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova.

În funcție de mediul rezidențial nu au fost observate discrepanțe în răspunsuri. În funcție de sex, ponderea femeilor (64%) mândre în mare/foarte mare măsură de faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova este puțin mai mare decât cea a bărbaților (59%).

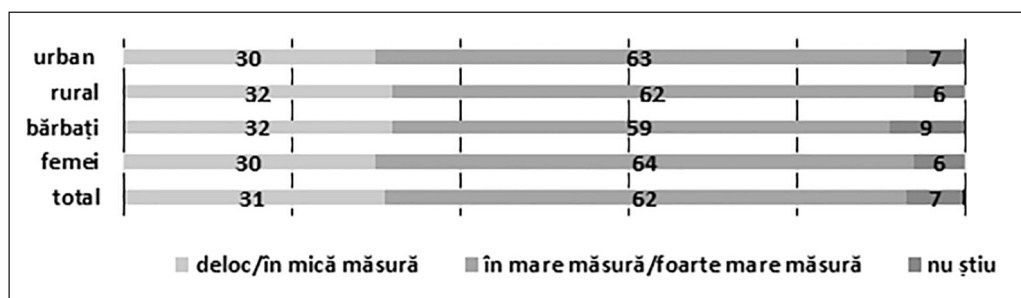

Fig. 37. Gradul de mândrie de faptul de a fi cetățean al Republicii Moldova, %

În funcție de studii, ponderea respondenților mândri în mare/foarte mare măsură de faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova este mai mare în mediul celor cu studii superioare (72%) și este mai redus în mediul celor cu studii secundare/liceu (46%).

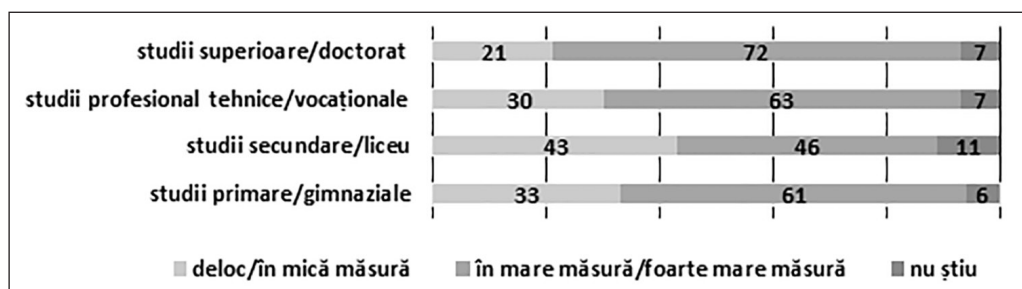

Fig. 38. Gradul de mândrie de faptul de a fi cetățean al Republicii Moldova, în funcție de studii, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor mândre în mare/foarte mare măsură că sunt cetățeni ai Republicii Moldova este mai mare în mediul persoanelor de 50-64 ani (75%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 40-49 ani (36%). Mai bine de jumătate din cetățenii în vârstă de 40-49 de ani în mică măsură sau deloc nu se mândresc cu faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova.

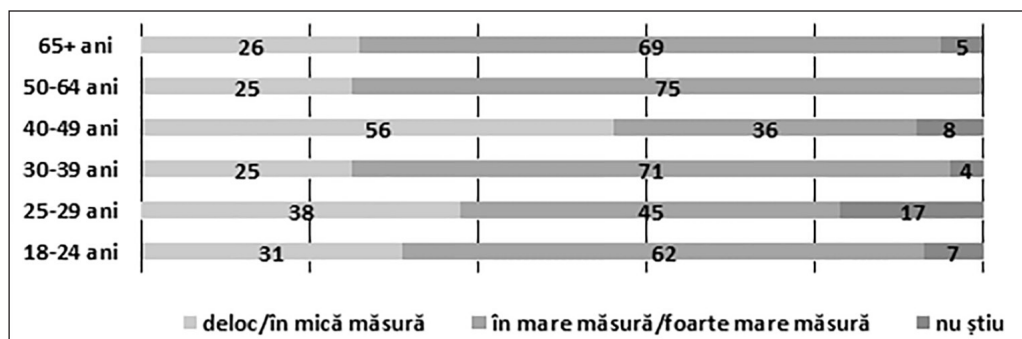

Fig. 39. Gradul de mândrie de faptul de a fi cetățean al Republicii Moldova, în funcție de vârstă, %

Comparativ cu anul 2020, în anul 2021, s-a redus ponderea persoanelor din mediul rural care au menționat că sunt mândri în mare/foarte mare măsură de faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova. Acest fapt poate fi o consecință a scăderii nivelului de trai în mediul rural ca rezultat al recesiunii economice ca consecință a pandemiei COVID-19.

În funcție de venituri, ponderea persoanelor mândre în mare/foarte mare măsură că sunt cetățeni ai Republicii Moldova crește odată cu veniturile (de la 47% în grupul cu venituri foarte reduse la 75% - în grupul cu venituri foarte mari). Totodată ponderea persoanelor care nu sunt mândre deloc de cetățenia Republicii Moldova crește de la 21% în grupul cu venituri foarte mari la 48% - în grupul cu venituri foarte mici.

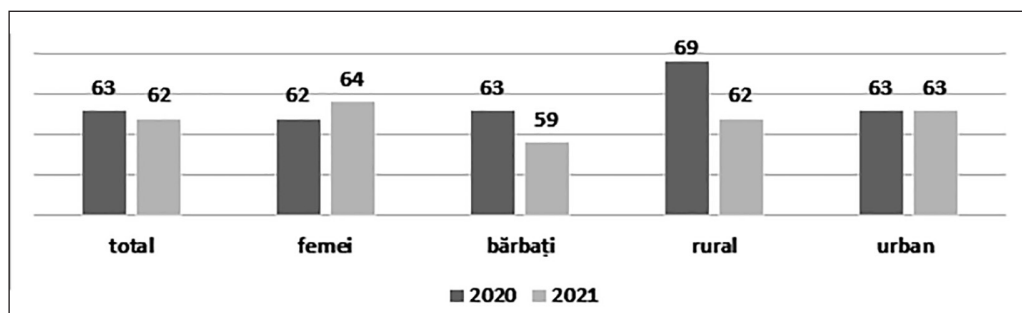

Fig. 40. Ponderea respondenților care au menționat că sunt mândri în mare și foarte mare măsură că sunt cetățeni ai Republicii Moldova, pe ani, %

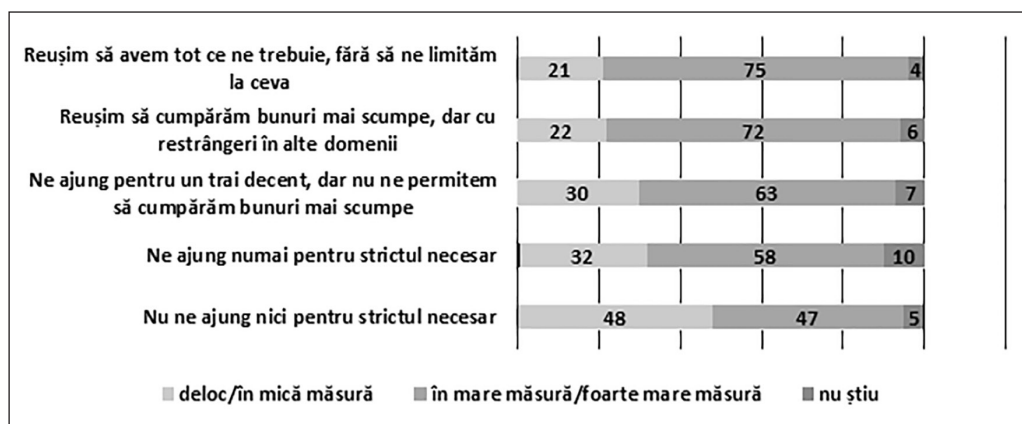

Fig. 41. Gradul de mândrie de faptul de a fi cetățean al Republicii Moldova, în funcție de venituri, %

Asocierea în partide și asociații conduce la mărirea ponderii persoanelor mândre de faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova. Astfel, 73% din membrii de partid comparativ cu 61% din persoanele ce nu sunt membri de partid se mândresc în mare/foarte mare măsură că sunt cetățeni ai Republicii Moldova. 71% din membrii ONG-urilor comparativ cu 61% din respondenții ce nu sunt membri ONG se mândresc în mare/foarte mare măsură că sunt cetățeni ai Republicii Moldova (vezi Fig. 42).

Identificarea cu cetățean european. 25% se identifică apropiat/foarte apropiat cu cetățean european, 59% se identifică îndepărtat/foarte îndepărtat cu cetățean european, și 16% - nu au oferit un răspuns.

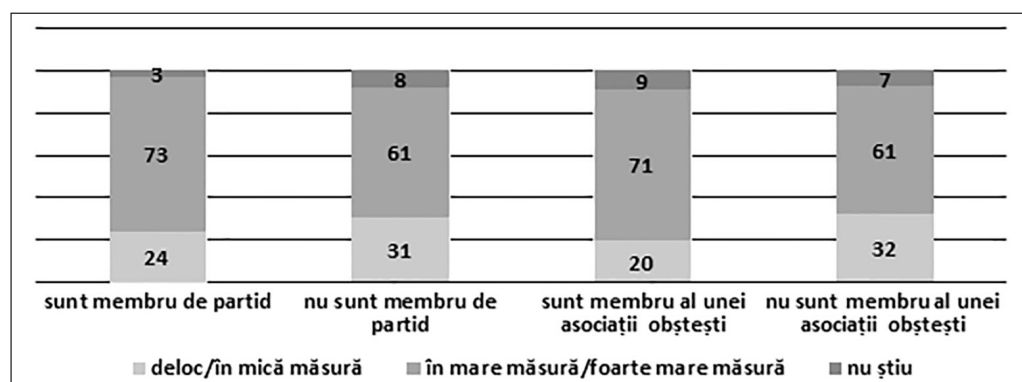

Fig. 42. Gradul de mândrie de faptul de a fi cetățean al Republicii Moldova, în funcție de apartenența la grupuri sociale, %

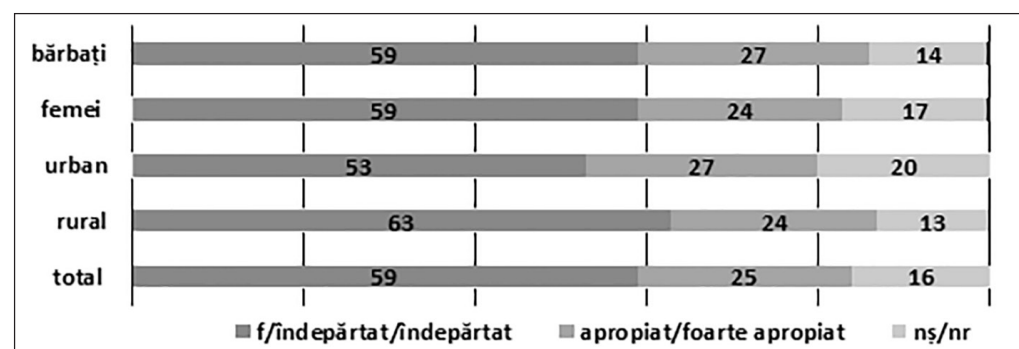

Fig. 43. Distribuția respondenților după gradul de identificare în calitate de cetățean al Europei, per total, sex, mediu de reședință, %

Pe grupuri de vârstă ponderea respondenților care se identifică apropiat/foarte apropiat cu cetățean european este mai mare în mediul respondenților de 18-24 ani (42%) și este mai redusă în mediul respondenților de 65+ ani (15%).

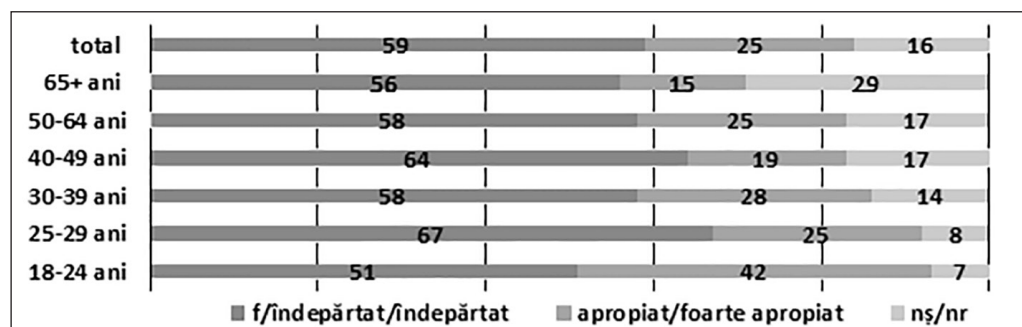

Fig. 44. Distribuția respondenților după gradul de identificare în calitate de cetățean al Europei, per total, grupuri de vârstă, %

În funcție de asocierea în ONG-uri, 38% din respondenții asociați în ONG-uri comparativ cu 23% din respondenții neasociați se identifică apropiati/foarte apropiați de noțiunea cetățean european. În cazul asocierii în partide, nu există discrepante mari în rezultate.

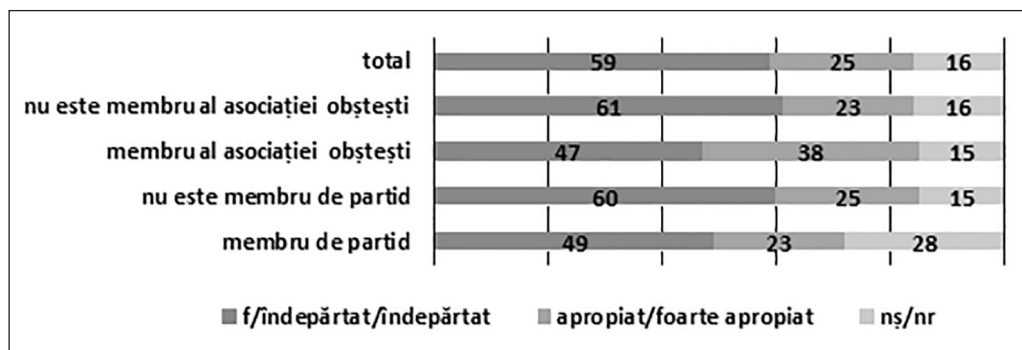

Fig. 45. Distribuția respondenților după gradul de identificare în calitate de cetățean al Europei, per total, în funcție de apartenența la partid, asociație obștească, %

Identificarea cu cetățean al lumii. 32% din respondenți se autoidentifică drept apropiat/foarte apropiat cu cetățeni ai lumii, 52% - se identifică drept îndepărtat/foarte îndepărtat și 15% nu au oferit un răspuns. În funcție de mediu rezidențial și sex nu se observă discrepante mari între răspunsuri.

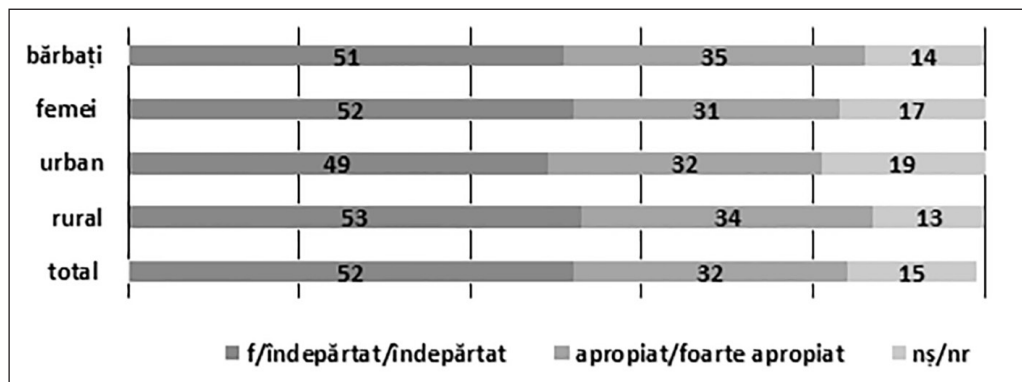

Fig. 46. Distribuția respondenților după gradul de identificare în calitate de cetățean al lumii, per total, sex, mediu de reședință, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care se identifică drept apropiat/foarte apropiat cu cetățean al lumii este mai mare în mediul grupului de 18-24 de ani (49%) și al grupului de 25-29 de ani (44%) și este mai redusă în mediul celor de 65+ ani (23%) și a celor de 40-49 ani (25%).

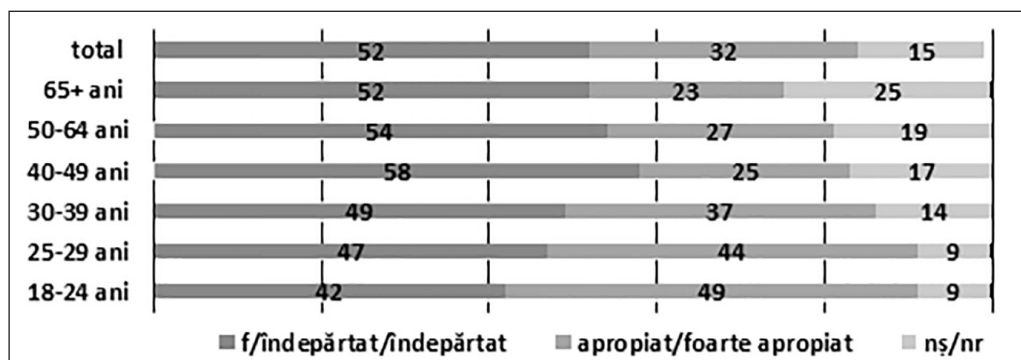

Fig. 47. Distribuția respondenților după gradul de identificare în calitate de cetățean al lumii, per total, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de asocierea în ONG-uri, 45% din respondenții asociați în ONG-uri comparativ cu 31% din respondenții neasociați se identifică apropiati/foarte apropiați de noțiunea cetățean al lumii. În cazul asocierii în partide, nu există discrepanțe mari în rezultate.

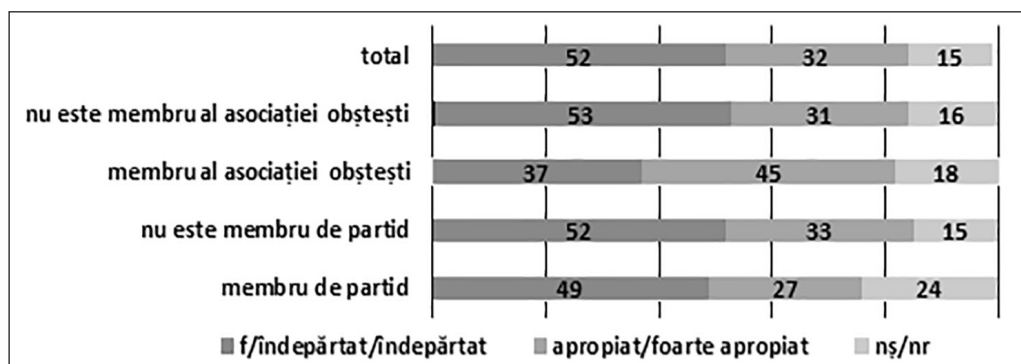

Fig. 48. Distribuția respondenților după gradul de identificare în calitate de cetățean al lumii, per total, în funcție de apartenența la partid, asociație obștească, %

Identitatea și nivelul de activism civic. Analiza gradului de apropiere/îndepărtare a respondenților de anumite identități pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, denotă că în toate grupurile persoanele mai curând se identifică ca locuitor al cartierului, orașului, Republicii Moldova decât ca European sau cetățean al lumii. Cu toate acestea, în grupul cu nivel înalt de activism civic ponderea persoanelor care se identifică ca locuitor al cartierului sau al orașului/satului este semnificativ mai mare comparativ cu populația generală. Gradul înalt de identificare cu cartierul/orașul este un factor care contribuie la implicarea mai mare a acestui grup de respondenți în dezvoltarea comunitară și locală.

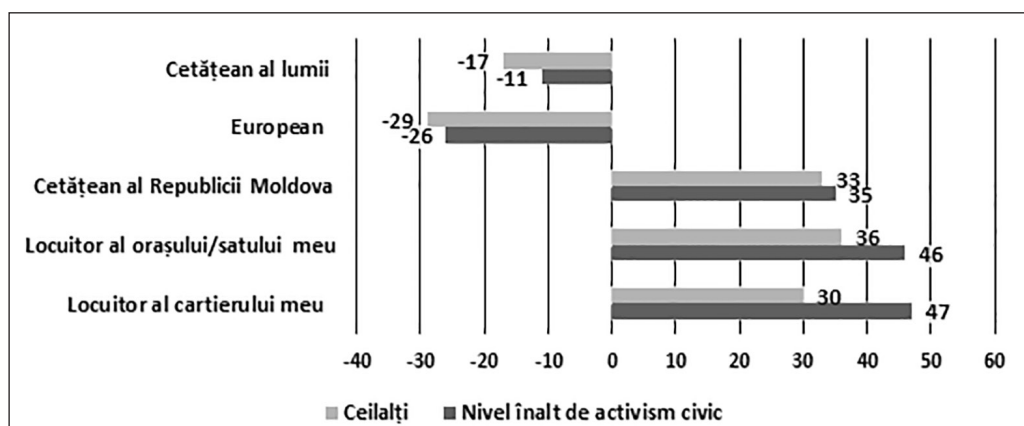

Fig. 49. Grad de apropiere/îndepărtare de diferite identități, pe grupuri, IOPD, %

Autoidentificarea etnică. 67% din respondenți s-au identificat drept moldoveni/români, 5% - ruși, 6% - ucraineni, 21% - cetățeni ai Republicii Moldova și 1% - altceva. În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor identificate ca moldoveni/români este mai mare în mediul rural (70%) comparativ cu urban (63%).

În funcție de etnie, 79% din moldoveni/români s-au identificat drept moldoveni/români, iar 21% - drept cetățenii RM. 79% din ruși s-au identificat ruși, 10% - moldoveni/români, și 11% - cetățeni ai Republicii Moldova. 53% din ucraineni s-au identificat ca ucraineni, 16% - ca ruși, 11% - ca moldoveni și 20% - ca cetățeni ai Republicii Moldova.

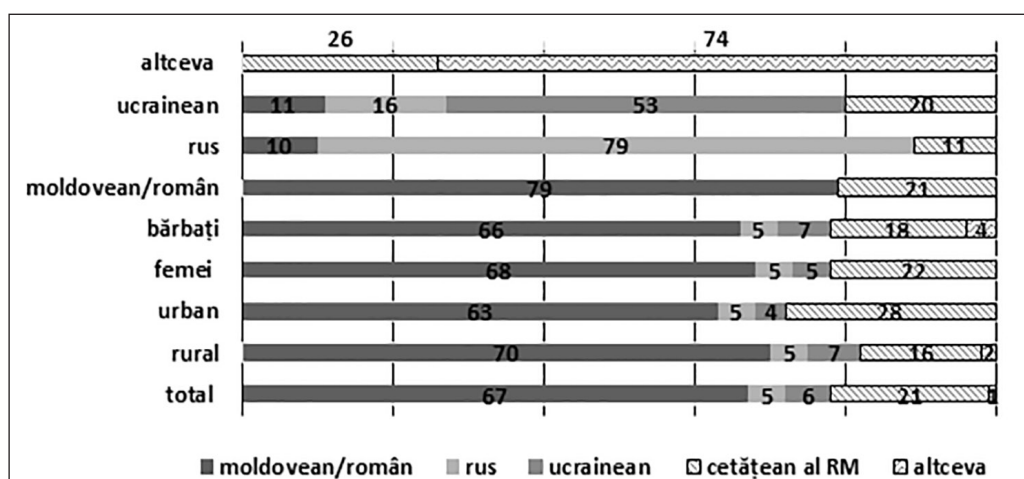

Fig. 50. Distribuția respondenților după autoidentificarea etnică, per total, sex, mediu rezidențial, etnii, %

În funcție de grupurile de vârstă, ponderea respondenților care s-au identificat ca cetățeni ai Republicii Moldova este mai mare în grupul de vârstă 18-24 ani (26%) și este mai redus în mediul celor de 30-39 ani (18%) și 65+ (18%).

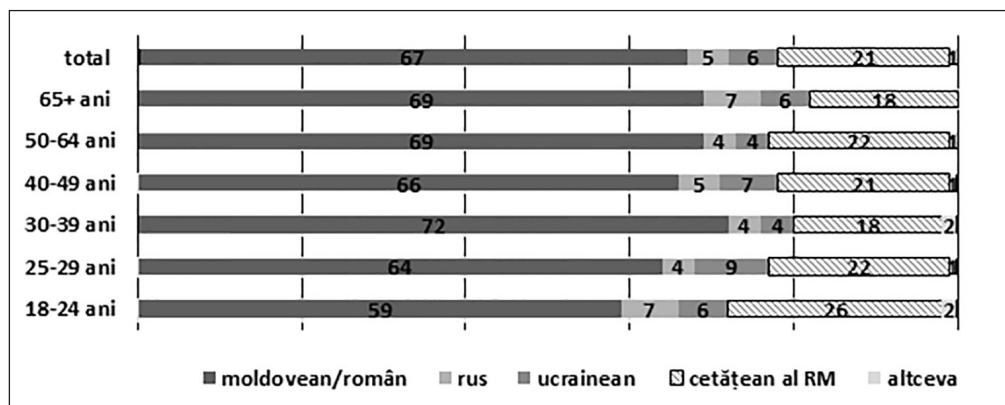

Fig. 51. Distribuția respondenților în funcție de autodeterminarea etnică, per total, grupuri de vârstă, %

Per nivel de educație, ponderea celor ce s-au autoidentificat drept cetățeni ai RM este mai mare în mediul celor cu studii superioare (28%) și a celor cu studii profesionale tehnice (25%) și este mai redusă în mediul celor cu studii primare/gimnaziale (11%).

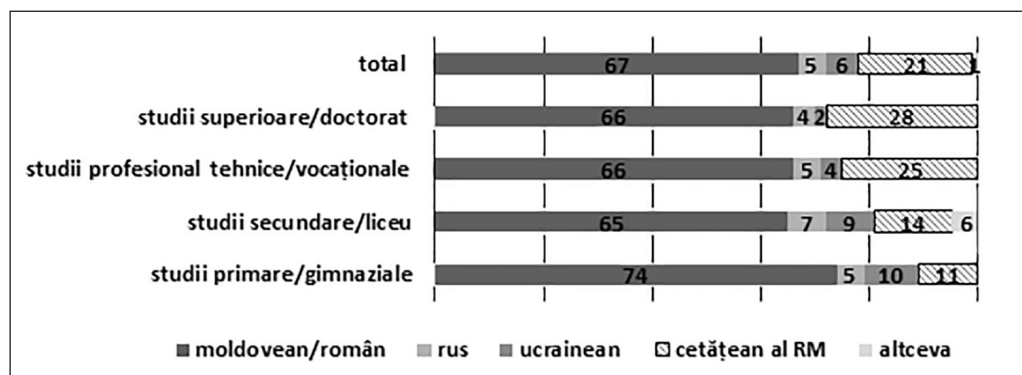

Fig. 52. Distribuția respondenților în funcție de autodeterminarea etnică, per nivel de educație, %

Apartenența la partide. Conform cercetării, doar 8% din respondenți au declarat că sunt membri de partid, iar 92% - nu sunt membri de partid. 62% din membrii de partid sunt bărbați și 38% - femei. 74% dintre membrii de partid sunt din mediul rural și 26% - din mediul urban.

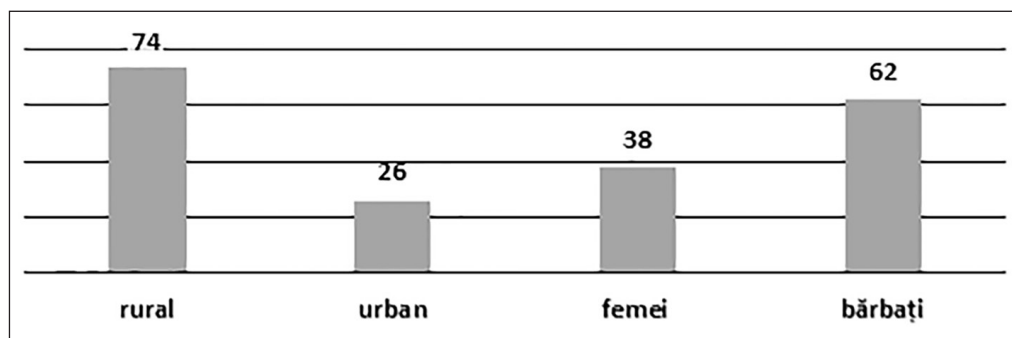

Fig. 53. Distribuția membrilor de partid după mediu de reședință și sex, %

În funcție de vârstă, 75% din membrii de partid sunt mai în vârstă de 40 de ani, și 25% - până la 40 de ani.

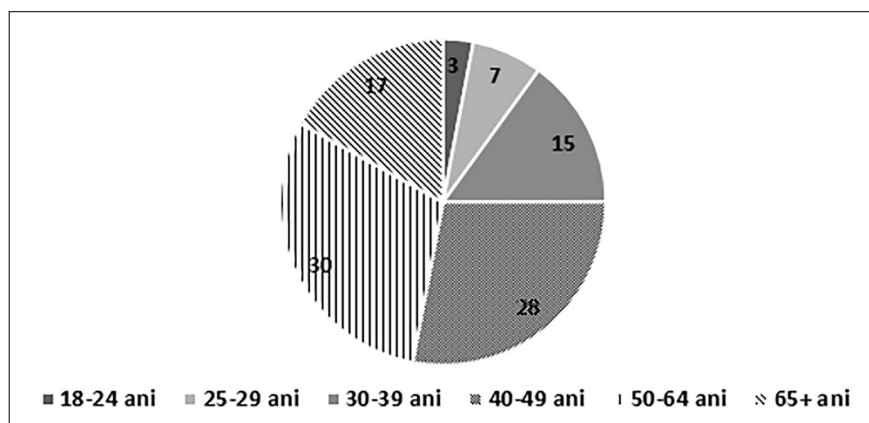

Fig. 54. Distribuția membrilor de partid după vârstă, %

40% din membrii de partid au studii superioare, 31% - studii profesional tehnice, vocaționale, 9% - studii secundare/liceu și 20% - studii primare/gimnaziale.

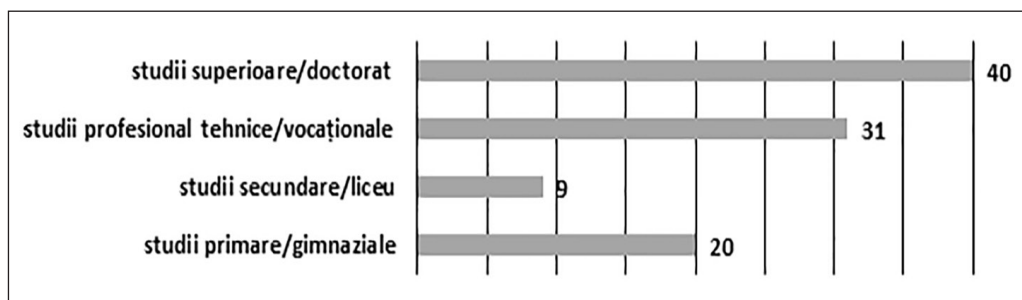

Fig. 55. Distribuția membrilor de partid după studii, %

82% din membrii de partid sunt moldoveni/români, 3% - ruși, 12% - ucraineni și 3% - altele.

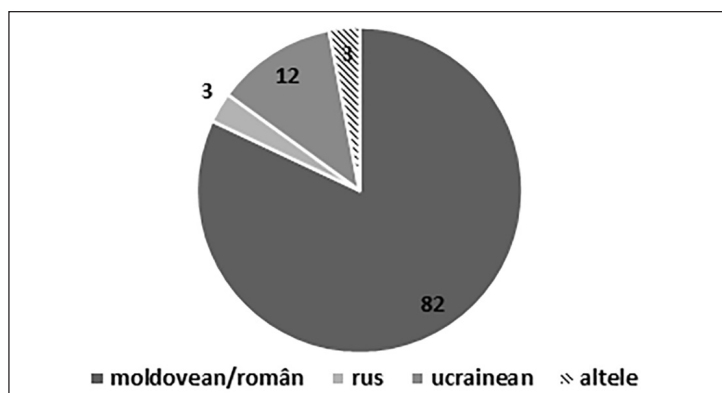

Fig. 56. Distribuția membrilor de partid în funcție de etnie, %

69% din membrii de partid sunt angajați în câmpul muncii, 21% - sunt pensionari/studenți/persoane cu dizabilități, 7% - au grijă de gospodăria casnică, 3% - nu sunt angajați.

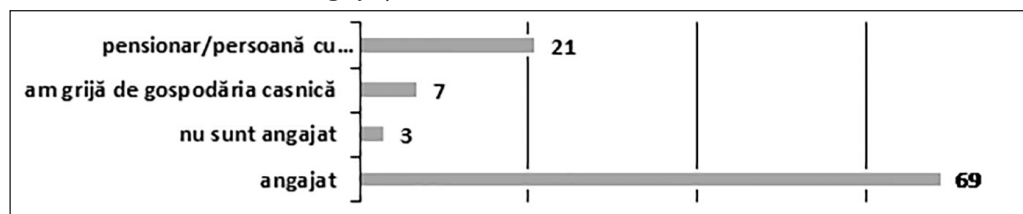

Fig. 57. Distribuția membrilor de partid în funcție de angajarea în câmpul muncii, %

Apartenența la asociații obștești. 11% din respondenți sunt membri ai asociațiilor obștești și 89% - nu sunt membri. Pe medii rezidențiale, 52% din membrii asociațiilor obștești sunt din rural și 48% - din urban. 57% sunt femei și 43% - sunt bărbați.

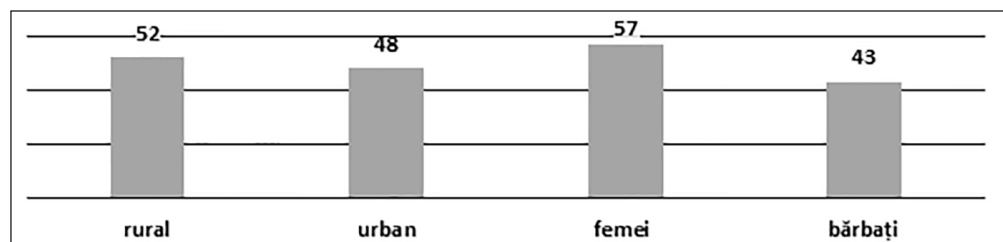

Fig. 58. Distribuția membrilor ONG în funcție de mediul rezidențial și sex, %

21% din membrii asociațiilor obștești sunt până la 29 de ani, 38% - între 30-49 ani și 41% - după 50 de ani.

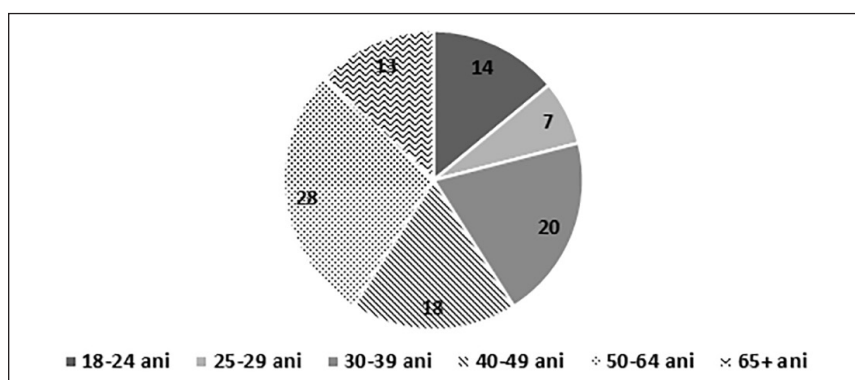

Fig. 59. Distribuția membrilor ONG în funcție de vârstă, %

55% din membrii asociațiilor obștești au studii superioare, 20% - studii profesional tehnice, 17% - studii secundare și 8% - studii primare/gimnaziale.

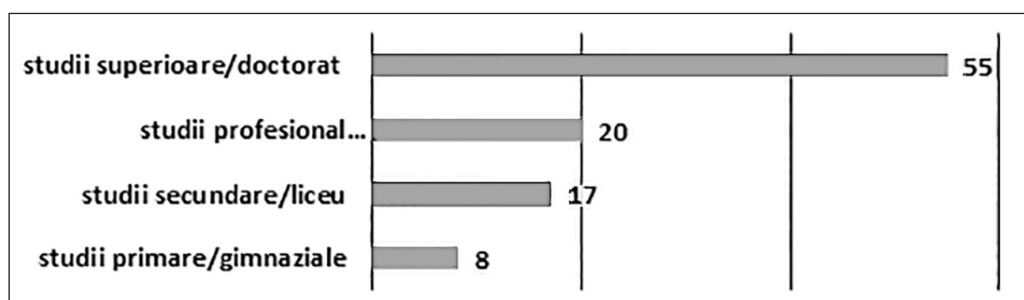

Fig. 60. Distribuția membrilor ONG în funcție de studii, %

În funcție de etnie, 85% din membrii asociațiilor obștești sunt moldoveni/români, 7% - ruși, 5% - ucraineni și 3% - alte etnii.

70% din membrii ONG-urilor sunt angajați în câmpul muncii, 26% - persoane cu dizabilități, pensionari, studenți, 2% - au grijă de gospodăria casnică și 2% - neangajați.

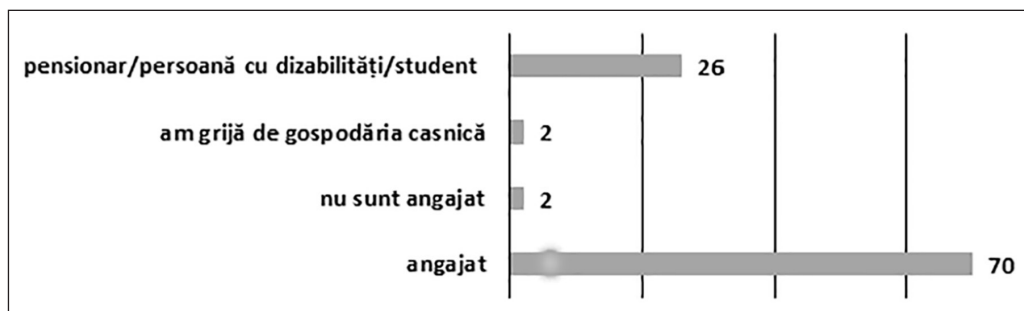

Fig. 61. Distribuția membrilor ONG în funcție de angajarea în câmpul muncii, %

Concluzii: așadar putem conchide că 2/3 din respondenți se identifică apropiat/foarte apropiat cu Republica Moldova și cu satul/orașul natal. 32% se simte apropiat/foarte apropiat cu cetățean al lumii și 25% - apropiat/foarte apropiat cu cetățean european. Capitalul social este un factor care determină identificarea respondenților cu orașul/satul natal. Astfel, persoanele asociate în partide sau organizații obștești mai curând se identifică cu orașul/satul lor natal decât cele neasociate. Totodată, în grupul cu nivel înalt de activism civic (și deci cu capital social înalt) ponderea persoanelor care se identifică ca locuitor al cartierului sau al orașului/satului este semnificativ mai mare comparativ cu populația generală. Gradul înalt de identificare cu cartierul/orașul este un factor care contribuie la implicarea mai mare a acestui grup de respondenți în dezvoltarea comunitară și locală.

Accesul la informație și surse de informare

Informarea și comunicarea sunt condiții importante ale formării, dezvoltării și stabilității capitalului social. Informarea și comunicarea pot fi efectuate la câteva niveluri: familie, comunitate, locul de muncă, la nivel de societate (prin intermediul diferitor canale de informare și comunicare).

Analiza surselor de informare ale populației din Republica Moldova a scos în evidență faptul că populația se informează cel mai frecvent prin intermediul televiziunii (70%), internetului (57%), familiei (40%), radioului (26%), prietenilor, vecinilor (14%), ziarelor (13%), colegii de serviciu (9%), sondajele de opinie (6%), APL (4%), niciuna (4%). Oamenii folosesc mai puțin pentru informare colegii de serviciu (9%), autoritățile publice locale (8%), sondajele de opinie (6%). Doar 4% din cei chestionați au menționat că se informează în rezultatul zvonurilor care circulă în comunitate, societate.

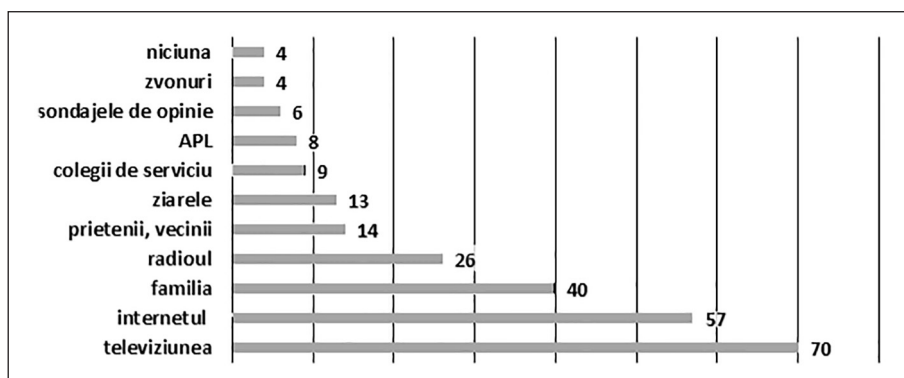

Fig. 62. Opiniile respondenților privind cele mai importante surse de informare, %

Deși în ultimii ani internetul s-a dezvoltat foarte mult în Republica Moldova, televiziunea continuă să fie principala sursă de informare atât pentru femei (69%), cât și pentru bărbați (71%). Pe medii rezidențiale, populația din mediul urban folosește la același nivel internetul (67%) și televiziunea (68%) ca surse importante de informare; totodată populația din mediul rural folosește mai mult televiziunea ca primă sursă de informare (72%), după care urmează internetul cu o discrepanță de 20 puncte procentuale (50%).

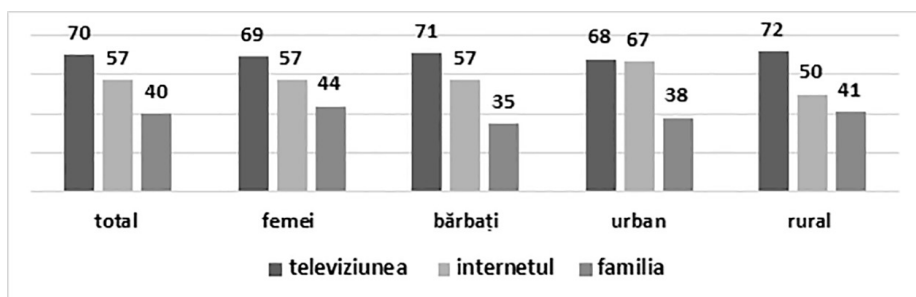

Fig. 63. Opiniile respondenților privind cele mai importante surse de informare, per total, sex, mediu de reședință, %

Ponderea femeilor care consideră familia o sursă importantă de informare este mai mare în mediul femeilor (44%) comparativ cu bărbații (35%). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor din mediul rural care consideră familia o sursă importantă de informație este mai mare în mediul rural (41%) comparativ cu mediul urban (38%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care consideră televiziunea drept cea mai importantă sursă de informare este mai mare în grupurile de vârstă 50-64 de ani (80%) și 65+ani (82%) și este mai redusă în grupurile de vârstă 18-24 ani (50%), 25-29 ani (64%) și 30-39 ani (65%).

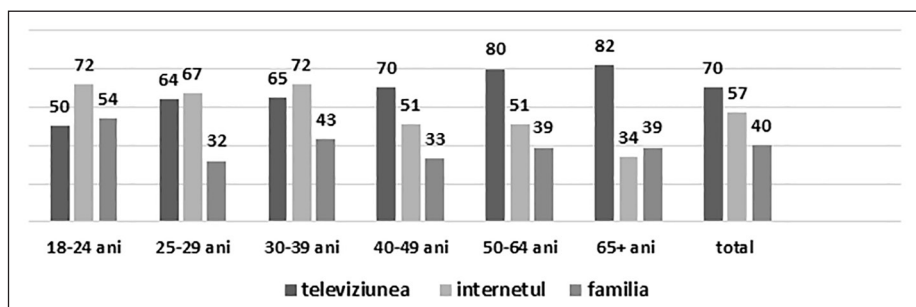

Fig. 64. Opiniile respondenților privind cele mai importante surse de informare, pe grupuri de vârstă, %

Ponderea persoanelor care consideră internetul drept cea mai importantă sursă de informare este mai mare în mediul persoanelor din grupurile de vârstă 18-24 ani (72%), 30-39 ani (72%) și 25-29 ani (67%) și mai redusă în grupurile de vârstă 65+ani (34%), 50-64 ani (51%) și 40-49 ani (51%).

Ponderea persoanelor care consideră familia drept o sursă importantă de informare este mai mare în mediul persoanelor de 18-24 ani (54%), și 30-39 ani (43%) și este mai redusă în mediul celor de 25-29 ani (32%) și 40-49 ani (33%).

Pe nivel de studii, se observă o tendință: în grupurile de populație cu nivel mai redus de studii televiziunea este sursa cea mai importantă de informare, iar în grupurile cu nivel mai ridicat de studii – internetul, sau ambele surse la același nivel.

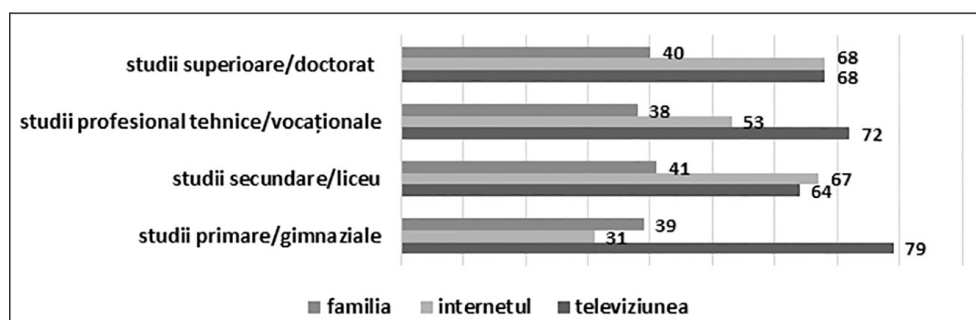

Fig. 65. Opiniile respondenților privind cele mai importante surse de informare, pe nivele de studii, %

Din Fig. 65, putem observa faptul că ponderea persoanelor care preferă televiziunea ca sursă importantă de informare este mai mare în mediul celor cu studii primare/gimnaziale (79%) și în mediul celor cu studii profesional tehnice (72%). În schimb persoanele cu nivel înalt de studii preferă ambele surse de informare la același nivel: și televiziunea (68%) și internetul (68%). În cazul persoanelor cu studii secundare/liceu, ponderea persoanelor care preferă internetul ca sursă de informare (67%) este mai mare comparativ cu cea care preferă televiziunea (53%).

Analiza frecvenței utilizării diferitor surse media pentru informare denotă faptul că cea mai frecvent utilizată sursă media este internetul. 69% din respondenți au menționat că utilizează zilnic internetul ca sursă de informare, 15% utilizează internetul de câteva ori pe săptămână și 7% - cel puțin o dată în lună și doar 7% - deloc. Fiecare a doua persoană a menționat că utilizează zilnic televizorul pentru informare, 25% - de câteva ori pe săptămână, 17% - cel puțin o dată în lună și 5% - deloc.

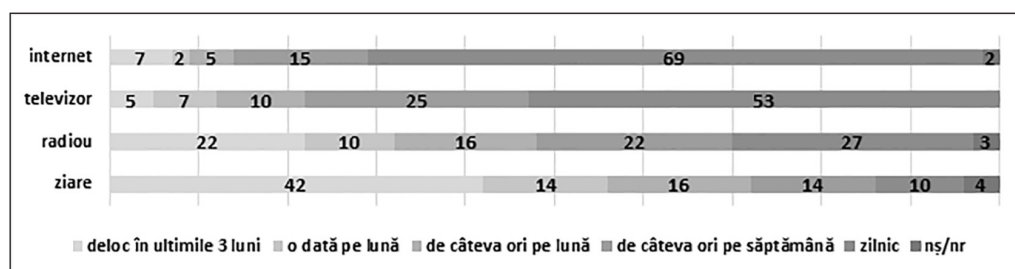

Fig. 66. Distribuția respondenților după frecvența utilizării surselor media, %

Radioul este utilizat zilnic ca sursă de informare de 27% din respondenți, de câteva ori pe săptămână - de 22% din respondenți, cel puțin o dată în lună - de 26% din respondenți și deloc nu este utilizat de 22% din respondenți.

Comparativ cu sursele de informare menționate mai sus, ziarele sunt cel mai rar utilizate de către respondenți. Astfel, doar 10% din cei chestionați au menționat că citesc ziarele zilnic, 14% - de câteva ori pe săptămână, 30% - cel puțin o dată în lună și 40% din respondenți nu citesc ziare deloc.

Analiza comparativă a utilizării surselor media de către respondenți în ultimii doi ani, denotă o dinamică în scădere a utilizării surselor media tradiționale (ziare, radioul, televiziune) și o creștere a ponderii respondenților care utilizează cel puțin de câteva ori pe săptămână internetul.

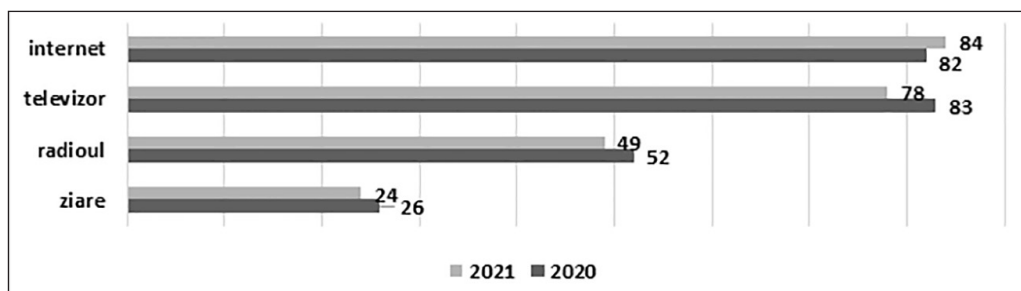

Fig. 67. Distribuția respondenților în funcție de utilizarea cel puțin de câteva ori pe săptămână a surselor media, pe ani, %

Frecvența citirii ziarelor. Conform cercetării, după cum am menționat mai sus, 24% din respondenți citesc ziare cel puțin de câteva ori pe săptămână, 30% citesc ziare cel puțin o dată în lună și 42% nu citesc ziare deloc. În funcție de sex, ponderea bărbaților care nu citesc ziare deloc este mai mare decât cea a femeilor. În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor din urban (29%) care citesc ziare cel puțin de câteva ori pe săptămână este mai mare cu 8 puncte procentuale decât a persoanelor din mediul rural (21%).

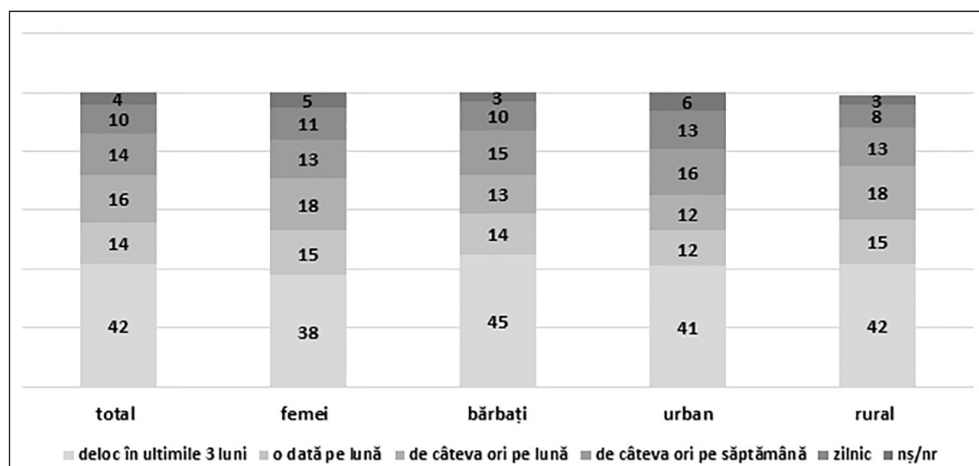

Fig. 68. Distribuirea respondenților după frecvența citirii ziarelor, total, sex, mediu rezidențial, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care citesc ziarele cel puțin de câteva ori pe săptămână este mai mare în mediul grupului de vârstă 40-49 ani (30%), 65+ ani (29%) și este mai redusă în mediul grupurilor de vârstă 18-24 ani (19%) și 25-29 ani (16%). Ponderea persoanelor care nu citesc deloc ziare de asemenea este mai mare în grupurile de vârstă 18-24 ani (57%) și 25-29 ani (54%).

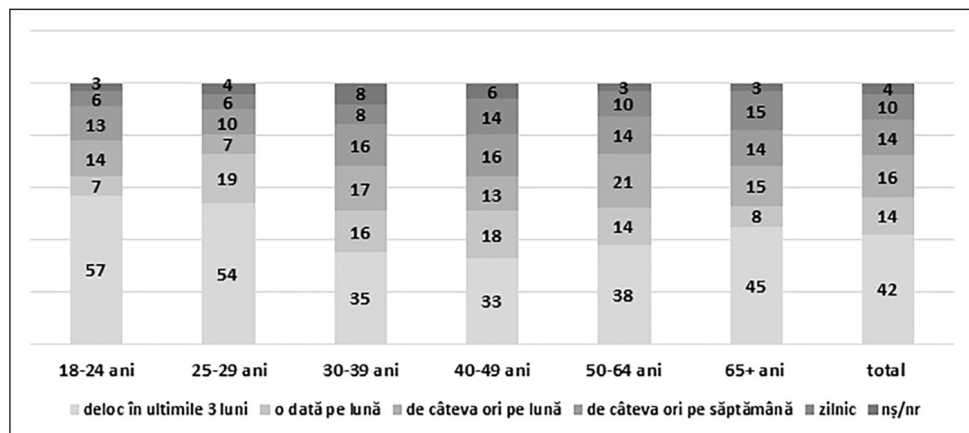

Fig. 69. Distribuirea respondenților în funcție de frecvența citirii ziarelor, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care citesc ziare cel puțin de câteva ori pe săptămână crește de la 8% în grupul respondenților cu studii primare/gimnaziale la 16% în mediul respondenților cu studii secundare/

liceale, la 24% - în mediul respondenților cu studii profesional tehnice/vocaționale și ajunge până la 40% în mediul respondenților cu studii superioare. Totodată ponderea persoanelor care nu citesc deloc ziare scade de la 60% în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale până la 29% în mediul respondenților cu studii superioare.

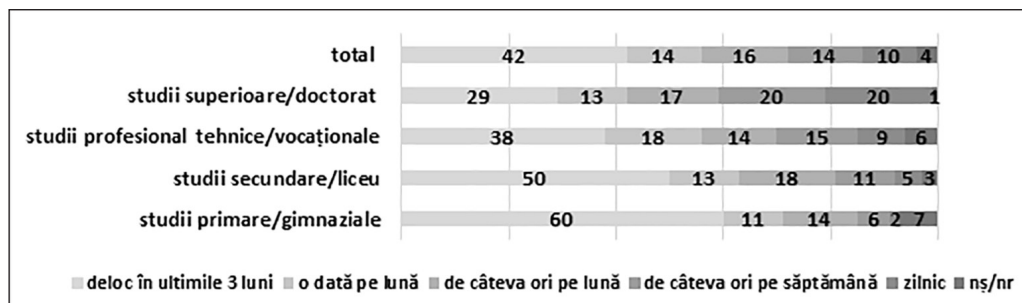

Fig. 70. Distribuția respondenților după frecvența citirii ziarelor, în funcție de studii, %

Cercetarea de asemenea a scos în evidență faptul că ponderea respondenților care citesc ziare cel puțin de câteva ori pe săptămână este mai mare în mediul celor care sunt membri de partid (32%) sau membri ai asociațiilor obștești (44%) comparativ cu cei care nu sunt membri de partid (22%) sau nu fac parte din asociații obștești (22%). Acest fapt denotă că asocierea în grupuri necesită mai multă informare din partea membrilor acestor grupuri.

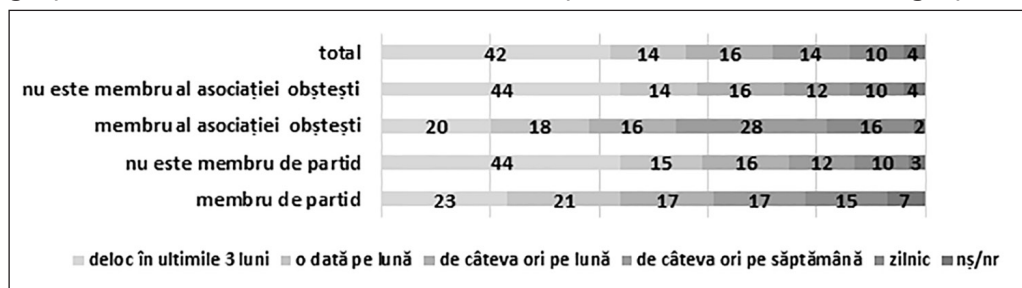

Fig. 71. Distribuția respondenților în funcție de frecvența citirii ziarelor, per total, asociația cu partide, asociații obștești, %

În grupul cu nivel înalt de activism civic ponderea persoanelor care citește ziare cel puțin de câteva ori pe săptămână (50%) este de 2,5 ori mai mare decât în populația generală (20%). Totodată în populația generală ponderea persoanelor care nu citesc deloc ziare este de 2 ori mai mare decât în grupul cu activism civic înalt.

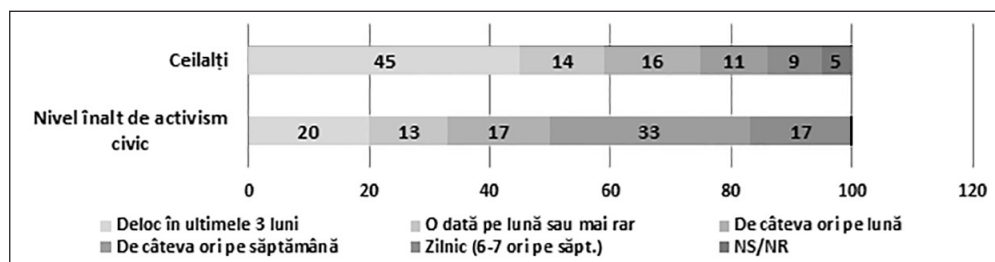

Fig. 72. Frecvența citirii ziarelor pe grupuri, %

Frecvența ascultării radioului. Comparativ cu ziarele, ponderea respondenților care ascultă radioul de cel puțin câteva ori pe săptămână este mai mare, constituind 49%. În funcție de sex ponderea bărbaților (56%) care ascultă radioul de cel puțin câteva ori pe săptămână este mai mare decât cea a femeilor (42%). Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor din rural (52%) care ascultă radioul de cel puțin câteva ori pe săptămână este mai mare decât cea a celor din urban (44%).

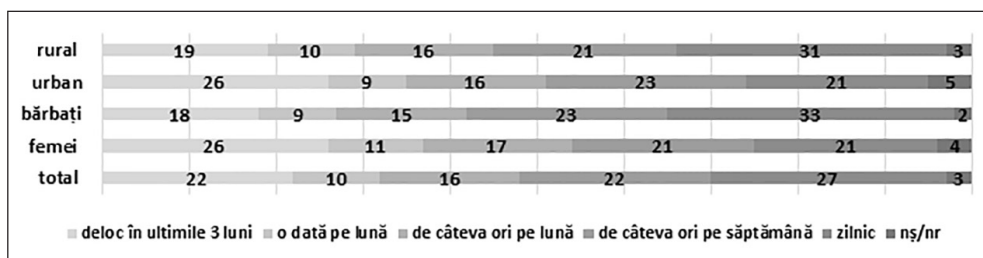

Fig. 73. Distribuția respondenților după frecvența ascultării radioului, per total, mediu rezidențial, sex, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care ascultă radioul de cel puțin câteva ori pe săptămână este mai mare în grupurile de vârstă 25-29 ani (52%), 50-64 ani (52%), 65+ ani (56%), și este mai redusă în grupul de vârstă 18-24 ani (32%). În ultimul grup de vârstă este mai mare și ponderea respondenților care nu ascultă deloc radioul (39%).

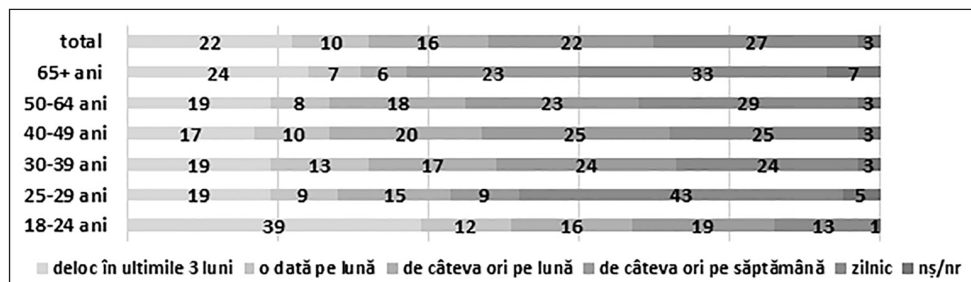

Fig. 74. Distribuția respondenților după frecvența ascultării radioului, per total, pe grupuri de vârstă, %

Pe nivele de educație, ponderea respondenților care ascultă radioul cel puțin de câteva ori pe săptămâni este mai mare în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (52%) și în mediul persoanelor cu studii superioare (52%) și este mai redusă în mediul celor cu studii secundare/liceu (38%). În ultimul grup menționat este mai mare și ponderea persoanelor care nu ascultă deloc radioul (30%).

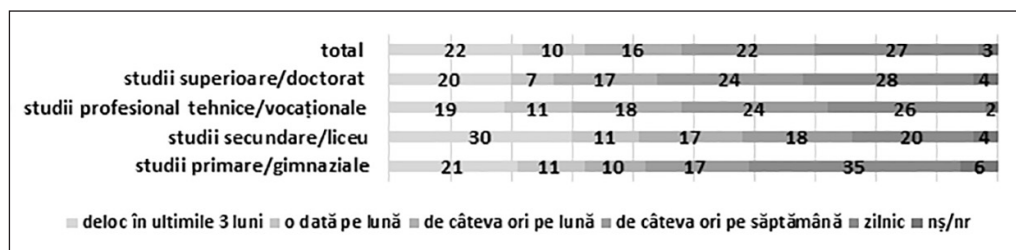

Fig. 75. Distribuția respondenților după frecvența ascultării radioului, în funcție de studii, %

În grupul cu nivel înalt de activism civic ponderea persoanelor care ascultă radioul cel puțin de câteva ori pe săptămână (53%) este mai mare decât în populația generală (48%). Totodată în populația generală ponderea persoanelor care nu ascultă deloc radioul este mai mare decât în grupul cu activism civic înalt.

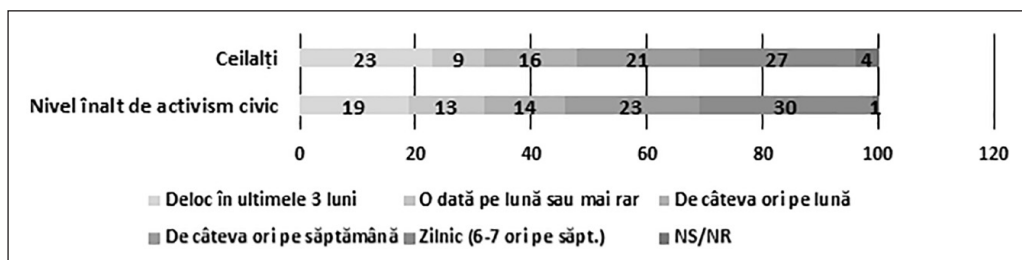

Fig. 76. Frecvența ascultării radioului pe grup, %

Frecvența vizionării televizorului. Conform cercetării, 78% din respondenți vizionează televizorul de cel puțin câteva ori pe săptămână. În funcție de sex, ponderea bărbaților (81%) care vizionează televizorul de cel puțin câteva ori pe săptămână este mai mare decât cea a femeilor (76%). În funcție de mediul de reședință, ponderea persoanelor din rural (81%) care vizionează de cel puțin câteva ori pe săptămână televizorul este mai mare decât a celor din urban (74%).

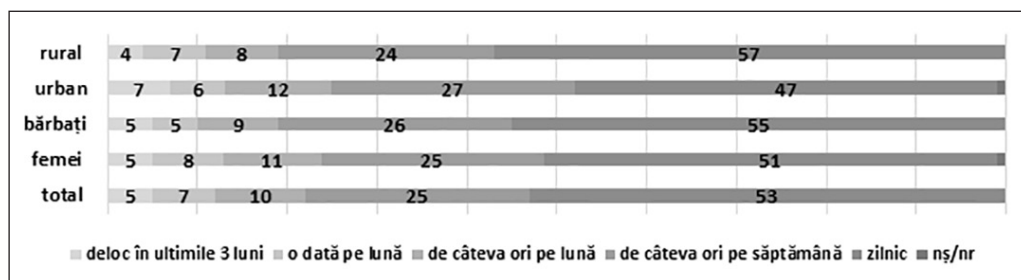

Fig. 77. Distribuția respondenților după frecvența vizionării programelor televizate, per total, mediu de reședință, sex, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care vizionează televizorul de cel puțin câteva ori pe săptămâni este mai mare în mediul celor de 65+ (89%), 50-64 ani (85%), 40-49 ani (85%), 25-29 ani (80%) și este mai redusă în grupul de vârstă 18-24 ani (45%). În ultimul grup de vârstă este de trei ori mai mare ponderea celor care nu privesc deloc televizorul (17%), decât per total (5%).

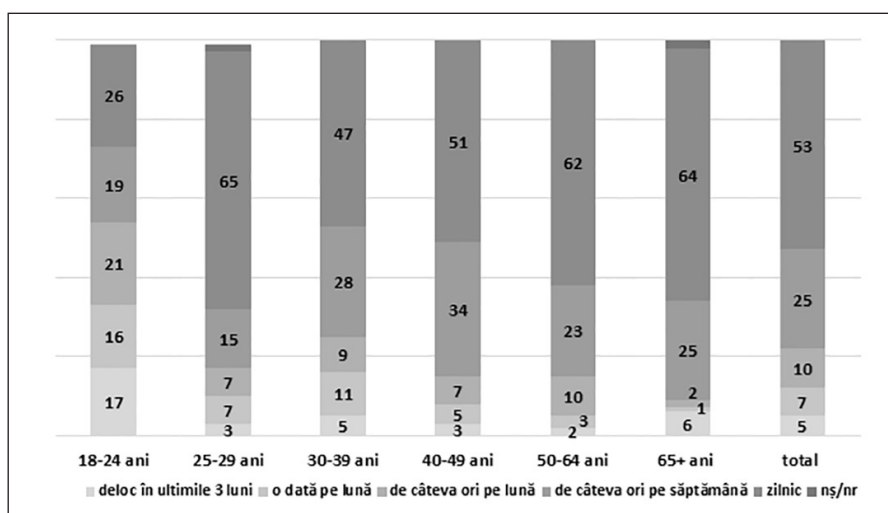

Fig. 78. Distribuția respondenților în funcție de frecvența vizionării programelor televizate, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de studii, nu există discrepanțe mari privind frecvența vizionării programelor televizate între grupurile de respondenți cu studii primare/gimnaziale, profesional/tehnice și vocaționale și superioare. În cazul grupului de respondenți cu studii secundare/liceu, ponderea persoanelor care vizionează programele televizate cel puțin de câteva ori pe săptămână este mai redusă decât în celelalte grupuri, constituind 65%.

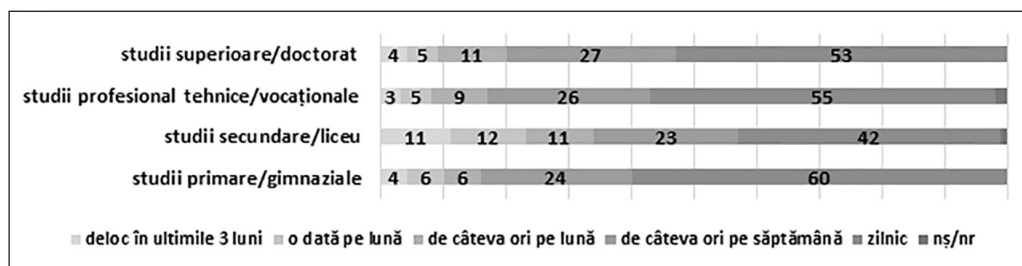

Fig. 79. Distribuirea respondenților după frecvența vizionării programelor televizate, în funcție de studii, %

În grupul cu nivel înalt de activism civic ponderea persoanelor care privesc televizorul zilnic (59%) este mai mare decât în populația generală (52%).

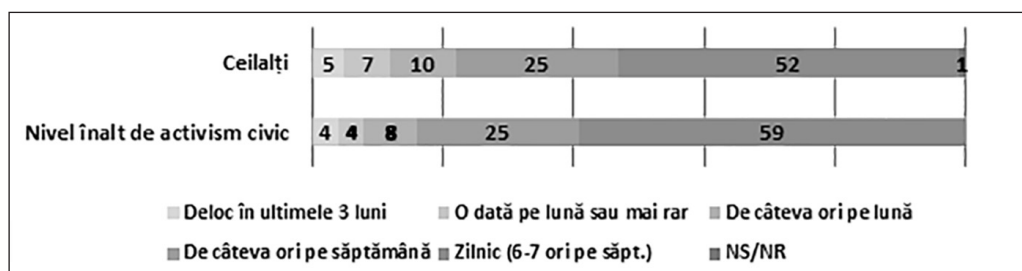

Fig. 80. Frecvența vizionării televizorului, pe grupuri, %

Frecvența utilizării internetului. Conform rezultatelor cercetării, 84% din respondenți folosesc internetul de cel puțin câteva ori pe săptămână. În funcție de sex, ponderea femeilor (87%) care folosesc frecvent internetul este mai mare decât cea a bărbaților (81%). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care folosesc frecvent internetul este mai mare în mediul urban (92%) comparativ cu cei din mediul rural (78%).

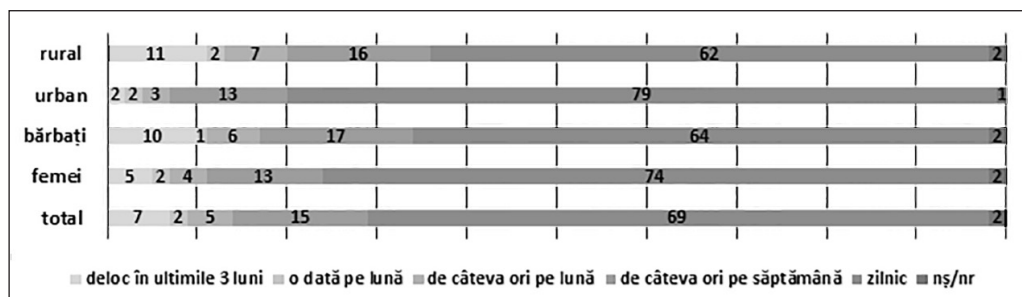

Fig. 81. Distribuirea respondenților după frecvența utilizării internetului, per sex, mediu rezidențial, total, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care folosesc internetul frecvent este mai mare în mediul respondenților de 18-24 de ani (97%), 25-29 ani (98%), 30-39 ani (94%) și este mai redusă în mediul respondenților de 65+ ani (52%).

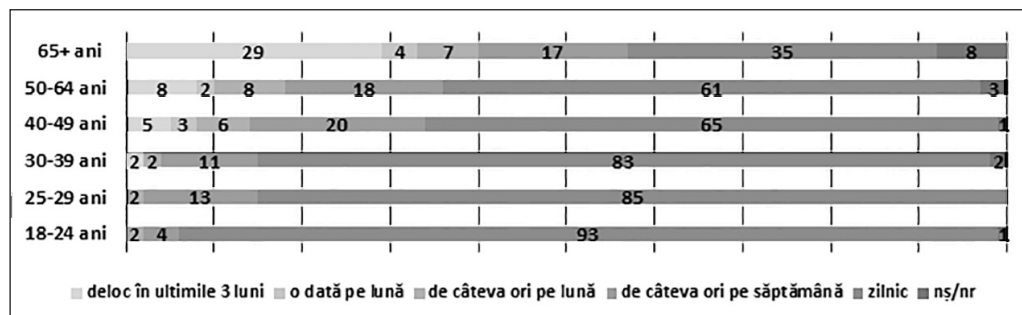

Fig. 82. Distribuția respondenților după frecvența utilizării internetului, pe grupuri de vârstă, %

Pe nivele de studii ponderea respondenților care folosesc internetul cel puțin de câteva ori pe săptămână este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare (96%) și este mai redus în mediul respondenților cu studii primare/gimnaziale (56%).

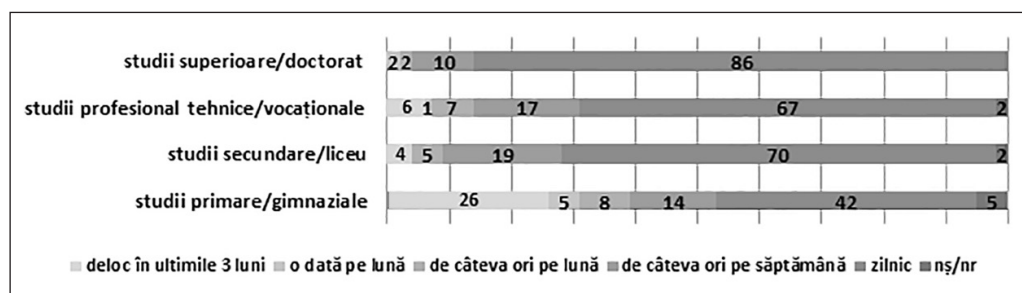

Fig. 83. Distribuția respondenților după frecvența utilizării internetului, per studii, %

Analiza datelor pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă că în grupul cu activism civic înalt ponderea persoanelor care utilizează zilnic internetul (84%) este mai înaltă decât în populația generală (67%). Totodată în populația generală, aproape fiecare al unsprezecelea respondent nu a utilizat internetul niciodată în ultimele 3 luni. În grupul cu activism civic înalt nu au fost identificate persoane care nu au utilizat internetul în ultimele trei luni.

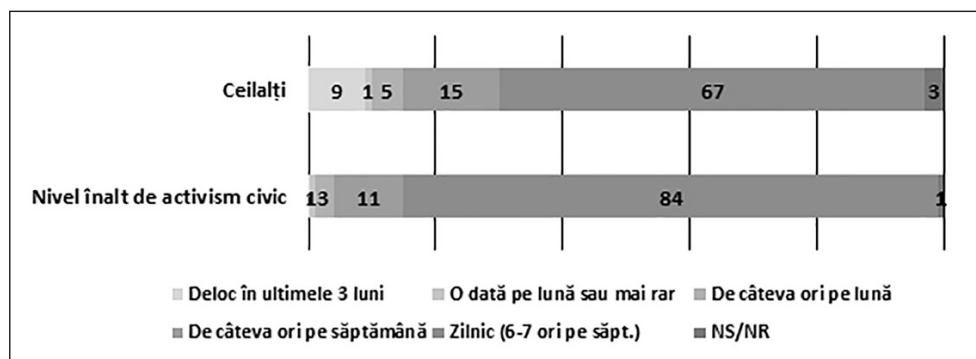

Fig. 84. Frecvența utilizării internetului pe grupuri, %

Frecvența citirii cărților. Conform rezultatelor cercetării, ponderea persoanelor care citesc cărți zilnic sau cel puțin de câteva ori pe săptămână este relativ mică. Cu toate acestea observăm că în grupul cu activism civic înalt ponderea respondenților care citesc cărți de cel puțin câteva ori pe săptămână (45%) este de aproape două ori mai mare decât în populația generală (28%). Totodată în populația generală ponderea persoanelor care nu au citit deloc cărți în ultimele trei luni este de mai bine de 4 ori mai mare decât în grupul de respondenți cu activism civic înalt.

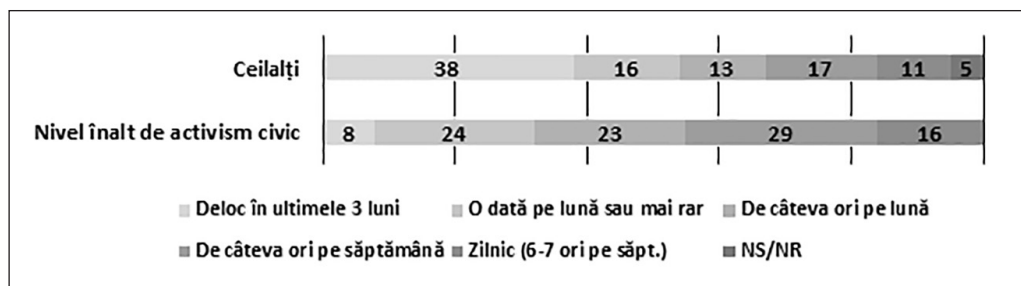

Fig. 85. Frecvența citirii cărților pe grupuri, %

Încrederea în sursele de informare. Fiind întrebați în care surse de informare ei au mai multă încredere, respondenții au nominalizat următoarele trei surse de informare mai importante: televiziunea (56%), internetul (45%) și familia (40%). Fiecare al cincilea respondent a numit radioul, iar fiecare al șaptelea - prietenii, vecinii ca surse de informare de încredere. Doar 6% din respondenți au menționat că au încredere în sondajele de opinie și în zvonuri.

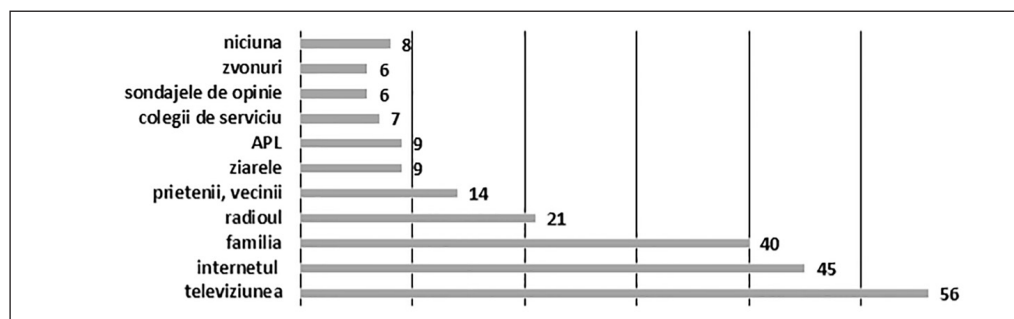

Fig. 86. Opiniile respondenților privind încrederea în sursele de informare, %

Analiza datelor pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă tendințe similare în ambele grupuri privind cele mai importante surse de informare. Cu toate acestea, ponderea respondenților care consideră televiziunea și familia drept surse importante de informare este considerabil mai mare în grupul de respondenți cu activism civic înalt comparativ cu populația generală.

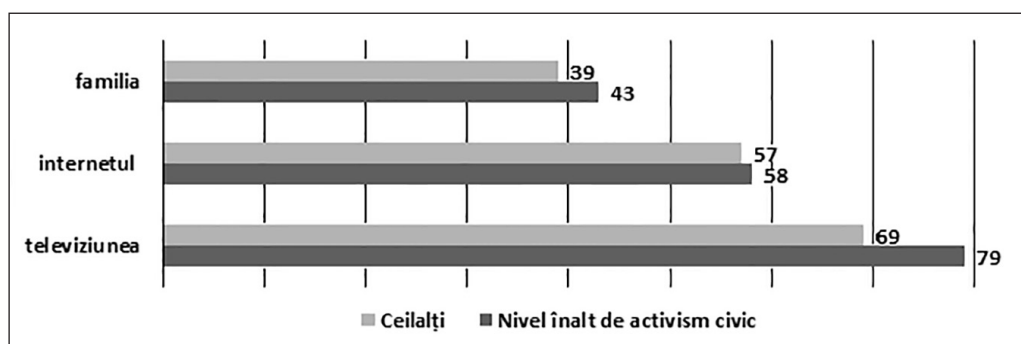

Fig. 87. Primele trei surse importante de informare, pe grupuri, %

Cu referință la sursele de informare care inspiră cea mai mare credibilitate, observăm că ambele grupuri au nominalizat televiziunea, internetul și familia. În grupul cu nivel de activism civic înalt ponderea respondenților care consideră televiziunea și familia drept surse credibile de informare este considerabil mai mare comparativ cu populația generală.

Așadar, analiza surselor de informare ale populației din Republica Moldova a scos în evidență faptul că mai bine de 50% din populație se informează cel mai frecvent prin intermediul televiziunii și internetului. Analiza comparativă a frecvenței utilizării surselor media de către respondenți în ultimii doi ani, denotă o dinamică în scădere a utilizării surselor media tradiționale (ziare,

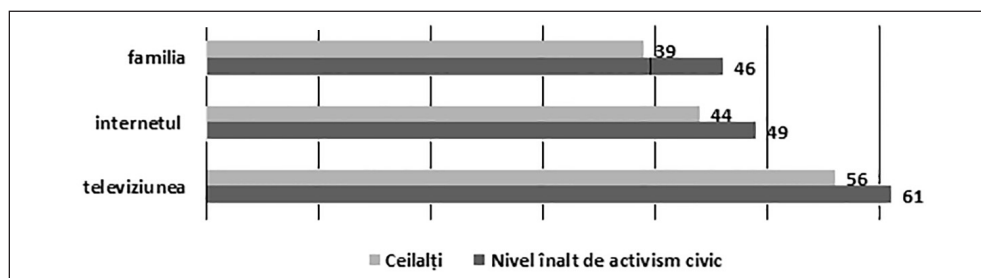

Fig. 88. Primele trei surse de informare cu nivel sporit de încredere, pe grupuri, %

radioul, televiziune) și o creștere a ponderii respondenților care utilizează cel puțin de câteva ori pe săptămână internetul. Televiziunea, internetul și familia - sunt trei surse de informare în care mai bine de 40% din respondenți au cea mai mare încredere.

Nivelul de încredere

Indexul Opiniei Dominante privind nivelul de încredere al populației. Nivelul de încredere este o constituentă importantă a capitalului social. Un nivel înalt de încredere denotă relații strânse cu membrii unui grup sau cu instituțiile statului și, evident, posibilități mai mari de susținere și întraajutorare din partea membrilor grupurilor din care face parte individul sau a instituțiilor statului.

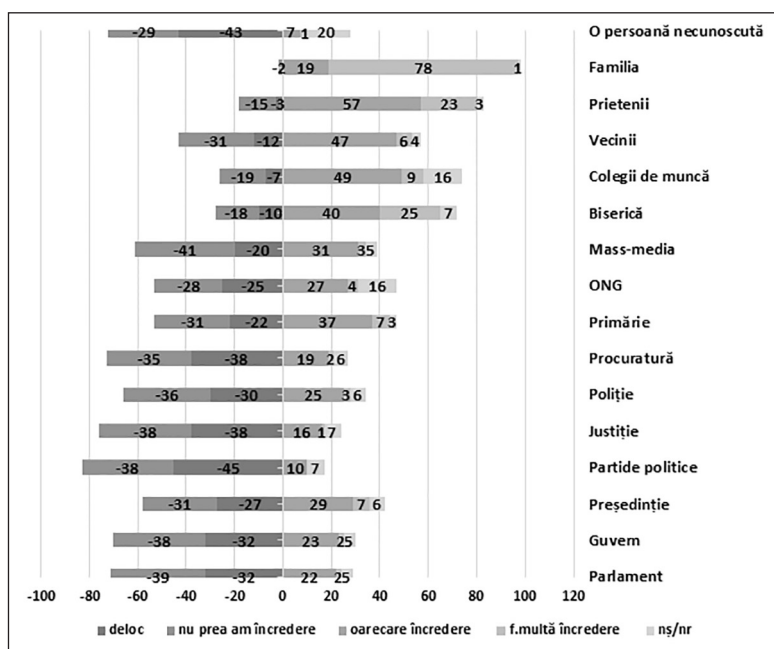

Fig. 89. Gradul de încredere în instituții, colegi, prieteni, familie, în %

Analiza nivelului de încredere în instituții, familie, prieteni, colegi, a scos în evidență faptul, că majoritatea respondenților continuă să aibă încredere în familie (97%), prieteni (80%), colegi de muncă (58%), vecini (53%) și au mai puțină încredere în instituțiile statului, sau alte instituții. Astfel, din toate instituțiile listate, cea mai mare încredere respondenții au manifestat față de Biserică (65%). În cazul autorităților publice centrale, 58% din respondenți au menționat că nu au încredere în Președinție, 70% - nu au încredere în Guvern, 71% - nu au încredere în Parlament.

83% din respondenți au menționat că nu au încredere în partidele politice, 53% - în ONG-uri și 60% - în mass-media.

Nivelul de încredere al respondenților în autoritățile publice locale, deși puțin mai înalt comparativ cu autoritățile publice centrale, continuă să fie destul de jos. Astfel, 53% din cei chestionați au indicat că nu au încredere în Primărie și doar 44% au menționat că au o oarecare încredere sau foarte multă încredere în această instituție.

Populația continuă să aibă cel mai redus nivel de încredere în instituțiile de drept. Astfel, 73% din respondenți au indicat că nu au încredere în Procuratură, 76% - nu au încredere în Justiție și 66% - nu au încredere în poliție.

Fiind întrebați dacă ar avea încredere într-o persoană necunoscută, mai bine de 2/3 din cei chestionați au menționat că nu pot avea încredere, fiecare al cincilea - nu știe dacă ar avea încredere și 8% au încredere/sau o oarecare încredere.

Măsurarea Indexului Opiniei Dominante a nivelului de încredere pe doi ani, evidențiază opinia dominantă negativă privind încrederea populației în majoritatea instituțiilor statului, partidele politice, mass-media, ONG-uri și opiniile dominante pozitive privind încrederea în membrii familiei, colegi, vecini, prieteni și Biserică.

Evident, gradarea percepțiilor denotă o pondere mai mare a opiniilor dominante negative în cazul încrederii față de Parlament, Guvern, Procuratură, Justiție, partide politice, și o pondere mai redusă a opiniilor dominante negative în cazul încrederii față de Președinție, Primărie, ONG-uri, mass-media.

Comparativ pe ani, ponderea opiniei dominante negative a crescut în anul 2021 în cazul nivelului de încredere față de Președinție (de la -6% în 2020 la -21% în anul 2021) și față de mass-media (de la -9% în 2020 la -24% în 2021), și s-a redus în cazul nivelului de încredere față de Parlament (de la -55% la

- 45%), față de primărie (de la -15% la -7%). În cazul încrederii față de o persoană necunoscută, deși predomină opina dominantă negativă, se observă o scădere a acesteia cu 6 puncte procentuale.

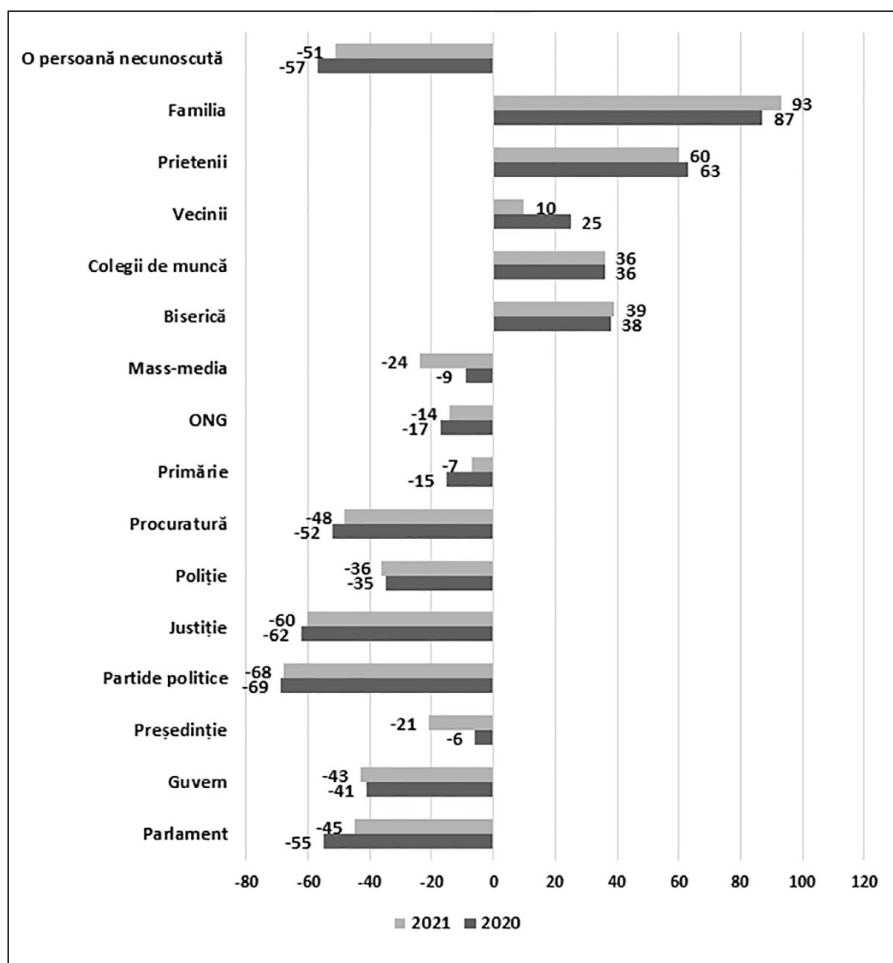

Fig. 90. Gradul de încredere în instituții pe ani, IOPD, %

Nivelul de încredere în Parlament. Deși IOPD general al nivelului de încredere în Parlament este negativ (-45%), în funcție de sex și mediul rezidențial observăm anumite discrepanțe. Astfel, în funcție de sex, ponderea femeilor (IOPD=-44%) cu nivel de încredere redus este mai mare decât cea a bărbaților (IOPD=-42%). În funcție de mediul rezidențial, ponderea respondenților cu nivel de încredere redus este mai mare în rural (IOPD=-46%) comparativ cu mediul urban (IOPD=-39%).

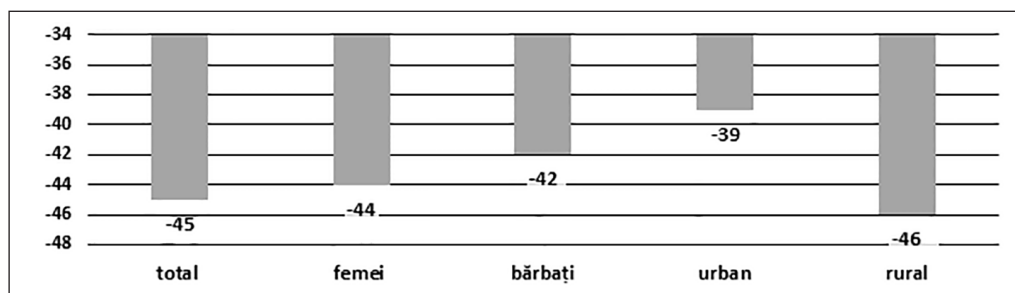

Fig. 91. Încrederea în Parlament, per total, în funcție de medii rezidențiale și sex, IOPD, %

Pe grupuri de vârstă ponderea respondenților cu opinie dominantă negativă este mai mare în mediul persoanelor de 40-49 ani (IOPD=-51) și 30-39 ani (IOPD=-49%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 18-24 ani (IOPD=-25%) și a celor de 65+ ani (IOPD=-36%).

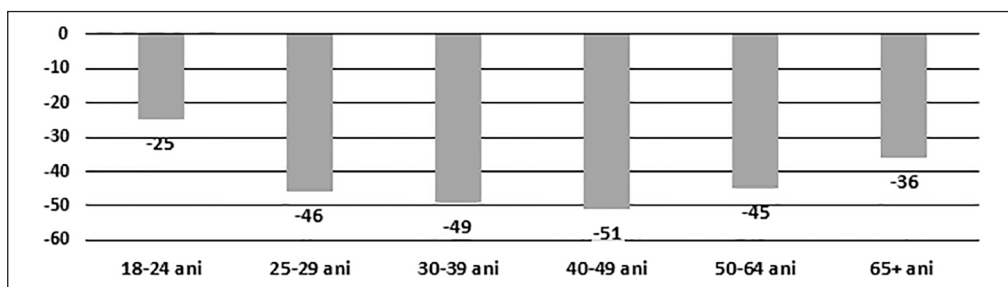

Fig. 92. Încrederea în Parlament, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

Pe nivele de educație IOPD negativ privind nivelul de încredere în Parlament este mai mare în mediul persoanelor cu studii profesionale tehnice (IOPD=-57%) și a celor cu studii primare/gimnaziale (IOPD=-48%) și este mai redus în mediul persoanelor cu studii superioare (IOPD=-31%) și a celor cu studii secundare/liceu (IOPD=-36%).

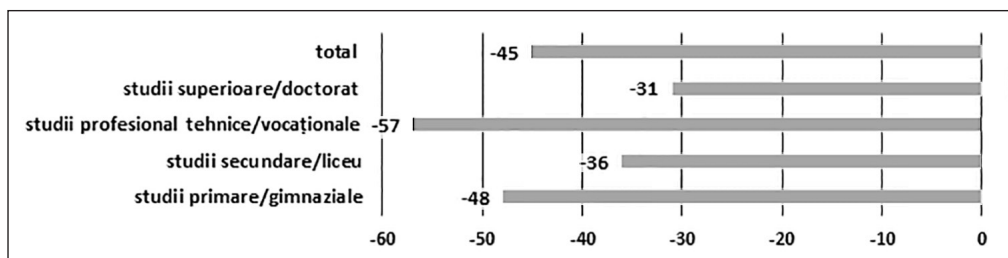

Fig. 93. Încrederea în Parlament, pe nivele de educație, IOPD, %

Încrederea în Guvern. În cazul încrederii în Guvern, IOPD negativ este la fel de mare atât în mediul femeilor și bărbaților, cât și pe medii rezidențiale. Discrepanțe semnificative de opinii pe grupuri de populație nu au fost observate.

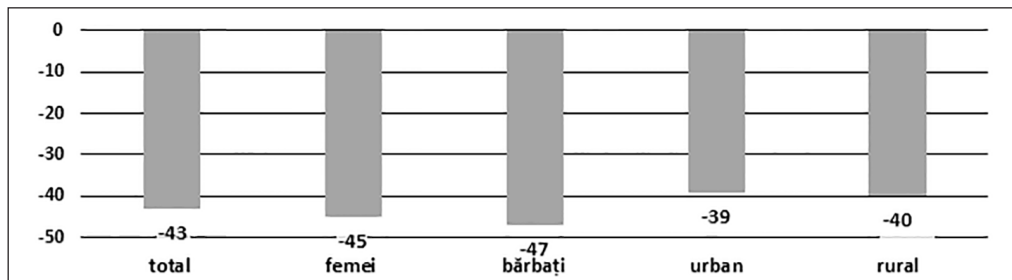

Fig. 94. Încrederea în Guvern, per total, în funcție de mediu rezidențial și sex, IOPD, %

Pe grupuri de vârstă IOPD negativ este mai mare în mediul respondenților de 30-39 ani (-51%) și 40-49 ani (-49%) și este mai redus în mediul populației de 18-24 ani (-34%) și 25-29 ani (-35%).

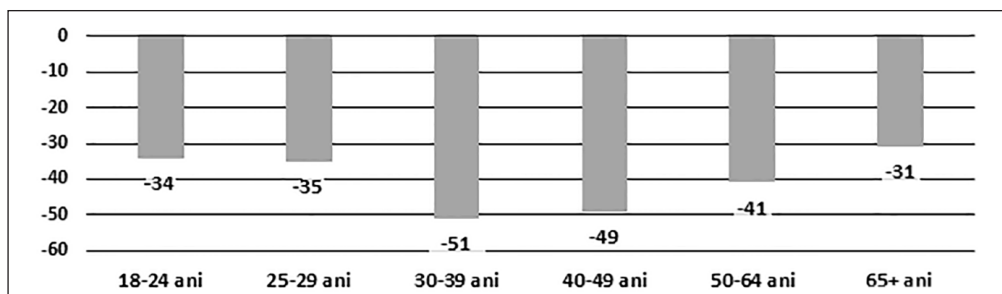

Fig. 95. Încrederea în Guvern, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

Pe nivele de educație, IOPD negativ al încrederii în Guvern este mai mare în mediul persoanelor cu studii profesional tehnice/vocaționale (-53%) și este mai redus în mediul persoanelor cu studii superioare (-30%).

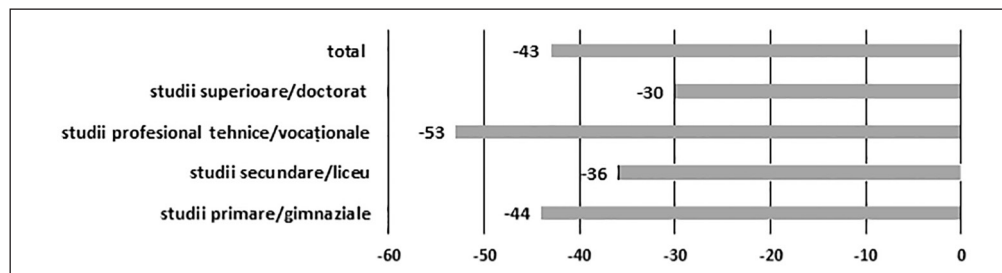

Fig. 96. Încrederea în Guvern, pe nivele de educație, IOPD, %

Nivel de încredere în Președinție. Nivelul de încredere în Președinție este mai redus comparativ cu nivelul de încredere în alte instituții (IOPD=-21%). Ponderea respondenților cu nivel de încredere redus în Președinție este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-22%) comparativ cu femeile (IOPD=-16%). Pe medii rezidențiale discrepanțe de opinii nu au fost observate.

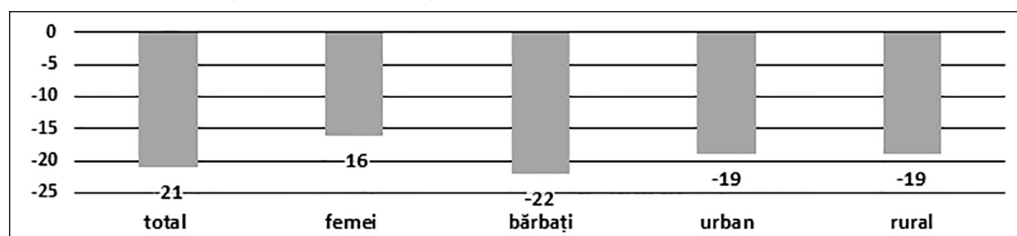

Fig. 97. Nivelul de încredere în Președinție, per total, în funcție de mediu rezidențial și sex, IOPD, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor cu nivel redus de încredere în Președinție este mai mare în mediul respondenților de 30-39 ani (IOPD=-31%) și este mai redusă în mediul celor de 18-29 ani (IOPD=-7%) și a celor de 65+ ani (IOPD=-16%).

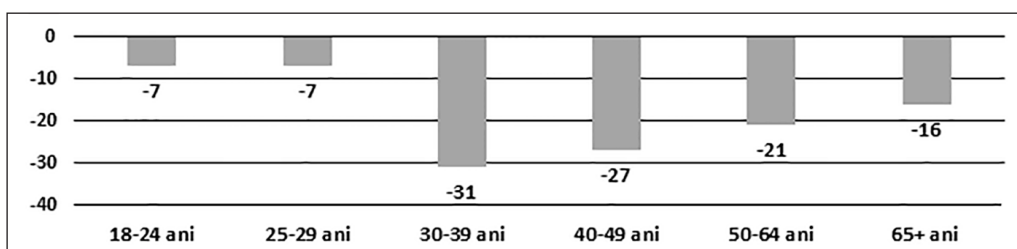

Fig. 98. Nivelul de încredere în Președinție, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de nivelul de educație, ponderea persoanelor cu nivel redus de încredere în Președinție este mai mare în mediul celor cu studii profesionale tehnice/vocaționale (IOPD=-28%) și este mai redusă în mediul celor cu studii superioare (IOPD=-10%).

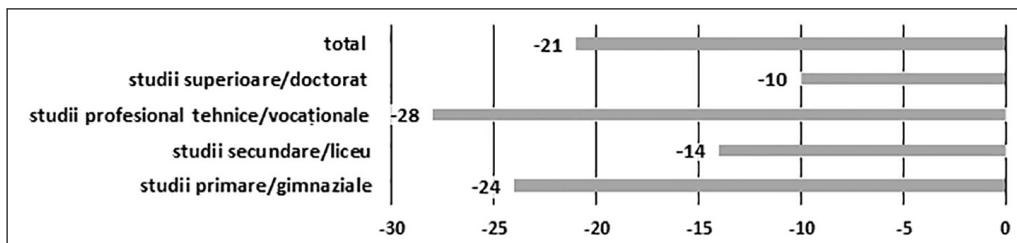

Fig. 99. Nivelul de încredere în Președinție, per nivele de educație, IOPD, %

Nivel de încredere în partide politice, asociații obștești și mass-media. Ponderea persoanelor cu nivel redus de încredere în partide este mai mare în mediul femeilor (IOPD=-69%) comparativ cu bărbații (IOPD=-63%) și în mediul urban (IOPD=-71%) comparativ cu cel rural (IOPD=-64%).

În cazul asociațiilor obștești, ponderea persoanelor cu nivel redus de încredere este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-22%) comparativ cu femeile (IOPD=-4%) și în mediul rural (IOPD=-14%) comparativ cu cel urban (IOPD=-11%).

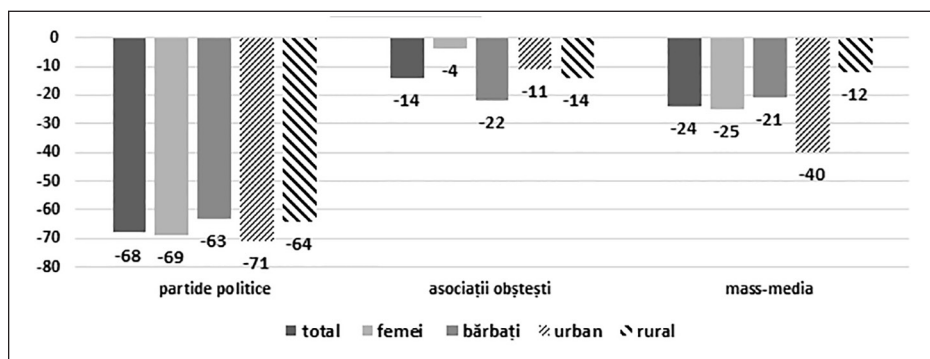

Fig. 100. Nivelul de încredere în partide politice, asociații obștești, mass-media, per total, în funcție de sex și mediu rezidențial, IOPD, %

Ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în mass-media este mai mare în mediul femeilor (IOPD=-25%) comparativ cu bărbații (IOPD=-21%) și în mediul urban (IOPD=-40%) comparativ cu mediul rural (IOPD=-12%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în partide politice este mai mare în mediul persoanelor de 30-64 ani (IOPD între -70% și -73%) și este mai redusă în mediul grupurilor de vârstă 18-29 de ani (IOPD între -50% și -53%).

Ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în asociațiile obștești este mai mare în grupul de vârstă 40-49 ani (-33%) și este mai redusă în grupul de vârstă 18-24 ani (+19%) (vezi Fig. 101).

În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în partide este mai mare în mediul celor cu studii profesional tehnice/vocaționale (IOPD=-76%) și este mai redusă în mediul celor cu studii superioare (IOPD=-53%).

Ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în asociații obștești este mai mare în mediul respondenților cu studii profesional tehnice/vocaționale (-27%) și este mai mică în mediul persoanelor cu studii medii/liceu (-0,7%).

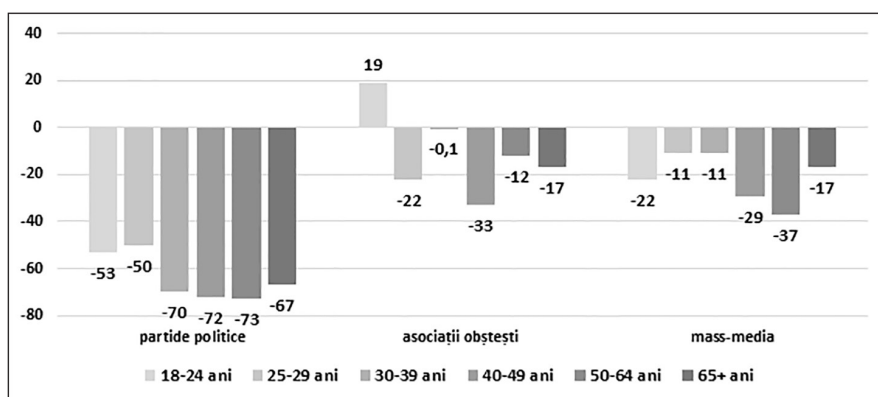

Fig. 101. Nivelul de încredere în partide politice, asociații obștești, mass-media, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

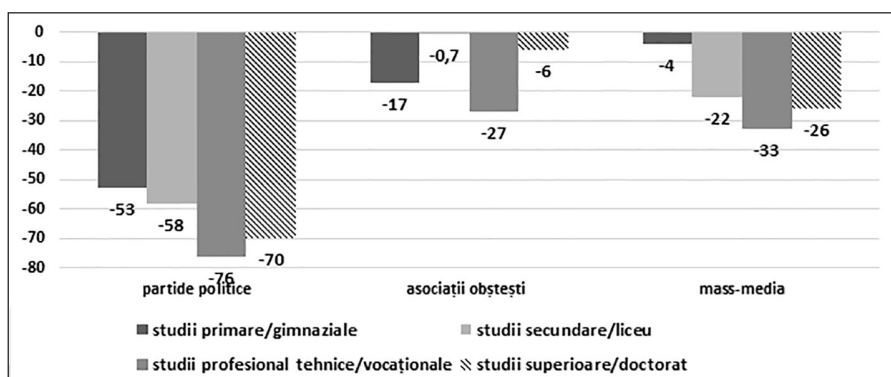

Fig. 102. Nivelul de încredere în partide politice, asociații obștești, mass-media, IOPD, %

Ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în mass-media este mai mare în mediul respondenților cu studii profesional tehnice/vocaționale (-33%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (-4%).

Analiza nivelului de încredere a respondenților în mass-media din Republica Moldova, UE, Rusia și România a scos în evidență faptul că respondenții au mai mare încredere în mass-media din Republica Moldova (IOPD=24%), mass-media din UE (IOPD=17%), mass-media din România (IOPD=13%) și mai puțină încredere în mass-media din Rusia (IOPD=-13%).

Analiza comparativă pe ani a nivelului de încredere în mass-media (2021 comparativ cu anul 2020) denotă o creștere a nivelului încrederii în mass-media din Republica Moldova (de la 15% la 24%), și o scădere a nivelului de încredere în mass-media din UE (de la 29% la 17%), în mass-media din România (de la 18% la 13%) și în mass-media din Rusia (de la -6% la -13%).

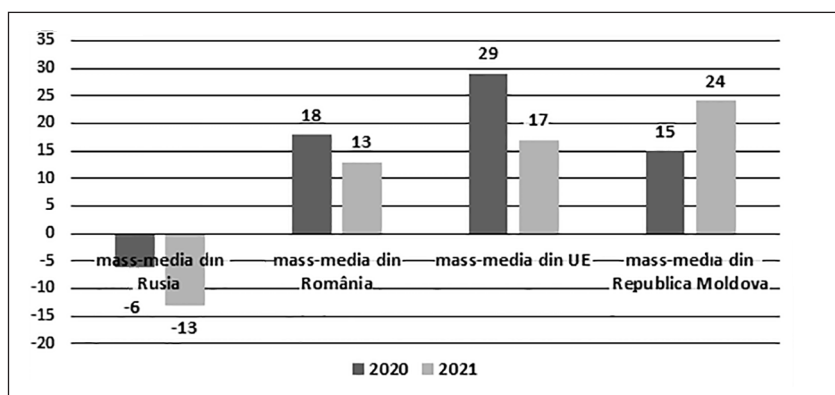

Fig. 103. Nivelul de încredere în mass-media, comparativ pe ani, IOPD, %

Nivel de încredere în instituții de drept. Conform cercetării, instituțiile de drept au cel mai negativ IOPD la capitolul încredere. Astfel, în cazul instituțiilor din domeniul justiției, IOPD al încrederii este de -60%, ceea ce înseamnă că ponderea opiniilor negative depășește cu 60% ponderea opiniilor pozitive. În funcție de sex, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în justiție este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-57%) comparativ cu femeile (IOPD=-51%), și în mediul persoanelor care locuiesc în zona urbană (IOPD=-57%) comparativ cu cei care locuiesc în zona rurală (IOPD=-50%).

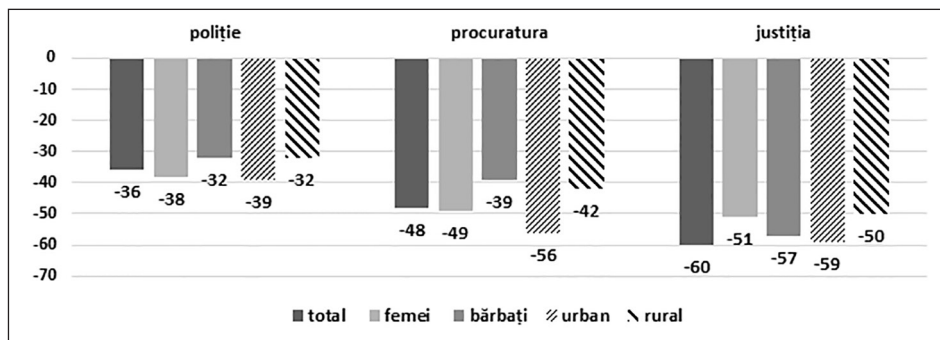

Fig. 104. Nivel de încredere în instituțiile de drept, per total, în funcție de sex și mediu rezidențial, IOPD, %

IOPD privind încrederea în Procuratură este de -48%, ceea ce înseamnă că opiniile negative privind încrederea în procuratură depășesc cu 48% opiniile pozitive. În funcție de sex, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în procuratură este mai mare în mediul femeilor (IOPD=-49%) comparativ cu bărbații (IOPD=-39%). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor cu nivel

de încredere redus în justiție este mai mare în mediul urban (IOPD=-56%) comparativ cu mediul rural (IOPD=-42%).

IOPD privind încrederea în poliție este de -36%. În funcție de sex, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în poliție este mai mare în mediul femeilor (IOPD=-38%) comparativ cu bărbații (IOPD=-32%). În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în poliție este mai mare în mediul persoanelor care locuiesc în mediul urban (IOPD=-39%) comparativ cu cei din rural (IOPD=-32%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în organele de justiție, procuratură, poliție este mai mare în mediul persoanelor de 40-49 de ani (respectiv: IOPD justiție = -69%, IOPD procuratură= -59%, IOPD poliție= -47%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 18-24 ani (IOPD justiție = -36%, IOPD procuratură= -22%, IOPD poliție= -14%).

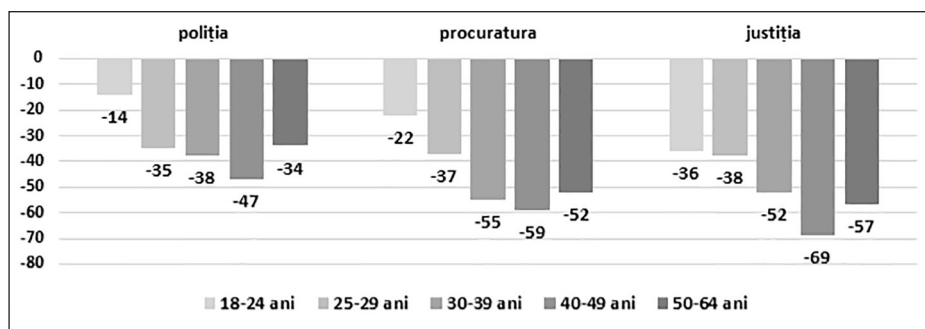

Fig. 105. Nivelul de încredere în instituțiile de drept, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

Pe nivele de studii, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus în procuratură este mai mare în mediul persoanelor cu studii profesional tehnice (-61%) și superioare (-56%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii secundare/liceu (-42%).

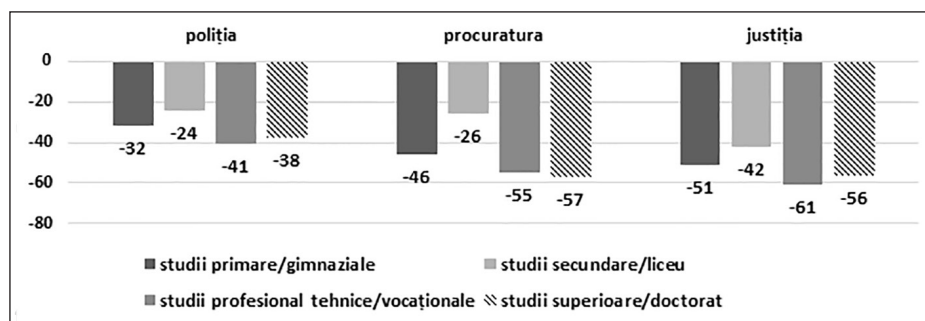

Fig. 106. Nivelul de încredere în instituțiile de drept, pe nivele de studii, IOPD, %

În cazul procuraturii, ponderea persoanelor cu nivel de încredere redus este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare (IOPD=-57%) și profesional tehnice/vocaționale (IOPD=-55%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii medii generale/liceu (IOPD=-26%).

Ponderea persoanelor cu nivel de încredere jos în poliție este mai mare în mediul persoanelor cu studii profesional tehnice/vocaționale (-41%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii medii generale/liceu (-24%).

Încrederea în Primărie, Biserică. Indexul Opiniei Dominante privind încrederea în Primărie este de -7%, ceea ce înseamnă că ponderea opiniilor negative este cu 7% mai mare decât a celor pozitive. Comparativ cu alte instituții guvernamentale, nivelul de încredere a respondenților în primării este mai ridicat, ceea ce înseamnă că ponderea persoanelor care au o oarecare încredere sau multă încredere în primărie este mai mare. Analiza IOPD în funcție de sex a scos în evidență faptul că ponderea bărbaților (-9%) care au o atitudine plină de neîncredere față de primărie este mai mare cu 3 puncte procentuale decât cea a femeilor (-6%). Analiza IOPD în funcție de mediul rezidențial denotă o pondere mai mare a respondenților din mediul rural care au atitudine neutră față de primărie comparativ cu persoanele din mediul urban. În cazul persoanelor din mediul urban IOPD al încrederii față de primărie este de -24%.

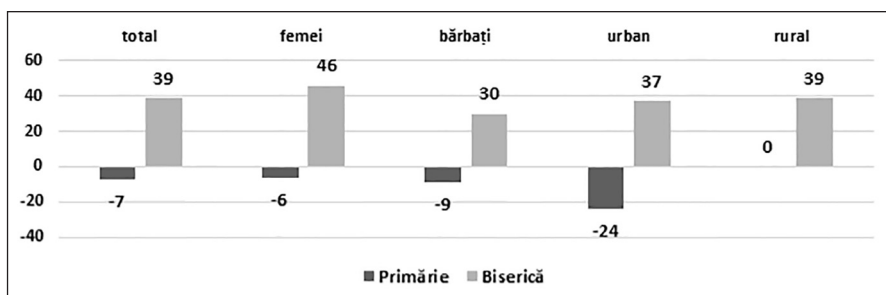

Fig. 107. Nivelul de încredere în Primărie, Biserică, per total, în funcție de mediu de reședință și sex, IOPD, %

Ponderea respondenților care au încredere mare în Biserică este mai mare cu 39% decât a celor ce nu au încredere. Biserica este practic unica instituție față de care respondenții au manifestat încredere. În funcție de sex ponderea femeilor care au încredere în Biserică este mai mare decât cea a bărbaților (IOPD femei - 46%, IOPD bărbați - 30%). Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor care au încredere în Biserică este practic identică (IOPD urban - 37%, IOPD rural - 39%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care au încredere în Primărie este mai mare în mediul celor de 30-39 ani (IOPD =6%), iar a celor care nu au încredere este mai mare în grupul de persoane de 25-29 de ani (IOPD=-24%).

În cazul Bisericii, ponderea persoanelor care au încredere în această instituție este mai mare în grupul de 30-39 ani (IOPD=46%), iar ponderea celor care au mai puțină încredere este în grupul de 25-29 ani (IOPD=18%).

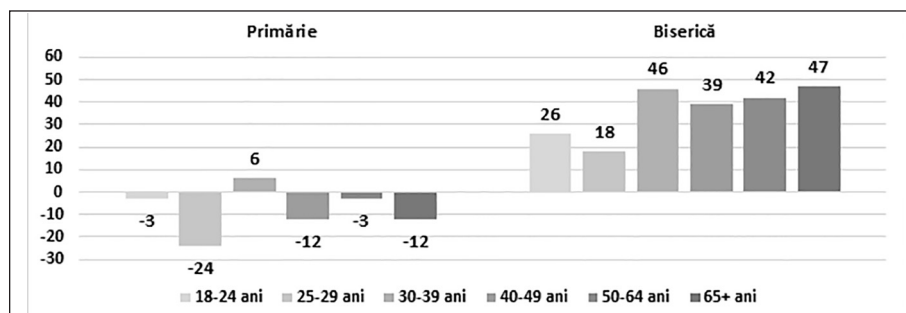

Fig. 108. Nivelul de încredere în Primărie, Biserică, per grupuri de vârstă, IOPD, %

Pe nivele de educație, ponderea persoanelor care nu au încredere în Primărie este cu 18% mai mare decât a celor ce au încredere în grupul cu studii profesionale tehnice/vocaționale. Indexul opiniei dominante este egal cu -18%. În cazul celor cu studii secundare/liceu, ponderea persoanelor ce nu au încredere în primărie depășește doar cu 3% ponderea celor care au încredere în primărie. Indexul Opiniei Dominante este egal cu -3%.

Cu referință la nivelul de încredere în Biserică, ponderea persoanelor care au încredere în Biserică este mai mare în mediul celor cu studii primare/gimnaziale (IOPD=46%) și este mai redusă în mediul celor cu studii secundare/liceu (IOPD=24%).

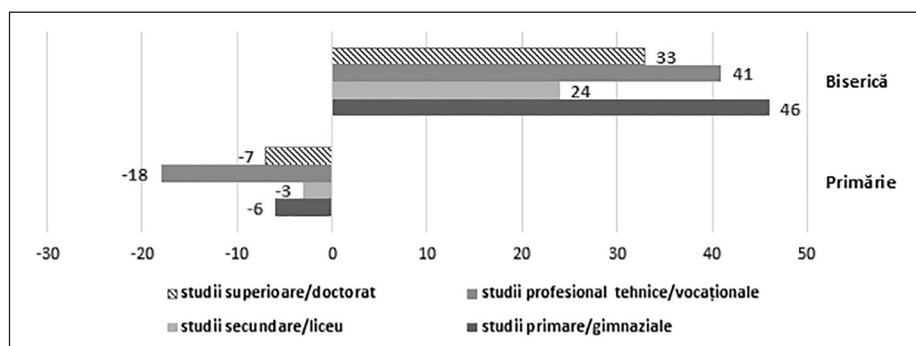

Fig. 109. Nivelul de încredere în primărie, Biserică, pe nivele de studii, IOPD, %

Nivel de încredere în colegii de muncă, vecini, prieteni, familie. Conform cercetării, respondenții au manifestat cel mai înalt nivel de încredere în membrii familiei, prieteni, colegii de muncă și vecini. Astfel, din Fig. 110 putem observa că Indexul Opiniei Dominante în cazul încrederii în familie este de circa 93%, ceea ce înseamnă că ponderea persoanelor care au încredere în familie depășește cu 93% ponderea celor care nu au încredere. În funcție de sex, IOPD pe nivelul de încredere în familie este mai mare în mediul femeilor (96%) decât în mediul bărbaților (92%). În funcție de mediul rezidențial IOPD pe nivelul de încredere în familie este mai mare în mediul urban (97%) decât în mediul rural (93%).

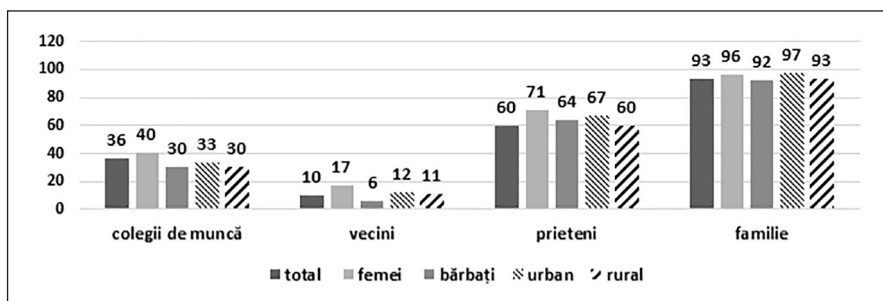

Fig. 110. Nivelul de încredere în colegii de muncă, vecini, prieteni, familie, per total, în funcție de mediu rezidențial și sex, IOPD, %

Nivelul de încredere în prieteni este puțin mai redus decât nivelul de încredere în familie, dar continuă să fie destul de înalt. Astfel, Indexul Opiniei Dominante în cazul încrederii în prieteni este egal cu 60%. În funcție de sex, IOPD pe nivel de încredere în prieteni este mai mare în mediul femeilor (71%) comparativ cu bărbații (64%). Pe medii rezidențiale IOPD pe nivel de încredere în prieteni este mai mare în mediul urban (67%) comparativ cu mediul rural (60%).

Nivelul de încredere în colegii de muncă este mai redus decât nivelul de încredere în familie și în prieteni (IOPD=30%). Pe sexe, IOPD în cazul încrederii în prieteni este mai mare în mediul femeilor (40%) comparativ cu bărbații (30%). Pe medii rezidențiale IOPD în cazul nivelului de încredere în prieteni este mai mare în mediul urban (33%) comparativ cu mediul rural (30%).

Nivelul de încredere în vecini este mai redus decât nivelul de încredere în prieteni și colegi, IOPD constituind 10%. IOPD pe nivel de încredere în vecini este mai mare în mediul femeilor (17%) comparativ cu bărbații (6%). Pe medii rezidențiale nu există discrepanțe mari între IOPD al respondenților din mediul urban și cel al respondenților din mediul rural.

În funcție de vârstă, IOPD pe nivel de încredere în familie este mai mare în grupul de vârstă 30-39 ani (99%), și 65+ ani (99%) și este mai redus în grupul de vârstă 25-29 ani (82%). IOPD pe nivel de încredere în prieteni este mai mare în grupul de vârstă 30-39 ani (77%) și este mai redus în grupul de vârstă 65+ ani (54%). IOPD pe nivel de încredere în colegi este mai mare în grupul de vârstă 30-39 ani (53%) și este mai redus în grupul de vârstă 25-29 ani (23%) și în grupul de vârstă 65+ ani (23%). IOPD pe nivel de încredere în vecini este mai mare în grupul de vârstă 40-49 ani (23%) și este mai redus în grupul de vârstă 25-29 ani (-16%).

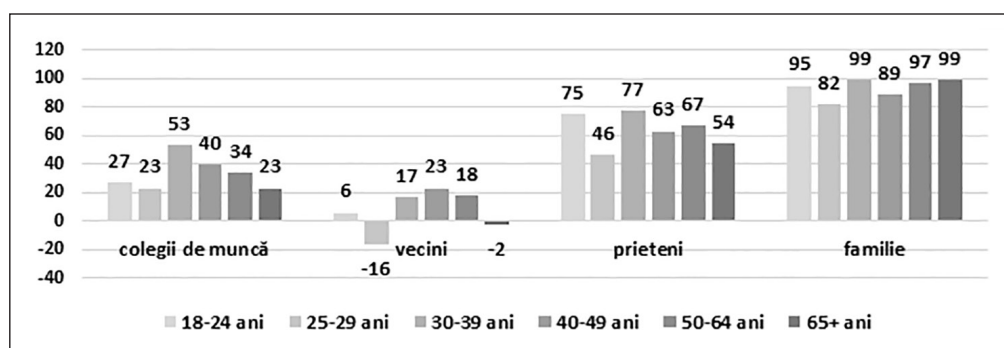

Fig. 111. Nivelul de încredere în colegii de muncă, vecini, prieteni, membri ai familiei, per grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de studii, ponderea persoanelor care au un nivel înalt de încredere în membrii familiei este mai mare în mediul respondenților cu studii superioare (IOPD=96%) și a celor cu studii medii generale/liceu (96%) și este mai redusă în mediul celor cu studii primare/gimnaziale (88%).

Ponderea respondenților care au un nivel înalt de încredere în prieteni este mai mare în mediul persoanelor cu studii secundare/liceu (IOPD=76%) și a celor cu studii superioare (IOPD=66%) și este mai redusă în mediul celor cu studii profesionale tehnice/vocaționale (IOPD= 50%).

Ponderea respondenților care au încredere în colegii de muncă este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare (49%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (IOPD=21%).

Ponderea respondenților care au încredere în vecini este mai mare în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (IOPD=27%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii secundare/liceu (IOPD=4%).

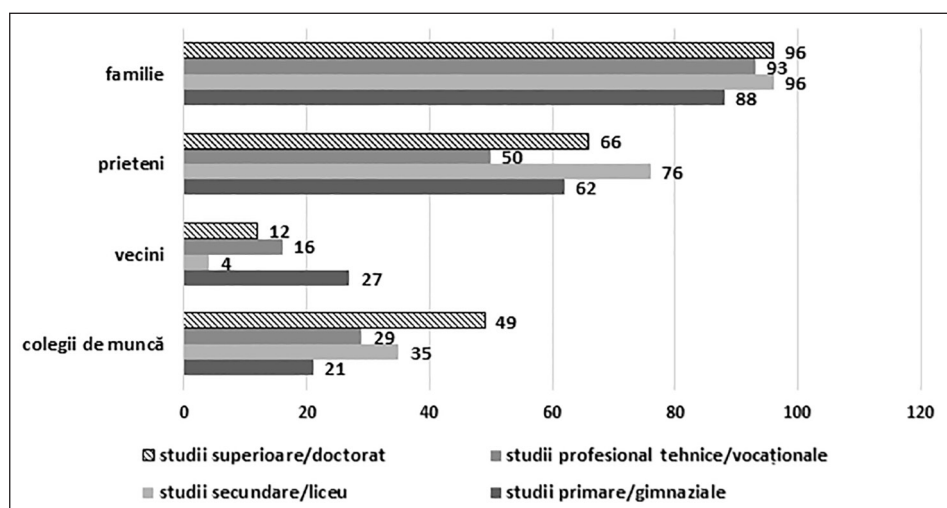

Fig. 112. Nivelul de încredere în colegii de muncă, prieteni, vecini, familie, per studii, IOPD, %

Nivelul de încredere într-o persoană necunoscută și în majoritatea oamenilor.

Nivelul de încredere într-o persoană necunoscută denotă gradul de coeziune și securitate în comunitate. Conform cercetării, nivelul de încredere într-o persoană necunoscută este destul de redus. Astfel, ponderea persoanelor care nu au încredere într-o persoană necunoscută prevalează cu 51% ponderea celor care au încredere într-o persoană necunoscută. Pe sexe, nivelul de încredere a femeilor (IOPD=-56%) în persoane necunoscute este mult mai redus decât cel al bărbaților (IOPD=-43%). Pe medii rezidențiale nivelul de încredere a persoanelor din mediul urban (IOPD=-61%) în o persoană necunoscută este mai redus decât a respondenților din rural (IOPD=-43%).

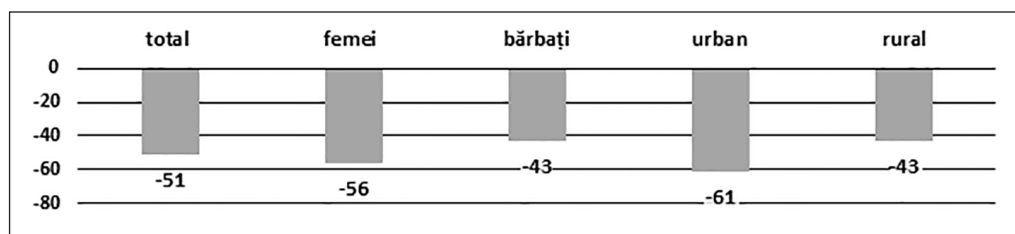

Fig. 113. Nivelul de încredere în o persoană necunoscută, per total, în funcție de mediu rezidențial și sex, IOPD, %

Per grupuri de vârstă, nivelul de încredere într-o persoană necunoscută este mai redus în mediul persoanelor de 18-24 de ani (IOPD=-75%) și este mai puțin redus în mediul persoanelor de 25-29 ani (IOPD=-24%).

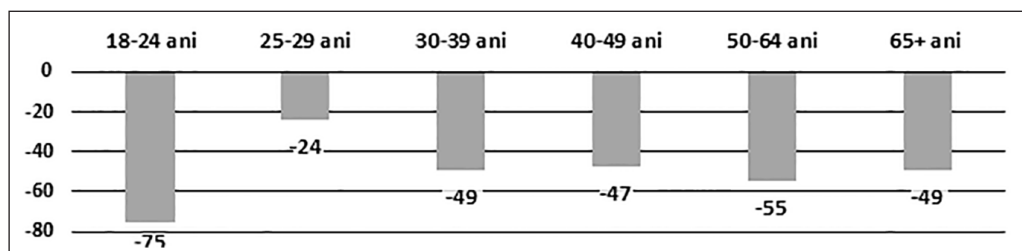

Fig. 114. Nivelul de încredere în o persoană necunoscută, per grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de studii IOPD pe nivel de încredere în o persoană necunoscută este destul de redus în toate grupurile de respondenți. Astfel, în mediul persoanelor cu studii profesional tehnice/vocaționale IOPD constituie -59%, iar în mediul celor cu studii superioare este de -50%. În mediul respondenților cu studii primare/gimnaziale, IOPD pe nivel de încredere într-o persoană necunoscută este de -40%.

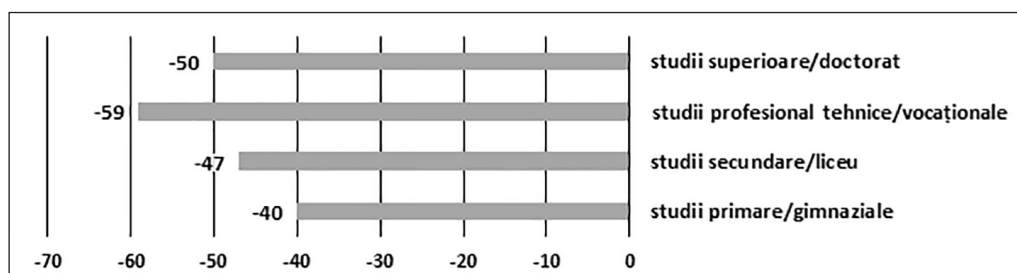

Fig. 115. Nivelul de încredere în o persoană necunoscută, per studii, IOPD, %

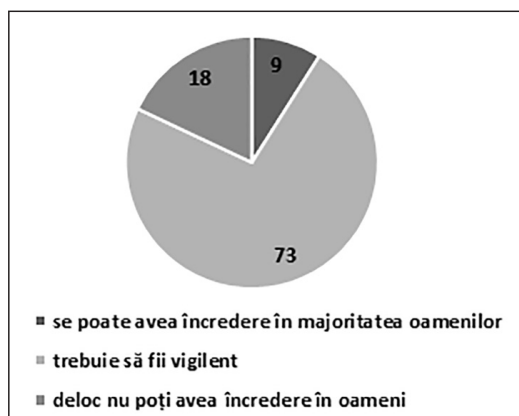

Fig. 116. Nivelul de încredere în majoritatea oamenilor, %

Nivelul de încredere în majoritatea oamenilor de asemenea este destul de redus. Astfel, din Fig. 116 putem observa că doar 9% din respondenți au menționat că se poate avea încredere în majoritatea oamenilor. 73% din respondenți consideră că este necesar să fii vigilent în relațiile cu oamenii și 18% - că deloc nu poți avea încredere în oameni.

Pe grupuri de vârstă, majoritatea s-au dat cu părerea că trebuie să fii

vigilent în relațiile cu oamenii. În grupul de vârstă 25-29 de ani, nivelul de încredere în majoritatea oamenilor este cel mai redus. Astfel, doar 3% consideră că poți avea încredere în majoritatea oamenilor. 57% sunt de părerea că trebuie să fii vigilent și 40% - că nu poți avea încredere în oameni.

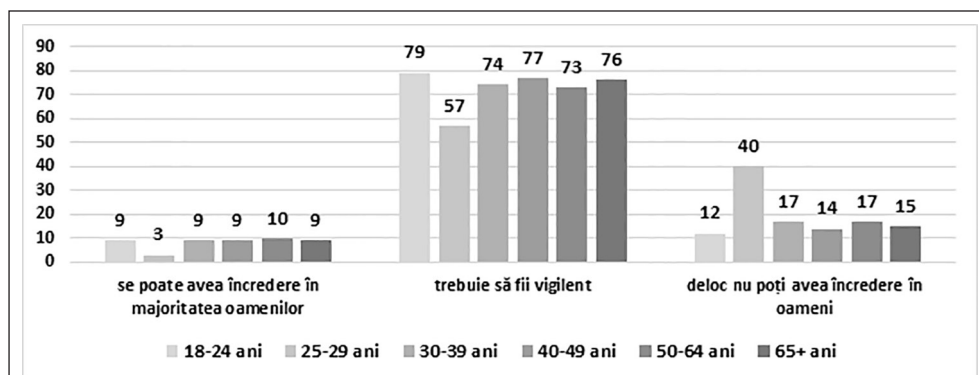

Fig. 117. Nivelul de încredere în majoritatea oamenilor, pe grupuri de vârstă, %

Pe nivele de studii, odată cu sporirea nivelului de studii crește ponderea respondenților care consideră că trebuie să fii vigilent în relații de la 56% în grupul de respondenți cu studii primare/gimnaziale la 83% în grupul de respondenți cu studii superioare. Totodată în grupul cu studii superioare doar fiecare al 10-lea respondent a indicat că nu poți avea deloc încredere în oameni comparativ cu 28% de aceeași părere în grupul de respondenți cu studii primare/gimnaziale.

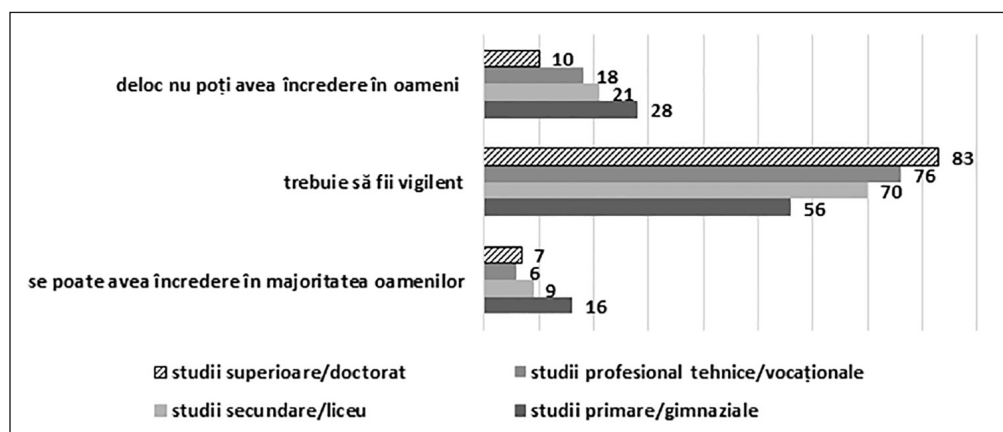

Fig. 118. Nivelul de încredere în majoritatea oamenilor, per studii, %

Nivel de încredere pe grupuri cu diferit grad de activism civic. Analiza nivelului de încredere a respondenților pe grupuri cu diferit grad de activism civic denotă că grupul cu activism civic înalt la fel ca și populația generală are un nivel foarte scăzut de încredere în partide (IOPD=-63%), procuratură (IOPD=-49%), justiție (IOPD=-49%), Guvern (IOPD=-31%), Parlament (IOPD=-29%), mass-media (IOPD=-19%). Totodată, nivelul de încredere al respondenților cu grad înalt de activism civic în Primărie (IOPD=43%) și în ONG-uri (IOPD=18%) este considerabil mai înalt comparativ cu nivelul de încredere manifestat de către populația generală față de aceste instituții (comparativ: Primărie - (-16%) și ONG-uri - (-23%).

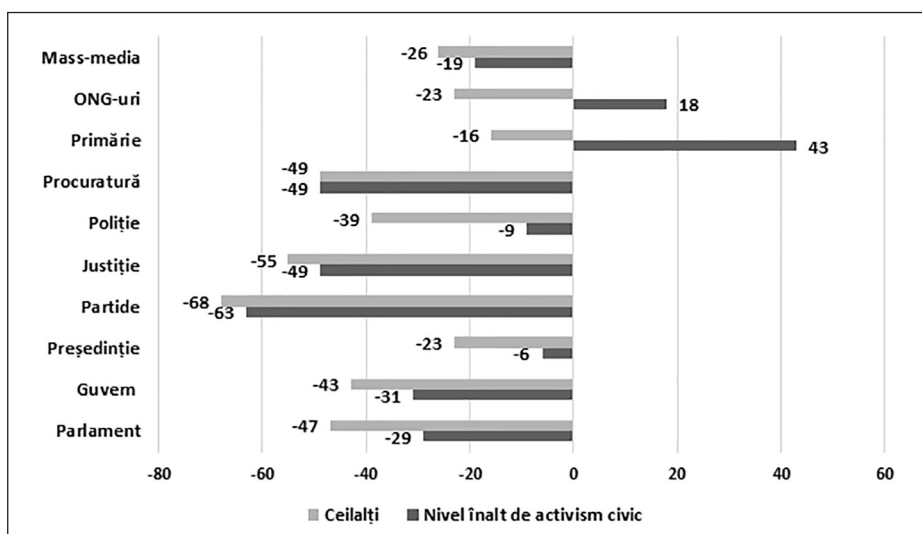

Fig. 119. Nivelul de încredere în diferite instituții pe grupuri, IOPD, %

De asemenea, ponderea persoanelor cu nivel înalt de activism civic care are încredere în familie (IOPD=95%), prieteni (IOPD=80%), colegi de muncă (IOPD=62%), Biserică (IOPD=53%) este mult mai înaltă comparativ cu ponderea respondenților din populația generală.

Cu referință la nivelul de încredere într-o persoană necunoscută, în ambele grupuri IOPD este destul de redus (grup cu nivel înalt de activism civic - (-45%); populația generală - (-52%)).

Așadar, în rezultatul analizei nivelului de încredere a populației putem conchide că acesta continuă să fie foarte redus față de majoritatea instituțiilor statului, partidele politice, mass-media, ONG-uri. Totodată, populația are cea mai mare încredere în membrii familiei, colegi, vecini, prieteni și Biserică.

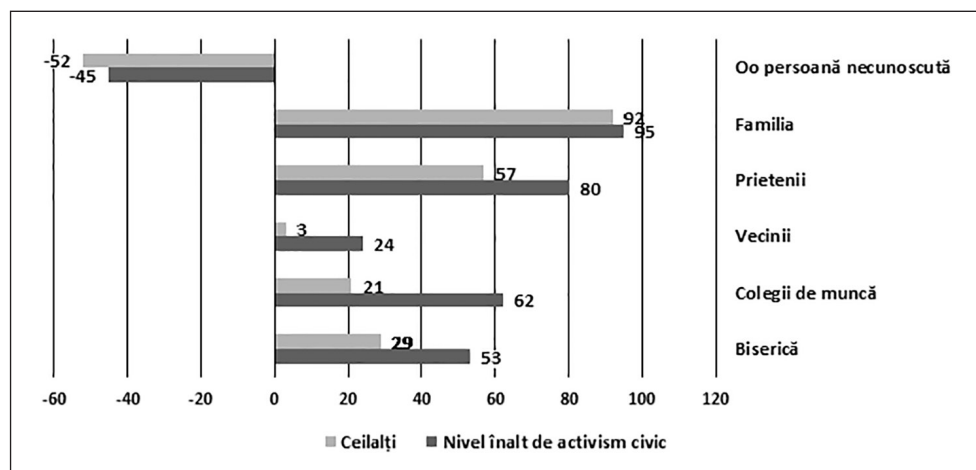

Fig. 120. Nivelul de încredere în anumite instituții și persoane, IOPD pe grupuri, %

Participarea la viața politică și comunitară

Participarea la viața politică. Participarea la viața politică a fost măsurată în baza interesului manifestat față de politică și participării la alegerile prezidențiale, parlamentare și locale.

Cu referință la interesul manifestat față de politică, cercetarea a scos în evidență faptul că deși în anul 2021 comparativ cu 2020 ponderea populației interesată de politică s-a mărit cu circa 5%, interesul manifestat față de politică continuă să fie la un nivel foarte redus. Astfel, în anul 2021 doar 28% din respondenți au indicat că sunt interesați mult și foarte mult de politică, în timp ce 65% - că sunt interesați puțin și foarte puțin de politică, iar 7% nu au oferit un răspuns.

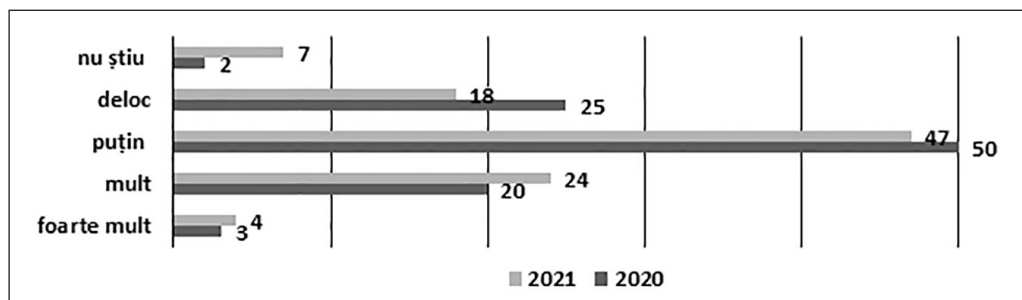

Fig. 121. Interesul manifestat față de politică, în funcție de ani %

În funcție de sex, ponderea bărbaților interesați de politică (32%) este mai mare decât cea a femeilor (24%).

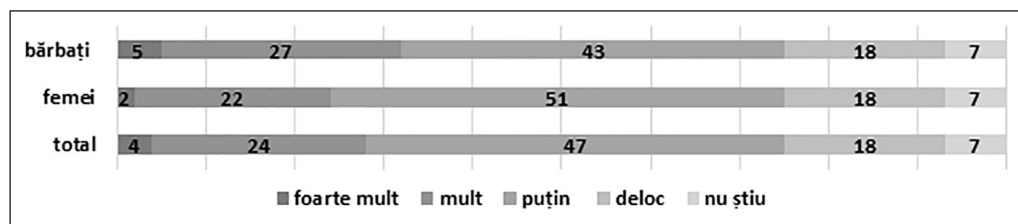

Fig. 122. Interesul manifestat față de politică, pe sexe, %

În funcție de mediul rezidențial, ponderea respondenților din mediul urban (32%) interesați de politică continuă să fie mai mare decât cea a respondenților din mediul rural (25%).

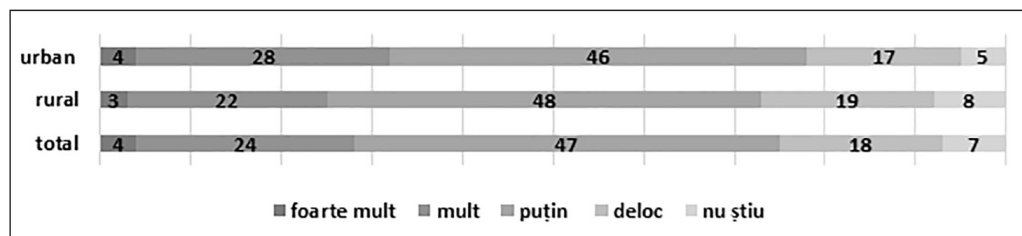

Fig. 123. Interesul manifestat față de politică, pe medii rezidențiale, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților interesați de politică este mai mare în mediul persoanelor de 65+ ani (42%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 18-24 ani (19%) și de 25-29 ani (19%).

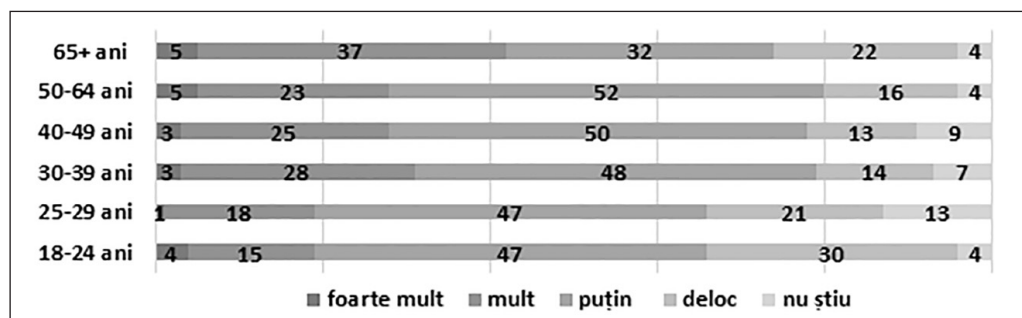

Fig. 124. Interesul manifestat față de politică, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de studii ponderea respondenților interesați de politică este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare (40%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii secundare/liceu (19%).

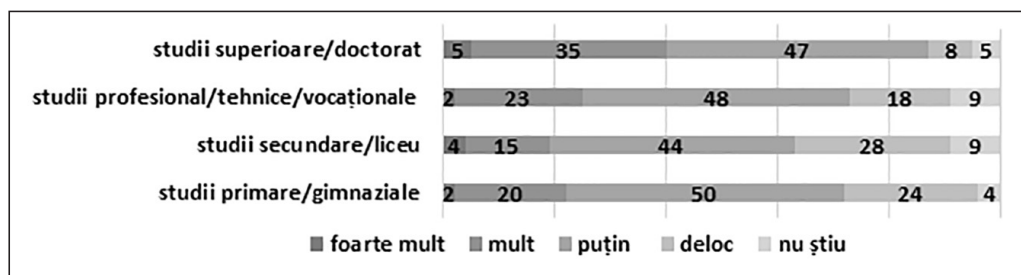

Fig. 125. Interesul manifestat față de politică, în funcție de studii, %

Asocierea în partid sau ONG este un factor care contribuie la sporirea interesului față de politică. Astfel, 65% din membrii de partid comparativ cu 25% din persoanele care nu sunt membri de partid au declarat că manifestă interes față de politică. 47% din persoanele membri ai ONG-urilor comparativ cu 25% din persoanele ce nu sunt membri ai nici unui ONG au declarat că manifestă interes față de politică.

Activismul electoral al populației este destul de înalt. Astfel, conform cercetării, 81% din respondenți au participat la alegerile parlamentare din 2019, 85% din respondenți au participat la alegerile prezidențiale din 2020 și 78% din persoane au declarat că au participat la alegerile locale din 2019.

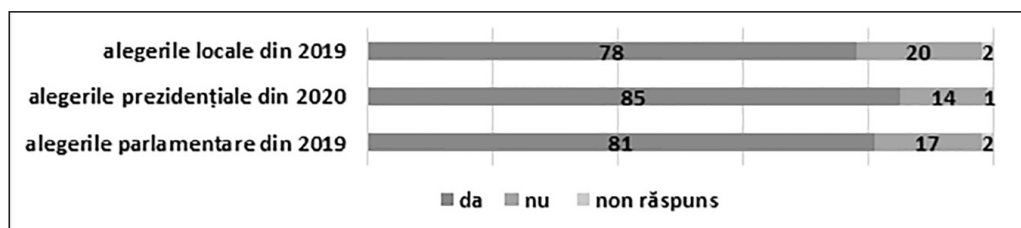

Fig. 126. Participarea la alegeri, %

Cu referință la alegerile parlamentare din 2019, ponderea respondenților care și-au dat votul a fost mai mare în mediul femeilor (89%) comparativ cu bărbații (82%), și în mediul persoanelor din mediul rural (84%) comparativ cu mediul urban (76%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care au participat la alegeri crește o dată cu vârsta și este mai mare în mediul grupurilor de vârstă 50-64 ani (90%) și 65+ ani (90%). Totodată, cea mai redusă pondere de participanți la alegerile parlamentare este în mediul grupului de vârstă de 18-24 ani (47%).

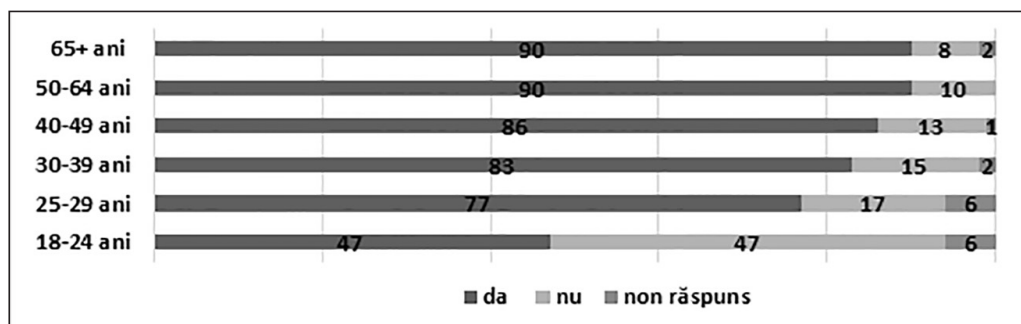

Fig. 127. Participarea la alegeri, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care au participat la alegerile parlamentare din 2019 este mai mare în mediul celor cu studii profesionale tehnice, vocaționale (90%) și celor cu studii superioare (91%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii secundare/liceu (60%).

În cazul alegerilor prezidențiale din 2020, atât femeile cât și bărbații au participat la fel de activ la alegeri. În ambele grupuri ponderea participanților este de 85%. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care au participat la alegeri este mai mare în mediul rural (84%) comparativ cu mediul urban (76%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care au participat la alegerile prezidențiale este mai mare în mediul respondenților de 50-64 de ani (92%) și 65+ ani (89%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 25-29 ani (74%) și de 18-24 ani (76%). Cu toate acestea este cazul să menționăm că persoanele din grupurile de vârstă menționate au fost mult mai active în alegerile prezidențiale decât în alte electorale.

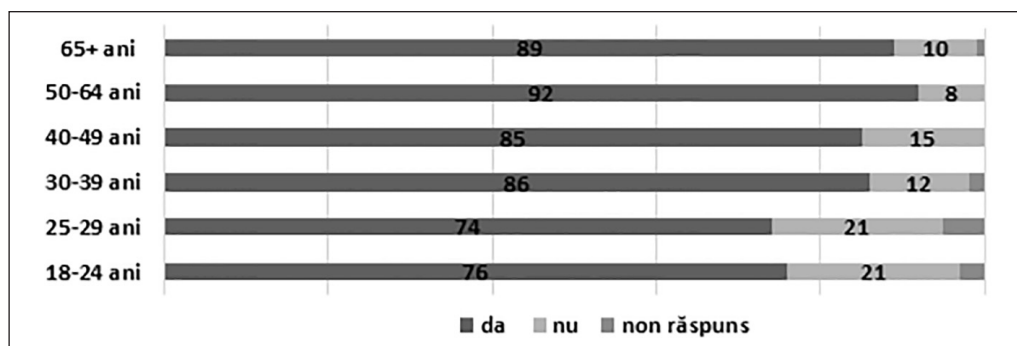

Fig. 128. Participare la alegeri prezidențiale 2020, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care au participat la alegeri prezidențiale este mai mare în mediul persoanelor cu studii profesionale tehnice, vocaționale (93%) și în mediul persoanelor cu studii superioare (91%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (72%).

În cazul alegerilor locale din 2019, 78% din respondenți au menționat că au participat la ele. În funcție de sex, ponderea bărbaților (79%) care au participat la alegeri locale este puțin mai mare decât cea a femeilor (77%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților din rural (82%) care au participat la alegeri este mai mare decât a celor din urban (73%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care au participat la alegeri locale crește odată cu vârsta respondenților: de la 41% în grupul de vârstă 18-24 ani la 90% - în grupul de vârstă 50-64 de ani. În cazul grupului de 65+ ani, ponderea respondenților care au participat la alegeri se reduce puțin până la 88%.

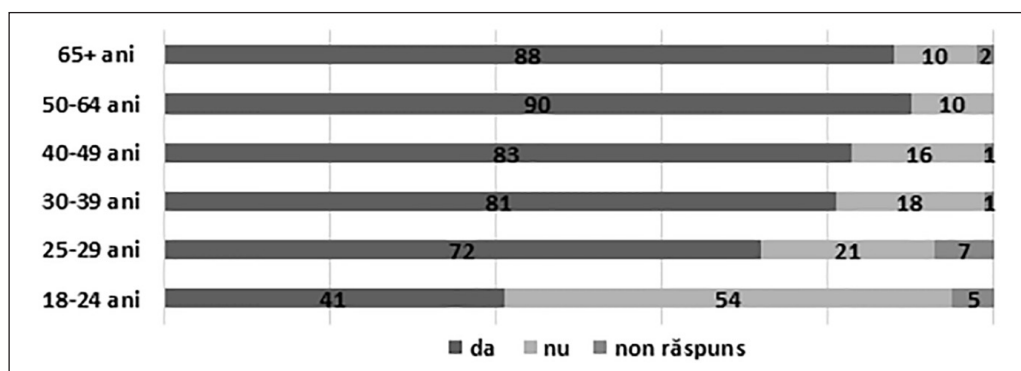

Fig. 129. Participarea la alegeri locale 2019, pe grupuri de vârstă, %

Distribuirea respondenților pe grupuri în funcție de nivelul de participare la electorală a scos în evidență trei grupuri de respondenți: respondenți cu nivel înalt de participare electorală, respondenți cu nivel mediu de participare electorală, și respondenți cu nivel redus de participare electorală.

Grupul cu nivel înalt de participare electorală include respondenți care au participat la toate trei alegeri: parlamentare, prezidențiale și locale. Acest grup este cel mai mare și include 81% din respondenți.

Grupul cu nivel mediu de participare electorală include respondenții care au participat la cel puțin două electorale și constituie circa 7% din populația chestionată.

Grupul cu nivel redus de participare electorală include respondenții care au participat doar la o singură electorală și constituie 11% din populația chestionată.

Distribuirea respondenților pe grupuri cu diferite nivele de participare electorală face posibilă analiza acestor grupuri după structura lor și identificarea aspectelor problematice și a soluțiilor pentru acestea.

Analiza grupurilor cu diferit nivel de participare electorală în funcție de sex, a scos în evidență faptul că ponderea femeilor crește de la 51% în grupul cu nivel înalt de participare electorală la 59% în grupul cu nivel redus de participare electorală, iar cea a bărbaților este în descreștere - de la 49% în grupul cu nivel înalt de participare electorală la 41% în grupul cu nivel redus de participare electorală. Acest fapt denotă axarea strategiilor de comunicare electorală în special pe femei, pentru a mări activismul lor electoral.

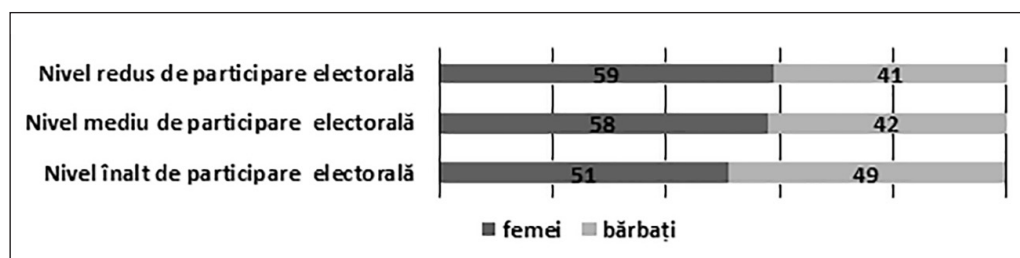

Fig. 130. Distribuția respondenților pe grupuri de participare electorală, în funcție de sex, %

Per mediu rezidențial, ponderea persoanelor cu nivel de activism electoral înalt este mai mare în mediul rural (62%) comparativ cu cel urban (38%).

Analiza grupurilor cu diferit nivel de participare electorală în funcție de vârstă, denotă că circa 2/3 din respondenții cu nivel înalt de participare electorală sunt din grupurile de vârstă 30-39 ani, 40-49 ani și 50-64 ani. Totodată, în grupul cu nivel mediu de participare electorală mai bine de jumătate din respondenți sunt din grupul de vârstă 18-24 ani, iar în grupul de vârstă cu nivel redus de participare electorală, circa 40% sunt din grupurile de vârstă 18-24 ani și 25-29 ani. În acest context este vizibilă necesitatea de a întreprinde măsuri pentru a schimba atitudinile și comportamentul electoral a respondenților din grupurile de vârstă 18-24 de ani și 25-29 ani.

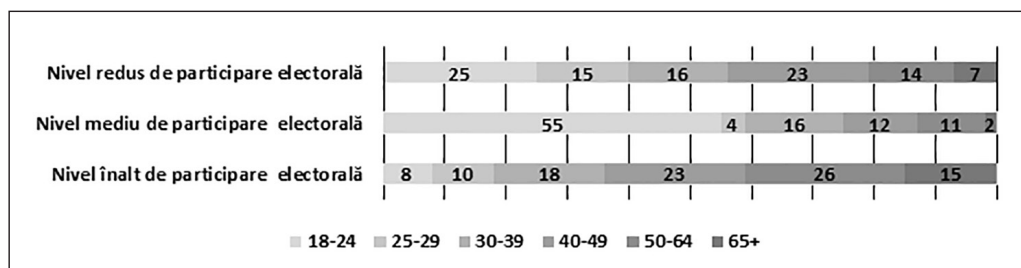

Fig. 131. Distribuirea respondenților pe grupuri cu nivel diferit de participare electorală, per vârstă, %

Analiza grupurilor cu nivel diferit de participare electorală pe nivele de studii denotă că în grupul cu nivel înalt de participare, peste 2/3 din respondenți au studii profesionale tehnice/vocaționale și superioare. În grupurile cu nivel mediu și redus de participare electorală, circa 2/3 din respondenți au studii primare/gimnaziale și secundare/liceu. Practic de aici putem deduce că persoanele cu nivel sporit de studii au un nivel de participare electorală mai înalt comparativ cu cele cu nivel redus de studii. În acest context, pentru a mări activismul electoral, este necesar de întreprins măsuri pentru a schimba atitudinile și comportamentele electorale ale persoanelor cu nivel de studii primare/gimnaziale și secundare/liceu.

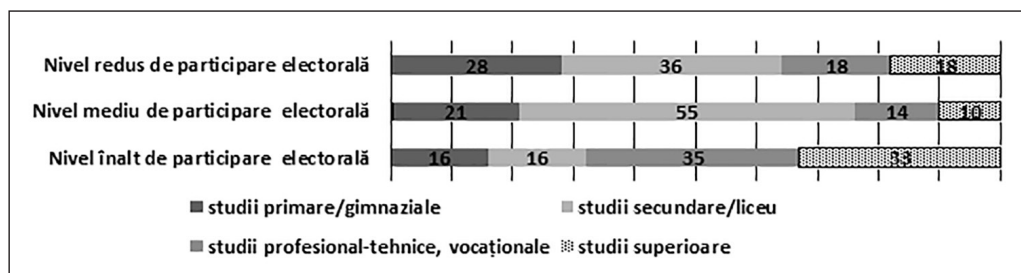

Fig. 132. Distribuirea respondenților pe grupuri cu nivel diferit de participare electorală, în funcție de studii, %

De rând cu participare la alegeri, am încercat să vedem în ce măsură respondenții sunt activi atunci când este necesar de semnat anumite petiții/reclamații sau de participat la anumite demonstrații/greve pentru soluționarea unor probleme comune. Fiind întrebați dacă au participat în ultimii 5 ani la semnarea unor petiții/reclamații inclusiv online în ultimii 5 ani, doar 15% din respondenți au oferit un răspuns afirmativ, 79% au dat un răspuns negativ, iar 6% nu au dorit să răspundă.

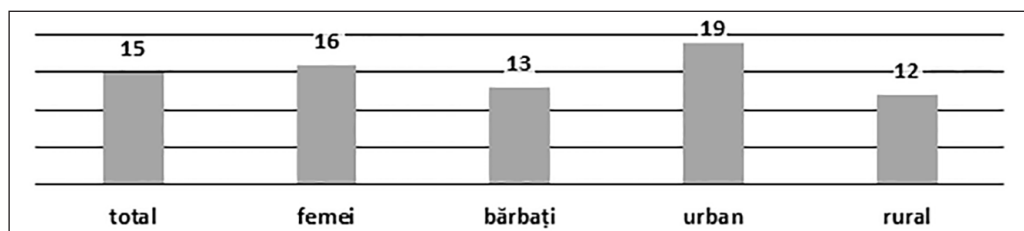

Fig. 133. Participarea respondenților la semnarea unor petiții/reclamații în ultimii 5 ani, pe medii rezidențiale și sexe, %

Pe mediu rezidențial, ponderea persoanelor care au participat la semnarea unor petiții este mai mare în mediul urban (19%) comparativ cu mediul rural (12%), fapt ce denotă că populația din orașe este mai activă și mai bine organizată pentru a-și apăra sau promova careva drepturi. În funcție de gen, ponderea femeilor care au semnat petiții reclamații (16%) este puțin mai mare decât cea a bărbaților (13%).

În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care au participat la semnarea unor petiții/reclamații este mai mare în grupurile de vârstă 30-39 ani (24%) și 18-24 ani (23%) și este mai redusă în grupul de vârstă 25-29 ani (6%).

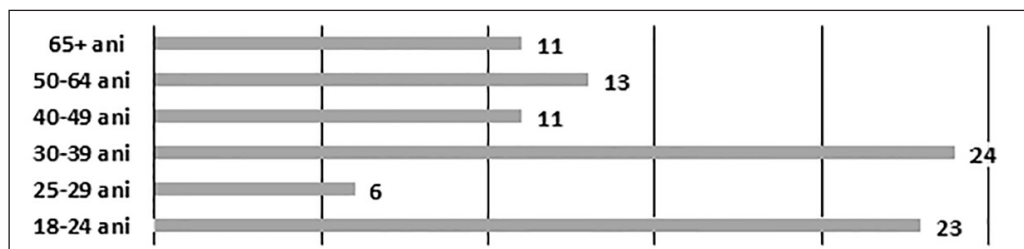

Fig. 134. Participarea respondenților la semnarea unor petiții/reclamații în ultimii 5 ani, în funcție de vârstă, %

În funcție de studii, ponderea persoanelor care au participat la semnarea unor petiții/reclamații este mai mare în mediul celor cu studii superioare/doctorat (21%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (10%).

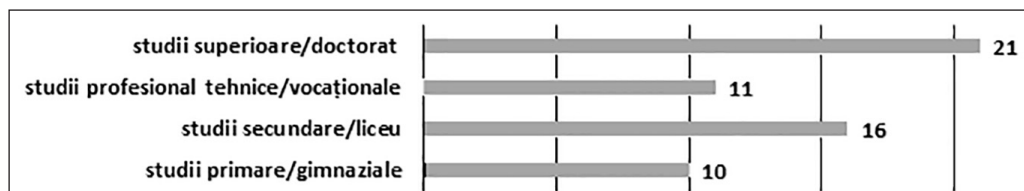

Fig. 135. Participarea respondenților la semnarea petițiilor/reclamațiilor în ultimii 5 ani, în funcție de studii, %

Ponderea respondenților care au participat la demonstrații/greve în ultimii 5 ani este și mai redusă decât a celor care au semnat petiții/reclamații. Astfel, doar 9% din respondenți au menționat că în ultimii 5 ani au participat la demonstrații/greve. Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care au participat la demonstrații/greve este mai mare în mediul urban (13%) comparativ cu rural (7%). În funcție de sex, nu au fost observate discrepanțe mari.

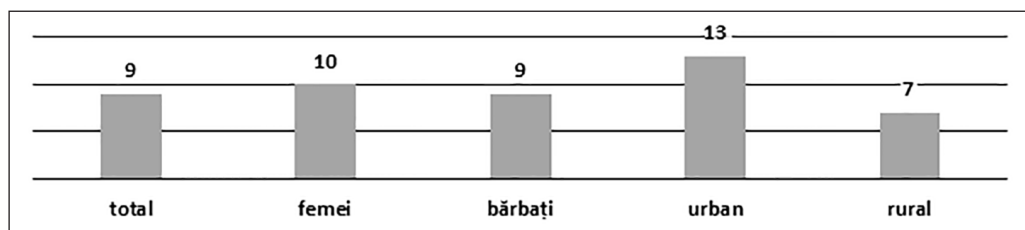

Fig. 136. Ponderea respondenților care au participat la greve/demonstrații în ultimii 5 ani, pe medii rezidențiale, sexe, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților care au participat la greve/demonstrații este mai mare în grupul de vârstă 18-24 ani (13%) și în grupul de vârstă 50-64 ani (12%) și este mai redusă în grupul de vârstă 25-29 ani (5%).

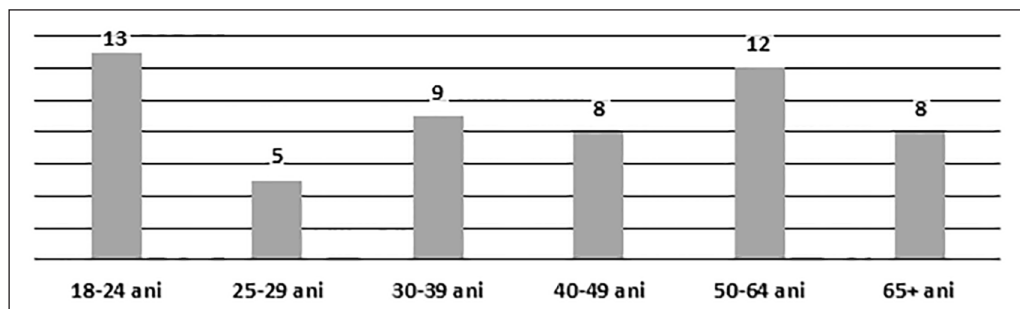

Fig. 137. Ponderea respondenților care au participat în ultimii 5 ani la greve/demonstrații, în funcție de vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care au participat la greve/demonstrații crește o dată cu nivelul de studii de la 6% în mediul celor cu studii primare/gimnaziale la 8% în mediul celor cu studii secundare liceu și studii vocaționale și până la 15% în mediul celor cu studii superioare.

Participarea politică și activismul civic. Analiza datelor pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă faptul că respondenții cu un nivel de activism civic înalt manifestă mai mult interes față de politică decât populația

generală. Astfel, în grupul de respondenți cu activism civic înalt ponderea respondenților care manifestă interes mult/foarte mult față de politică este de mai bine de două ori mai mare decât în populația generală, constituind 54%. Și viceversa: în populația generală ponderea persoanelor interesate puțin/foarte puțin de politică este considerabil mai mare decât în grupul cu nivel înalt de activism.

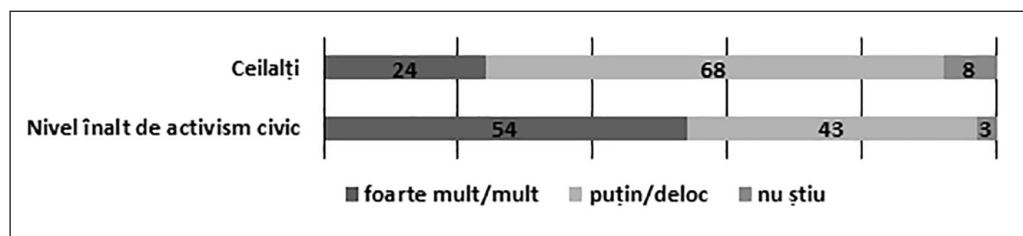

Fig. 138. Interes manifestat față de politică, pe grupuri, %

De rând cu interesul înalt față de politică, respondenții cu nivel de activism civic înalt au dat dovadă de un grad mai înalt de participare la diferite activități cu tentă politică comparativ cu populația generală. Astfel ponderea respondenților care au participat la greve demonstrații în grupul cu activism civic înalt este de trei ori mai mare decât în populația generală. Ponderea persoanelor care au participat la semnarea unor petiții/reclamații în grupul cu activism civic înalt este de trei ori mai mare decât în populația generală. Ponderea persoanelor care au participat la discutarea politicilor locale în grupul cu activism civic înalt este de patru ori mai mare decât în populația generală. Ponderea persoanelor care au participat la discutarea politicilor naționale în grupul cu activism civic înalt este de 3 ori mai mare decât în populația generală.

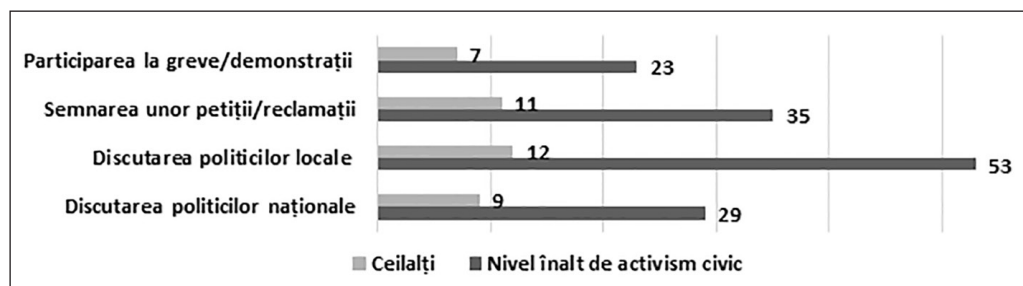

Fig. 139. Ponderea respondenților care au participat în ultimii 5 ani la diverse activități cu caracter politic/civic, pe grupuri, %

Participare comunitară. Participarea comunitară a fost măsurată în baza următorilor indicatori: participarea la diferite întruniri comunitare și participarea la evenimente culturale/sociale.

Analiza datelor privind participarea la adunări/întruniri comunitare denotă că circa 44% din respondenți nu participă deloc la adunări comunitare, 37% participă rareori și 18% participă frecvent și foarte frecvent. Pe medii rezidențiale ponderea celor care participă frecvent/foarte frecvent la adunări comunitare este mai mare în mediul rural (19%) comparativ cu urban (17%). În funcție de sex, nu au fost observate discrepanțe semnificative.

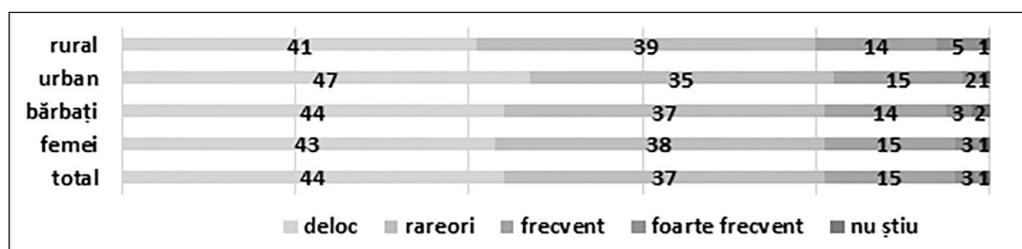

Fig. 140. Gradul de participare la întruniri comunitare în ultimii trei ani, per total, mediu rezidențial, sex, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților care nu participă deloc la întruniri comunitare este mai mare în mediul celor de 25-29 ani (62%), după care urmează respondenții de 18-24 ani (51%). Ponderea respondenților care participă frecvent/foarte frecvent la adunări este mai mare în mediul celor de 50-64 de ani (24%) și a celor de 30-39 ani (23%).

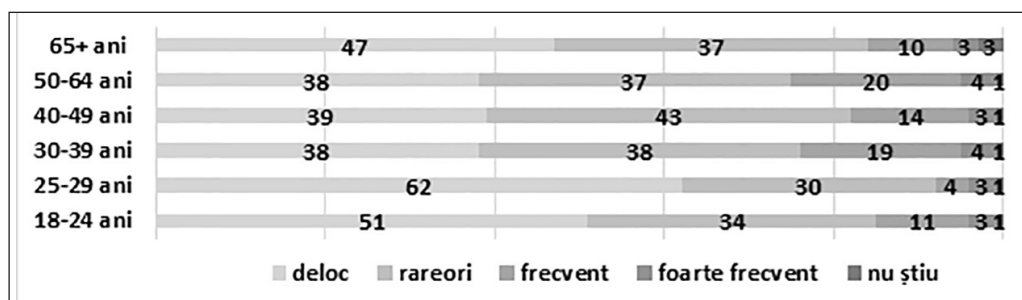

Fig. 141. Gradul de participare la întruniri comunitare în ultimii 3 ani, per vârstă, %

În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor care participă frecvent/foarte frecvent la adunările comunitare crește odată cu nivelul de studii de la 13% în mediul celor cu studii primare/gimnaziale până la 25% în mediul celor cu studii superioare.

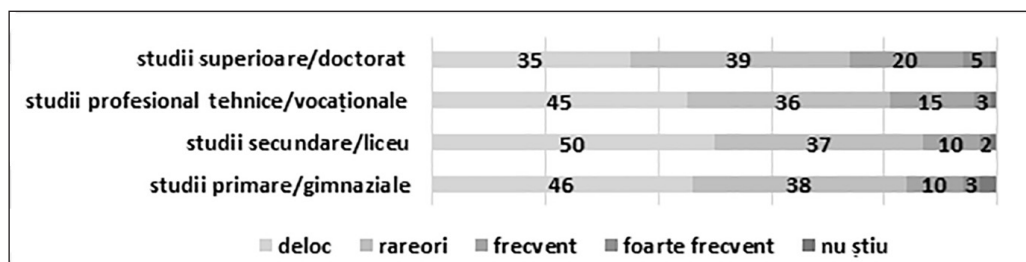

Fig. 142. Gradul de participare la întruniri comunitare, per studii, %

Nivelul de participare al respondenților la evenimentele culturale/sociale din comunitate este de asemenea destul de redus, deși puțin mai înalt decât în cazul participării la adunările comunitare. Astfel, 34% au menționat că nu au participat deloc la evenimentele culturale, sociale, 43% au indicat că au participat rareori și 22% - că au participat frecvent/foarte frecvent. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent la evenimente culturale/sociale este mai mare în mediul urban (24%) comparativ cu mediul rural (21%). În funcție de sex, ponderea femeilor care au participat la evenimente culturale/sociale (29%) este mai mare decât cea a bărbaților (15%).

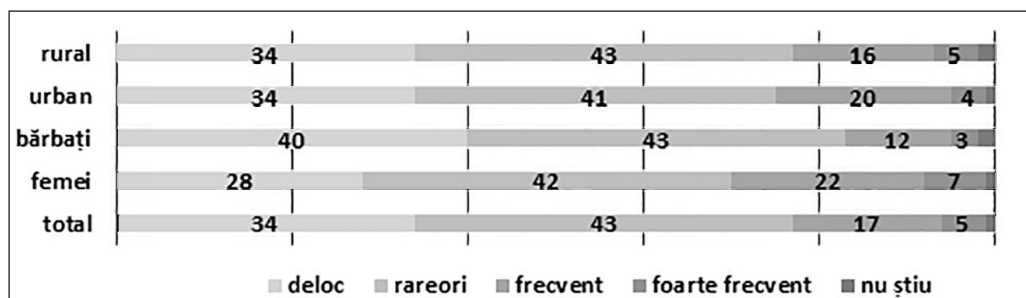

Fig. 143. Gradul de participare la evenimente culturale/sociale în ultimii 3 ani, per total, mediu rezidențial, sex, %

Per vârstă, ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent la evenimente culturale/sociale este mai mare în grupul de vârstă 18-24 ani (26%), în grupul de vârstă 30-39 ani (27%) și este mai redusă în grupurile de vârstă 65+ ani (13%) și 25-29 ani (13%).

Pe nivele de studii, ponderea respondenților care au participat la evenimente culturale/sociale crește o dată cu nivelul de educație, de la 15% în grupul cu nivel de educație primară/gimnazială, la 32% - în grupul cu nivel de educație superioară.

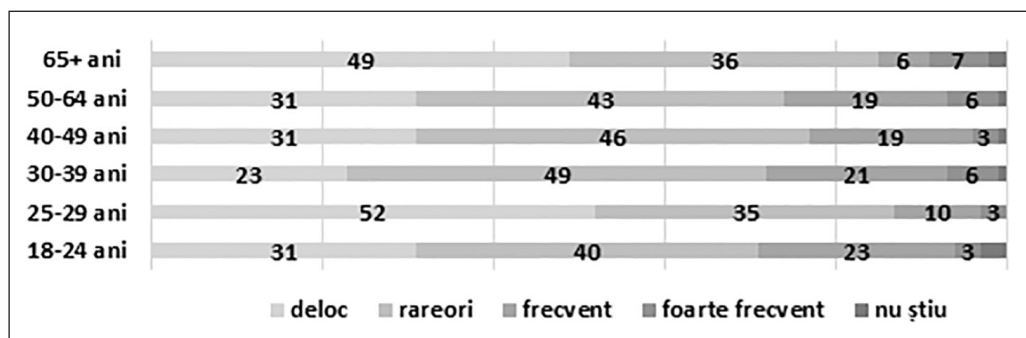

Fig. 144. Gradul de participare la evenimente culturale/sociale în ultimii 3 ani, per vârstă, %

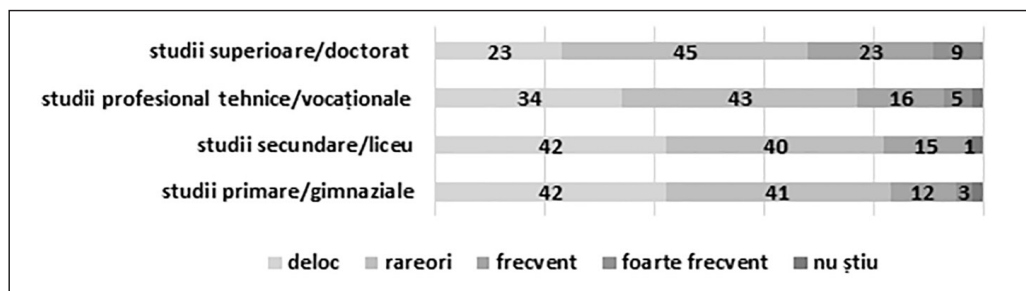

Fig. 145. Gradul de participare la evenimente culturale/sociale în ultimii 3 ani, per studii, %

În baza datelor obținute am încercat să stabilim trei grupuri de respondenți cu nivel diferit de participare comunitară - înalt, mediu, redus. Astfel, în grupul cu nivel înalt de activism comunitar au fost incluși respondenții care au participat foarte frecvent/frecvent la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale. În grupul cu nivel mediu de activism comunitar au fost incluși cei care au participat uneori la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale. În grupul cu nivel redus de activism au fost incluși cei care nu au participat deloc la întruniri, adunări comunitare sau evenimente socio-culturale. Grupul cu nivel înalt de activism comunitar a inclus 446 persoane, ceea ce a constituit 26% din respondenți. Grupul cu nivel mediu de activism a inclus 750 de persoane, ceea ce a constituit 44% și grupul cu nivel redus de activism a inclus 485 de persoane, ceea ce a constituit 29%.

Analiza componenței grupurilor pe nivel de activism și sex, denotă că ponderea femeilor este mai mare decât cea a bărbaților în grupul cu nivel de activism comunitar înalt (respectiv, femei - 62%, bărbați - 38%). În grupul cu

nivel de activism redus ponderea bărbaților o depășește pe cea a femeilor (respectiv - 57% și 42%). Acest fapt demonstrează o dată în plus că femeile participă mai activ în viața comunitară decât bărbații.

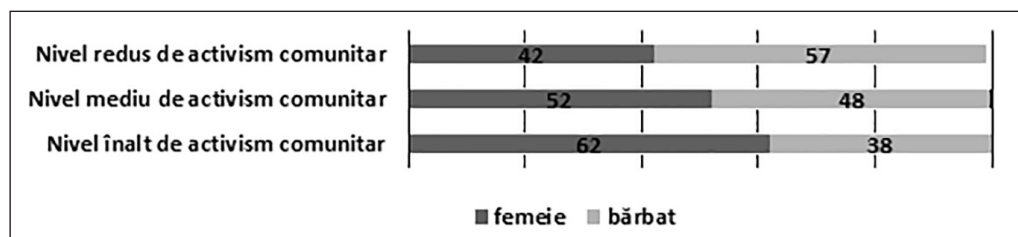

Fig. 146. Distribuția respondenților pe tipuri de activism comunitar și sex, %

Analiza componenței grupurilor cu nivel diferit de activism comunitar după vârstă denotă că în grupul cu nivel înalt de activism comunitar mai bine de 70% din respondenți sunt de vârstă 30-64 ani, 18% sunt de vârstă 18-29 de ani și 8% - de 65+ ani. Odată cu reducerea nivelului de activism comunitar scade cota parte a celor de 30-64 de ani (de la 74% în grupul cu activism înalt la 52% în grupul cu activism redus) și crește cota parte a celor de 18-29 de ani (de la 18% în grupul cu activism înalt la 30% în grupul cu activism redus) și a celor de 65+ ani (de la 8% în grupul cu activism înalt la 18% în grupul cu activism redus) constituie doar 18% din respondenți. În schimb în grupul cu nivel redus de activism comunitar cota tinerilor de 18-29 de ani este de circa 30%.

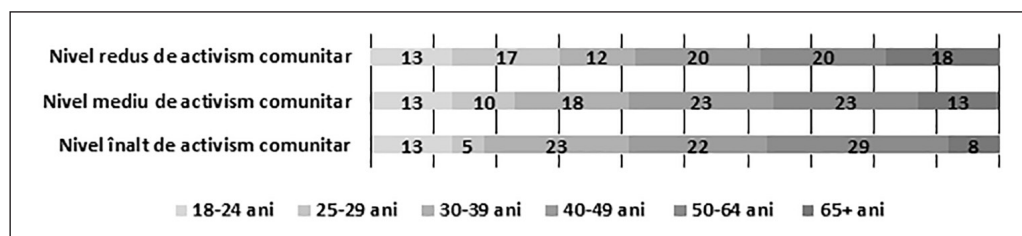

Fig. 147. Distribuția respondenților după nivel de activism comunitar și grupuri de vârstă, %

Analiza componenței grupurilor cu nivel diferit de activism comunitar pe studii denotă o pondere mai mare a celor cu studii superioare (40%) în grupul cu nivel înalt de activism comunitar comparativ cu grupurile cu nivel mediu de activism (31%) și nivel redus de activism (19%). Totodată, ponderea celor cu nivel de studii redus crește de la 13% în grupul cu nivel înalt de activism la 22% în grupul cu nivel redus de activism comunitar.

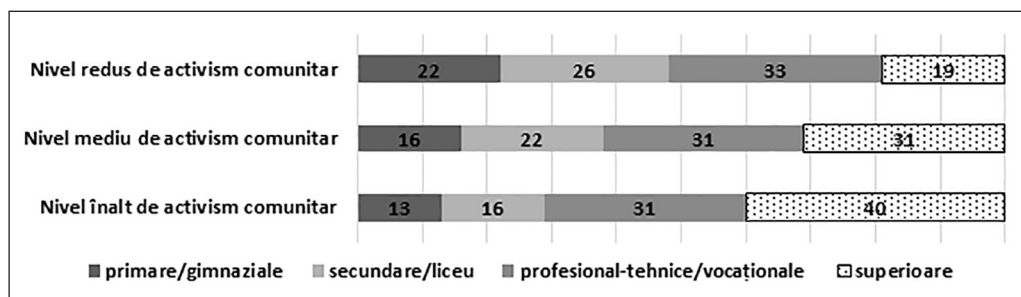

Fig. 148. Distribuția respondenților pe grupuri de activism comunitar și studii, %

Analiza datelor în funcție de gradul de activism civic a scos în evidență faptul că ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent în ultimii trei ani la evenimente socio-culturale în comunitățile lor este de circa 8 ori mai mare în grupul cu activism civic înalt (93%) comparativ cu populația generală (11%).

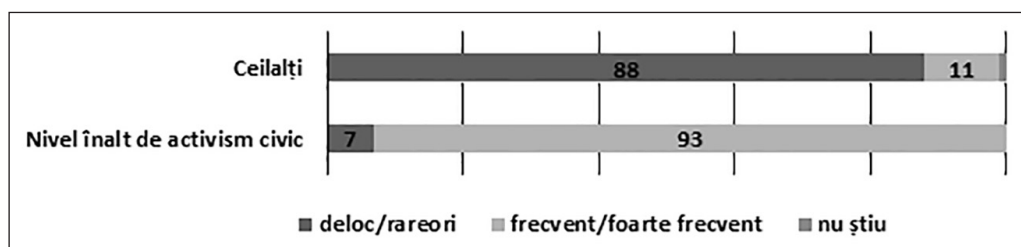

Fig. 149. Participări la evenimente socio-culturale în comunitate în ultimii trei ani, pe grupuri, %

Concluzii: așadar, conform cercetării, populația manifestă foarte puțin interes față de politică, însă cu toate acestea participă foarte activ la alegerile locale, parlamentare, prezidențiale. Astfel, marea majoritate a populației a participat la toate cele trei tipuri de alegeri efectuate în ultima perioadă. Analiza comportamentului politic manifestat al respondenților denotă un nivel redus de participare a respondenților la semnarea unor petiții, la greve, manifestații politice etc. Totodată, conform cercetării, respondenții cu nivel de activism civic înalt au dat dovadă de un grad mai înalt de participare la diferite activități cu tentă politică comparativ cu populația generală. Astfel ponderea respondenților care au participat la greve demonstrații în grupul cu activism civic înalt este de trei ori mai mare decât în populația generală. Ponderea persoanelor care au participat la semnarea unor petiții/reclamații în grupul cu activism civic înalt este de trei ori mai mare decât în populația generală.

Analiza gradului de participare comunitară denotă un nivel mediu spre redus de participare a populației la evenimentele comunitare și socio-culturale din localitate. Doar fiecare al patrulea respondent a manifestat un nivel înalt de participare comunitară, care s-a manifestat prin participarea frecventă/foarte frecventă la elaborarea/discutarea politicilor comunitare și la evenimentele socio-culturale din localitate. În grupul cu nivel înalt de participare comunitară este mai mare ponderea femeilor, persoanelor din rural, persoanelor cu vârsta de peste 30 de ani și persoanelor cu nivel de studii înalt. În grupul cu nivel redus de participare comunitară este mai mare ponderea bărbaților, persoanelor de 18-29 de ani, persoanelor cu nivel de studii redus și a celor din urban.

Responsabilitatea socială și solidaritatea socială

Responsabilitatea socială și solidaritatea socială au fost măsurate în baza mai multor indicatori la nivel comunitar și individual. Astfel la nivel de comunitate, am încercat să identificăm gradul de ajutor reciproc, încrederea și miza în susținerea comunitară în caz de necesitate, gradul de implicare a oamenilor din comunitate în soluționarea problemelor comune.

La nivel individual am identificat gradul de participare a respondenților la elaborarea politicilor naționale și locale, participarea la activități de caritate, participarea la activități voluntare organizate de biserica din sat, participarea la activități voluntare organizate de organizații obștești din comunitate, oferirea donațiilor bănești pentru scopuri caritabile, gradul de responsabilitate privind achitarea impozitelor la stat.

Solidaritatea socială la nivel comunitar. Analiza datelor denotă că gradul de întraajutorare în comunități este foarte redus și că nu au fost depistate schimbări majore în acest domeniu în anul 2021 comparativ cu anul 2020. Astfel, în ambele perioade de cercetare, mai bine de 2/3 dintre respondenți consideră că oamenii se ajută reciproc foarte puțin sau chiar deloc. În anul 2021, doar circa 19% din respondenți au menționat că oamenii din comunitățile lor se ajută reciproc mult/foarte mult.

Analiza datelor în funcție de mediul rezidențial și de sex nu a evidențiat discrepanțe mari în ceea ce privește nivelul de ajutor reciproc în comunități.

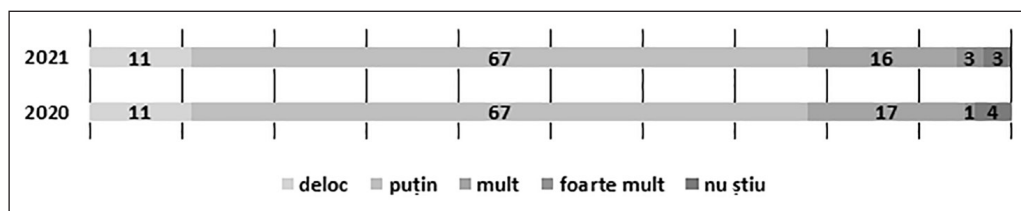

Fig. 150. Opiniile respondenților despre gradul de înțajutorare dintre oameni în comunitățile lor, pe ani, %

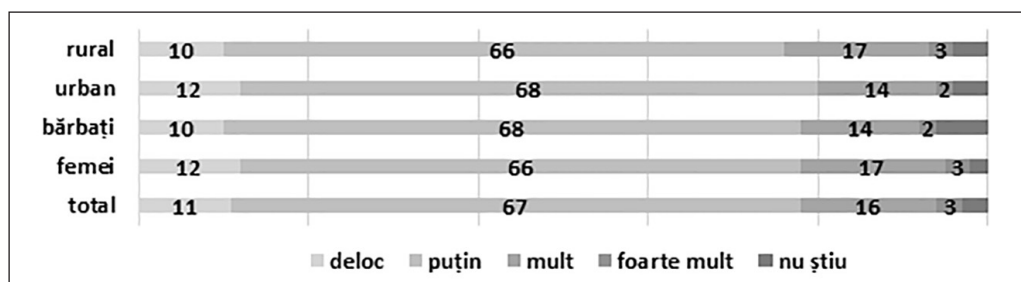

Fig. 151. Opiniile respondenților privind gradul de înțajutorare din comunitățile lor, în funcție de mediul rezidențial și sex, %

Analiza datelor pe grupuri de vârstă denotă anumite discrepante în grupul de vârstă 18-24 de ani, unde ponderea persoanelor care consideră că oamenii din comunități se ajută mult/foarte mult este mai mare comparativ cu alte grupuri de vârstă (28%).

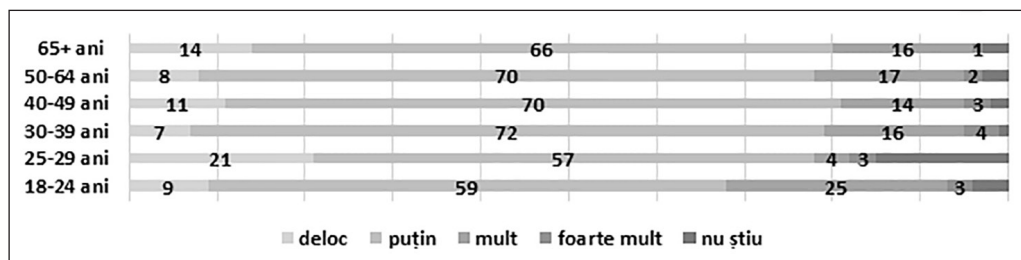

Fig. 152. Opiniile respondenților privind gradul de înțajutorare dintre oameni în comunitate, în funcție de vârstă, %

Anumite discrepante în răspunsuri au fost evidențiate și între grupurile cu nivel diferit de studii. Astfel, în grupul de respondenți cu studii primare/gimnaziale ponderea celor care consideră că persoanele din comunitate se ajută mult/foarte mult este mai mare decât în alte grupuri și constituie circa 27%.

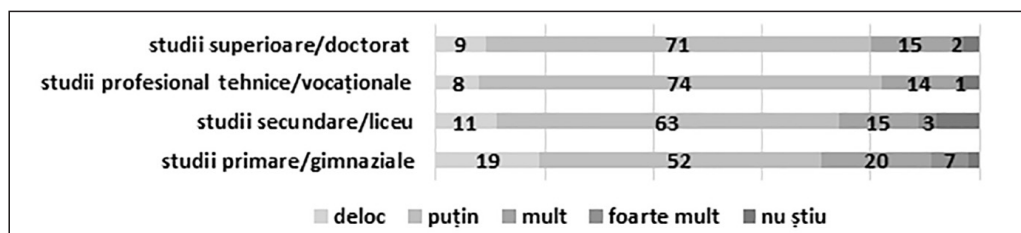

Fig. 153. Opiniile respondenților privind gradul de întraajutorare dintre oameni în comunitățile lor, în funcție de studii, %

În funcție de sectorul de activitate ponderea respondenților care consideră că în comunitățile lor oamenii se ajută reciproc mult/foarte mult este mai mare în grupul de persoane care activează în gospodăria casnică (23%) comparativ cu cei care activează în instituții publice (15%) sau în instituții private (19%).

În funcție de regiuni geografice, ponderea respondenților care sunt de părerea că oamenii din comunitățile lor se ajută mult/foarte mult reciproc este mai mare în mediul respondenților din regiunea Sud (23%) comparativ cu respondenții din regiunea Centru (19%) și cei din regiunea Chișinău (15%).

În funcție de venituri, ponderea respondenților care sunt de părerea că oamenii din comunitățile lor se ajută mult/foarte mult reciproc este mai mare în mediul respondenților celor mai săraci, unde veniturile nu ajung nici pentru strictul necesar (24%), fapt ce denotă că anume în aceste grupuri spiritul de ajutor reciproc bazat pe relații este mult mai mare decât în cazul altor grupuri cu venituri mai mari.

Respondenții au fost întrebați de asemenea în ce măsură familia lor este susținută de către comunitate în cazurile excepționale. În ambele perioade de cercetare, mai bine de 80% din respondenți au fost de părerea că familiile lor beneficiază de foarte puțin sau nu beneficiază deloc de susținerea comunității lor în momentele dificile. Doar fiecare al nouălea respondent a fost de părerea că familia sa beneficiază mult/foarte mult de suport din partea comunității.

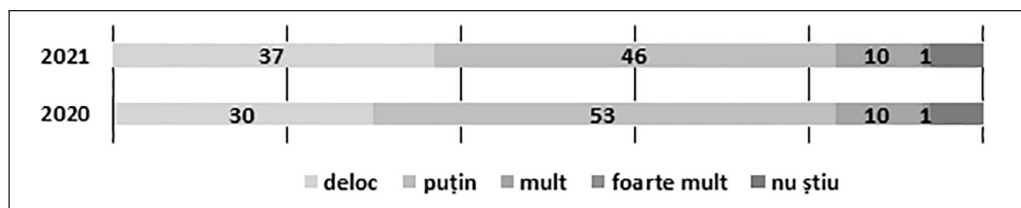

Fig. 154. Opiniile respondenților privind gradul de susținere a familiei lor de către comunitate, pe ani, %

Per mediu rezidențial și în funcție de sex nu am observat discrepanțe mari între răspunsuri. Se pare că ponderea respondenților din mediul rural care au menționat că familia lor a beneficiat de ajutor din partea comunității este puțin mai mare comparativ cu urban (pentru comparație: rural - 12%, urban - 9%). Același fapt a fost observat și în cazul femeilor - 12% dintre femei comparativ cu 9% dintre bărbați au menționat că familiile lor beneficiază de ajutor reciproc din partea comunităților lor.

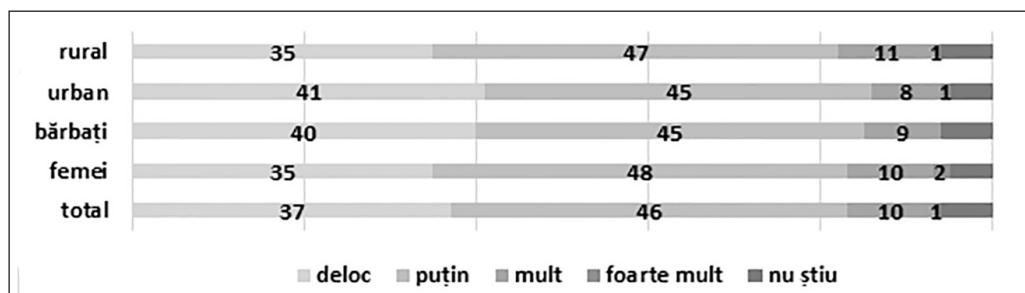

Fig. 155. Opiniile respondenților privind gradul de susținere a familiei lor de către comunitate, per total, mediu rezidențial, sex, %

Pe grupuri de vârstă iarăși nu observăm discrepanțe semnificative între răspunsuri, cu o mică excepție - în cazul grupurilor de vârstă 30-39 ani și 40-49 ani, ponderea respondenților care consideră că familiile lor sunt ajutate de către comunitate este puțin mai mare (respectiv 13% și 14%) în comparație cu alte grupuri.

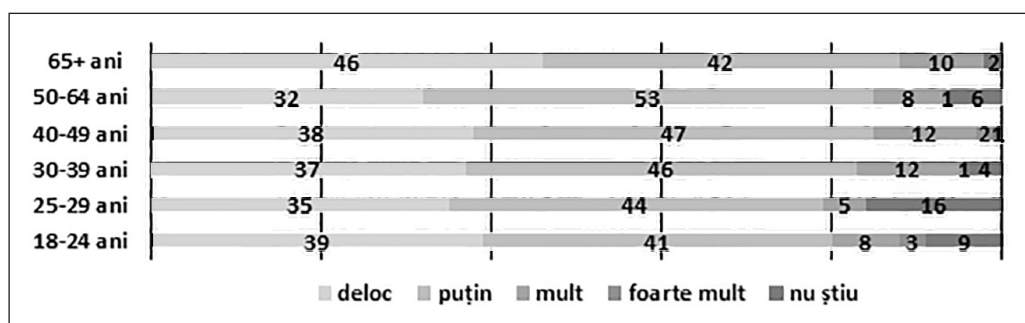

Fig. 156. Opiniile respondenților privind gradul de susținere a familiei lor de către comunitate, pe vârstă, %

Per nivel de educație, ponderea respondenților care consideră că familiile lor sunt ajutate mult/foarte mult de comunitate este mai mare în mediul celor cu studii primare/gimnaziale (17%).

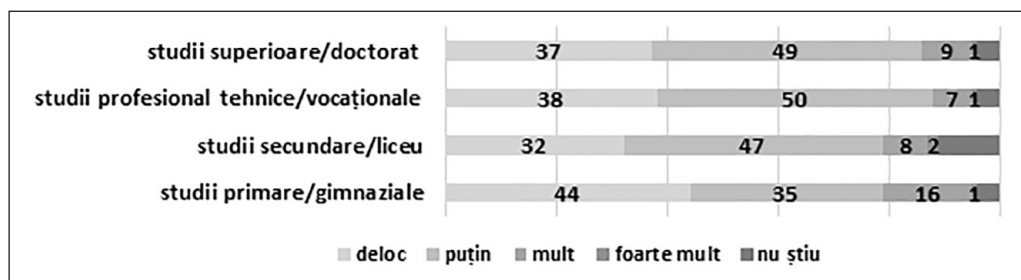

Fig. 157. Opiniile respondenților privind gradul de susținere a familiei lor de către comunitate, per studii, %

Fiind întrebați în ce măsură pot miza pe oamenii din comunitate când au probleme, 34% din respondenți au menționat că deloc, 49% - puțin, 11% - mult/foarte mult și 6% nu au răspuns. Comparativ cu anul 2020, ponderea persoanelor care consideră că deloc nu pot miza pe ajutorul comunității s-a mărit semnificativ - de la 21% la 34%.

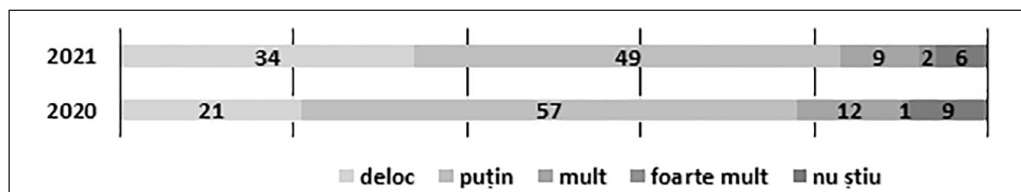

Fig. 158. Opiniile respondenților privind măsura în care pot miza pe oamenii din comunitate când au probleme, pe ani, %

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care nu pot miza deloc pe oamenii din comunitate este mai mare în mediul urban (38%) comparativ cu rural (30%). Totodată ponderea respondenților care au menționat că pot miza pe oamenii din comunitate mult/foarte mult este puțin mai mare în rural (14%) comparativ cu urban (9%).

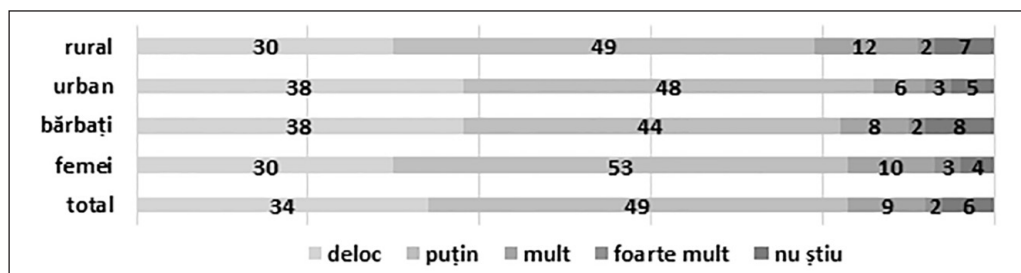

Fig. 159. Opiniile respondenților privind măsura în care pot miza pe oamenii din comunitate când au probleme, per total, mediu de reședință și sex, %

În funcție de sex, ponderea bărbaților care au menționat că nu pot miza deloc (38%) este mai mare decât cea a femeilor (30%). Totodată ponderea femeilor (13%) care pot miza pe ajutorul comunității în mare și foarte mare măsură este mai mare decât cea a bărbaților (10%).

Pe criteriul de vârstă ponderea respondenților care pot miza mult/foarte mult pe ajutorul comunității este mai mare în grupul de vârstă 30-39 ani (20%) și în grupul de vârstă 40-49 ani (15%). În grupurile de vârstă 25-29 ani și 65+ ani este mai mare ponderea respondenților care nu pot miza deloc pe oamenii din comunitate (respectiv 49% și 44%).

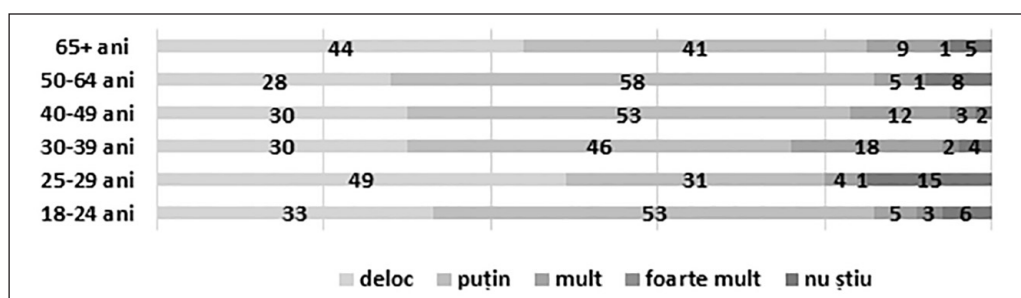

Fig. 160. Opiniile respondenților privind măsura în care pot miza pe oamenii din comunitate când au probleme, per vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care pot miza mult/foarte mult pe oamenii din comunitate este mai mare în grupul cu studii primare/gimnaziale (14%) și este mai redusă în grupul cu studii profesional tehnice, vocaționale (8%). În ultimul grup este și cea mai mare pondere a persoanelor care au menționat că nu pot miza deloc pe oamenii din comunitate (39%).

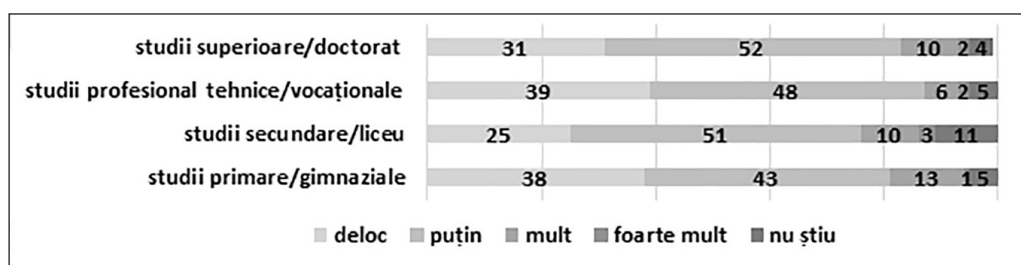

Fig. 161. Opiniile respondenților privind măsura în care pot miza pe oamenii din comunitate când au probleme, per studii, %

Mai bine de jumătate de respondenți consideră că oamenii din comunitate se implică foarte puțin în soluționarea problemelor comune, iar fiecare al patrulea respondent este de părerea că aceștia nu se implică deloc. 13% au

menționat că oamenii din comunitate se implică mult/foarte mult în soluționarea problemelor comune. Comparativ cu cercetarea din anul 2020, în anul 2021 a crescut numărul respondenților care consideră că oamenii din comunitate nu se implică deloc în soluționarea problemelor comune și s-a redus ponderea celor care sunt de părerea că aceștia se implică puțin.

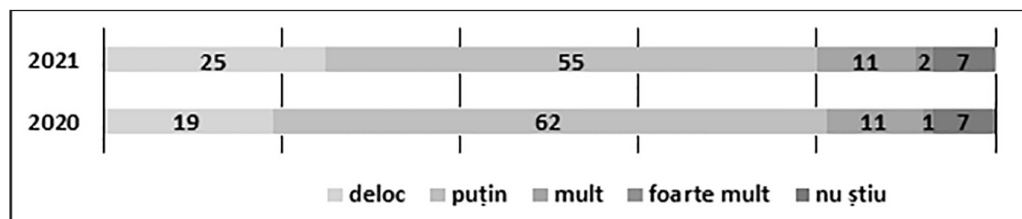

Fig. 162. Opiniile respondenților privind gradul de implicare a oamenilor din comunitate în soluționarea problemelor comune, pe ani, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților care consideră că oamenii din comunitate nu se implică deloc în soluționarea problemelor comune crește odată cu vârsta de la 16% în grupul de vârstă de 18-24 ani la circa 30% în grupurile de vârstă de peste 40 de ani, ceea ce denotă așteptările mai mari ale respondenților de peste 40 de ani privind implicarea membrilor comunității în soluționarea problemelor comunităților. Ponderea respondenților care consideră că oamenii din comunități totuși se implică mult/foarte mult în soluționarea problemelor comunitare este mai mare în grupul de vârstă 30-39 ani și constituie 21%.

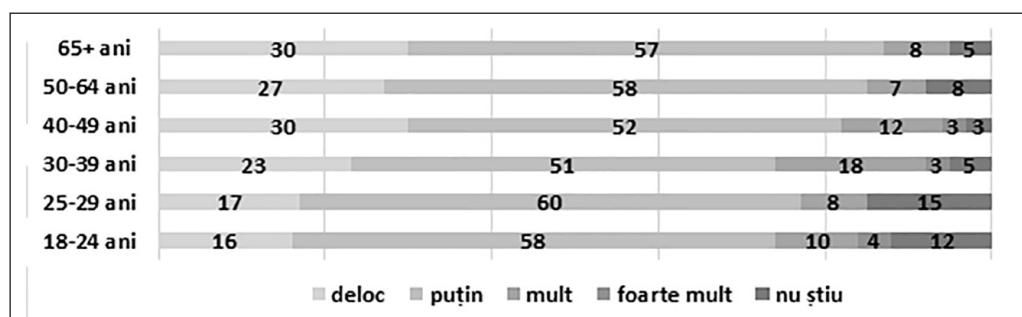

Fig. 163. Opiniile respondenților privind gradul de implicare a oamenilor din comunitate în soluționarea problemelor comune, pe vârstă, %

Pe grupuri cu diferit nivel de studii, ponderea respondenților cu spirit critic față de gradul de implicare a oamenilor din comunitate în soluționarea problemelor comune este mai mare în mediul celor cu studii vocaționale și

superioare. Astfel, 84% din respondenții cu studii superioare și 84% din respondenții cu studii vocaționale sunt de părerea că oamenii din comunități se implică puțin sau deloc în soluționarea problemelor comune.

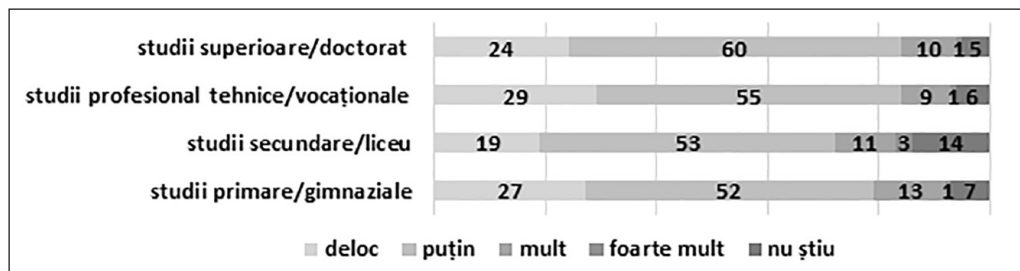

Fig. 164. Opiniile respondenților privind gradul de implicare a oamenilor din comunitate în soluționarea problemelor comune, pe studii, %

Totodată, conform studiului, 67% din respondenți sunt de părerea că oamenii din comunități se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune. Comparativ cu anul 2020, în 2021 ponderea acestor respondenți s-a mărit cu 6 puncte procentuale.

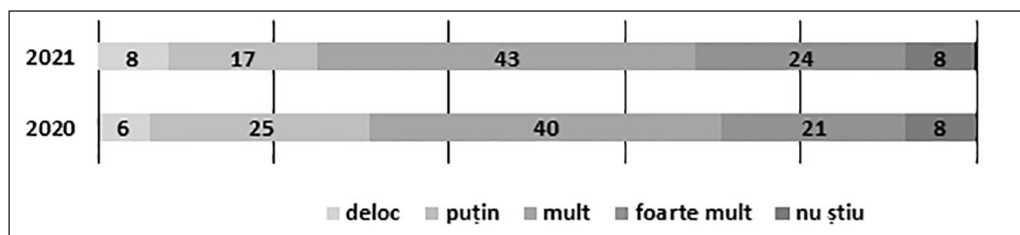

Fig. 165. Gradul de acceptare de către respondenți a faptului că oamenii din comunitate se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune, pe ani, %

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care consideră că oamenii se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune este mai mare în mediul urban (83%) comparativ cu mediul rural (78%). În funcție de sex, discrepanțe mari în percepții nu au fost observate.

În funcție de vârstă, în grupul de vârstă 25-29 de ani părerile au fost împărțite. Astfel, 42% din respondenți nu au fost de acord cu faptul că oamenii din comunitate se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune, iar 47% din respondenți au fost de acord cu aceasta. În celelalte grupe de vârstă nu au fost observate discrepanțe mari între răspunsuri.

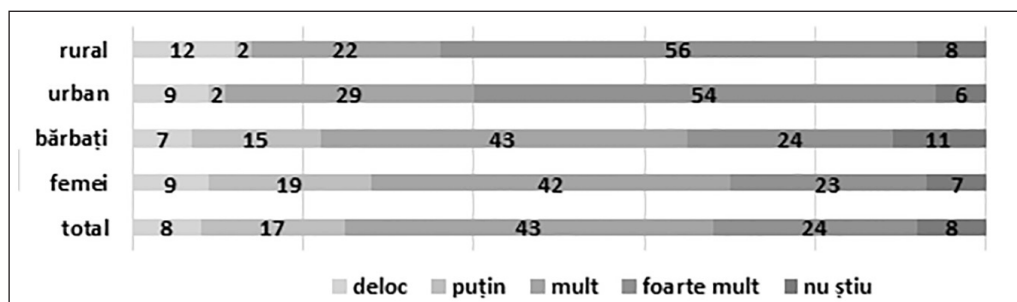

Fig. 166. Gradul de acceptare de către respondenți a faptului că oamenii din comunitate se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune, per total, mediu rezidențial, sex, %

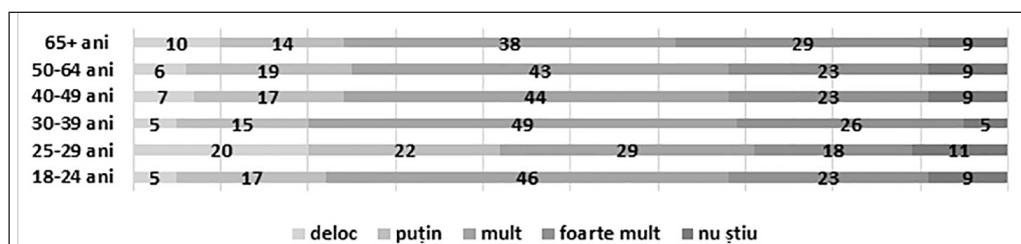

Fig. 167. Gradul de acceptare de către respondenți a faptului că oamenii din comunitate se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune, per vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care nu au fost de acord cu faptul că oamenii din comunități se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune este mai mare în mediul persoanelor cu studii vocaționale (27%) și în mediul celor cu studii superioare (26%).

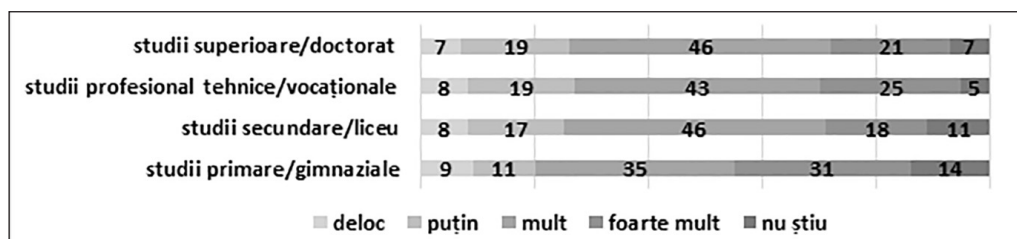

Fig. 168. Gradul de acceptare de către respondenți a faptului că oamenii din comunitate se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune, per studii, %

Respondenții au fost întrebați de asemenea dacă în ultimii ani au fost implementate multe lucruri frumoase în comun în comunitățile lor. 62% au menționat au menționat că deloc sau puțin, 25% - mult/foarte mult și 13% nu au oferit un răspuns. Comparativ cu anul 2020, ponderea persoanelor care au

menționat că în comunitățile lor au fost implementate multe/foarte multe lucruri frumoase în comun a sporit cu 12 puncte procentuale. Totodată s-a redus cu 14% ponderea celor care considerau că s-au implementat puțin/foarte puțin lucruri frumoase în comunitate.

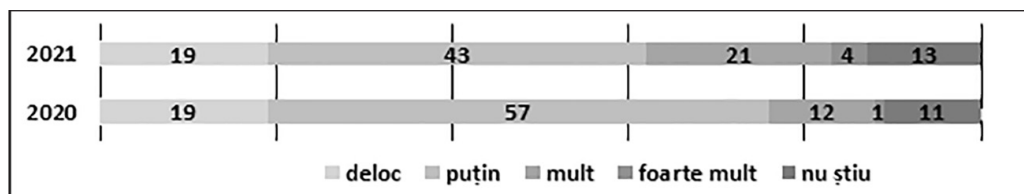

Fig. 169. Opiniile respondenților privind gradul de implementare a multor lucruri frumoase în comun în comunitate, pe ani, %

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care consideră că în ultimii ani s-au implementat puțin/foarte puțin lucruri frumoase în comun în comunitate este mai mare în mediul urban (67%) comparativ cu rural (58%). Totodată în mediul rural este mai mare ponderea celor care sunt de părerea că în ultimii ani în comunitatea lor mult/foarte mult s-au implementat lucruri frumoase în comun (26%) comparativ cu urban (22%).

În funcție de sex, ponderea femeilor care consideră că în comunitățile lor s-au făcut multe lucruri frumoase în ultimii ani (28%) este mai mare decât cea a bărbaților (21%). Și viceversa ponderea bărbaților de părere că în comunitate în ultimii ani nu s-au prea făcut lucruri frumoase în comun este mai mare decât cea a femeilor (pentru comparație, bărbați – 74%, femei – 59%). Este de menționat că femeile mai frecvent au participat la asemenea activități comune decât bărbații și sunt mai versate despre aceste activități organizate în comun.

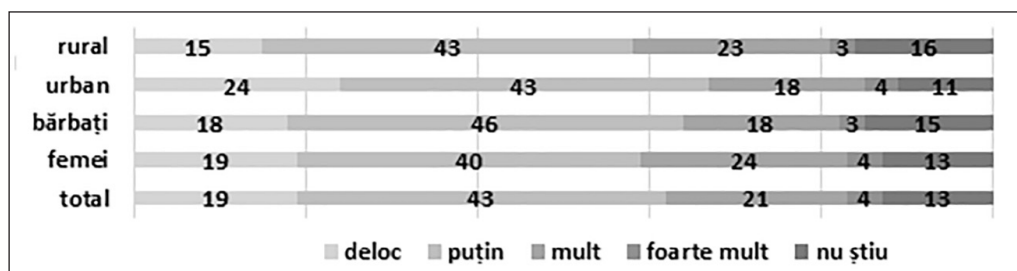

Fig. 170. Opiniile respondenților privind gradul de implementare a multor lucruri frumoase în comun în comunitate, per total, sex, mediu rezidențial, %

În funcție de vârstă, nu au fost observate discrepanțe semnificative între răspunsuri, cu excepția grupului de 25-29 de ani, unde este mai mare ponderea celor care nu cunosc despre activitățile comune.

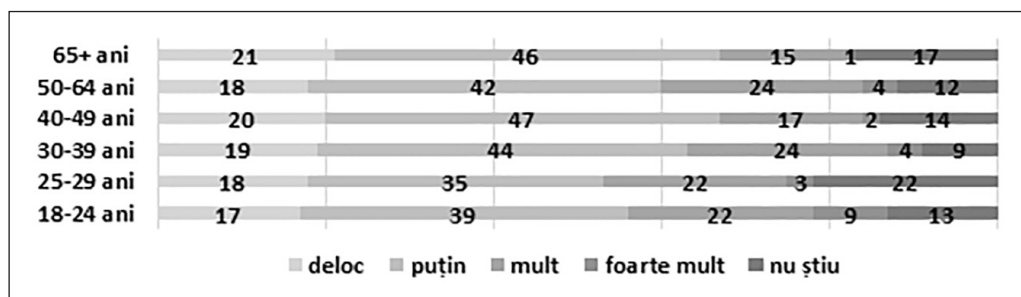

Fig. 171. Opiniile respondenților privind gradul de implementare a multor lucruri frumoase în comun în comunitate, per vârste, %

Analiza răspunsurilor privind solidaritatea comunitară pe grupuri cu diferit nivel de activism civic denotă o opinie dominantă negativă pe toate aspectele atât în grupul cu activism civic înalt, cât și în populația generală. Astfel Indexul Opiniei Dominante pentru afirmația „Oamenii sunt uniți și se implică activ în soluționarea problemelor comune” este de -63% pentru populația generală și de -62% pentru persoanele cu nivel de activism civic înalt. Indexul Opiniei Dominante pentru afirmația „Pot miza pe oamenii din comunitate atunci când am anumite probleme” este de -69% pentru populația generală și de -53% pentru persoanele cu nivel de activism civic înalt. Indexul Opiniei Dominante pentru afirmația „Oamenii din comunitate își fac griji, susțin familia mea” este de -70% pentru populația generală și de -62% pentru persoanele cu nivel de activism civic înalt. Indexul Opiniei Dominante pentru afirmația „Oamenii din comunitate se susțin și se ajută unii pe alții” este de -58% pentru populația generală și de -52% pentru persoanele cu nivel de activism civic înalt. Ponderea respondenților de părerea că „Oamenii din comunitate se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune” este cu 37% mai mare decât a celor ce au o părere opusă în cazul populației generale și cu 45% mai mare în cazul persoanelor cu nivel de activism înalt. Totodată, ponderea respondenților care nu sunt de acord cu afirmația că în ultimul an oamenii din comunitate au implementat multe lucruri frumoase este mai mare cu 33% decât ponderea celor care sunt de acord în cazul populației generale. În cazul grupului de respondenți cu activism civic înalt ponderea celor care nu sunt de acord cu afirmația că în ultimul an oamenii din comunitate au implementat multe lucruri frumoase este mai mare cu 17% comparativ cu cei care cred altfel.

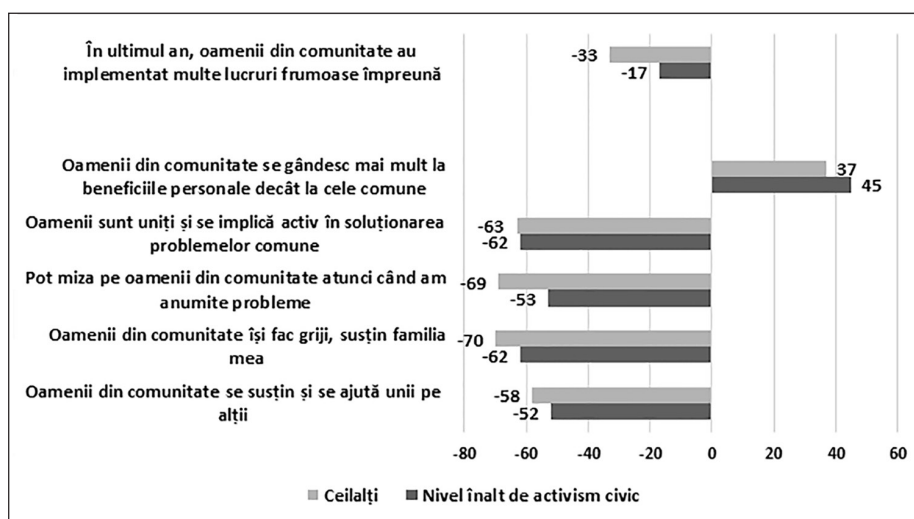

Fig. 172. Percepțiile respondenților despre spiritul de coeziune din comunitate, pe grupuri, IOPD, %

Solidaritatea socială la nivel individual. Solidaritatea socială la nivel individual a fost măsurată din perspectiva următorilor indicatori: participarea respondenților la elaborarea politicilor naționale și locale, participarea la activități de caritate pentru a ajuta alte persoane/familii vulnerabile, participarea la activități voluntare organizate de biserică, participarea la activități voluntare organizate de asociații obștești, oferirea de donații bănești în scopuri caritabile plata impozitelor la stat și responsabilitatea pentru aceasta.

Participarea la elaborarea politicilor naționale. Analiza datelor privind implicarea respondenților în elaborarea/discutarea politicilor naționale în ultimii 5 ani denotă un nivel foarte redus de participare. Astfel, per total doar 12% au indicat că au participat la elaborarea/discutarea strategiilor, legilor naționale, iar 82% au indicat că nu au participat.

Ponderea persoanelor care au participat la discutarea strategiilor naționale este puțin mai mare în mediul urban (14%), comparativ cu rural (11%).

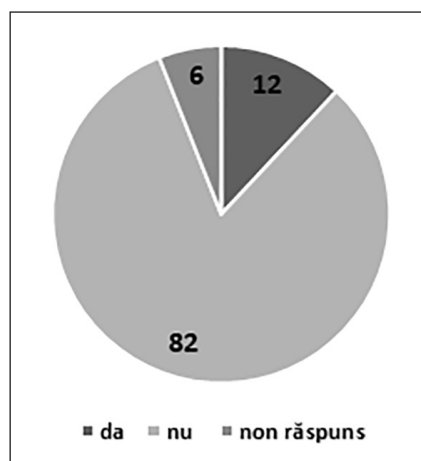

Fig. 173. Participarea respondenților la elaborarea/discutarea strategiilor/legilor naționale, %

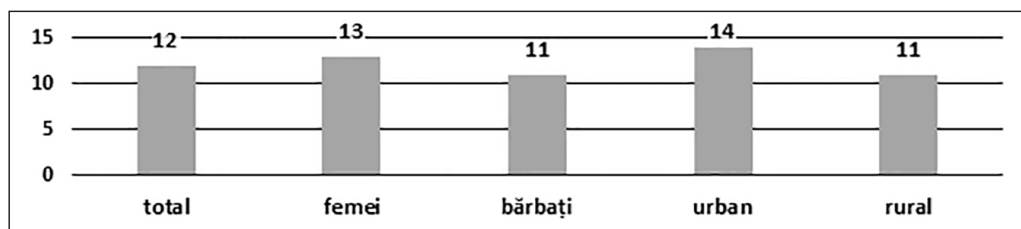

Fig. 174. Participarea la elaborarea/discutarea strategiilor/legilor naționale, per total, sex, medii rezidențiale, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților care au participat la elaborarea politicilor naționale este mai mare în grupul de vârstă 30-39 ani (19%) și este mai redusă în grupurile de vârstă de 25-29 ani (6%) și 65+ ani (6%).

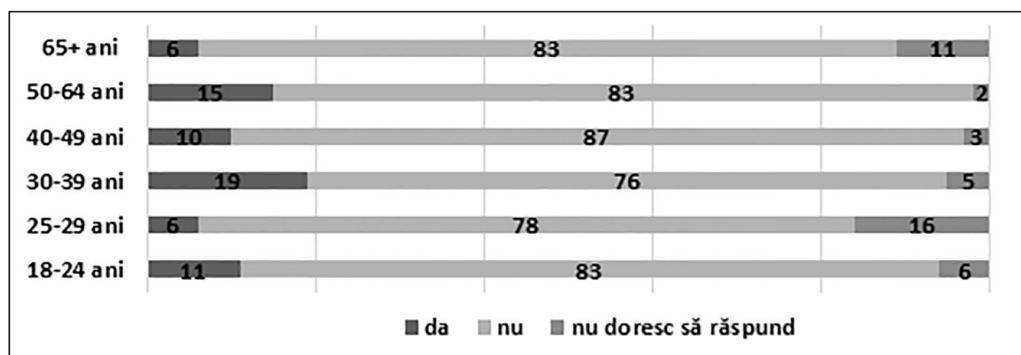

Fig. 175. Participarea la elaborarea/discutarea strategiilor/legilor la nivel național, per grupuri de vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care au participat la elaborarea strategiilor/legilor crește o dată cu nivelul de educație - de la 7% în mediul celor cu studii primare/gimnaziale până la 21% în mediul celor cu studii superioare.

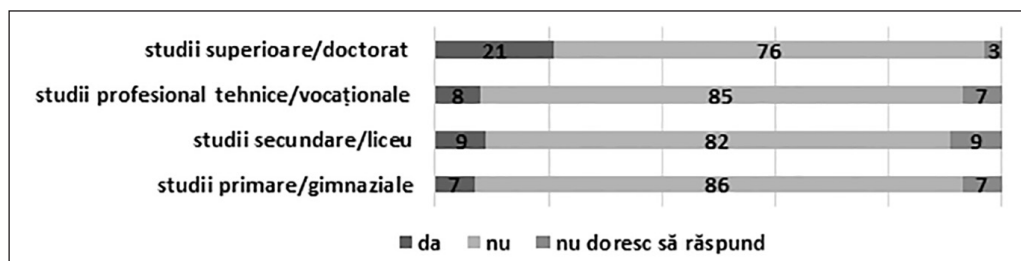

Fig. 176. Participarea la dezvoltarea/discutarea strategiilor/legilor la nivel național, per nivel de educație, %

Pe grupuri cu nivel de activism civic diferit nivelul de participare la elaborarea strategiilor/politicilor naționale este mai mare în grupul cu activism civic sporit (29%) comparativ cu populația generală (9%).

Participarea la elaborarea politicilor locale. Comparativ cu nivelul național, ponderea respondenților care au participat la elaborarea politicilor locale este mai mare și constituie per total 18%. Pe medii rezidențiale ponderea respondenților care au participat la elaborarea politicilor locale este mai mare în rural (20%) decât în urban (16%). Pe sexe nu există careva discrepanțe.

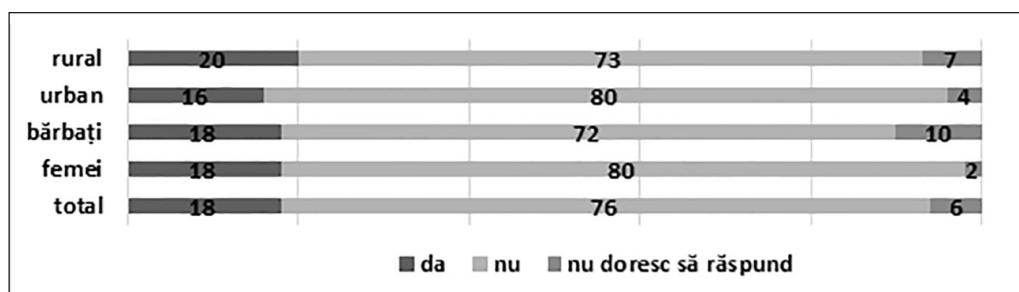

Fig. 177. Participarea la elaborarea politicilor locale, per total, mediu rezidențial, sex, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților care au participat la elaborarea politicilor locale este mai mare în grupul de vârstă 30-39 ani (26%) și este mai redusă în categoria de vârstă 18-24 ani (11%) și 25-29 ani (11%).

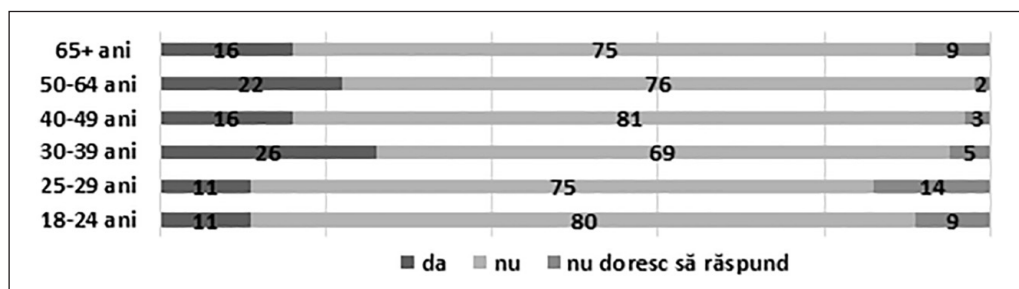

Fig. 178. Participarea la elaborarea politicilor locale, per grup de vârstă, %

În funcție de nivelul de educație, ponderea respondenților care nu au participat la elaborarea/discutarea politicilor este mai mare în grupul de respondenți cu nivel de educație jos (83%) și este mai redusă în mediul respondenților cu nivel de educație înaltă (66%). Astfel, în grupul de respondenți cu studii superioare, fiecare al treilea respondent a participat la elaborarea/discutarea politicilor locale.

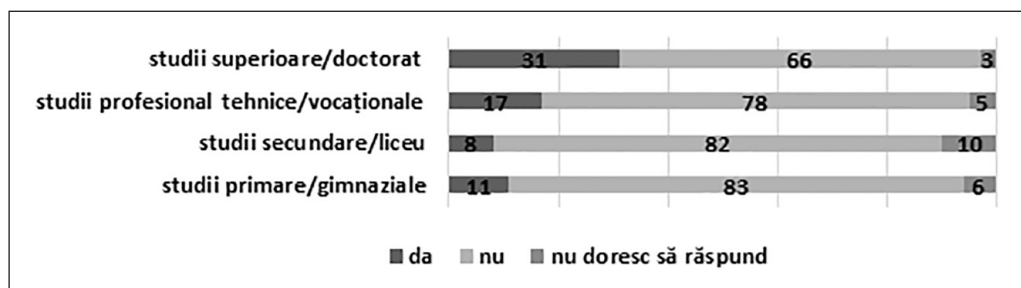

Fig. 179. Participarea la elaborarea politicilor locale, în funcție de studii, %

Pe grupuri cu nivel de activism civic diferit nivelul de participare la elaborarea strategiilor/politicilor locale este mai mare în grupul cu activism civic sporit (53%) comparativ cu populația generală (12%).

Implicarea în activități de caritate. Nivelul de participare a populației în activități de caritate continuă să fie destul de redus. Astfel, conform cercetării, în ultimii 3 ani doar 16% din respondenți au indicat că au participat frecvent/foarte frecvent în activități de caritate. 40% au indicat că au participat rareori și 40% nu au participat deloc.

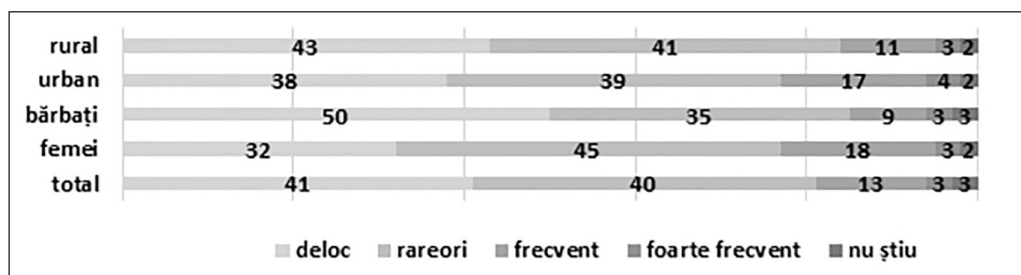

Fig. 180. Gradul de participare al respondenților în activități de caritate în ultimii 3 ani, per total, mediu rezidențial, sex, %

Pe medii rezidențiale, ponderea celor care au participat frecvent/foarte frecvent la activități de caritate este mai mare în mediul urban (21%) comparativ cu rural (14%). Totuși ponderea celor care nu au participat deloc la activități de caritate continuă să fie destul de înaltă în ambele medii rezidențiale (oraș - 38%, sat - 43%).

În funcție de sex, ponderea femeilor care au participat la activități de caritate frecvent/foarte frecvent (21%) este mai mare decât cea a bărbaților (12%). Totodată, 32% femei și 50% bărbați au menționat că nu au participat nici o dată la activități de caritate în ultimii 3 ani, iar 45% de femei și 35% de bărbați au participat rareori.

Pe grupuri de vârstă, ponderea celor care nu au participat deloc la activități de caritate este mai mare în mediul tinerilor de 25-29 ani (56%), și a persoanelor de 65+ ani. Totodată, ponderea celor care au participat frecvent/foarte frecvent la asemenea activități este mai mare în mediul tinerilor de 18-24 ani (24%) și persoanelor de 40-49 ani (21%).

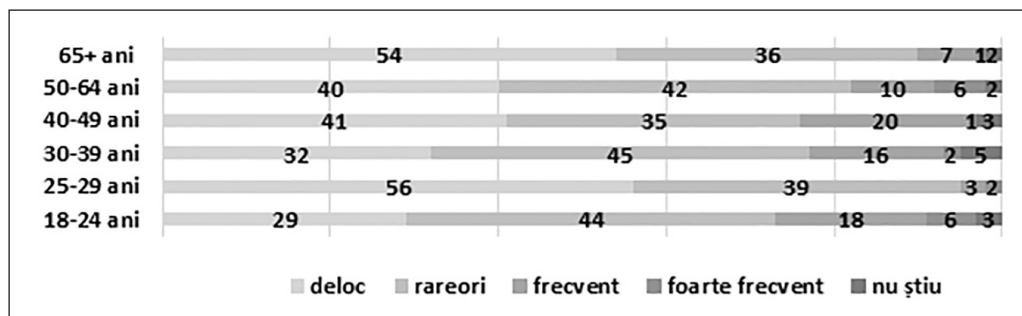

Fig. 181. Gradul de participare al respondenților în activități de caritate în ultimii 3 ani, pe vârste, %

Pe grupuri cu nivel diferit de studii, ponderea persoanelor care nu au participat deloc la asemenea activități în ultimii 3 ani este mai mare în mediul persoanelor cu nivel de studii redus (studii primare/gimnaziale) și constituie 63%. Ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent la asemenea activități este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare/doctorat (27%).

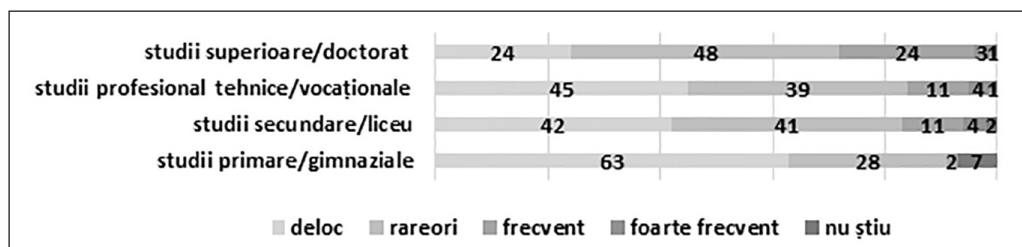

Fig. 182. Gradul de participare al respondenților în activități de caritate în ultimii 3 ani, pe nivele de studii, %

Analiza datelor pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă că în grupul cu nivel de activism civic înalt 65% din respondenți au participat în ultimii trei ani în acțiuni de caritate, ceea ce constituie de 8 ori mai mult decât în populația generală (8%). Totodată 88% din populația generală și 35% din grupul cu nivel înalt de activism civic nu au participat deloc sau au participat rareori la activități de caritate.

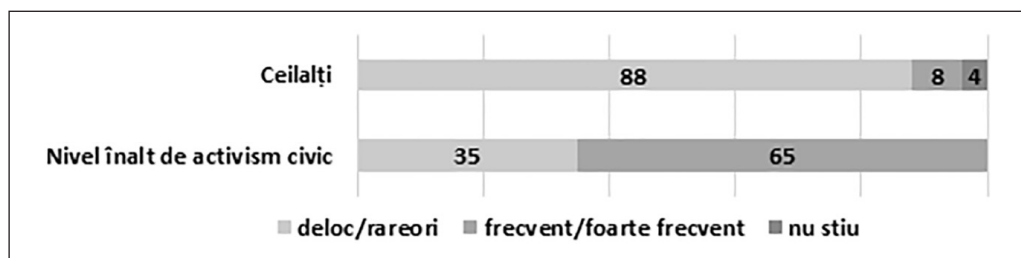

Fig. 183. Participări la activități de caritate pentru a ajuta persoane vulnerabile, pe grupuri, %

Grad de participare a respondenților în activități voluntare organizate de biserică sau asociații obștești. Gradul de implicare a respondenților în activități voluntare organizate de biserică din care fac parte de asemenea este destul de redus. Astfel, 57% din respondenți au menționat că nu au participat deloc la asemenea activități, 26% au participat rareori și 15% au participat frecvent/foarte frecvent.

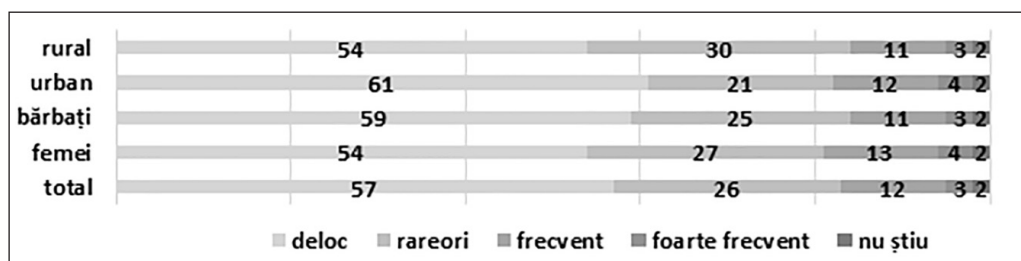

Fig. 184. Gradul de participare al respondenților în activități voluntare organizate de biserică, per total, mediu rezidențial, sex, %

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent la activități de voluntariat organizate de biserică este mai mare în mediul urban (16%) comparativ cu rural (14%). Ponderea persoanelor care nu au participat deloc la asemenea activități este mai mare în mediul urban (61%) comparativ cu rural (54%). 1/3 din respondenții din mediul rural au menționat că au participat rareori la activități de voluntariat.

În funcție de sex, ponderea femeilor (17%) care au participat frecvent/foarte frecvent la activități este mai mare decât cea a bărbaților (15%). Ponderea persoanelor care nu au participat deloc la asemenea activități este mai mare în mediul bărbaților (59%) comparativ cu femeile (54%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea celor care participă frecvent/foarte frecvent la activități de voluntariat organizate de biserică este mai mare în mediul persoanelor de 50-64 de ani (20%). Ponderea persoanelor care nu au

participat deloc la asemenea activități este mai mare în grupurile de vârstă 25-29 ani (78%) și 18-24 ani (68%).

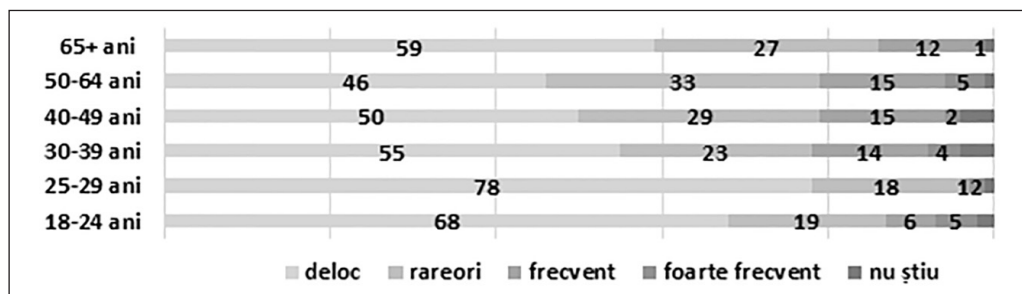

Fig. 185. Gradul de participare al respondenților în activități voluntare organizate de biserică, per vârstă, %

În funcție de studii, ponderea respondenților care participă frecvent foarte frecvent la activități voluntare organizate de biserică este mai mare în mediul celor cu studii superioare (16%) și a celor cu studii profesionale tehnice (16%).

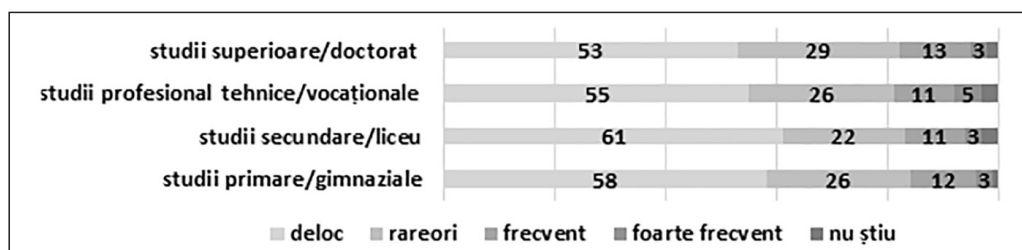

Fig. 186. Gradul de participare al respondenților în activități voluntare organizate de biserică, per studii, %

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, în grupul cu nivel înalt de activism civic 41% din respondenți au menționat că participă frecvent/foarte frecvent la activități voluntare organizate de biserică comparativ cu 11% în populația generală. 87% din populația generală a indicat că nu participă deloc sau rareori la asemenea activități.

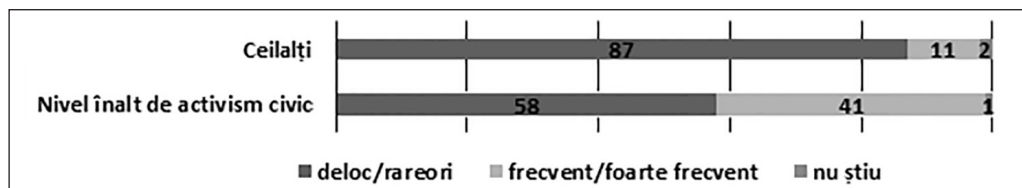

Fig. 187. Participări la activități voluntare organizate de biserică, pe grupuri, %

Gradul de participare al respondenților în activități voluntare organizate de organizații obștești. În conformitate cu cercetarea, gradul de participare al respondenților la activități de voluntariat organizate de ONG-uri este de asemenea destul de redus. 59% din respondenți au indicat că nu au participat deloc la activități de voluntariat organizate de ONG-uri în ultimii ani, 25% au participat rareori și doar 12% au participat frecvent/foarte frecvent. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent la activități de voluntariat este mai mare în mediul urban (13%) comparativ cu rural (11%). În funcție de sex, ponderea femeilor (17%) care au participat frecvent/foarte frecvent la activități de voluntariat este puțin mai mare decât cea a bărbaților (7%).

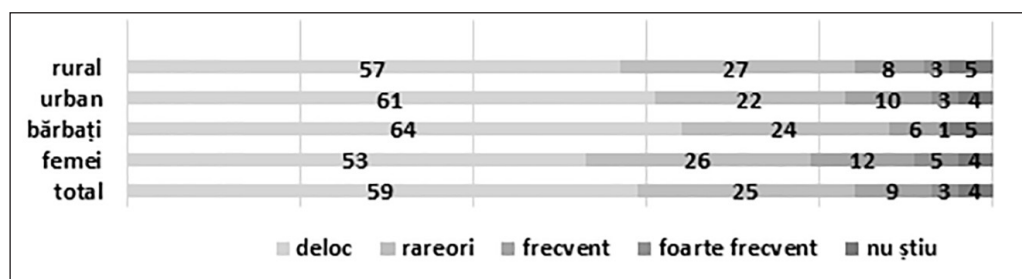

Fig. 188. Gradul de participare al respondenților la activități voluntare organizate de ONG-uri, per total, mediu rezidențial, sex, %

Pe grupuri de vârstă ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent la activități de voluntariat este mai mare în mediul celor de 30-39 de ani (18%) și a celor de 18-24 de ani (18%). Ponderea respondenților care nu au participat deloc la activități de voluntariat este mai mare în mediul persoanelor 65+ (73%).

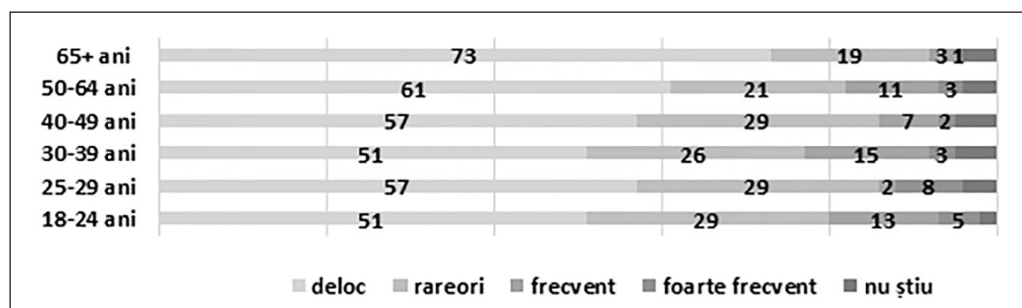

Fig. 189. Gradul de participare al respondenților la activități voluntare organizate de ONG-uri, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de educație, ponderea respondenților care au participat frecvent/foarte frecvent la activități de voluntariat este mai mare în mediul celor cu studii superioare (19%). Ponderea respondenților care nu au participat deloc la activități de voluntariat este mai mare în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (71%).

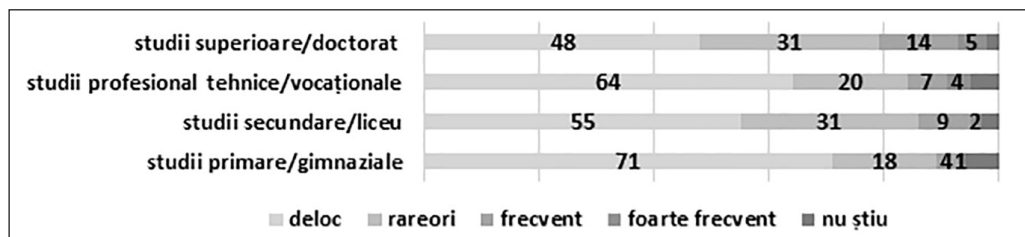

Fig. 190. Gradul de participare al respondenților la activități voluntare organizate de ONG-uri, pe nivele de educație, %

În grupul cu nivel de activism civic înalt, 54% din respondenți au participat frecvent/foarte frecvent la activități de voluntariat comparativ cu 5% în populația generală.

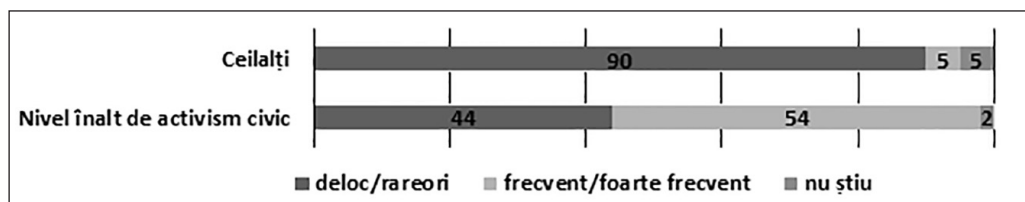

Fig. 191. Participări la activități voluntare organizate de asociații obștești în ultimii trei ani, pe grupuri, %

Donații bănești oferite în scopuri caritabile. Conform rezultatelor cercetării, 36% din respondenți au menționat că nu au oferit donații în ultimii 3 ani, 41% au oferit donații rareori și 20% au oferit donații frecvent/foarte frecvent. Pe medii rezidențiale, ponderea celor care au oferit donații frecvent/foarte frecvent este mai mare în mediul urban (22%) comparativ cu rural (19%). În funcție de sex, ponderea femeilor care au oferit donații (26%) este mai mare decât cea a bărbaților (14%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care au oferit donații frecvent/foarte frecvent este mai mare în mediul tinerilor de 18-24 ani (37%) și în mediul persoanelor de 50-64 de ani (22%). Ponderea persoanelor care nu au oferit donații deloc în ultimii trei ani este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (44%) și în grupul de vârstă 65+ ani (44%).

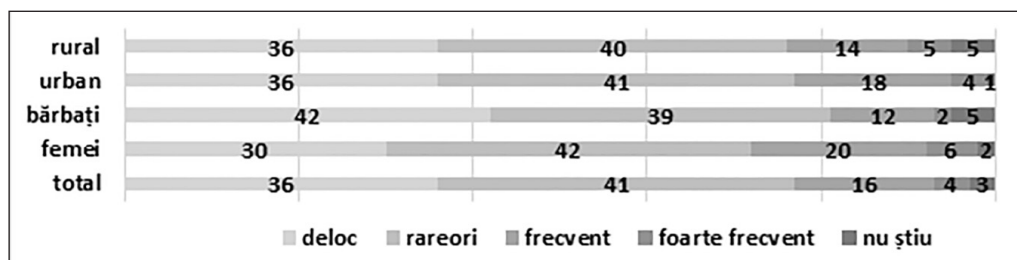

Fig. 192. Frecvența donațiilor bănești oferite de respondenți în ultimii trei ani, pe medii rezidențiale și sex, %

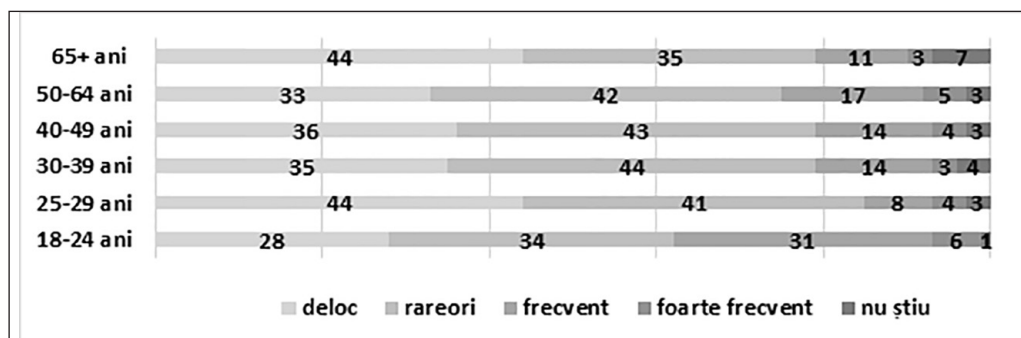

Fig. 193. Frecvența donațiilor bănești oferite în ultimii trei ani de către respondenți în scopuri caritabile, pe grupuri de vârstă, %

În funcție de studii, ponderea persoanelor care au oferit frecvent/foarte frecvent donații este mai mare în mediul persoanelor cu studii secundare/liceu (25%), iar ponderea celor care nu au oferit deloc donații în ultimii 3 ani – în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziu (55%).

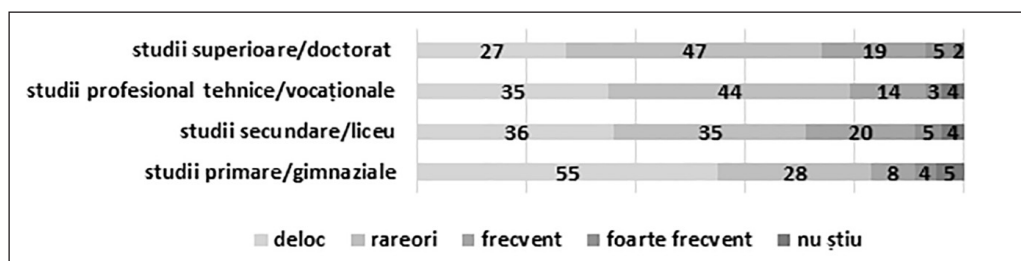

Fig. 194. Frecvența donațiilor bănești oferite de către respondenți în ultimii trei ani în scopuri caritabile, pe studii, %

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic am observat că în grupul de respondenți cu activism civic înalt ponderea respondenților care au oferit donații bănești (57%) este de patru ori mai mare decât în populația generală.

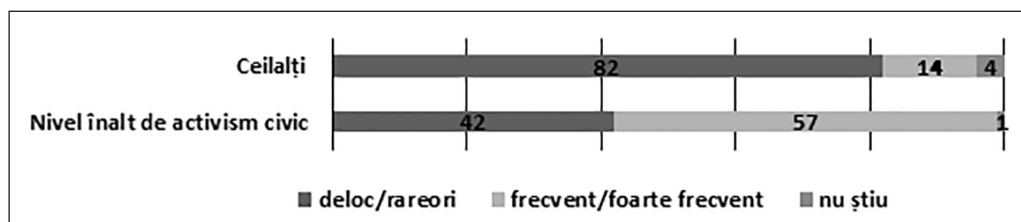

Fig. 195. Ponderea persoanelor care au oferit donații bănești în scopuri caritabile în ultimii 3 ani, pe grupuri, %

În rezultatul analizei datelor am elaborat trei grupuri cu nivel diferit de activism de caritate - înalt, mediu și redus. Tipologizarea a fost efectuată în baza răspunsurilor la următoarele întrebări:

- Frecvența participării la activități de caritate pentru a ajuta persoane vulnerabile
- Frecvența participării la activități organizate de biserică în scopuri caritabile
- Frecvența participării la activități caritabile organizate de ONG-uri
- Frecvența donațiilor bănești oferite persoanelor vulnerabile

Caracteristicile grupurilor după nivelul de activism:

Grupul 1. Nivel înalt activism caritate – a participat foarte frecvent/frecvent la activități de caritate) – cel puțin un răspuns

Grupul 2. Nivel mediu activități caritate – a participat uneori la activități de caritate – cel puțin un răspuns

Grupul 3. Nivel redus activități caritate. Nu a participat la activități de caritate

Distribuirea respondenților în tipuri pe nivel de activism de caritate ne-a ajutat să elaborăm profilul persoanelor active în domeniul carității.

Analiza grupurilor cu nivel de activism diferit în funcție de sex a scos în evidență faptul că în grupul cu activism înalt activități caritate ponderea femeilor este de circa 64% comparativ cu bărbații – 36%. Ponderea bărbaților crește substanțial în grupurile cu nivel mediu și redus de activism activități caritate. Astfel, în grupul cu nivel redus de activism ponderea bărbaților este de 60% comparativ cu ponderea femeilor – 40%. Aceste date ne ajută să concluzionăm că femeile sunt mult mai active și receptive decât bărbații atunci când este vorba despre ajutorarea unor persoane vulnerabile.

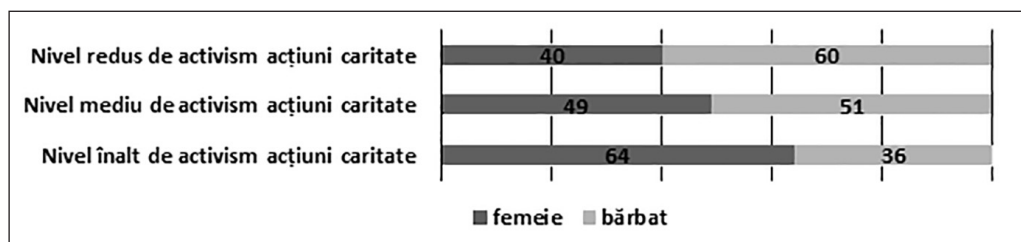

Fig. 196. Distribuirea grupurilor cu nivel diferit de activism acțiuni de caritate, în funcție de sex, %

Analiza grupurilor cu nivel diferit de activism caritate denotă că 2/3 din respondenții din grupul cu nivel înalt de activism caritate sunt în limitele de vârstă 30-64 ani. În cazul tinerilor de 18-24 de ani se observă tendința de creștere a ponderii lor în grupurile cu nivel mediu și înalt de activism de caritate, deși per total continuă să rămână redusă. În cazul tinerilor de 25-29 de ani și a respondenților de 65+ observăm o creștere a ponderii lor în grupurile cu activism redus de caritate (în cazul grupului 25-29 ani – de la 5% în grupul cu nivel înalt de activism la 16% în grupul cu nivel mediu de activism; în cazul grupului 65+ – de la 10% în grupul cu nivel înalt de activism la 18% în grupul cu nivel redus de activism).

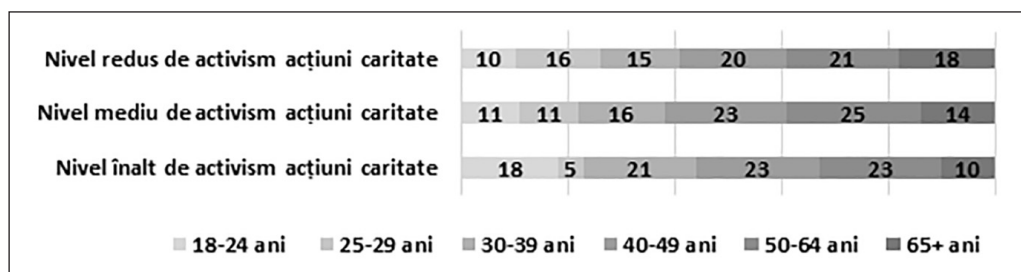

Fig. 197. Distribuirea respondenților cu diferit nivel de activism caritate după vârstă, %

În funcție de studii, în grupul cu nivel înalt de activism este mai mare ponderea persoanelor cu nivel de studii superioare (39%). De asemenea observăm următoarea tendință: odată cu sporirea nivelului de activism descrește ponderea respondenților cu studii primare/gimnaziale (de la 25% în grupul cu activism redus la 12% în grupul cu activism înalt) și crește ponderea respondenților cu studii superioare (de la 21% în grupul cu nivel redus de activism la 39% în grupul cu nivel înalt de activism).

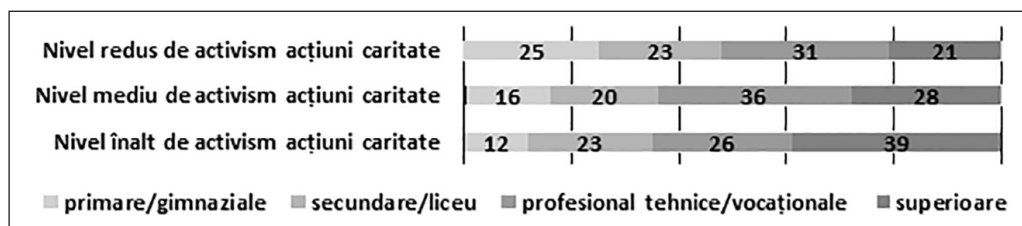

Fig. 198. Distribuirea respondenților din grupuri cu activism de caritate diferit pe studii, %

În funcție de sectorul în care activează, ponderea respondenților din sectorul public constituie 47% din respondenții cu nivel înalt de activism pe caritate. În grupurile cu nivel mediu și redus de activism ponderea acestora se reduce respectiv la 38% în grupul cu nivel mediu de activism și la 30% - în grupul cu nivel redus de activism. În schimb ponderea persoanelor din sectorul privat crește de la 22% în grupul cu nivel înalt de activism până la 32% în grupul cu nivel redus de activism pe caritate. Același fapt a fost observat și în cazul respondenților din sectorul neformal (ponderea lor crește în grupurile cu nivel mediu și redus de activism de la 7% respectiv la 12% și 11%) și gospodăriile casnice (ponderea lor crește în grupurile cu nivel mediu și redus de activism de la 24% respectiv la 25 și 28%).

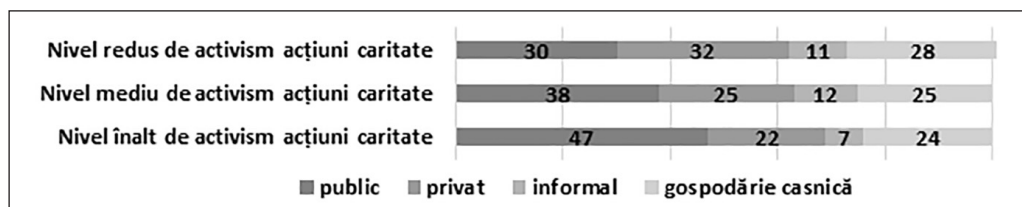

Fig. 199. Distribuirea respondenților din grupuri cu nivel de activism caritate în funcție de sectorul în care lucrează, %

Analiza grupurilor cu nivel diferit de activism pe medii rezidențiale nu denotă careva discrepanțe majore. Respondenții din mediul rural predomină în toate trei grupuri. Deși este cazul să menționăm în baza analizelor efectuate pe tipuri de activități de caritate, că pentru persoanele din mediul rural este mai caracteristică activitatea de voluntariat în scopuri caritabile, iar pentru cei din urban - donațiile bănești. Este și un lucru firesc în condițiile în care respondenții de la oraș beneficiază de salarii mai mari. Totodată, persoanele din rural păstrează memoria spiritului de solidaritate din comunitățile lor de la părinți, bune și continuă să promoveze aceleași valori de ajutor reciproc.

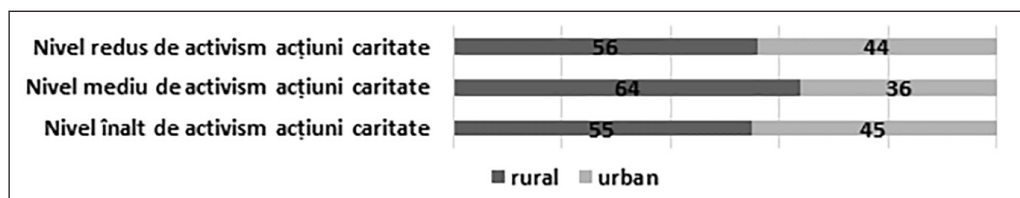

Fig. 200. Distribuirea respondenților din diferite grupuri cu activism caritate pe medii rezidențiale, %

Pe zone geografice, mai bine de 50% din respondenții din grupul cu nivel înalt de activism pe caritate sunt din zonele Centru și Sud (58%). Ponderea respondenților din zona Centru se reduce în grupurile cu nivel mediu și redus de activism – de la 33% la 32% și la 21%. Peste 50% din respondenții cu nivel redus de activism sunt din municipiul Chișinău și Zona Nord (53%).

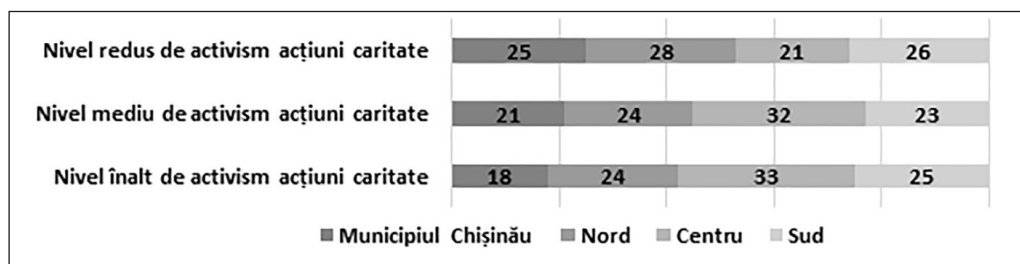

Fig. 201. Distribuirea respondenților din grupuri cu nivel activism de caritate în funcție de regiuni geografice, %

În funcție de venituri observăm că în grupurile cu nivel înalt și mediu de activism pe caritate mai bine de 50% sunt din grupurile cu venituri medii și mai sus de medii. În grupul cu nivel de activism mediu 50% din respondenți sunt din grupurile de venit mai jos de medii și foarte scăzut.

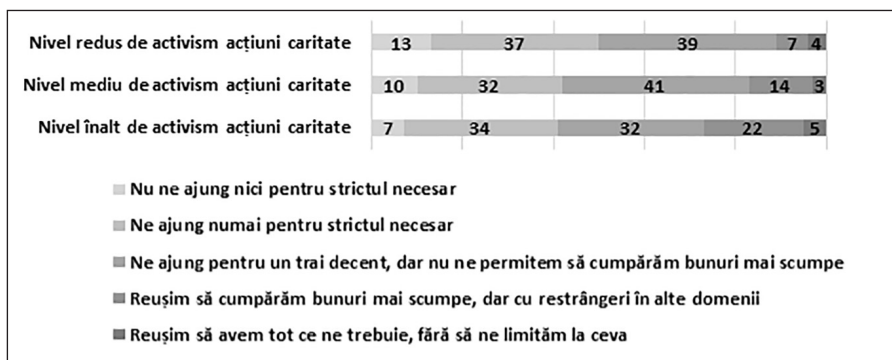

Fig. 202. Distribuirea grupurilor de activism caritate în funcție de venituri, %

Așadar, portretul mediu al persoanelor cu nivel înalt de activism pe caritate este următorul: femeie cu vârsta cuprinsă între 30-64 de ani, din mediul rural sau urban, din zonele geografice de Centru sau Sud, activează în sectorul public și are venituri medii sau mai sus de medii.

Portretul mediu al persoanelor cu nivel redus de activism de caritate ar fi următorul: bărbat, cu vârsta cuprinsă între 18-29 ani sau 65+ ani, din mediul rural sau urban, din Municipiul Chișinău sau Zona de Nord, activează în sectorul privat sau neformal și are venituri mai jos de mediu sau foarte scăzute.

Atitudinea față de impozite și responsabilitatea socială. Responsabilitatea socială a fost măsurată în baza întrebării privind atitudinea față de plata impozitelor. Analiza răspunsurilor denotă că populația înțelege faptul că plata impozitelor la stat este o responsabilitate a fiecărui cetățean și că acest fapt este important pentru a trăi bine în Republica Moldova. Astfel ponderea persoanelor care sunt de acord cu afirmația de mai sus depășește cu 71 de procente ponderea celor care nu sunt de acord cu această afirmație. Analiza datelor în funcție de mediul rezidențial denotă că în rural IOPD este cu 4 puncte procentuale mai mare decât în urban, ceea ce nu este semnificativ. Analiza datelor în funcție de sex indică că IOPD al bărbaților este cu circa 7% mai mare decât IOPD al femeilor, ceea ce înseamnă că ponderea bărbaților care sunt de acord cu afirmația că toți cetățenii trebuie să fie responsabili și să plătească impozitele pentru a trăi bine în Republica Moldova este mai mare decât cea a femeilor.

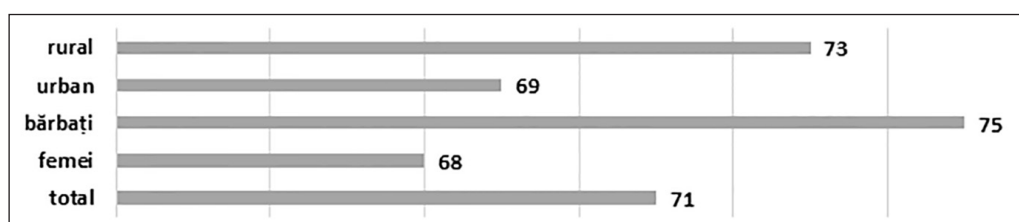

Fig. 203. Atitudinea față de plata impozitului de către cetățeni, per total, medii rezidențiale, sex, IOPD, %

Pe grupuri de vârstă, IOPD în cazul tuturor grupurilor este mai mare de 65%, ceea ce denotă că ponderea persoanelor care sunt de acord cu necesitatea și responsabilitatea plății impozitului pentru a trăi bine este cu mai mult de 65% mai mare decât a celor de opinie inversă. Cu toate acestea observăm, că în grupul de vârstă de 50-64 de ani, IOPD=78% și este cel mai mare, fapt

ce înseamnă că persoanele din grupul de vârstă de înainte de pensionare conștientizează mai mult necesitatea și responsabilitatea cetățenilor pentru plata impozitului către stat.

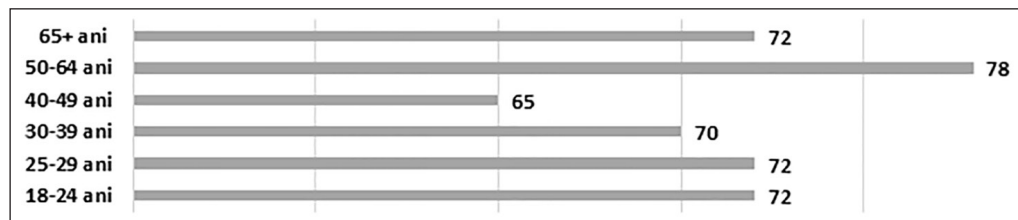

Fig. 204. Atitudinea față de plata impozitului de către cetățeni, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

Pe grupuri de studii, IOPD pozitiv față de responsabilitatea plății impozitelor este mai mare în grupul de respondenți cu studii superioare (IOPD=80%) și este mai redus în grupul de respondenți cu nivel redus de studii (IOPD=56%).

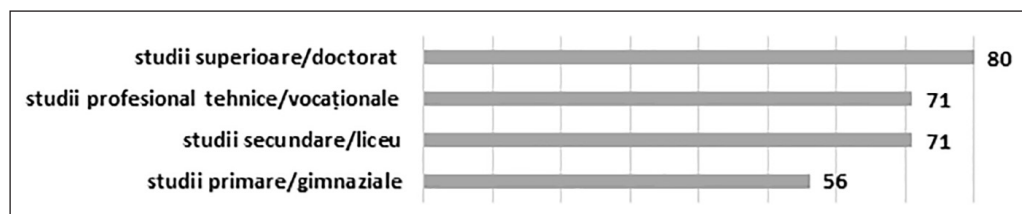

Fig. 205. Atitudinea față de plata impozitului, pe grupuri cu nivel diferit de studii, IOPD, %

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, în grupul cu nivel înalt de activism civic 92% din respondenți au menționat că sunt de acord cu responsabilitatea cetățenilor pentru plata impozitelor către stat comparativ cu 84% în populația generală.

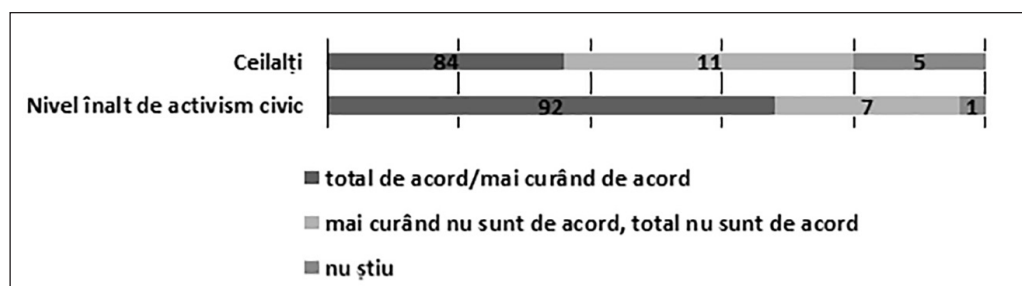

Fig. 206. Ponderea respondenților care sunt de acord cu faptul că pentru a trăi bine în Republica Moldova este important de a plăti impozitele responsabil, pe grupuri, %

Pentru a înțelege mai bine percepțiile respondenților privind plata impozitelor și solidaritatea socială, am inclus o întrebare în chestionar privind gradul în care oamenii ar fi gata să plătească mai multe impozite la stat pentru a contribui la bunăstarea grupurilor vulnerabile. Analiza datelor a evidențiat faptul că ponderea persoanelor care nu sunt de acord să plătească impozite în plus chiar dacă acest fapt va reduce vulnerabilitatea este mai mare decât ponderea celor care acceptă să facă acest lucru. Astfel IOPD per total este negativ și este egal cu -23%. În funcție de mediul de reședință, ponderea persoanelor din rural care au o atitudine negativă față de acest aspect este mai mare decât în mediul urban (IOPD rural=-25%, IOPD urban=-22%). În funcție de sex, ponderea bărbaților (IOPD=-23%) care nu sunt de acord cu afirmația de mai sus este mai mare decât cea a femeilor (IOPD=-20%).

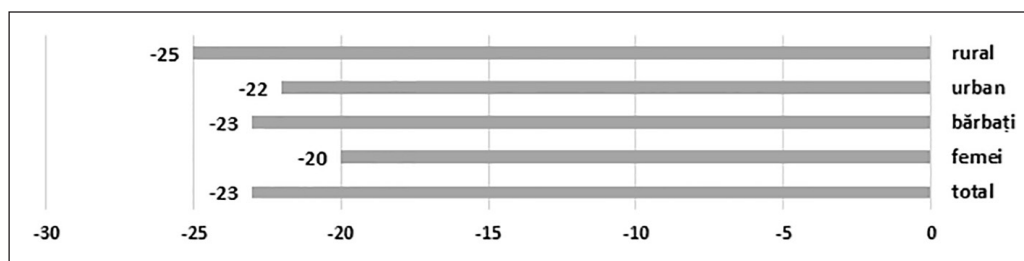

Fig. 207. Atitudinea respondenților față de plata suplimentară a impozitelor cu condiția creșterii bunăstării grupurilor vulnerabile, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Pe grupuri de vârstă, IOPD negativ este mai mare în mediul tinerilor de 25-29 ani (IOPD=-31%) și 18-24 ani (IOPD=-29%) și este mai redus în mediul persoanelor de 50-64 ani (IOPD=-17%).

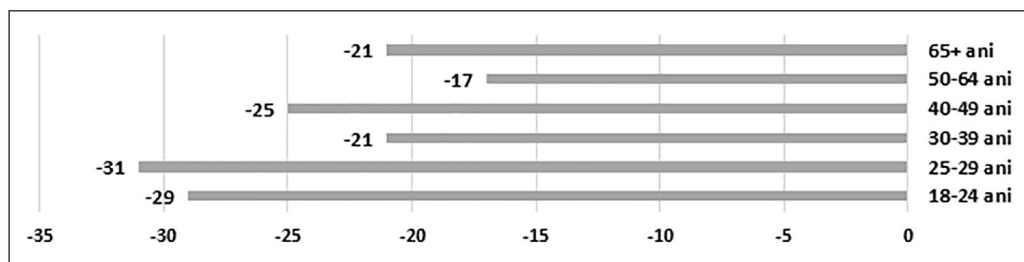

Fig. 208. Atitudinea respondenților față de plata suplimentară a impozitelor cu condiția creșterii bunăstării grupurilor vulnerabile, per grupuri de vârstă, IOPD, %

Pe grupuri cu nivel diferit de studii, IOPD negativ este mai mare în grupul de respondenți cu studii primare, gimnaziale (IOPD=-38%) și este mai redus în grupul cu studii superioare (IOPD=-4), ceea ce înseamnă că ponderea persoanelor care nu sunt de acord să plătească mai multe impozite în acest grup depășește doar cu 4% ponderea celor care sunt de acord să plătească mai multe impozite cu condiția reducerii vulnerabilității unor grupuri de populație.

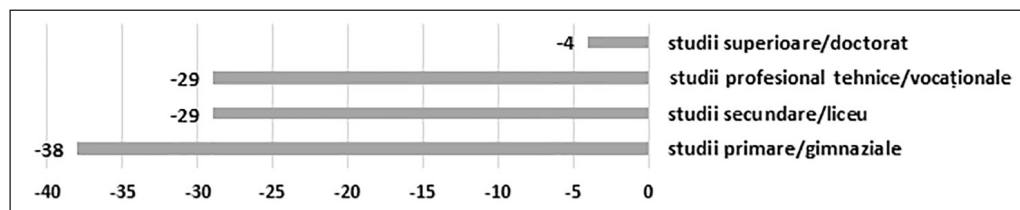

Fig. 209. Atitudinea respondenților față de plata suplimentară a impozitelor cu condiția creșterii bunăstării grupurilor vulnerabile, per nivel de educație, IOPD, %

Pe grupuri cu nivel de activism civic diferit, respondenții cu nivel înalt de activism civic sunt mai disponibili să plătească impozite suplimentare cu condiția reducerii vulnerabilității decât populația generală. Astfel, IOPD pozitiv în cazul respondenților cu activism civic înalt este de 9%. În cazul grupului de referință, populația generală IOPD este negativ și este egal cu -29%, ceea ce înseamnă că ponderea populației care nu este de acord să plătească impozit suplimentar este cu 29% mai mare decât cea a populației gata să plătească.

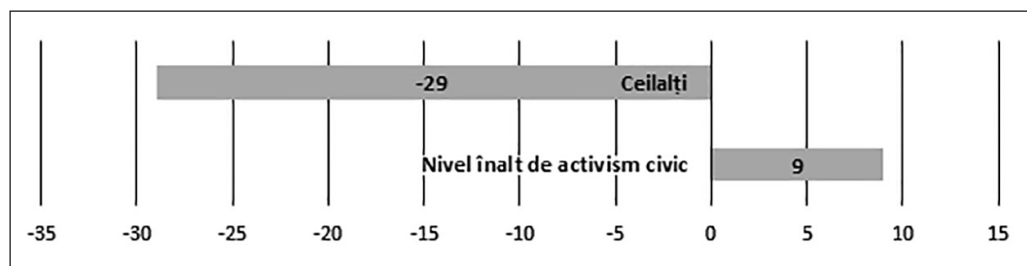

Fig. 210. Nivelul de încredere în ajutorul diferitor instituții/persoane pe timp de pandemie, IOPD, pe grupuri, %

Analiza datelor denotă că gradul de întraajutorare în comunități, nivelul de participare a populației în activități de caritate și voluntariat, precum și gradul de responsabilitate socială a populației sunt destul de reduse. Astfel,

mai bine de 80% din respondenți au fost implicați foarte puțin sau deloc în activități de voluntariat și caritate, iar ponderea persoanelor care nu doresc să plătească impozite mai mari pentru a contribui la bunăstarea grupurilor vulnerabile depășește ponderea celor ce intenționează să facă acest lucru cu 23%, Indexul Opiniei Dominante fiind egal cu (-) 23.

Portretul mediu al persoanelor cu nivel înalt de activism pe caritate este următorul: femeie cu vârsta cuprinsă între 30-64 de ani, din mediul rural sau urban, din zonele geografice de Centru sau Sud, activează în sectorul public și are venituri medii sau mai sus de medii. Portretul mediu al persoanelor cu nivel redus de activism de caritate ar fi următorul: bărbat, cu vârsta cuprinsă între 18-29 ani sau 65+ ani, din mediul rural sau urban, din Municipiul Chișinău sau Zona de Nord, activează în sectorul privat sau neformal și are venituri mai jos de mediu sau foarte scăzute.

Capitolul 3

CAPITALUL SOCIAL ȘI BUNĂSTAREA SOCIALĂ

Percepțiile populației privind asigurarea socio-economică

Grad de satisfacție de viață a populației în general. Analiza rezultatelor cercetării denotă un grad mediu de satisfacție de viață în general în mediul respondenților. Astfel ponderea respondenților satisfăcuți în mare și foarte mare măsură de nivelul de viață depășește cu 5% ponderea celor satisfăcuți în mică măsură sau deloc de viață în general. Indexul Opiniei Dominante deși este pozitiv este egal doar cu 5%. În funcție de sex, ponderea femeilor satisfăcute de viață în general este puțin mai mare decât ponderea bărbaților, Indexul Opiniei Dominante în cazul femeilor fiind egal cu 7%, iar în cazul bărbaților - cu 4%. În funcție de mediul rezidențial, ponderea respondenților din mediul urban satisfăcuți de viață este considerabil mai mare decât ponderea celor din rural. Astfel IOPD privind satisfacția de viață în mediul respondenților din urban este egal cu 19% comparativ cu IOPD privind satisfacția de viață în mediul rural, care este egal cu (-5%).

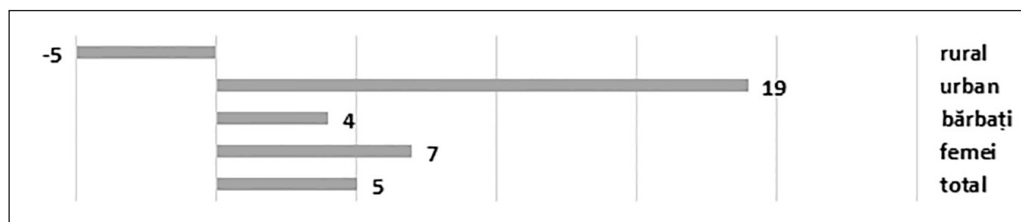

Fig. 211. Nivelul de satisfacție de viață în general, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Per grupuri de vârstă, ponderea persoanelor satisfăcute în mare și foarte mare măsură de viață este mai mare în mediul respondenților de 18-24 de ani (IOPD=37%) și în mediul respondenților de 30-39 de ani (IOPD= 27%). Ponderea persoanelor satisfăcute în mică măsură sau deloc de viața lor este mai mare în grupul de vârstă 65+ ani (IOPD=-19%). În celelalte grupuri de vârstă ponderea persoanelor satisfăcute în mică măsură sau deloc de viață depășește cu puțin ponderea celor satisfăcuți de viață, IOPD fiind negativ și egal cu valori situate între -2% și -4%.

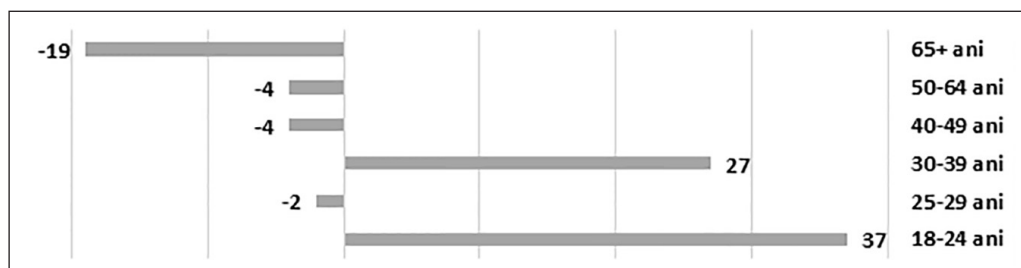

Fig. 212. Nivel de satisfacție de viață în general, per grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor cu studii superioare/doctorat satisfăcute în mare/foarte mare măsură de viață în general este mai mare decât ponderea celor satisfăcuți în mică măsură sau deloc, IOPD fiind pozitiv și egal cu 30%. Același lucru este observat și în cazul persoanelor cu nivel de studii secundare/liceu, IOPD fiind egal cu 2%. În cazul respondenților cu studii primare și studii profesional tehnice, IOPD este negativ, și este situat între -7% și -8%, ceea ce înseamnă că ponderea persoanelor satisfăcute puțin sau deloc de viață în general este mai mare decât ponderea celor satisfăcuți de viață în mare/foarte mare măsură.

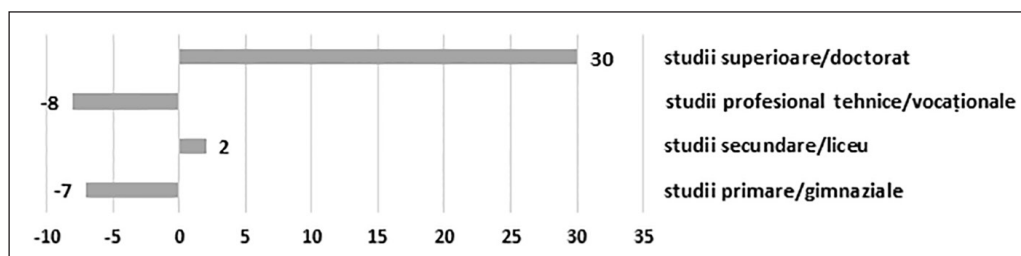

Fig. 213. Nivel de satisfacție de viață în general, per studii, IOPD, %

Conform cercetării, satisfacția de viață în general este interdependentă cu gradul de manifestare a oamenilor la locul de muncă. Astfel, persoanele angajate în câmpul muncii sunt mai satisfăcute de viață decât cele neangajate, casnice sau cei care primesc alocații/prestații bănești (pensionarii, persoanele cu dizabilități, studenții). IOPD al satisfacției de viață în general în mediul celor angajați este de 14%, sau aproape de trei ori mai mare decât per total (IOPD=5%). IOPD al satisfacției de viață al persoanelor casnice este de -30%, iar al persoanelor neangajate de -18%. În cazul persoanelor care primesc alocații/prestații sau burse IOPD al gradului de satisfacție de viață este egal cu -6, ceea ce înseamnă că ponderea persoanelor puțin sau deloc satisfăcute de viață este cu circa 6% mai mare decât a celor satisfăcute de viață în mare și foarte mare măsură.

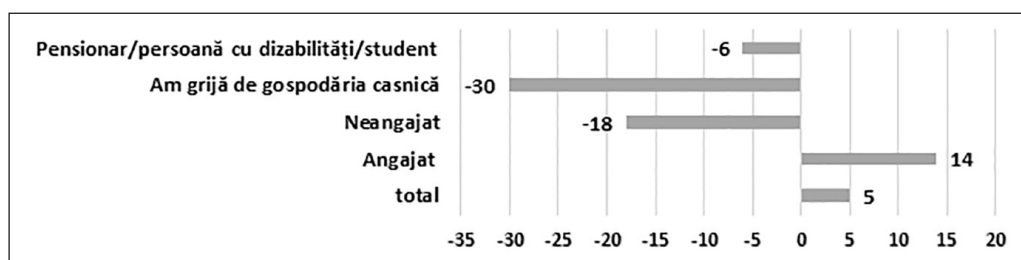

Fig. 214. Gradul de satisfacție de viață în general în funcție de angajarea în câmpul muncii, IOPD, %

Veniturile de asemenea determină gradul de satisfacție de viață în general. Astfel observăm o tendință, odată cu sporirea nivelului de venituri crește substanțial ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de viață în general și viceversa. Din Fig. 215 putem vedea că IOPD privind gradul de satisfacție de nivelul de viață crește de la -68% în grupul cu venituri foarte mici la 28% în grupul cu venituri medii și la 80% în grupul cu venituri mari.

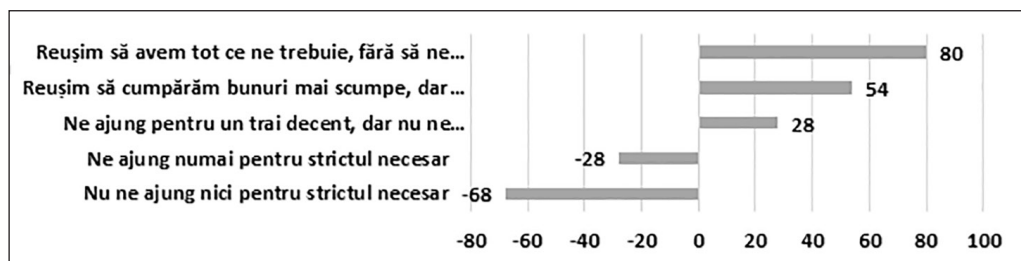

Fig. 215. Gradul de satisfacție de viață general în funcție de venituri, IOPD, %

Conform cercetării, persoanele cu un nivel înalt de activism civic au un nivel mai înalt de satisfacție de viață în general. Astfel, în grupul cu nivel înalt de activism civic 60% din respondenți comparativ cu 48% din grupul de referință au declarat că sunt satisfăcuți de viață în general în mare și foarte mare măsură.

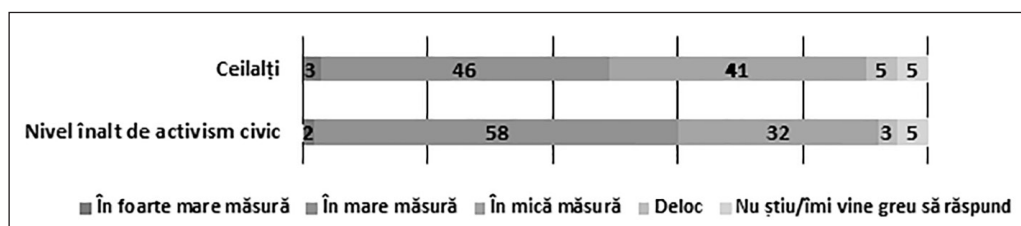

Fig. 216. Distribuția respondenților pe grupuri, în funcție de nivelul de satisfacție de viață, %

Grad de satisfacție de servicii educaționale. Analiza Indexului Opiniei Dominante privind gradul de satisfacție al populației de serviciile educaționale denotă că ponderea populației satisfăcută în mare și foarte mare măsură de serviciile de educație depășește cu circa 10% ponderea celor satisfăcuți în mică măsură sau deloc. În funcție de sex, ponderea femeilor (IOPD=14%) satisfăcute de serviciile educaționale este puțin mai mare decât ponderea bărbaților (IOPD=7%). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor din mediul rural satisfăcute de serviciile educaționale (14%) este mai mare decât ponderea persoanelor din urban (7%). În condițiile în care școlile și grădinițele de copii din mediul rural se confruntă cu mari provocări în ultimii ani, cum ar fi lipsa cadrelor didactice, număr redus de copii, ponderea mai mare a respondenților satisfăcuți de aceste servicii mai curând înseamnă un nivel mai redus de așteptări din partea populației din mediul rural comparativ cu cei din urban și nicidecum o calitate a serviciilor mai mare.

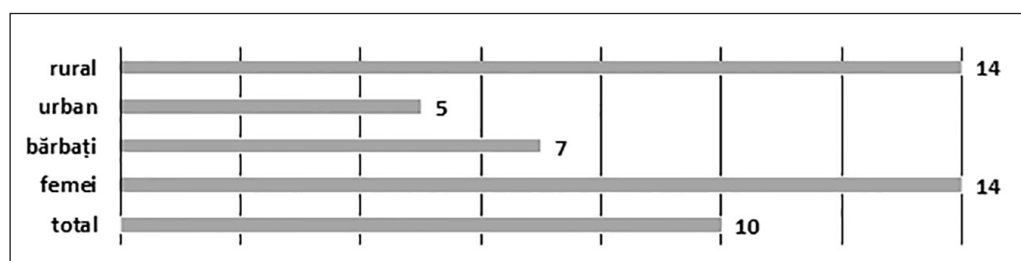

Fig. 217. Grad de satisfacție de servicii de educație, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Per grupuri de vârstă, ponderea persoanelor satisfăcute de serviciile educaționale este mai mare în grupul de 30-39 ani (IOPD=31%) și este mai redusă în mediul celor de 18-24 de ani (IOPD=-1%) sau mai bine zis a respondenților care numai ce au absolvit studiile medii și poate încă mai sunt în instituțiile vocaționale de învățământ sau în instituțiile superioare de învățământ. Astfel, în cazul ultimului grup, practic părerile respondenților s-au împărțit în jumătate: o parte sunt satisfăcuți în mare/foarte măsură de serviciile educaționale, iar o parte sunt satisfăcuți în mică măsură sau deloc de serviciile educaționale.

În funcție de nivelul de educație, ponderea persoanelor satisfăcute în mare și foarte mare măsură de serviciile educaționale este mai mare în mediul celor cu studii superioare (IOPD=18%) și este mai redusă în mediul celor cu studii secundare/liceu (1%).

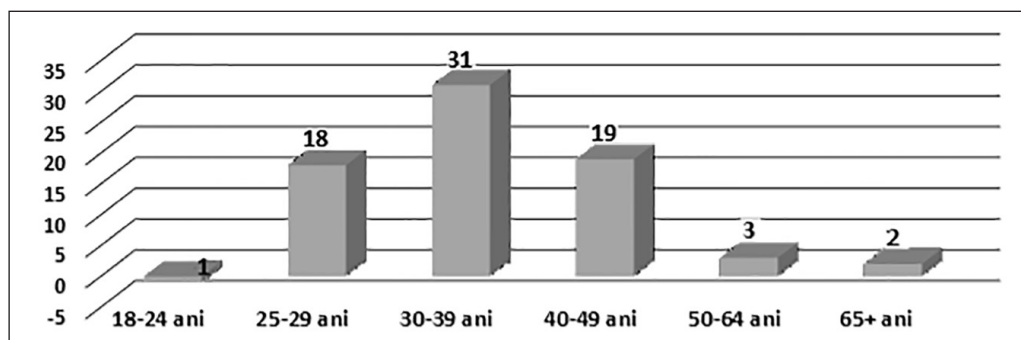

Fig. 218. Grad de satisfacție de servicii educaționale, per grupuri de vârstă, IOPD, %

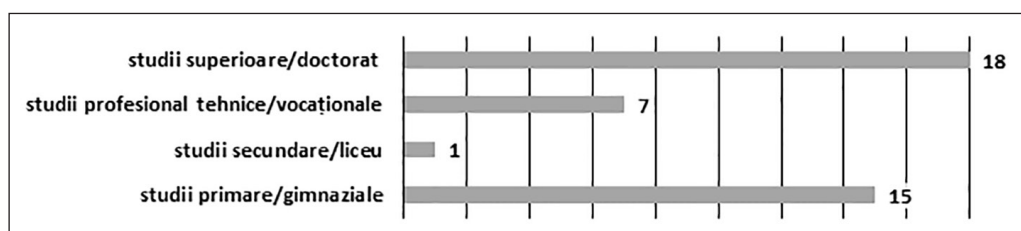

Fig. 219. Grad de satisfacție de servicii educaționale, per studii, IOPD, %

În funcție de nivelul de venit, nivelul de satisfacție de serviciile educaționale este mai redus în grupurile cu nivel de venit redus și este mai mare în grupurile cu nivel de venit mai înalt. Astfel, în grupul cu nivel de venit mai sus de mediu, IOPD al satisfacției este de 19%, ceea ce înseamnă că ponderea persoanelor satisfăcute în mare și foarte mare măsură de serviciile educaționale este cu 19% mai mare decât ponderea celor satisfăcuți în mică măsură sau deloc. În grupul cu nivel de venituri foarte redus, ponderea persoanelor satisfăcute în mare/foarte mare măsură de serviciile educaționale depășește doar cu 1% ponderea persoanelor satisfăcute în mică măsură sau deloc de serviciile educaționale (vezi Fig. 220).

Grad de satisfacție de servicii de sănătate. Cercetarea denotă un grad foarte înalt de insatisfacție a respondenților de serviciile de sănătate. Astfel, Indexul Opiniei Dominante este negativ și este egal cu -31%, ceea ce înseamnă că ponderea respondenților satisfăcuți în mică măsură sau deloc de serviciile de sănătate este cu 31% mai mare decât a celor satisfăcuți în mare și foarte mare măsură. În funcție de sex, ponderea bărbaților nesatisfăcuți de serviciile de sănătate (IOPD=-38%) este mai mare comparativ cu cea a femeilor (IOPD=-24%). Pe medii rezidențiale, ponderea populației din rural (nesatisfăcută de serviciile medicale (IOPD=-32%)) este mai mare decât cea din urban (IOPD=-29%).

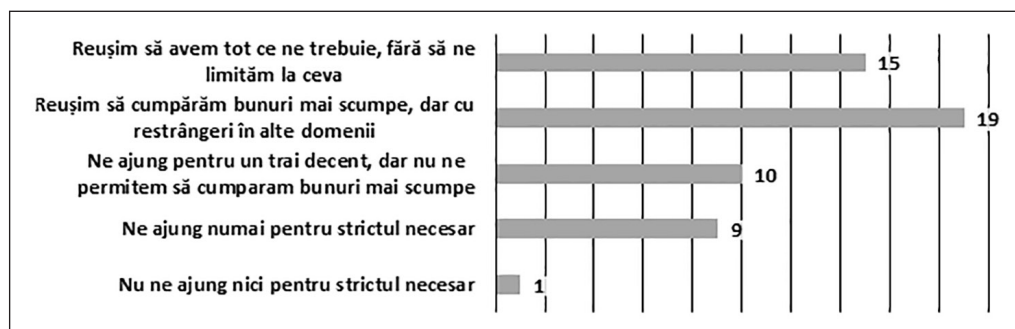

Fig. 220. Grad de satisfacție de servicii educaționale per nivel de venit, IOPD, %

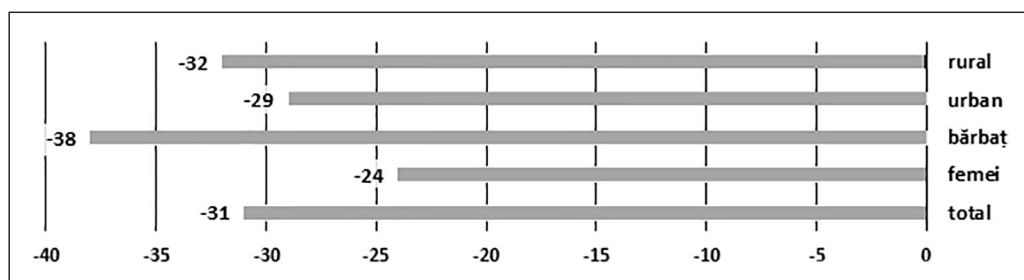

Fig. 221. Grad de satisfacție de servicii de sănătate, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Per grupuri de vârstă, ponderea respondenților nesatisfăcuți de serviciile de sănătate este mai mare în mediul celor de 40-49 de ani (IOPD=-40%) și a celor de 65+ ani (IOPD=-39%).

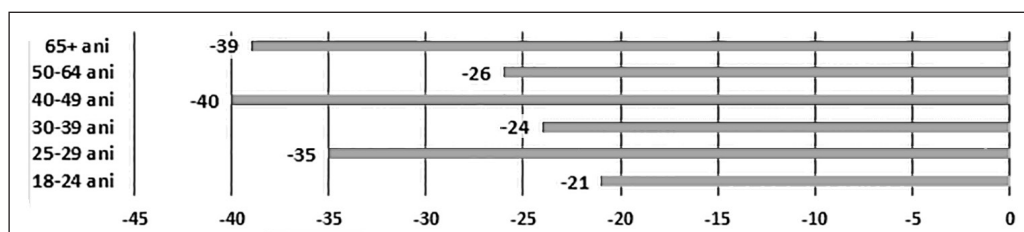

Fig. 222. Grad de satisfacție de servicii de sănătate, per grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de nivelul de venituri, ponderea respondenților nesatisfăcuți de serviciile de sănătate este mai mare în grupurile cu venituri reduse. Astfel în cazul grupului de respondenți care au indicat că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar, IOPD privind satisfacția de serviciile de sănătate este egal cu -39%, ceea ce înseamnă că ponderea respondenților nesatisfăcuți de serviciile de sănătate depășește cu 39% ponderea celor satisfăcuți. Iar în grupul în

care veniturile ajung doar pentru strictul necesar, IOPD al satisfacției de servicii de sănătate este egal cu -44%. În grupurile cu venituri medii și înalte valoarea IOPD privind satisfacția de servicii de sănătate de asemenea este negativă, dar este mai redusă și variază între 20% și 21%.

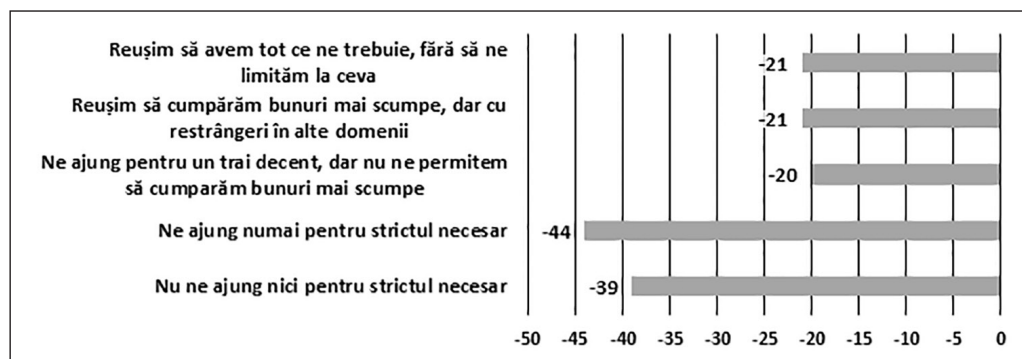

Fig. 223. Grad de satisfacție de servicii de sănătate, per nivel de venituri, IOPD, %

Grad de satisfacție de servicii de asistență socială. În cazul serviciilor de asistență socială, IOPD al satisfacției de asemenea este negativ și este egal cu -11%, ceea ce înseamnă că ponderea persoanelor nesatisfăcute de serviciile de asistență socială depășește cu 11% ponderea celor satisfăcuți de aceste servicii. În funcție de sex, ponderea persoanelor nesatisfăcute este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-16%) comparativ cu femeile (IOPD=-11%). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor nesatisfăcute de serviciile de asistență socială este mai mare în urban (IOPD=-17%) comparativ cu rural (IOPD=-9%).

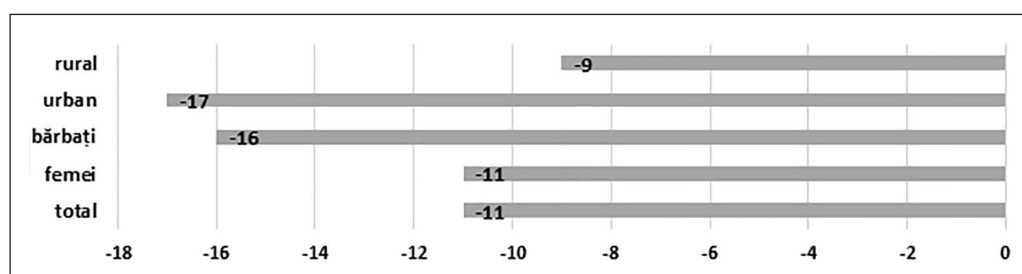

Fig. 224. Grad de satisfacție de serviciile de asistență socială, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Per grupuri de vârstă ponderea persoanelor nesatisfăcute de serviciile de asistență socială este mai mare în mediul persoanelor de 65+ ani (IOPD=-18%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 18-24 ani (IOPD=-8%) și a persoanelor de 25-29 ani (IOPD=-8%).

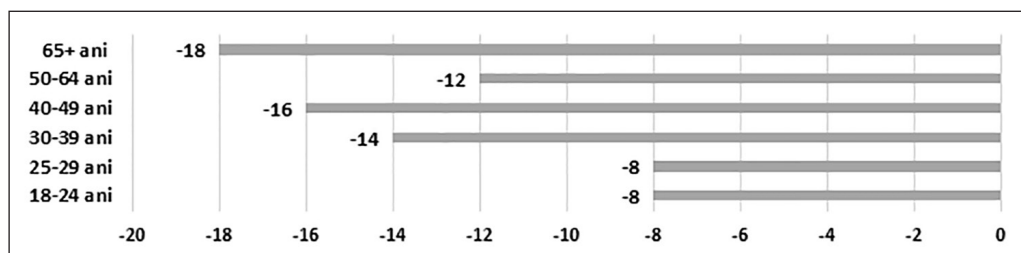

Fig. 225. Grad de satisfacție de serviciile de asistență socială, per grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de venituri, ponderea persoanelor nesatisfăcute de serviciile de asistență socială este mai mare în grupurile cu venituri mici și este mai redusă în grupurile cu venituri mari. Astfel, în grupurile cu venituri care nu ajung pentru strictul necesar sau ajung doar pentru strictul necesar IOPD al satisfacției de serviciile de asistență socială variază între -14% și -17%. În grupurile cu nivel înalt de venituri IOPD al satisfacției de serviciile de asistență socială variază între IOPD=-8% și IOPD=+8%.

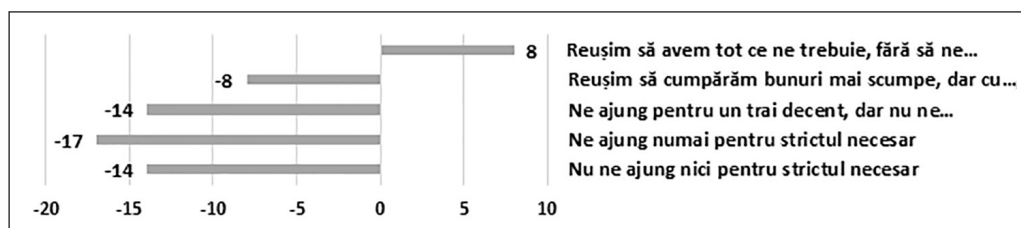

Fig. 226. Grad de satisfacție de servicii de asistență socială, per grupuri de venit, IOPD, %

Satisfacția de menținerea ordinii publice. Ponderea populației nesatisfăcută de menținerea ordinii publice depășește cu 15 ponderea celor satisfăcuți de aceasta. IOPD al satisfacției de menținerea ordinii publice este negativ și este egal cu -15%. În funcție de sex, ponderea bărbaților nemulțumiți de menținerea ordinii publice (IOPD=-20%) este mai mare decât cea a femeilor (IOPD=-9%). Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor nemulțumite de menținerea ordinii publice este mai mare în urban (IOPD=-30%) comparativ cu rural (IOPD=-5%).

Per grupuri de vârstă ponderea persoanelor nemulțumite de menținerea ordinii publice este mai mare în grupurile de vârstă 18-24 ani (IOPD=-24%) și 65+ ani (IOPD=-22%), ceea ce înseamnă că anume aceste grupuri se confruntă mai frecvent cu acest gen de probleme și au așteptări mai mari față de organele de drept.

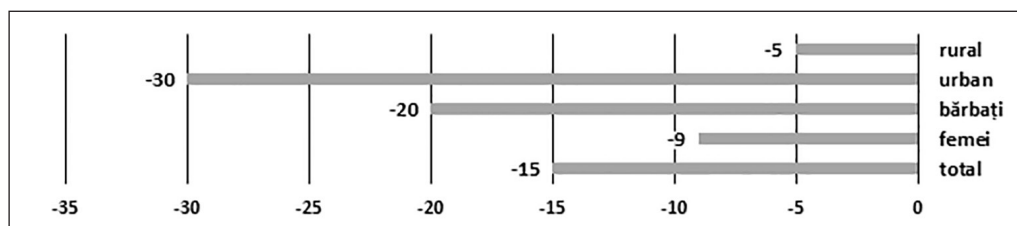

Fig. 227. Grad de satisfacție de menținerea ordinii publice, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

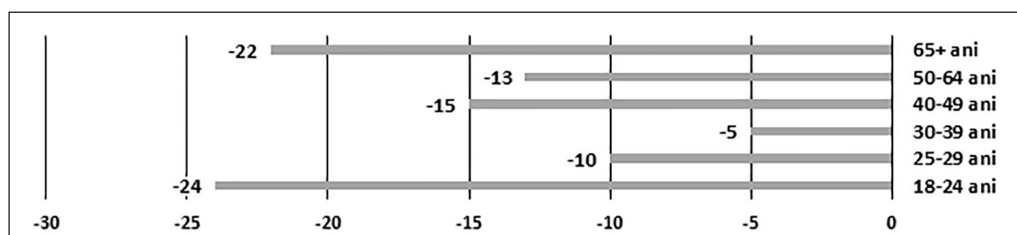

Fig. 228. Grad de satisfacție de menținerea ordinii publice, per grupuri de vârstă, IOPD, %

Per grupuri de venit, ponderea respondenților nesatisfăcuți de menținerea ordinii publice este mai mare în mediul grupului cu cel mai scăzut nivel de venituri (IOPD=-25%) și este mai redus în grupul cu venituri mari (IOPD=3%).

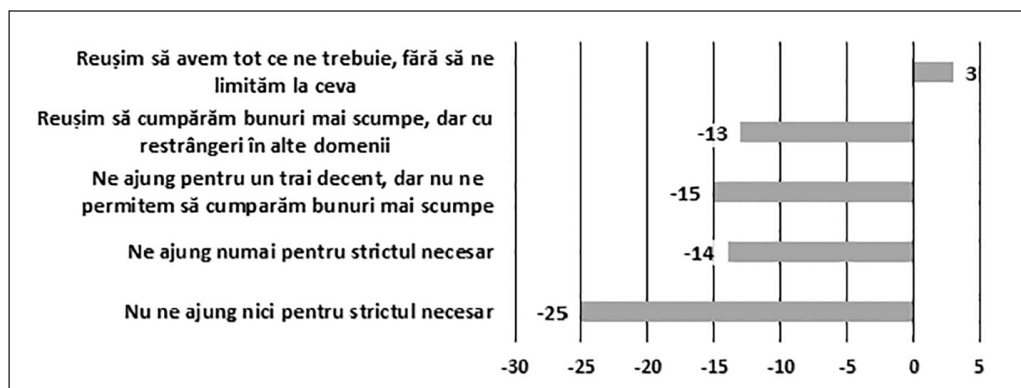

Fig. 229. Grad de satisfacție de menținerea ordinii publice, per nivel de venituri, IOPD, %

Analiza gradului de satisfacție de servicii pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, denotă că în grupul cu nivel înalt de activism civic ponderea persoanelor satisfăcute în mare/foarte mare măsură de serviciile de educație, sănătate, asistență socială și menținere a ordinii publice este mai mare com-

parativ cu grupul de referință (populația generală). Astfel, IOPD al satisfacției de serviciile educaționale este pozitiv și este egal cu 39% în grupul cu activism civic înalt comparativ cu 23% în grupul de referință. IOPD al satisfacției de serviciile de asistență socială este pozitiv și este egal cu 15% în grupul cu activism civic înalt comparativ cu -8% în grupul de referință. IOPD al satisfacției de serviciile de menținere a ordinii publice este pozitiv și este egal cu 4% în grupul cu activism civic înalt comparativ cu -17% în grupul de referință. IOPD al satisfacției de serviciile de sănătate este negativ și este egal cu -5% în grupul cu activism civic înalt comparativ cu -34% în grupul de referință.

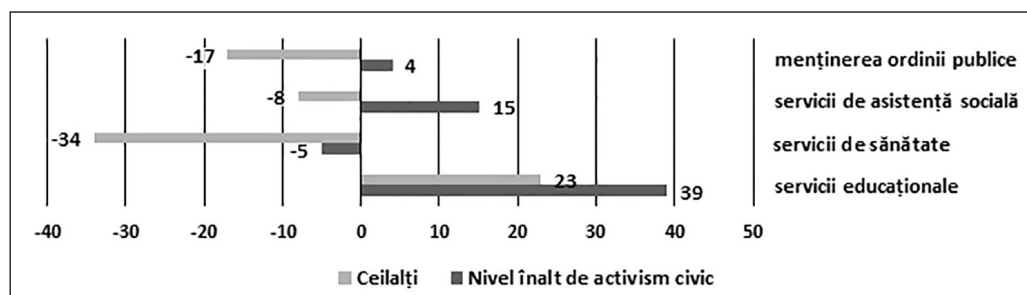

Fig. 230. Grad de satisfacție de servicii sociale pe grupuri, IOPD, %

Grad de satisfacție de servicii de infrastructură. În cazul serviciilor de infrastructură am cercetat nivelul de satisfacție al respondenților de serviciile de apă și canalizare, încălzire, transport public, evacuare a deșeurilor menajere, calitatea drumurilor. Ponderea respondenților satisfăcuți de serviciile de apă potabilă la robinet este cu 34% mai mare decât a celor nesatisfăcuți. IOPD este pozitiv și este egal cu 34%. În funcție de sex, ponderea respondenților satisfăcuți de serviciile de apă curentă este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=26%) și este mai redus în mediul femeilor (IOPD=5%). Pe medii rezidențiale ponderea respondenților satisfăcuți este mai mare în mediul persoanelor din mediul urban (IOPD=47%) și este mai redus în mediul persoanelor din mediul rural (IOPD=25%).

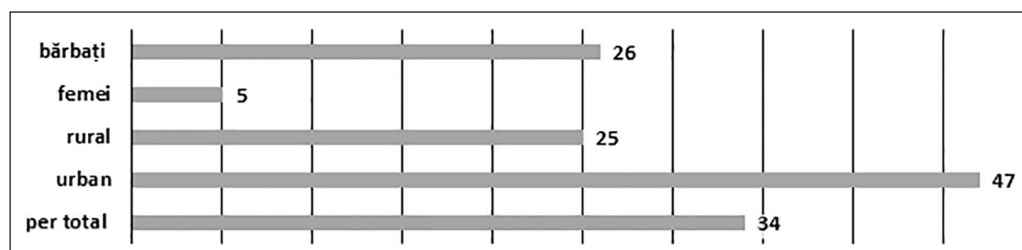

Fig. 231. Grad de satisfacție de apă curentă la robinet, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Ponderea persoanelor satisfăcute de serviciile de canalizare este mai redusă decât în cazul serviciilor de apă curentă. IOPD al satisfacției de canalizare centralizată este pozitiv și este egal cu 11%. În funcție de sex, ponderea persoanelor satisfăcute de aceste servicii este mai mare în mediul femeilor (IOPD=13%) și este mai redusă în mediul bărbaților (IOPD=9). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor satisfăcute de canalizarea centralizată este mai mare în mediul urban (IOPD=35%) și este mai redusă în mediul rural (IOPD=1%).

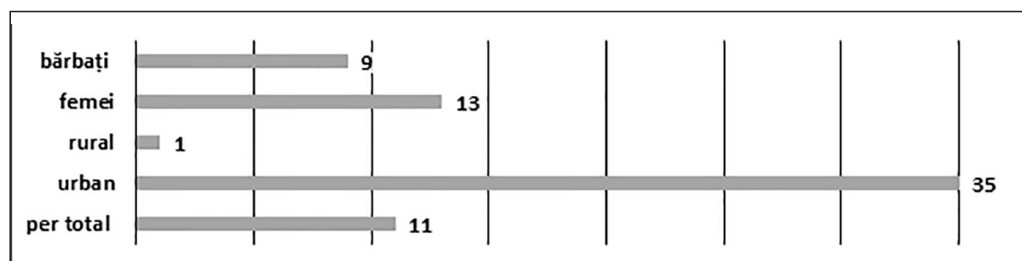

Fig. 232. Grad de satisfacție de canalizare centralizată, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Ponderea persoanelor satisfăcute de încălzire centralizată este mai mare cu 7% decât a celor nesatisfăcute de acest serviciu. În funcție de sex, ponderea femeilor satisfăcute (IOPD=11%) este mai mare decât cea a bărbaților (IOPD=4%). În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor satisfăcute este mai mare în mediul urban (IOPD=17%) comparativ cu mediul rural (IOPD=3%).

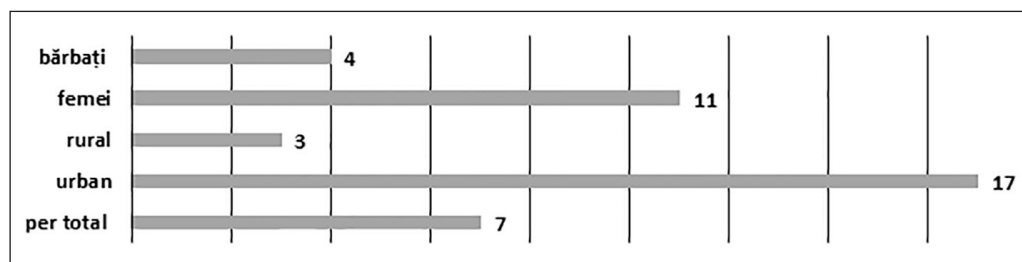

Fig. 233. Grad de satisfacție de încălzire centralizată, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Cu referință la transportul public, ponderea persoanelor nesatisfăcute de acest serviciu este mai mare decât ponderea celor satisfăcuți cu 11%. În funcție de sex, ponderea persoanelor nesatisfăcute este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-15%) comparativ cu femeile (IOPD=-6%). În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor nesatisfăcute este mai mare în rural (IOPD=-13%) comparativ cu urban (IOPD=-8%).

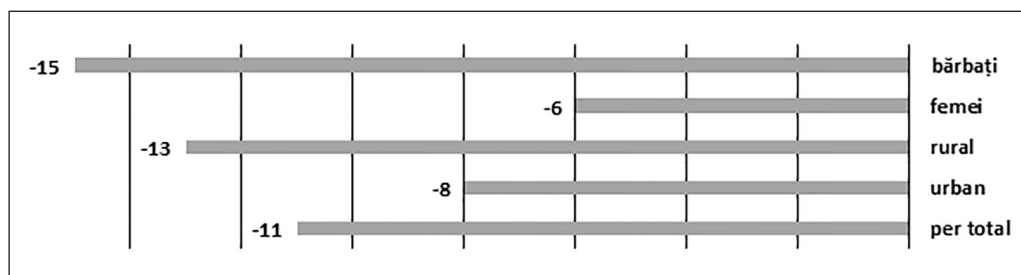

Fig. 234. Grad de satisfacție de transportul public, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Per total ponderea persoanelor nesatisfăcute de evacuarea deșeurilor menajere este cu 5% mai mare decât ponderea celor satisfăcuți. În funcție de sex, ponderea persoanelor nesatisfăcute este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-2%). În cazul femeilor, ponderea persoanelor satisfăcute de serviciul de evacuare a deșeurilor menajere depășește ponderea celor nesatisfăcute cu 12%. În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor nesatisfăcute este mai mare în rural (IOPD=-2%). În mediul urban ponderea persoanelor satisfăcute de prestarea acestui serviciu depășește cu 16% ponderea celor nesatisfăcuți de serviciu.

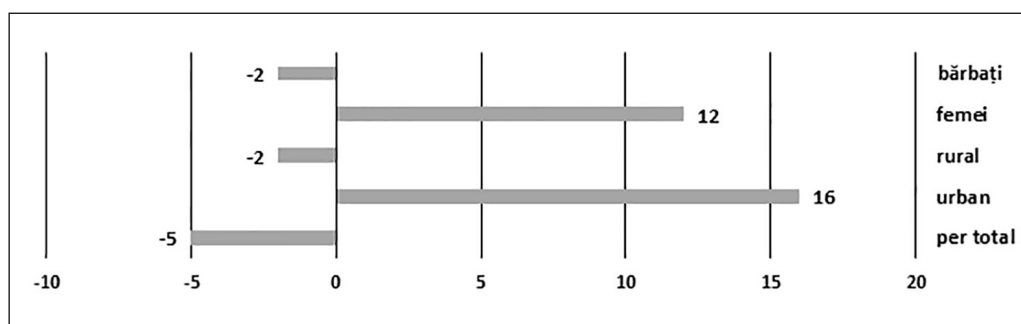

Fig. 235. Gradul de satisfacție de serviciul de evacuare a deșeurilor menajere, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Ponderea persoanelor nesatisfăcute de calitatea drumurilor depășește cu 52% ponderea celor satisfăcuți de drumuri. În funcție de sex, ponderea persoanelor nesatisfăcute de calitatea drumurilor este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-59%) comparativ cu femeile (IOPD=-47%). În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor nesatisfăcute de serviciu este mai mare în mediul urban (IOPD=-56%) comparativ cu mediul rural (IOPD=-52%).

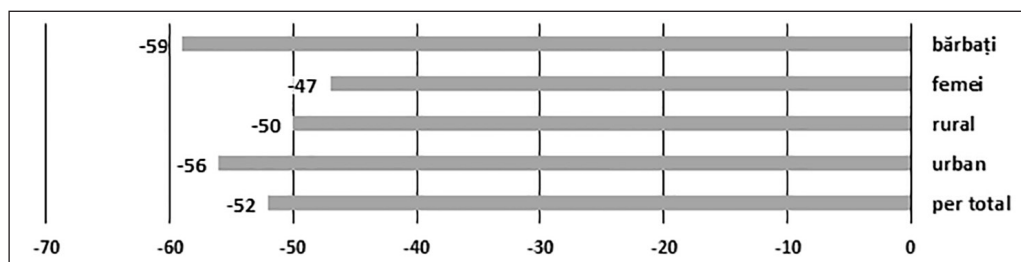

Fig. 236. Grad de satisfacție de calitatea drumurilor, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Analiza gradului de satisfacție de serviciile de infrastructură pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă o pondere mai mare a persoanelor satisfăcute de serviciile de apă la robinet, transportarea deșeurilor menajere, canalizare centralizată, asigurare cu transport public în grupul cu activism civic înalt comparativ cu cei din grupul de referință. Astfel, în cazul serviciului de apă curentă la robinet IOPD al gradului de satisfacție în grupul cu activism civic înalt este de 46% comparativ cu 33% în grupul de referință. În cazul serviciului de transportare a deșeurilor IOPD al gradului de satisfacție în grupul cu activism civic înalt este de 17% comparativ cu 2% în grupul de referință. În cazul serviciului de canalizare centralizată IOPD al gradului de satisfacție în grupul cu activism civic înalt este de 10% comparativ cu -1% în grupul de referință. În cazul serviciului de asigurare cu transport public, IOPD al gradului de satisfacție în grupul cu activism civic înalt este de 3% comparativ cu -13% în grupul de referință. Dacă ne referim la calitatea drumurilor, deși în grupul cu activism civic înalt ponderea persoanelor nemulțumite de acest serviciu este mai redusă (IOPD=-35%) decât în grupul de referință (IOPD=-56%), este de menționat că în ambele grupuri IOPD este negativ și are valori destul de înalte (vezi Fig. 237).

Grad de satisfacție de diferite aspecte ale vieții. De rând cu satisfacția de serviciile sociale și de infrastructură, am măsurat de asemenea și gradul de satisfacție al respondenților de alte aspecte ale vieții cum ar fi comunitatea în care locuiesc, casa în care locuiesc, calitatea produselor alimentare, timpul liber etc.

În general ponderea respondenților mulțumiți de comunitatea în care locuiesc depășește cu 38% ponderea celor nemulțumiți de acest aspect. În funcție de sex, ponderea femeilor mulțumite de comunitatea în care locuiesc (IOPD=42%) este mai mare decât ponderea bărbaților (IOPD=35%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de comunitatea în care trăiesc este mai mare în mediul urban (IOPD=48%) comparativ cu mediul rural (IOPD=33%).

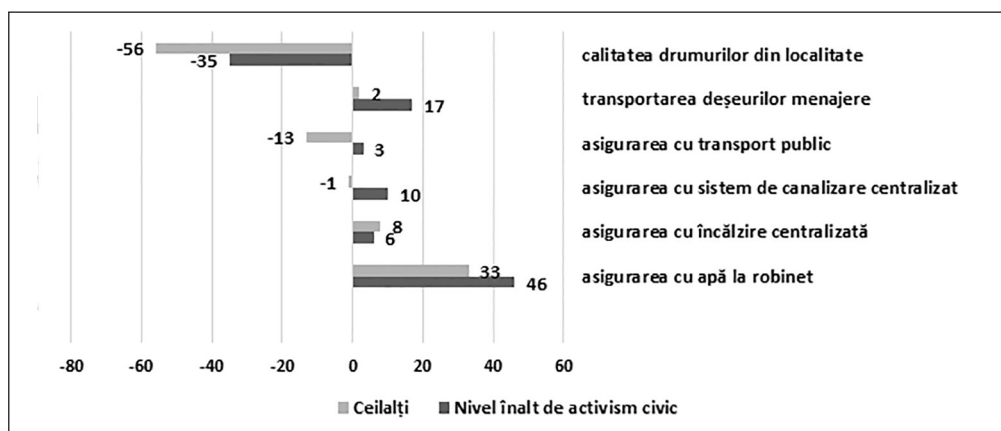

Fig. 237. Grad de satisfacție de servicii de infrastructură, pe grupuri, IOPD, %

Ponderea respondenților satisfăcuți de casa în care locuiesc depășește cu 47% ponderea celor nemulțumiți de acest aspect. În funcție de sex, ponderea femeilor mulțumite de casa în care locuiesc (IOPD=52%) este mai mare decât ponderea bărbaților (IOPD=39%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de casa în care trăiesc este mai mare în mediul urban (IOPD=56%) comparativ cu mediul rural (IOPD=38%).

Ponderea respondenților satisfăcuți de calitatea produselor alimentare depășește cu 15% ponderea celor nemulțumiți de acest aspect. În funcție de sex, ponderea femeilor mulțumite de calitatea produselor alimentare (IOPD=19%) este mai mare decât ponderea bărbaților (IOPD=11%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de calitatea produselor alimentare este mai mare în mediul urban (IOPD=22%) comparativ cu mediul rural (IOPD=10%).

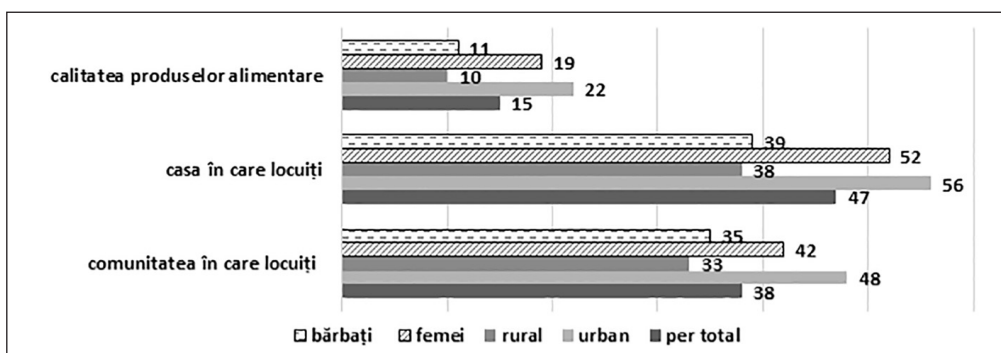

Fig. 238. Grad de satisfacție de anumite aspecte, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Ponderea respondenților satisfăcuți de activitatea de muncă depășește cu 20% ponderea celor nemulțumiți de acest aspect. În funcție de sex, ponderea femeilor mulțumite de activitatea de muncă (IOPD=21%) este mai mare decât ponderea bărbaților (IOPD=17%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de activitatea de muncă este mai mare în mediul urban (IOPD=26%) comparativ cu mediul rural (IOPD=15%).

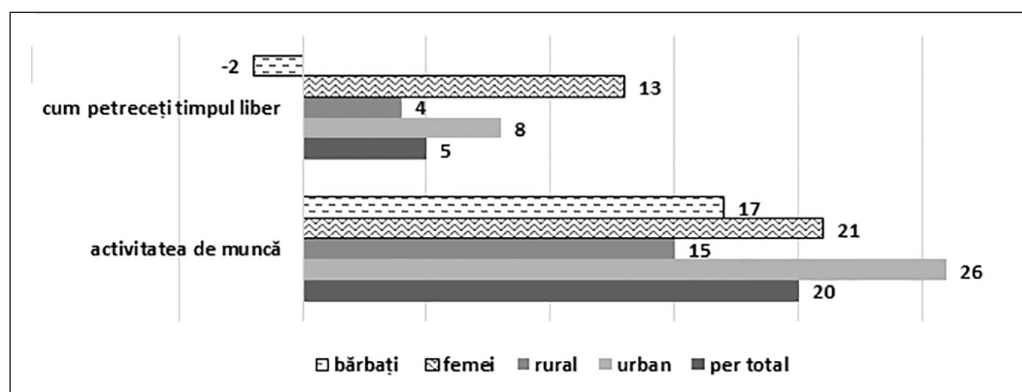

Fig. 239. Grad de satisfacție de activitatea de muncă și timpul liber, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

Ponderea respondenților satisfăcuți de petrecerea timpului liber depășește cu 5% ponderea celor nemulțumiți de acest aspect. În funcție de sex, ponderea femeilor mulțumite de petrecerea timpului liber (IOPD=13%) este mai mare decât ponderea bărbaților. În cazul bărbaților IOPD al satisfacției de petrecerea timpului liber este negativ și este egal cu -2. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de petrecerea timpului liber este mai mare în mediul urban (IOPD=8%) comparativ cu mediul rural (IOPD=4%).

Ponderea respondenților satisfăcuți de accesul la informație depășește cu 52% ponderea celor nemulțumiți de acest aspect. În funcție de sex, ponderea femeilor mulțumite de accesul la informație (IOPD=57%) este mai mare decât ponderea bărbaților (IOPD=47%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de accesul la informație este mai mare în mediul urban (IOPD=63%) comparativ cu mediul rural (IOPD=45%).

Ponderea respondenților satisfăcuți de accesul la internet depășește cu 60% ponderea celor nemulțumiți de acest aspect. În funcție de sex, ponderea femeilor mulțumite de accesul la internet (IOPD=65%) este mai mare decât

ponderea bărbaților (IOPD=56%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților satisfăcuți în mare/foarte mare măsură de accesul la internet este mai mare în mediul urban (IOPD=81%) comparativ cu mediul rural (IOPD=48%).

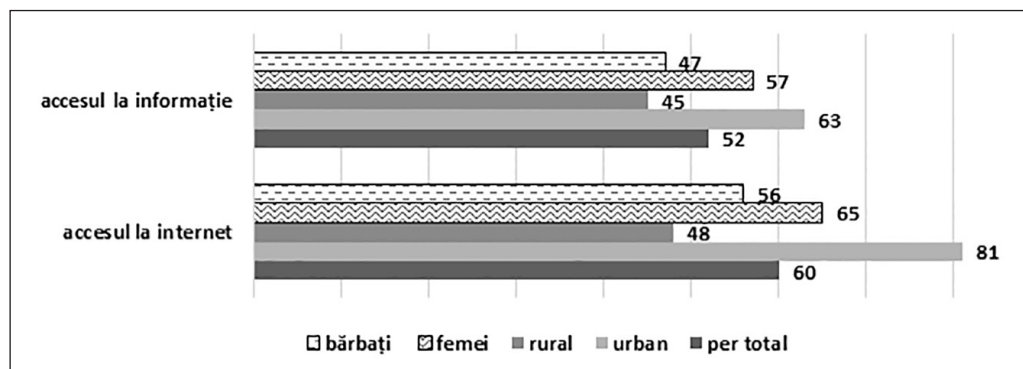

Fig. 240. Grad de satisfacție de accesul la informație și la internet, per total, medii rezidențiale, sex, IOPD, %

Analiza comparativă a gradului de satisfacție de diferite aspecte ale vieții pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă că în grupul cu activism civic înalt ponderea respondenților satisfăcuți de comunitatea, casa în care trăiește, calitatea produselor alimentare, activitatea de muncă, petrecerea timpului liber este cu mult mai mare comparativ cu grupul de referință. Astfel, în cazul gradului de satisfacție de comunitatea în care locuiesc, ponderea respondenților satisfăcuți de acest aspect din grupul cu activism civic înalt depășește cu 53% ponderea celor nesatisfăcuți comparativ cu 36% în cazul grupului de referință. În cazul gradului de satisfacție de casa în care locuiesc, ponderea respondenților satisfăcuți de acest aspect din grupul cu activism civic înalt depășește cu 54% ponderea celor nesatisfăcuți comparativ cu 38% în cazul grupului de referință. În cazul gradului de satisfacție de activitatea de muncă, ponderea respondenților satisfăcuți de acest aspect din grupul cu activism civic înalt depășește cu 41% ponderea celor nesatisfăcuți comparativ cu 16% în cazul grupului de referință. În cazul gradului de satisfacție de petrecerea timpului liber, ponderea respondenților satisfăcuți de acest aspect din grupul cu activism civic înalt depășește cu 27% ponderea celor nesatisfăcuți comparativ cu 2% în cazul grupului de referință. În cazul gradului de satisfacție de calitatea produselor alimentare, ponderea respondenților satisfăcuți de acest aspect din grupul cu activism civic înalt depășește cu 30% ponderea celor nesatisfăcuți comparativ cu 12% în cazul grupului de referință.

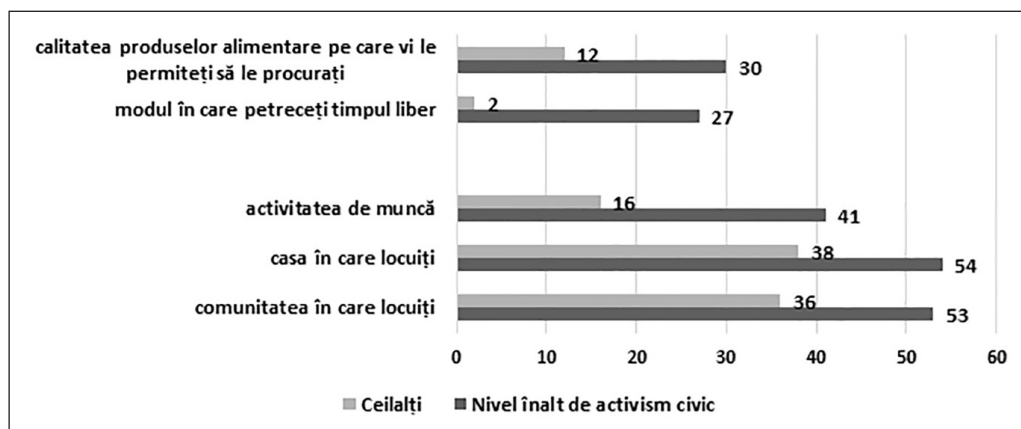

Fig. 241. Grad de satisfacție de diferite aspecte ale vieții, pe grupuri, IOPD, %

În cazul gradului de satisfacție de accesul la internet, ponderea respondenților satisfăcuți de acest aspect din grupul cu activism civic înalt depășește cu 74% ponderea celor nesatisfăcuți comparativ cu 59% în cazul grupului de referință.

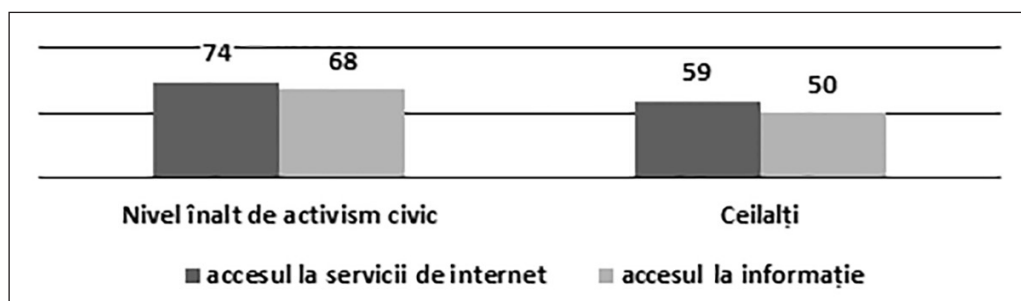

Fig. 242. Grad de satisfacție de accesul la internet și informație, pe grupuri, IOPD, %

În cazul gradului de satisfacție de accesul la informație, ponderea respondenților satisfăcuți de acest aspect din grupul cu activism civic înalt depășește cu 68% ponderea celor nesatisfăcuți comparativ cu 50% în cazul grupului de referință.

Respondenții de asemenea au fost rugați să aprecieze nivelul lor de trai comparativ cu cel al părinților. Mai bine de 2/3 din respondenți (67%) au menționat că au un trai mai bun/mult mai bun decât părinții lor, 22% consideră că traiul lor este la fel ca cel al părinților lor, 10% consideră că au un trai mai rău/mult mai rău decât cel al părinților lor și 1% nu au oferit un răspuns.

Fiind întrebați cum consideră că va fi traiul copiilor lor comparativ cu traiul lor, 69% au menționat că mai bun/mult mai bun, 9% - la fel, 7% - mai rău/mult mai rău și 15% nu au putut să se expună.

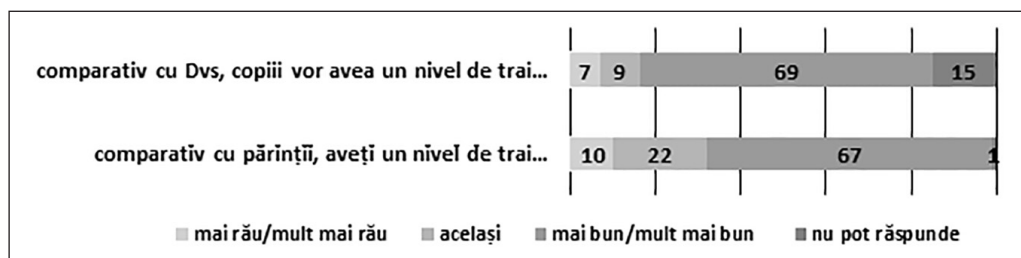

Fig. 243. Aprecierea de către respondenți a nivelului lor de trai comparativ cu cel al părinților și copiilor, %

Respondenții au fost întrebați de asemenea despre faptul cât este de ușor pentru ei, sau pentru diferite grupuri vulnerabile să găsească un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova. 81% din respondenți au menționat că pentru ei este foarte greu să găsească un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova, 15% nu au fost de acord cu această afirmație și 4% nu au putut să se expună.

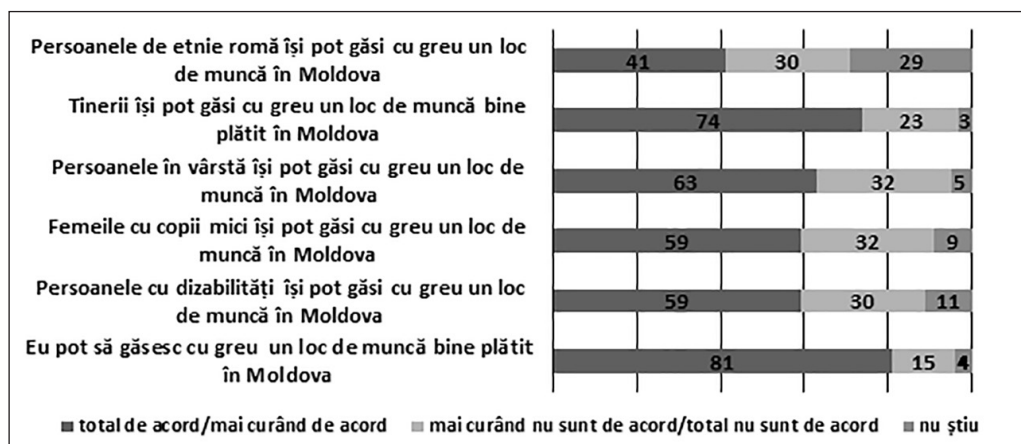

Fig. 244. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă sunt sau nu sunt de acord cu o serie de afirmații, %

În funcție de vârstă ponderea persoanelor care au menționat că le este greu să găsească un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (85%) și este mai redusă în grupul de vârstă 18-24 ani (76%). În funcție de studii, ponderea persoanelor care au menționat că pentru ei este greu să găsească un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova este mai mare în mediul celor cu studii vocaționale/profesional/tehnice (86%). Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor care au menționat că pentru ei este greu să găsească un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova este mai mare în mediul urban (84%) comparativ cu rural (80%).

Cu referință la persoanele cu dizabilități, 59% din respondenți au menționat că ei sunt total de acord/de acord că aceste persoane își pot găsi cu greu un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova, 30% nu au fost de acord cu această afirmație și 11% nu au oferit un răspuns. Pe medii rezidențiale în mediul urban ponderea persoanelor care consideră că persoanele cu dizabilități întâmpină dificultăți în identificarea unui loc de muncă bine plătit (69%) este mai mare decât în mediul rural (56%).

59% din respondenți sunt total de acord/de acord cu faptul că femeile cu copii mici identifică cu greu un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova, 32% nu sunt de acord cu acest fapt și 9% nu au oferit un răspuns. Pe medii rezidențiale și sexe, ponderea respondenților care consideră că femeile cu copii mici se confruntă cu dificultăți în identificarea unui loc de muncă este mai mare în mediul urban (63%) comparativ cu rural (57%), și în mediul femeilor (61%) comparativ cu bărbații (56%).

63% din respondenți sunt total de acord/de acord cu faptul că persoanele în vârstă identifică cu greu un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova, 32% nu sunt de acord cu acest fapt și 5% nu au oferit un răspuns. Pe medii rezidențiale și sexe, ponderea respondenților care consideră că persoanele în vârstă se confruntă cu dificultăți în identificarea unui loc de muncă este mai mare în mediul urban (66%) comparativ cu rural (61%), și în mediul femeilor (65%) comparativ cu bărbații (61%). În funcție de vârstă ponderea respondenților care consideră că persoanele în vârstă se confruntă cu greutate în identificarea unui loc de muncă bine plătit este mai mare în grupul de vârstă 50-64 ani (67%).

74% din respondenți au menționat că persoanele tinere se confruntă cu dificultăți în identificarea unui loc de muncă bine plătit, 23% nu sunt de acord cu această afirmație și 3% nu au oferit un răspuns. În funcție de sex și vârstă, ponderea persoanelor care consideră că tinerii se confruntă cu probleme în identificarea unui loc de muncă este mai mare în mediul femeilor (75%) comparativ cu bărbații (71%) și în grupul de vârstă 18-24 ani (80%).

41% din respondenți au menționat că persoanele de etnie romă se confruntă cu dificultăți în identificarea unui loc de muncă bine plătit, 30% nu sunt de acord cu această afirmație și 29% nu au oferit un răspuns. În funcție de sex și vârstă, ponderea persoanelor care consideră că persoanele de etnie romă se confruntă cu probleme în identificarea unui loc de muncă este mai mare în mediul femeilor (43%) comparativ cu bărbații (39%) și în grupul de vârstă 18-24 ani (54%).

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, ponderea respondenților care consideră că pentru ei este ușor să găsească un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova este mai mare în mediul respondenților cu activism civic înalt (20%) comparativ cu grupul de referință (14%), ceea ce înseamnă că persoanele proactive mai repede își pot găsi un loc de muncă bine plătit în Republica Moldova.

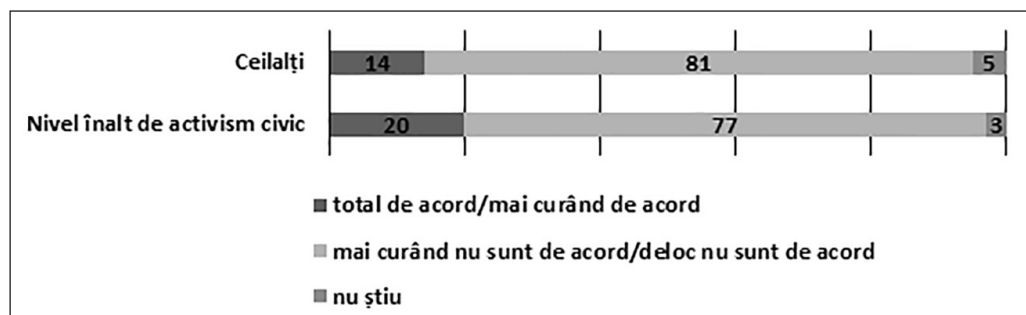

Fig. 245. Pondere de acord cu afirmația că pot să-și găsească un loc de muncă bun în Republica Moldova, pe grupuri, %

Percepțiile respondenților privind efectele pandemiei COVID-19 asupra calității vieții. Fiind întrebați în ce măsură le este frică de efectele pandemiei COVID-19, circa 78% din respondenți au menționat că se tem de faptul că se vor îmbolnăvi și nu vor putea accesa serviciile medicale, 69% că nu vor putea achita serviciile comunale, 62% că nu vor putea asigura familia cu produse de prima necesitate, 53% se tem că vor pierde locul de muncă și 47% că nu vor avea resurse financiare suficiente pentru a putea asigura copii cu studii de calitate.

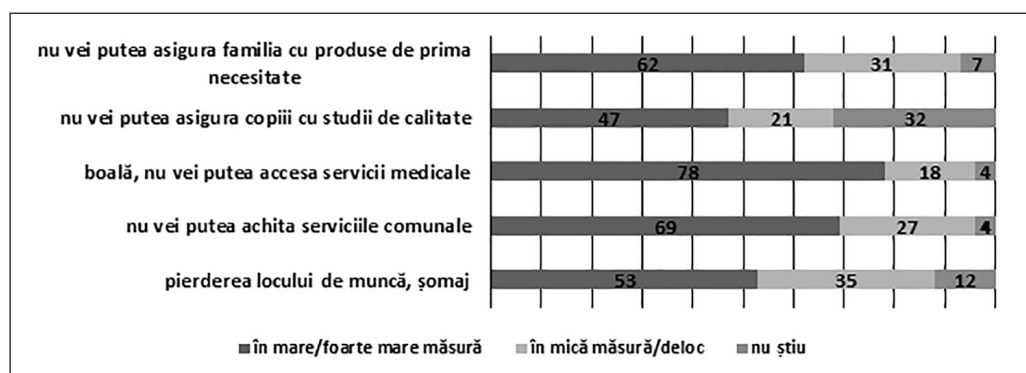

Fig. 246. Gradul de frică al respondenților de efectele pandemiei COVID-19, %

Ponderea respondenților care au manifestat frică față de pierderea locului de muncă este mai mare în mediul femeilor (55%), a tinerilor de 25-29 ani (76%), a persoanelor de 40-49 ani (65%), a persoanelor cu studii primare/gimnaziale (59%).

În grupurile cu nivel diferit de activism civic, ponderea respondenților care nu se tem că vor pierde locul de muncă în pandemie este mai mare în grupul cu activism civic înalt (47% se tem în mică măsură/deloc de aceasta) comparativ cu grupul de referință (33% se tem în mică măsură/deloc). În schimb în grupul de referință este mai mare grupul de respondenți care nu au răspuns, fapt ce denotă că aceștia nu își dau seama care ar putea fi consecințele.

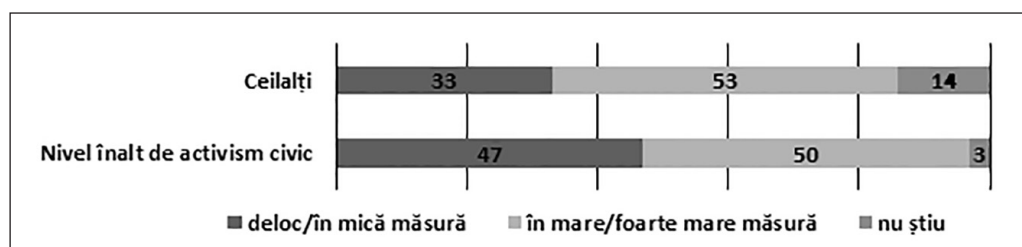

Fig. 247. Nivelul de frică al respondenților că vor pierde locul de muncă în pandemie, % pe grupuri

Ponderea respondenților care se tem de faptul că nu vor putea face cheltuielilor pentru serviciile comunale este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (81%) și în mediul persoanelor cu studii primare/gimnaziale (77%).

Ponderea persoanelor care se tem de boală, acces mai redus la serviciile medicale este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (87%), 50-64 ani (82%), persoanelor cu studii vocaționale (85%) și a celor ce locuiesc în mediul rural (81%).

Ponderea persoanelor care se tem că nu vor putea asigura copiii cu studii de calitate este mai mare în mediul persoanelor din rural (51%) comparativ cu urban (42%).

Ponderea persoanelor care se tem de faptul că nu vor putea asigura familia cu produse alimentare este mai mare în mediul grupului de vârstă 25-29 ani (88%), celor cu studii primare/gimnaziale (74%) și a celor cu venituri foarte scăzute (74%).

Fiind întrebați în ce măsură sunt satisfăcuți de faptul cum Guvernul a gestionat criza pandemică, 74% din respondenți au indicat că sunt satisfăcuți în mică măsură sau deloc, 24% din respondenți au indicat că sunt satisfăcuți în mare/foarte mare măsură și 2% nu au oferit un răspuns. În funcție de sex și mediu de reședință nu au fost depistate discrepanțe mari între percepții.

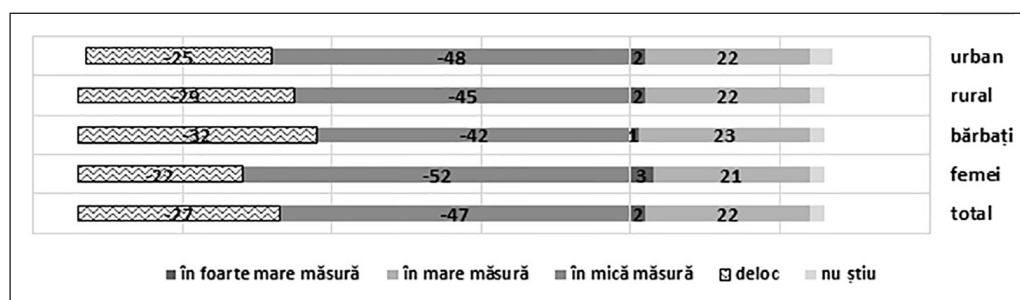

Fig. 248. Grad de satisfacție de felul în care Guvernul a gestionat pandemia, per total, mediu rezidențial, sex, %

Respondenții au fost întrebați de asemenea în ce măsură ar avea încredere în ajutorul acordat de diferite instituții/persoane în condițiile în care s-ar confrunța cu cazuri de boală grea. Analiza răspunsurilor denotă că respondenții au cea mai mare încredere în asemenea cazuri în rude (63%), prieteni (41%), colegi (27%), vecini (21%). Cel mai redus nivel de încredere este în instituțiile statului și primărie. Astfel, 93% au menționat că au încredere în mică măsură sau deloc în instituțiile statului și 89% în primărie.

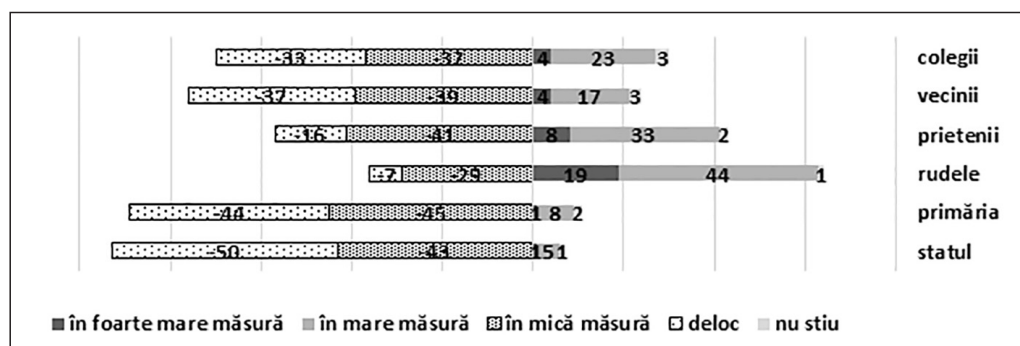

Fig. 249. Gradul de încredere în ajutorul acordat de următoarele instituții/persoane în caz de pierderea veniturilor sau cazuri de boală grea, urmare a COVID-19, %

Așadar, analiza rezultatelor cercetării denotă un grad mediu de satisfacție de viață al respondenților. Astfel ponderea respondenților satisfăcuți în mare și foarte mare măsură de nivelul de viață depășește cu 5% ponderea celor satisfăcuți în mică măsură sau deloc. Mai bine de 2/3 din respondenți au un trai mai bun/mult mai bun decât părinții lor, și toți atâția cred că copiii lor vor avea un trai mai bun/mult mai bun decât ei.

Respondenții sunt mai satisfăcuți de serviciile de educație, și mai puțin satisfăcuți de serviciile medicale și de asistență socială. Ponderea persoanelor nesatisfăcute de serviciile de sănătate este mai mare în mediul rural, în mediul persoanelor de peste 40 de ani și a celor cu nivel de venituri reduse. Ponderea persoanelor nesatisfăcute de serviciile de asistență socială este mai mare în mediul urban, în grupul de vârstă 65+, în mediul persoanelor cu nivel de venituri reduse.

Cu referință la serviciile de infrastructură, respondenții sunt foarte nemulțumiți de calitatea drumurilor, transportul public și evacuarea deșeurilor menajere. Ponderea celor nesatisfăcuți este mai mare în mediul bărbaților și în zonele rurale. Totodată în cazul serviciilor de apă și canalizare, încălzire centralizată, ponderea persoanelor satisfăcute de servicii depășește ponderea celor nesatisfăcute. Cu toate acestea ținem să menționăm ponderea mare a persoanelor nesatisfăcute de aceste servicii în mediul femeilor și a persoanelor din mediul rural.

Percepțiile populației privind securitatea personală și libertățile

Percepțiile populației privind gradul de securitate personală a fost măsurat în baza întrebărilor privind măsura în care respondenții se simt în siguranță acasă și în stradă, pe timp de zi și de noapte. Analiza datelor cercetării denotă că ponderea respondenților care se simt în siguranță acasă depășește cu 84% ponderea celor ce nu se simt în siguranță acasă, ceea ce denotă totuși un grad foarte înalt de securitate acasă pe timp de zi. În același timp, gradul de siguranță în stradă este redus. Astfel, ponderea respondenților care se simt în siguranță în stradă depășește doar cu 2% ponderea celor care nu se simt în siguranță în stradă pe timp de zi. Pe medii rezidențiale ponderea populației din urban (IOPD=90%) și a femeilor (IOPD=86%) care se simt în siguranță acasă pe timp de zi este mai mare decât ponderea celor din mediul rural (IOPD=80%) și a bărbaților (IOPD=82%).

Ponderea femeilor care nu se simt în siguranță în stradă pe timp de zi (IOPD=-7%) este mai mare decât ponderea bărbaților (IOPD=11%)

Pe grupuri de vârstă, 100% din tinerii de 18-24 ani se simt în siguranță acasă pe timp de zi. Totodată, odată cu avansarea în vârstă a respondenților scade puțin ponderea persoanelor care au menționat că se simt în siguranță

acasă pe timp de zi. Astfel, în cazul persoanelor în vârstă de peste 50 de ani, ponderea persoanelor care au menționat că se simt în siguranță acasă pe timp de zi depășește cu 76% ponderea celor ce nu se simt în siguranță.

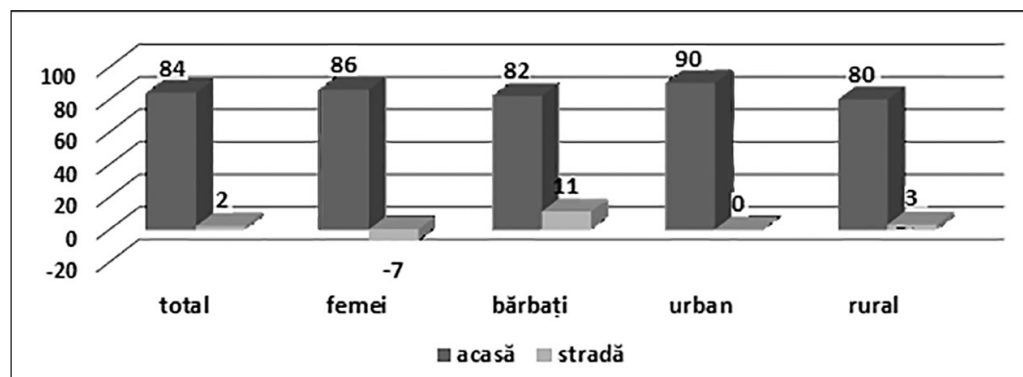

Fig. 250. Gradul de siguranță acasă și în stradă, pe timp de zi, per total, sex, mediu de reședință, IOPD, %

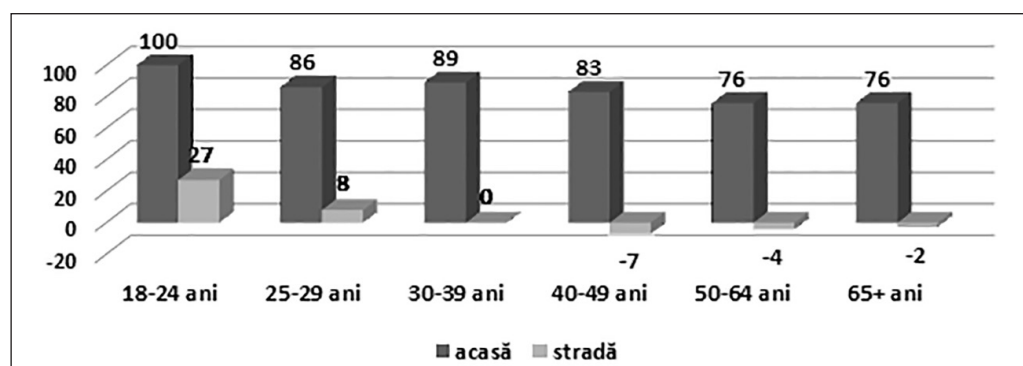

Fig. 251. Grad de siguranță acasă și în stradă, pe timp de zi, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

Cu referință la gradul de siguranță al respondenților în stradă pe timp de zi, în cazul respondenților în vârstă de peste 40 de ani, ponderea celor care se simt în nesiguranță în stradă pe timp de zi depășește ponderea celor ce se simt în siguranță, Indexul Opiniei Dominante fiind negativ (40-49 ani – IOPD=-7; 50-64 ani – IOPD=-4; 65+ ani – IOPD=-2). Ponderea respondenților care au menționat că se simt în siguranță în stradă pe timp de zi este mai mare în mediul persoanelor de 18-24 ani, IOPD fiind egal cu 27%, ceea ce înseamnă că ponderea celor ce se simt în siguranță depășește cu 27% ponderea celor ce nu se simt în siguranță.

Pe nivele de educație, ponderea respondenților care se simt în siguranță acasă este mai mare în mediul respondenților cu studii superioare (IOPD=86%) și este mai redusă în mediul celor cu studii secundare/liceu (IOPD=63%). Totodată, în cazul persoanelor cu studii profesional/vocaționale și superioare, ponderea respondenților care nu se simt în siguranță în stradă depășește ponderea celor care se simt în siguranță cu 11%, Indexul Opiniei Dominante fiind unul negativ.

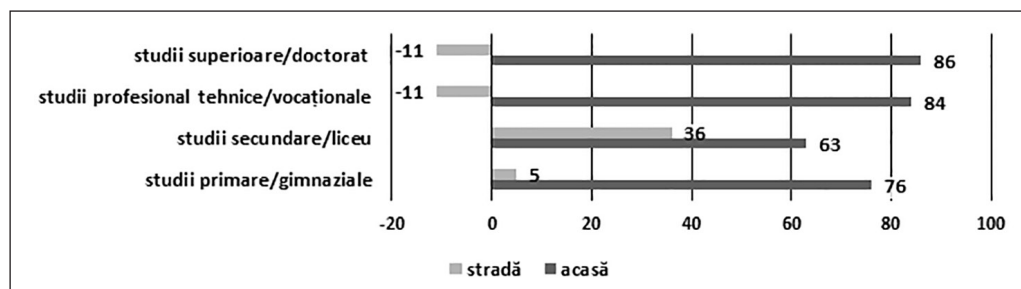

Fig. 252. Gradul de siguranță acasă și în stradă pe timp de zi, în funcție de nivele de educație, IOPD, %

În funcție de nivelul de venituri, ponderea persoanelor cu nivel de venit înalt care se simt în siguranță acasă este mai mare decât a celor cu nivel de venituri redus. Astfel, în grupul cu cel mai scăzut nivel de venituri ponderea respondenților care se simt în siguranță acasă depășește cu 67% ponderea celor care nu se simt în siguranță. În grupurile cu niveluri de venituri mai înalte ponderea celor care se simt în siguranță acasă este între 88%-94%.

Cu referință la gradul de siguranță în stradă pe timp de zi, în grupurile cu nivel de venituri foarte scăzute și sub mediu, ponderea respondenților care nu se simt în siguranță în stradă este aproape egală sau puțin mai mare decât cea a respondenților care se simt în siguranță (IOPD se află între (-4%) și 0%). Și viceversa, în grupurile cu nivel înalt de venituri, ponderea respondenților care se simt în siguranță în stradă pe timp de zi depășește ponderea celor care nu se simt în siguranță cu circa 16%-17%.

Ponderea respondenților care se simt în siguranță pe timp de noapte acasă este destul de înaltă și depășește cu circa 72%-75% ponderea celor care nu se simt în siguranță. Totodată nivelul de siguranță în stradă pe timp de noapte este destul de redus. Astfel, per total ponderea respondenților care nu se simt în siguranță în stradă noaptea depășește cu 49% ponderea celor care se simt în siguranță, Indexul Opiniei Dominante fiind unul negativ. Pe medii

de reședință, ponderea respondenților care se simt în nesiguranță în stradă pe timp de noapte este mai mare în mediul urban (IOPD=-49%), comparativ cu rural (IOPD=-47%). În funcție de sex, ponderea femeilor care se simt în nesiguranță în stradă pe timp de noapte (IOPD=-57%) este mult mai mare decât cea a bărbaților (IOPD=-39%).

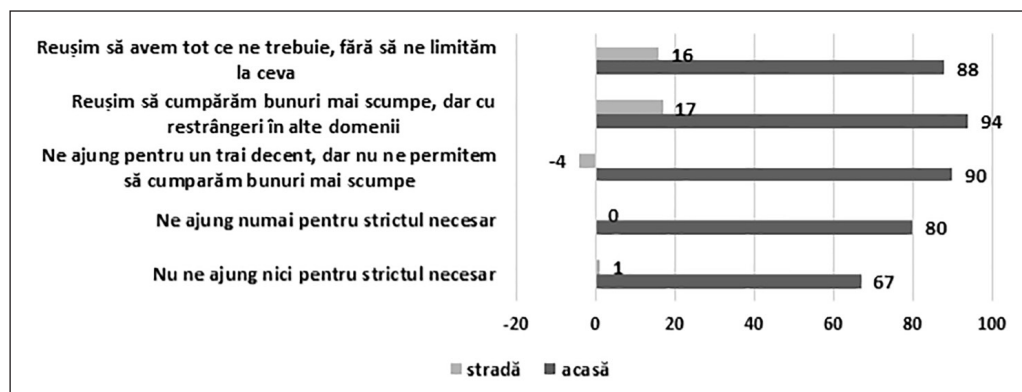

Fig. 253. Gradul de siguranță acasă și în stradă, pe timp de zi, pe grupuri cu nivel diferit de venituri, IOPD, %

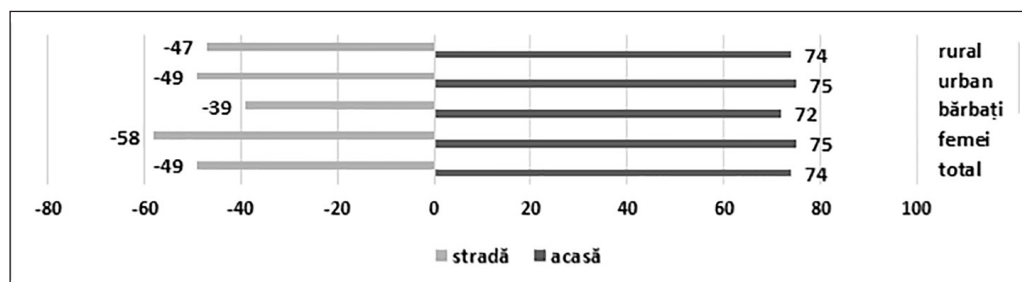

Fig. 254. Nivel de siguranță acasă și în stradă pe timp de noapte, per total, sex, mediu de reședință, IOPD, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care se simt în siguranță acasă pe timp de noapte este mai mare în mediul respondenților de 18-24 ani (IOPD=96%) și este mai redusă în mediul celor de 65+ ani (IOPD= 55%).

Gradul de siguranță în stradă pe timp de noapte este destul de redus, Indexul Opiniei Dominante fiind unul negativ în toate grupurile de vârstă. Ponderea respondenților care se simt în nesiguranță în stradă pe timp de noapte este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (IOPD=-64%) și este mai redusă în grupul de respondenți de 18-24 ani (IOPD=-36%).

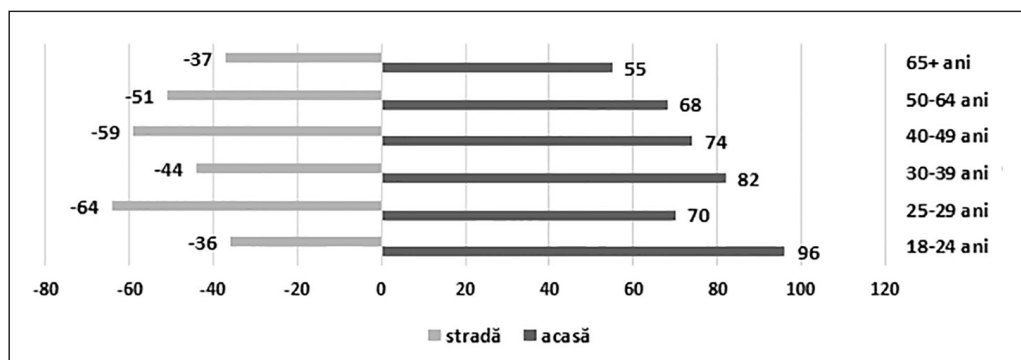

Fig. 255. Nivel de siguranță acasă și în stradă pe timp de noapte, în funcție de vârstă, IOPD, %

În funcție de nivelul de activism civic, nu vedem diferențe mari în ceea ce privește nivelul de siguranță acasă pe timp de zi și de noapte, IOPD fiind pozitiv și practic egal (84% pe timp de zi și 74% pe timp de noapte). În ceea ce privește gradul de siguranță al respondenților în stradă pe timp de zi, ponderea respondenților care se simt în siguranță depășește puțin ponderea celor ce nu se simt în siguranță în ambele grupuri (Indexul Opiniei Dominante variază între 1% și 8%). Totodată, ponderea respondenților care nu se simt în siguranță pe timp de noapte în stradă este de -50% în grupul de referință și de -41% în grupul cu nivel înalt de activism civic.

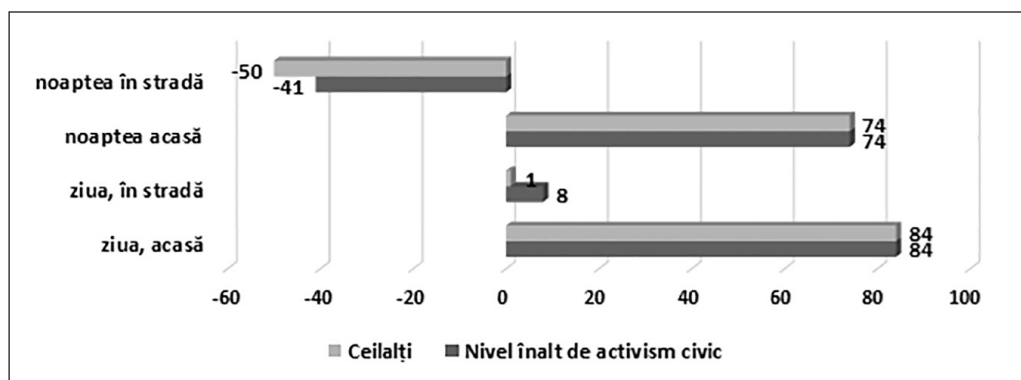

Fig. 256. Aprecierea gradului de securitate acasă și în comunitate, pe timp de zi și de noapte, IOPD, pe grupuri, %

Gradul de siguranță în comunitate depinde în mare măsură și de nivelul de încredere al respondenților în oamenii din comunitate, în fapt că aceștia din urmă vor sări să ofere o mână de ajutor în caz de necesitate. În acest con-

text, noi am pus o întrebare referitor la gradul de încredere al respondenților că vecinul sau o persoană străină din comunitate vor întoarce un portmoneu cu bani pierdut. Cu regret, am constatat că în ambele cazuri Indexul Opiniei Dominante este negativ, ponderea respondenților care consideră că portmoneul nu va fi întors fiind mare comparativ cu cei care cred că va fi întors.

Astfel, în cazul unei persoane străine, ponderea respondenților care consideră că portmoneul cu bani nu va fi întors depășește cu circa 75% ponderea celor care sunt de părerea că portmoneul va fi întors. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care consideră că portmoneul nu va fi întors este mai mare în mediul urban (IOPD=-79%) comparativ cu mediul rural (IOPD=-74%). În funcție de sex, ponderea respondenților care consideră că portmoneul nu va fi întors este mai mare în mediul femeilor (IOPD=-84%) comparativ cu bărbații (IOPD=-66%).

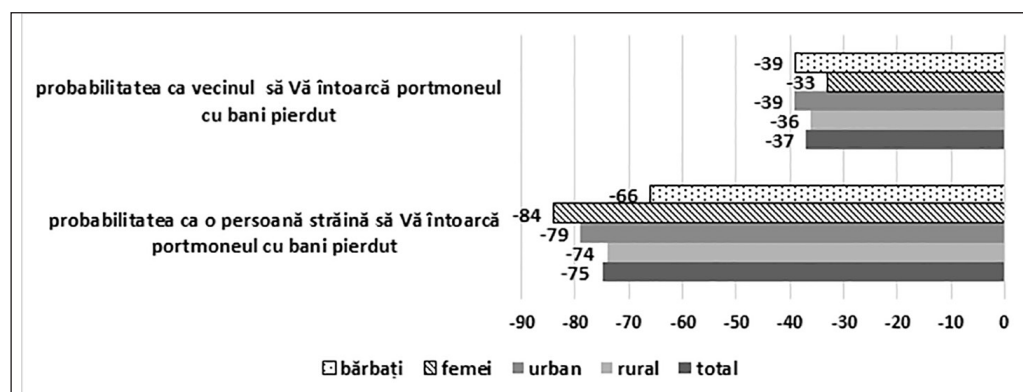

Fig. 257. Grad de încredere că vecinul sau o persoană străină vor întoarce portmoneul cu bani pierdut, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

În cazul vecinilor, ponderea respondenților care consideră că portmoneul cu bani nu va fi întors depășește cu circa 37% ponderea celor care sunt de părerea că portmoneul va fi întors. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care consideră că portmoneul nu va fi întors este mai mare în mediul urban (IOPD=-39%) comparativ cu mediul rural (IOPD=-36%). În funcție de sex, ponderea respondenților care consideră că portmoneul nu va fi întors este mai mare în mediul bărbaților (IOPD=-39%) comparativ cu femeile (IOPD=-33%).

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, în grupul cu nivel înalt de activism civic, ponderea persoanelor care nu au încredere că o persoană străină va întoarce portmoneul cu bani este puțin mai redusă (IOPD=-71%) compa-

rativ cu grupul referință (IOPD=-75%). Totodată este de menționat că în cazul vecinului, în grupul cu nivel înalt de activism civic, ponderea persoanelor care nu au încredere că vecinul va întoarce portmoneul cu bani este considerabil mai redusă (IOPD=-12%) comparativ cu grupul referință (IOPD=-41%).

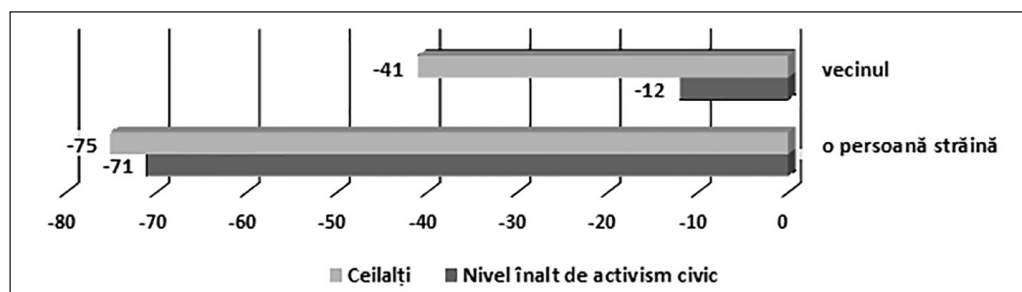

Fig. 258. Încrederea în probabilitatea întoarcerii portmoneului cu bani găsit de vecini sau persoane străine, IOPD pe grupuri, %

Nivelul de siguranță în comunitate include și alte aspecte de rând cu cele menționate mai sus, cum ar fi posibilitatea de a exprima public viziunile politice, religia, lipsa abuzurilor în școli și față de femei etc.

Cu referință la exprimarea viziunilor politice în mod public, ponderea respondenților care au indicat că nu prea pot să-și exprime opiniile politice în mod public depășește cu 21% ponderea celor care consideră că-și pot exprima opiniile politice, astfel IOPD fiind unul negativ (IOPD=-21%).

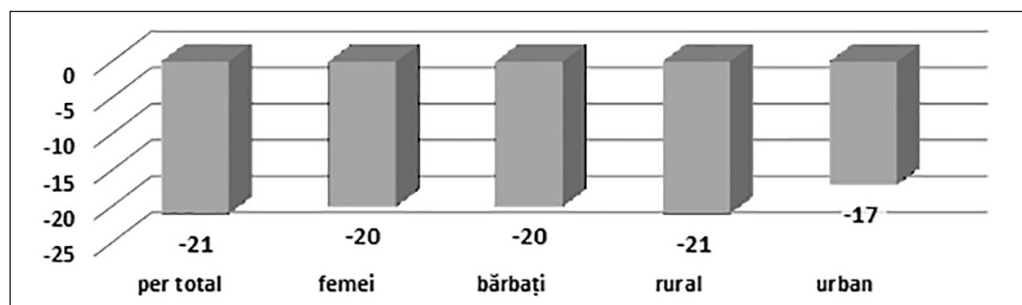

Fig. 259. Gradul în care respondenții își pot exprima public viziunile politice, per total, sex, mediu rezidențial, IOPD, %

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care nu-și pot exprima public viziunile politice este mai mare în mediul rural (IOPD=-21%) comparativ cu urban (IOPD=-17%). În funcție de sex, nu au fost observate discrepanțe în opinii, ponderea respondenților care nu-și pot exprima public opiniile politice fiind egală cu -20%.

Pe grupuri de vârstă ponderea persoanelor care nu-și pot exprima public opiniile politice este mai mare în mediul celor de 25-29 de ani (IOPD= -52%) și este mai redusă în grupul celor de 40-49 ani (IOPD=-12%).

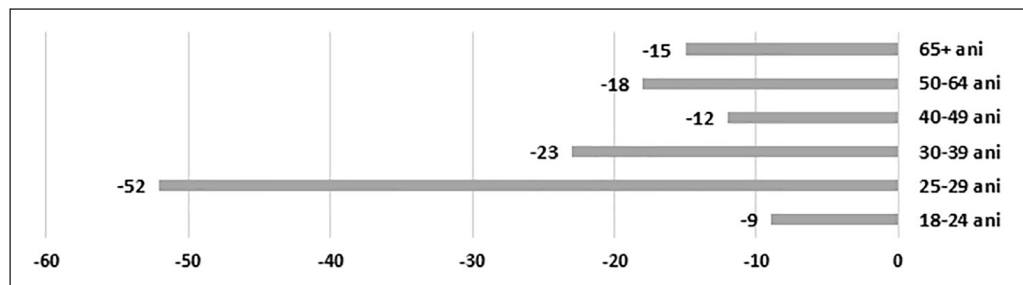

Fig. 260. Gradul în care respondenții își pot exprima public viziunile politice, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de studii, ponderea persoanelor care nu-și pot exprima public opiniile politice este mai mare în mediul celor cu studii profesionale tehnice/vocaționale (IOPD=-24%) și este mai redusă în grupul celor cu studii secundare/liceu (IOPD=-9%).

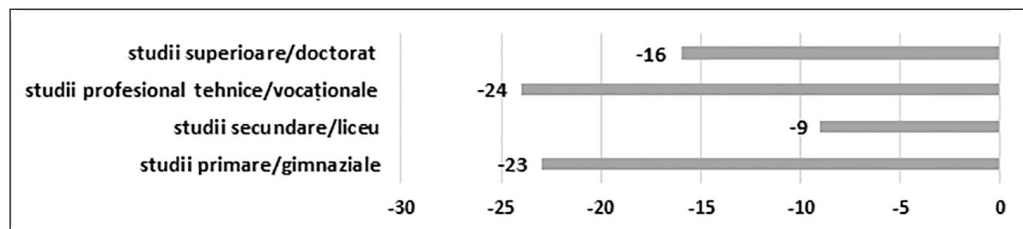

Fig. 261. Gradul în care respondenții își pot exprima public viziunile politice, în funcție de studii, IOPD, %

În funcție de faptul dacă este membru de partid, ponderea persoanelor care-și pot exprima public opiniile politice între membrii de partid depășește ponderea celor ce nu-și pot exprima opiniile politice cu circa 5%. Totodată, în grupul de persoane care nu sunt membri de partid ponderea persoanelor care nu și pot exprima opinia politică în mod public depășește cu 21% ponderea celor ce-și pot exprima opiniile politice în mod public, IOPD fiind negativ (IOPD=-21%).

În funcție de faptul dacă este membru ONG, ponderea persoanelor care-și pot exprima public opiniile politice între membrii ONG depășește ponderea celor ce nu-și pot exprima opiniile politice cu circa 1%. Totodată, în grupul

de persoane care nu sunt membri ONG ponderea persoanelor care nu-și pot exprima opinia politică în mod public depășește cu 22% ponderea celor ce-și pot exprima opiniile politice în mod public, IOPD fiind negativ (IOPD=-22%).

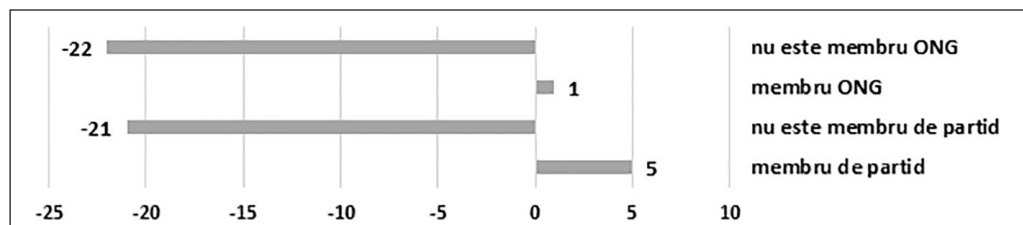

Fig. 262. Gradul în care respondenții își pot exprima public viziunile politice, în funcție de faptul dacă este membru de partid sau membru ONG, IOPD, %

Ponderea respondenților care consideră că pot să spună deschis despre religia lor depășește cu 51% ponderea celor ce nu pot să spună despre aceasta. Pe medii rezidențiale, nu observăm discrepanțe mari între răspunsuri. În funcție de sex, ponderea femeilor care pot spune deschis despre religia lor (IOPD= 55%) este mai mare decât cea a bărbaților (IOPD= 47%).

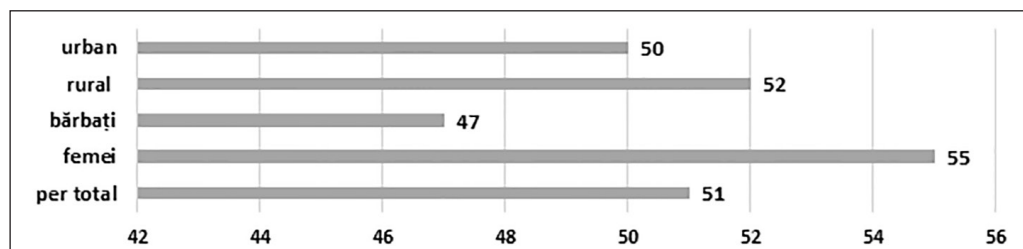

Fig. 263. Gradul în care respondenții pot spune deschis despre religia pe care o practică, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care pot spune public despre religia lor este mai mare în mediul celor de 18-24 ani (IOPD=59%) și este mai redusă în mediul celor de 50-64 ani (IOPD= 42%)

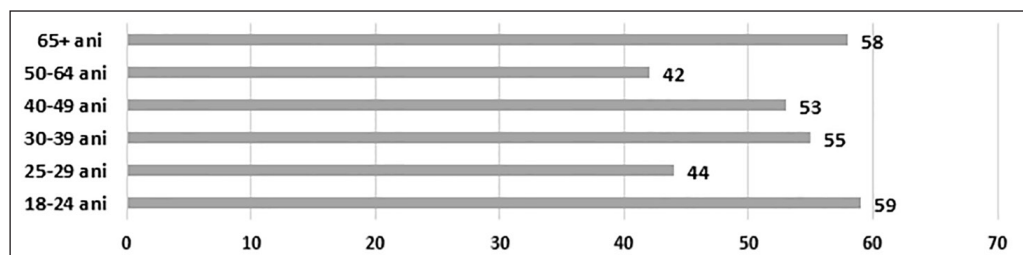

Fig. 264. Gradul în care respondenții pot spune deschis despre religia pe care o practică, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de studii, ponderea persoanelor care pot spune public despre religia lor este mai mare în mediul celor cu studii superioare (IOPD=57%) și este mai redusă în mediul celor cu studii primare/gimnaziale (IOPD= 47%).

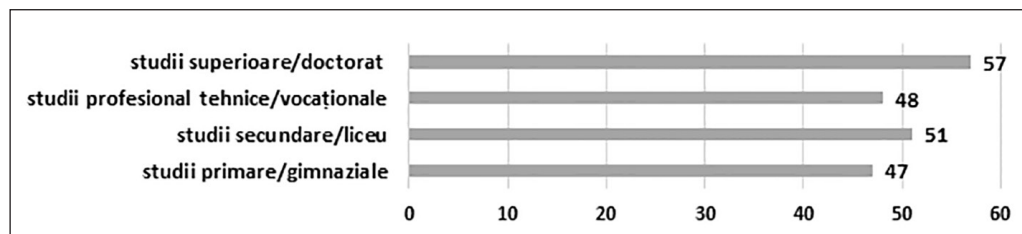

Fig. 265. Gradul în care respondenții pot spune deschis despre religia pe care o practică, în funcție de studii, IOPD, %

Ponderea respondenților care consideră că copiii lor nu sunt abuzați și sunt în siguranță în școală depășește cu 6% ponderea celor ce cred că copii sunt abuzați în școală și nu sunt în siguranță, deși IOPD este pozitiv. Discrepanțe în opinii în funcție de mediul de reședință nu au fost observate. În funcție de sex, ponderea femeilor care sunt de părerea că copiii lor nu sunt abuzați și sunt în siguranță în școală este mai mare (IOPD=7%) comparativ cu bărbații (IOPD=1%).

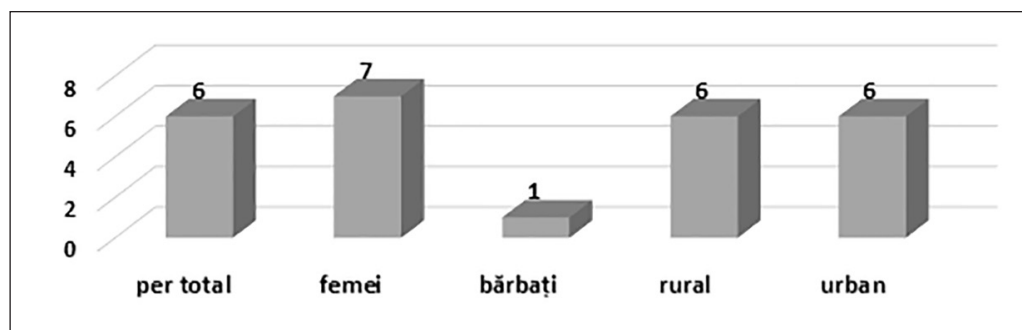

Fig. 266. Gradul în care respondenții sunt siguri că copiii lor sunt în siguranță la școală și nu sunt abuzați, per total, medii de reședință, sex, IOPD, %

În funcție de vârstă, observăm că IOPD este negativ în cazul persoanelor de 25-29 ani (IOPD=-6%), ceea ce înseamnă că ponderea respondenților care consideră că copiii lor nu se simt în siguranță în școală și pot fi abuzați depășește ponderea celor care consideră că copiii lor se simt în siguranță și nu sunt abuzați.

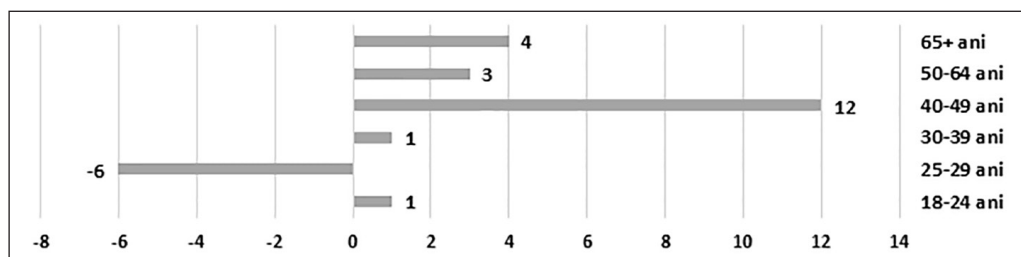

Fig. 267. Gradul în care respondenții sunt siguri că copiii lor sunt în siguranță la școală și nu sunt abuzați, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de studii, ponderea persoanelor care consideră că copiii lor nu sunt abuzați în școală și se simt în siguranță este mai mare în mediul celor cu studii superioare (IOPD=11%) și este mai redus în mediul celor cu studii profesional tehnice/vocaționale (IOPD =3%). Deși în fiecare grup Indicatorul Opiniei Dominante este pozitiv, ceea ce înseamnă că ponderea celor ce consideră că copiii lor nu sunt abuzați și se simt în siguranță depășește ponderea celor ce consideră că copiii nu sunt în siguranță.

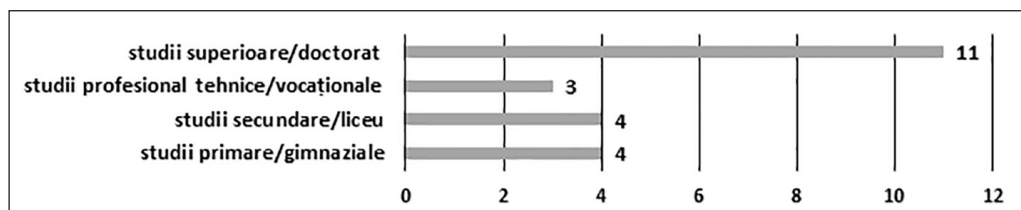

Fig. 268. Gradul în care respondenții sunt siguri că copiii lor sunt în siguranță la școală și nu sunt abuzați, pe nivele de studii, IOPD, %

Cu referință la gradul de discriminare/abuz la locul de muncă, ponderea persoanelor care se simt bine la locul de muncă și nu se simt discriminați sau abuzați depășește cu 20% ponderea celor care se simt prost la locul de muncă și se simt abuzați (IOPD=20%). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care nu se simt discriminați la locul de muncă sau abuzați este mai mare în mediul rural (IOPD=25%) comparativ cu mediul urban (IOPD=22%). În funcție de sex, ponderea femeilor care se simt bine la locul de muncă și nu se simt discriminate (IOPD=22%) este mai mare decât cea a bărbaților (IOPD= 18%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminate este mai mare în grupul de 30-39 ani (40%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 65+ ani. Persoanele din ultimul grup de obicei se confruntă cu mai multe probleme de discriminare în bază de vârstă la locul de muncă.

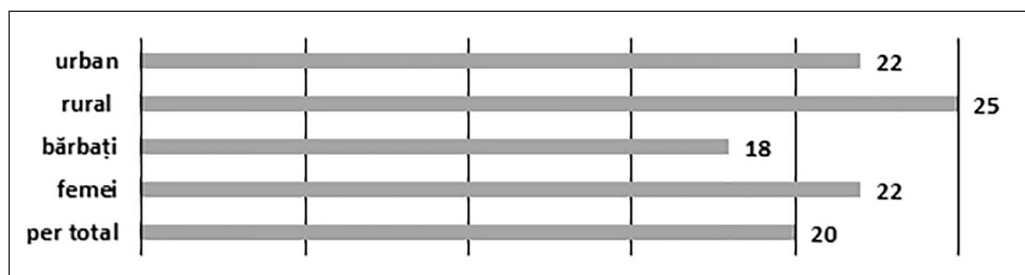

Fig. 269. Gradul în care respondenții se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminați sau abuzați, per total, mediu rezidențial, sex, IOPD, %

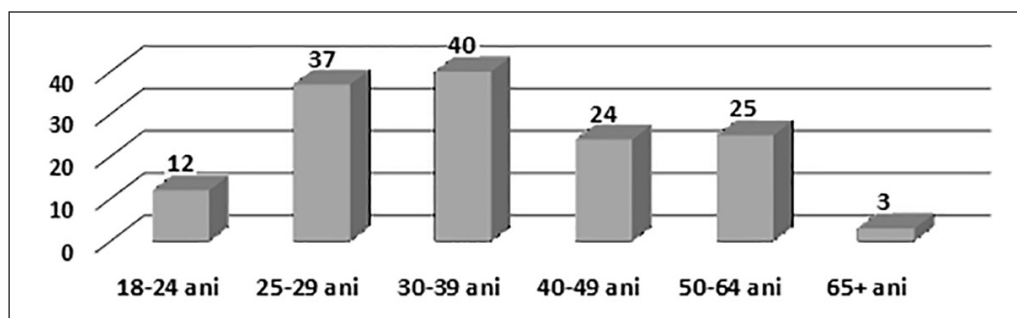

Fig. 270. Gradul în care respondenții se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminați sau abuzați, pe grupuri de vârstă, IOPD, %

În funcție de studii, ponderea persoanelor care se simt bine la locul de muncă și nu sunt abuzate este mai mare în grupul de respondenți cu studii superioare/doctorat (IOPD= 42%) și este mai redus în grupul de respondenți cu studii profesionale tehnice/vocaționale (IOPD=8%).

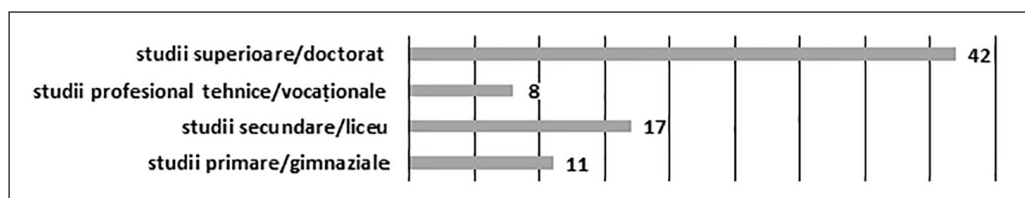

Fig. 271. Gradul în care respondenții se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminați sau abuzați, pe studii, IOPD, %

În funcție de sectorul în care activează ponderea respondenților care au indicat că se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminați este mai mare în mediul celor care activează în instituțiile publice (IOPD=44%) și este mai redusă în mediul celor care activează în gospodăria casnică (IOPD=1%). În

instituțiile private ponderea persoanelor care se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminate este mai redusă decât în sectorul public depășind cu 30% ponderea celor care se simt abuzați și discriminați. În sectorul informal ponderea persoanelor care se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminate este mai redusă decât în sectorul public și cel privat depășind cu 14% ponderea celor care se simt abuzați și discriminați.

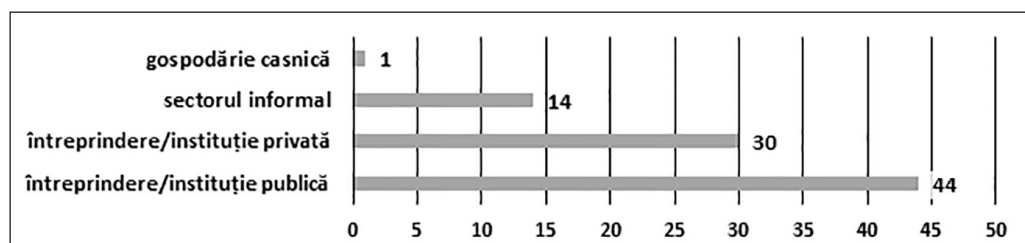

Fig. 272. Gradul în care se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminați sau abuzați, în funcție de sectorul în care activează, IOPD, %

Dacă comparăm gradul de securitate pe diferite aspecte analizate mai sus pe grupuri cu nivel de activism civic diferit observăm că în cazul grupului de respondenți cu activism civic înalt ponderea respondenților care își pot exprima deschis opiniile politice (IOPD=17%), pot spune deschis despre religia lor (IOPD=74%), cred că copiii lor se simt în siguranță la școală (IOPD=28%) și se simt bine la locul de muncă și nu sunt discriminați depășește considerabil ponderea respondenților din grupul de referință (IOPD exprimarea opiniilor politice – (-26%), IOPD spune deschis despre religie 47%, IOPD copiii se simt în siguranță la școală 3%, IOPD se simt bine la locul de muncă 14%). Acest fapt poate fi explicat prin aceea că în grupul cu respondenți activi civic este mai mare ponderea celor cu studii superioare, precum și prin nivelul mai înalt de cunoaștere de către aceștia a drepturilor omului.

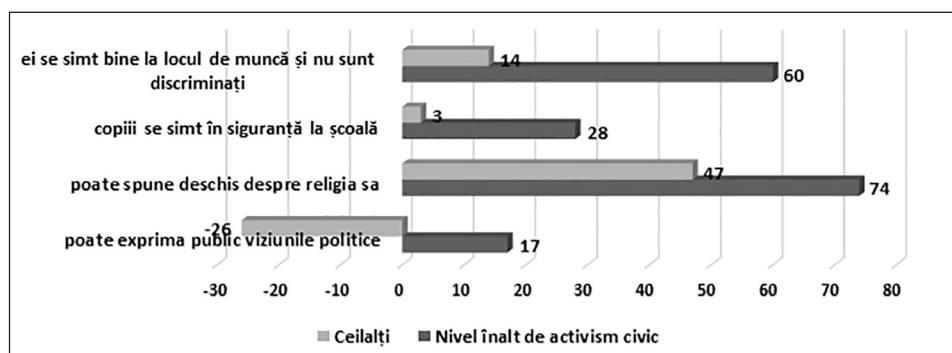

Fig. 273. Grad de securitate în comunitate pe grupuri, IOPD, %

Așadar cercetarea a scos în evidență faptul că o bună parte din populație nu se simte în siguranță în comunitățile lor atât din cauza ordinii publice compromise, cât și din cauza că nu pot să-și expună public viziunile politice, copiii lor sunt uneori abuzați la școală sau ei sunt abuzați la locul de muncă. Gradul înalt de nesiguranță în comunitate este accentuat și de lipsa încrederii majorității respondenților în oamenii din comunitate, în faptul că aceștia din urmă vor sări să ofere o mână de ajutor în caz de necesitate.

Percepțiile populației privind discriminarea

În baza rezultatelor cercetării a fost calculat Indexul Distanței Sociale dintre respondenți și diferite grupuri sociale. *Fig. 274* reflectă atitudinile respondenților față de aceste grupuri. Indexul Distanței Sociale a fost calculat în baza scalei lui Bogardus, în conformitate cu care

- 0 - înseamnă identificarea totală a respondenților cu grupul dat;
- 1 - distanța socială este foarte redusă și respondenții acceptă persoanele inclusiv în calitate de membri de familie;
- 2 - distanța socială este redusă și respondenții acceptă persoanele în calitate de vecini, cu excepția de a fi membru de familie;
- 3 - distanța socială este medie și respondenții acceptă persoanele în calitate de colegi, cu excepția de a fi membru al familiei, vecin;
- 4 - distanța socială este mai mare de medie și respondenții acceptă persoanele în calitate de locuitori ai comunității, cu excepția de a fi membru de familie, vecin sau coleg;
- 5 - distanța socială este foarte mare și respondenții acceptă persoanele în calitate de locuitori ai țării, cu excepția de a fi membru al familiei, vecin, coleg sau locuitor al comunității;
- 6 - distanța socială este la nivel de respingere socială și respondenții preferă ca aceștia să părăsească țara.

Pentru interpretarea valorilor Indexului Distanței Sociale se recurge la valoarea medie a acestuia pe întregul eșantion, calculată pentru fiecare grup aparte. Adicional, pentru a distinge grupurile extrem de respinse se recurge și la comparația punctajelor înregistrate pentru fiecare grup studiat cu valoarea medie a Indexului Distanței Sociale pe toate grupurile vulnerabile și marginalizate care au fost obiect al studiului.

Analiza Indexului Distanței Sociale pe diferite grupuri denotă faptul că respondenții au cea mai mică distanță socială cu moldovenii (IDS=1) și românii

(IDS=1,8), cu care se autoidentifică și îi acceptă inclusiv ca membri de familie. Indexul Distanței Sociale este redus și în cazul rușilor (IDS=2,3), ceea ce înseamnă că rușii sunt acceptați inclusiv în calitate de vecini. Astfel, în cazul moldovenilor 62% din respondenți i-ar accepta în calitate de membri ai familiei, 10% - în calitate de vecini, 4% - în calitate de colegi, 6% - în calitate de membri ai comunității, 16% - în calitate de locuitori ai țării. În cazul românilor, 30% din respondenți i-ar accepta ca membri ai familiei, 21% - ca vecini, 9% - ca colegi, 12% - ca membri ai comunității, 22% - ca locuitori ai țării și 35% - ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul rușilor, 24% i-ar accepta ca membri ai familiei, 17% - ca vecini, 11% - ca colegi, 13% - ca membri ai comunității, 26% - ca locuitori ai țării și 5% ar prefera ca ei să plece din țară.

Distanța socială este medie între respondenți și evrei (IDS=2,9), persoane cu dizabilități fizice (IDS=3), persoane cu dizabilități intelectuale (IDS=3,1), persoane de altă rasă (IDS=3,4), romi (IDS=3,4), ceea ce înseamnă că aceste categorii de persoane sunt acceptate în calitate de colegi, dar nu sunt acceptate în calitate de vecini și membri ai familiei. Astfel, în cazul romilor, 5% i-ar accepta ca membri ai familiei, 6% - ca vecini, 5% - ca colegi, 17% - ca membri ai comunității, 46% - ca locuitori ai țării și 18% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul evreilor, 8% i-ar accepta ca membri ai familiei, 9% - ca vecini, 12% - ca colegi, 21% - ca membri ai comunității, 39% - ca locuitori ai țării și 10% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul persoanelor de altă rasă, 3% i-ar accepta ca membri ai familiei, 5% - ca vecini, 3% - ca colegi, 13% - ca membri ai comunității, 54% - ca locuitori ai țării și 15% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul persoanelor cu dizabilități intelectuale, 3% i-ar accepta ca membri ai familiei, 8% - ca vecini, 4% - ca colegi, 26% - ca membri ai comunității, 46% - ca locuitori ai țării și 6% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul persoanelor cu dizabilități fizice, 5% i-ar accepta ca membri ai familiei, 11% - ca vecini, 7% - ca colegi, 28% - ca membri ai comunității, 44% - ca locuitori ai țării și 2% ar prefera ca ei să plece din țară.

Distanța socială este mai mare de medie între respondenți și persoane cu HIV (IDS=3,5), persoane fără adăpost (IDS=3,5), imigranți (IDS=3,6), musulmani (IDS=3,7), foști deținuți (3,7), persoane homosexuale (4,0) și consumatori de droguri (4,2), ceea ce înseamnă că aceste categorii de persoane sunt acceptate ca membri ai comunității, dar nu sunt acceptate în calitate de colegi, vecini, membri ai familiei. În cazul persoanelor cu HIV, 2% i-ar accepta ca membri ai familiei, 5% - ca vecini, 3% - ca colegi, 18% - ca membri ai comunității, 51% - ca

locuitori ai țării și 16% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul imigranților, 2% i-ar accepta ca membri ai familiei, 4% - ca vecini, 2% - ca colegi, 11% - ca membri ai comunității, 49% - ca locuitori ai țării și 25% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul persoanelor fără adăpost, 1% i-ar accepta ca membri ai familiei, 4% - ca vecini, 2% - ca colegi, 17% - ca membri ai comunității, 57% - ca locuitori ai țării și 13% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul musulmanilor, 3% i-ar accepta ca membri ai familiei, 4% - ca vecini, 3% - ca colegi, 10% - ca membri ai comunității, 41% - ca locuitori ai țării și 33% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul foștilor deținuți, 1% i-ar accepta ca membri ai familiei, 3% - ca vecini, 2% - ca colegi, 12% - ca membri ai comunității, 46% - ca locuitori ai țării și 29% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul persoanelor homosexuale, 2% i-ar accepta ca membri ai familiei, 3% - ca vecini, 2% - ca colegi, 7% - ca membri ai comunității, 32% - ca locuitori ai țării și 49% ar prefera ca ei să plece din țară. În cazul consumatorilor de droguri, 1% i-ar accepta ca membri ai familiei, 2% - ca vecini, 0,3% - ca colegi, 6% - ca membri ai comunității, 28% - ca locuitori ai țării și 58% ar prefera ca ei să plece din țară.

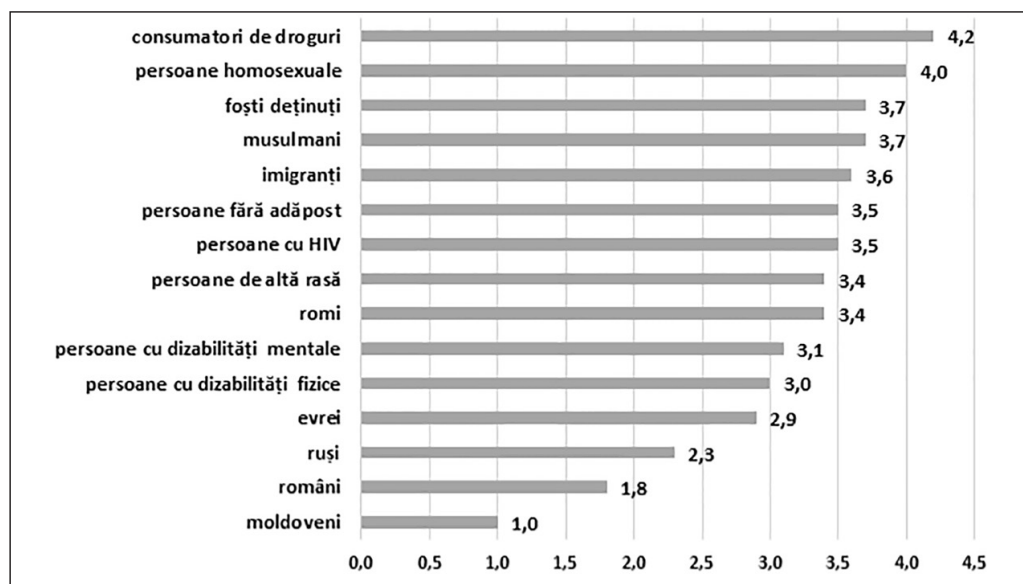

Fig. 274. Indexul Distanței Sociale, pondere

Nivelul de discriminare a fost măsurat și în baza autoevaluării persoanelor. Astfel, respondenții au fost întrebați dacă în ultimele 12 luni ei s-au simțit discriminați pe următoarele aspecte: venit, studii, religie, etnie, opinii politice, sex, vârstă, starea sănătății, dizabilitate, limba pe care o vorbesc și orientarea

sexuală. În rezultatul autoevaluării am constata că respondenții cel mai mult s-au simțit discriminați din cauza sărăciei (46%), studiilor (23%), opiniilor politice (23%), stării de sănătate (22%), limbii pe care o vorbesc (17%), vârstei (16%), etniei (13%), religiei (11%), dizabilității (7%), sexului (6%).

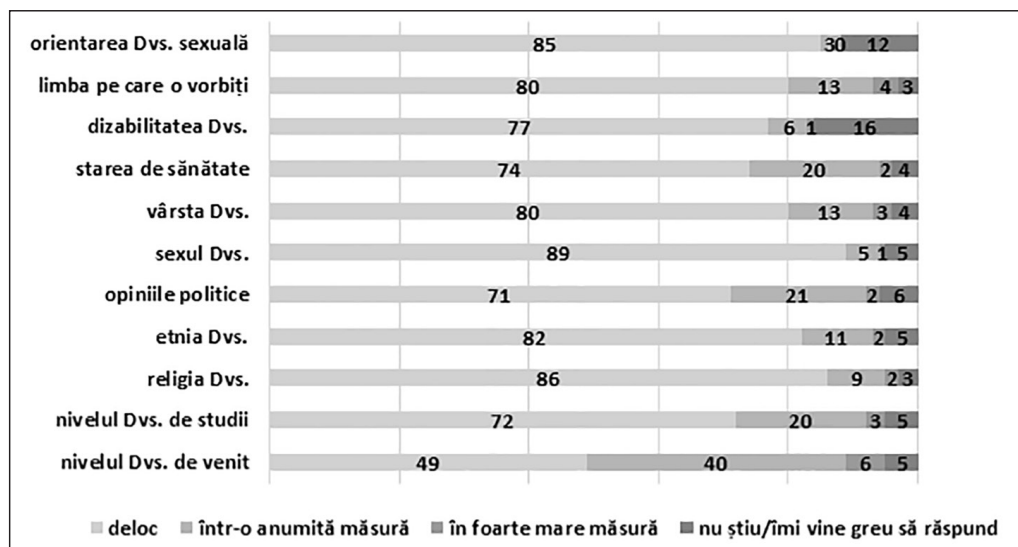

Fig. 275. Autoevaluarea gradului de discriminare de către respondenți pe mai multe aspecte în ultimele 12 luni, %

Dacă ne referim la discriminare în baza nivelului de venit, ponderea respondenților este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (68%), persoanelor din mediul urban (49%), celor ce au grijă de gospodăria casnică (50%), celor care activează la întreprinderi/instituții publice (50%), celor cu venituri reduse (57%).

Ponderea persoanelor care s-au simțit discriminate în baza studiilor este mai mare în mediul celor de 25-29 de ani (52%), cu studii primare/gimnaziale (31%) cu studii secundare/liceu (32%), celor ce activează la instituții private (36%), persoanelor cu venituri foarte scăzute (33%).

Ponderea persoanelor care s-au simțit discriminate în bază de religie este mai mare în mediul persoanelor care sunt de altă religie decât cea ortodoxă (38%). În cazul celor de religie ortodoxă doar 9% s-au autoevaluat ca discriminate în bază de religie.

Ponderea persoanelor care s-au autoevaluat ca discriminate în bază de etnie este mai mare în mediul rușilor (35%) și ucrainenilor (21%).

Ponderea persoanelor care s-au simțit discriminate în baza viziunilor politice este mai mare în mediul femeilor (27%) comparativ cu bărbații (18%), în mediul membrilor de partid (48%) comparativ cu cei ce nu sunt membri de partid (21%).

Ponderea persoanelor care s-au simțit discriminate în bază de sex este mai mare în mediul femeilor (9%) comparativ cu bărbații (4%), persoanelor de 18-24 de ani (13%), celor neangajați în câmpul muncii, dar care sunt în căutare de un loc de muncă (11%).

Ponderea persoanelor discriminate în bază de vârstă este mai mare în mediul persoanelor de 65+ ani (21%), celor de 50-64 ani (21%), pensionarilor/persoanelor cu dizabilități (22%).

Ponderea persoanelor discriminate în baza stării de sănătate este mai mare în mediul persoanelor de 65+ ani (35%), celor de 50-64 ani (31%), pensionarilor/persoanelor cu dizabilități (30%), persoanelor ce activează în gospodăria casnică (32%), persoanelor din mediul rural (25%).

Ponderea persoanelor discriminate în baza dizabilității este mai mare în mediul persoanelor cu vârsta de 65+ ani (13%), persoanelor din mediul rural (9%).

Ponderea persoanelor discriminate în baza limbii este mai mare în mediul rușilor (47%) și a ucrainenilor (37%), persoanelor din mediul urban (21%) comparativ cu rural (14%).

Un alt aspect cercetat a fost comportamentul oamenilor atunci când sunt prezenți la o acțiune de discriminare. Este interesant faptul că mai bine de 75% din respondenți ar reacționa cumva dacă ar vedea o persoană maltrată în transportul public, o persoană în vârstă singură în stradă într-o noapte geroasă sau un animal care este maltratat. Aceasta înseamnă ca ar acorda suport direct singuri sau ar suna la poliție sau la asistența socială. Totodată, doar 47% din respondenți au menționat că ar acționa cumva dacă ar vedea o persoană romă abuzată verbal în magazin, în timp ce 14% nu ar întreprinde nimic, iar 39% - nu știu cum ar proceda. Acest comportament declarat este o confirmare în plus a nivelului relativ înalt de stereotipizare și discriminare a persoanelor de etnie romă în Republica Moldova.

Ponderea persoanelor care nu ar întreprinde nimic sau nu știu cum ar proceda dacă ar vedea o persoană maltrată în transportul public este mai mare în mediul bărbaților (28%) comparativ cu femeile (17%), în grupul de vârstă 65+ (37%), celor cu studii primare/gimnaziale (31%), celor din mediul rural (25%) comparativ cu urban (17%).

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, ponderea persoanelor care nu ar întreprinde nimic sau nu știu cum ar proceda este mai mare în grupul de referință (24%) comparativ cu grupul cu nivel înalt de activism civic (8%). Totodată este cazul să menționăm că în grupul cu nivel înalt de activism civic 56% din respondenți au menționat că ei ar acorda suport direct comparativ cu 45% din respondenții din grupul de referință.

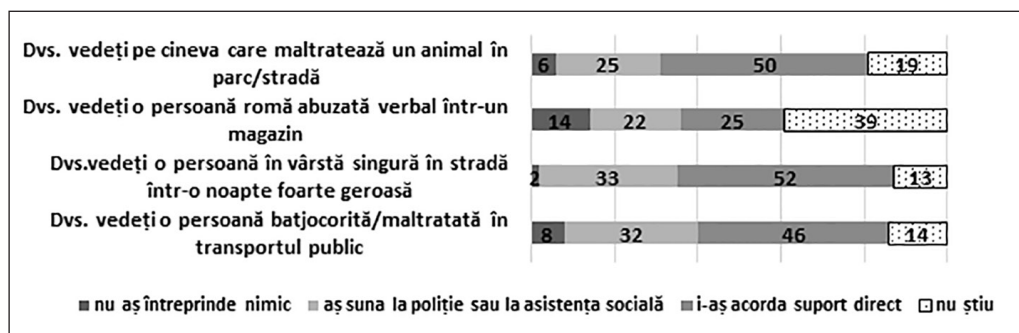

Fig. 276. Acțiuni întreprinse de respondenți în caz de situații de discriminare/urgență, %

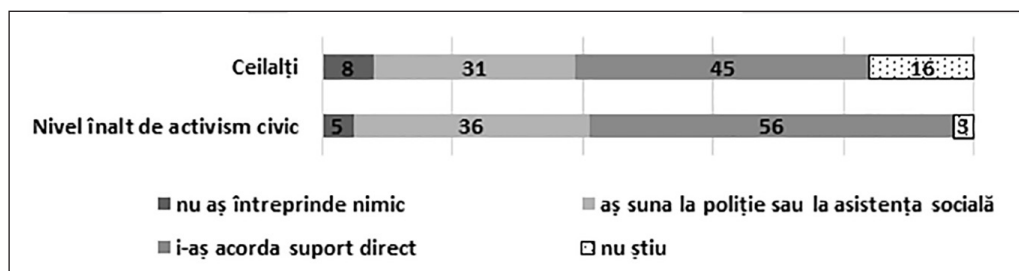

Fig. 277. Măsurile luate de respondenți în caz dacă văd o persoană maltrată în transportul public, pe grupuri, %

În cazul în care respondenții ar vedea în stradă o persoană în vârstă într-o noapte de iarnă geroasă ponderea persoanelor care au indicat că nu ar întreprinde nimic sau că nu știu cum ar proceda este mai mare în mediul bărbaților (18%) comparativ cu femeile (13%), în mediul celor de 65+ ani (22%), persoanelor cu studii primare (20%).

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, ponderea persoanelor care nu ar întreprinde nimic sau nu știu cum ar proceda este mai mare în grupul de referință (17%) comparativ cu grupul cu nivel înalt de activism civic (7%). Totodată, în grupul cu nivel înalt de activism civic 57% din respondenți au menționat că ei ar acorda suport direct comparativ cu 51% din respondenții din grupul de referință.

În cazul unei persoane romă abuzate verbal în magazin, ponderea persoanelor care au menționat că nu ar întreprinde nimic sau că nu știu cum ar proceda este mai mare în mediul bărbaților (57%) comparativ cu femeile (49%), în grupul de vârstă de 25-29 de ani (68%), persoanelor cu studii secundare (61%) din mediul rural (59%).

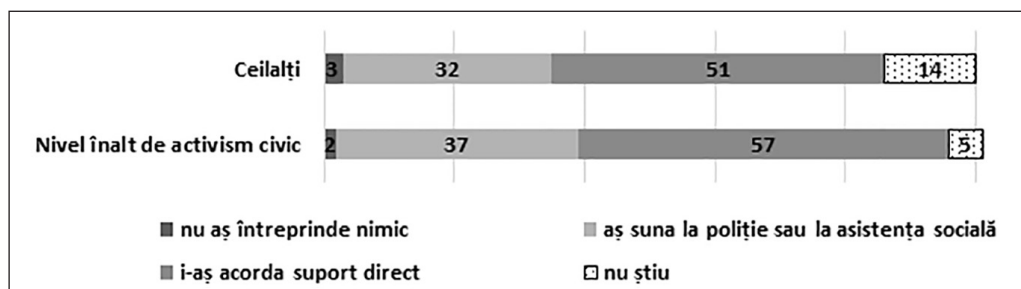

Fig. 278. Măsuri luate de respondenți dacă ar vedea în stradă o persoană în vârstă singură într-o noapte geroasă, pe grupuri, %

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, ponderea persoanelor care nu ar întreprinde nimic sau nu știu cum ar proceda este mai mare în grupul de referință (55%) comparativ cu grupul cu nivel înalt de activism civic (38%). Totodată este cazul să menționăm că în grupul cu nivel înalt de activism civic 62% din respondenți au menționat că ei ar acorda suport direct sau ar suna la poliție, asistență socială comparativ cu 45% din respondenții din grupul de referință.

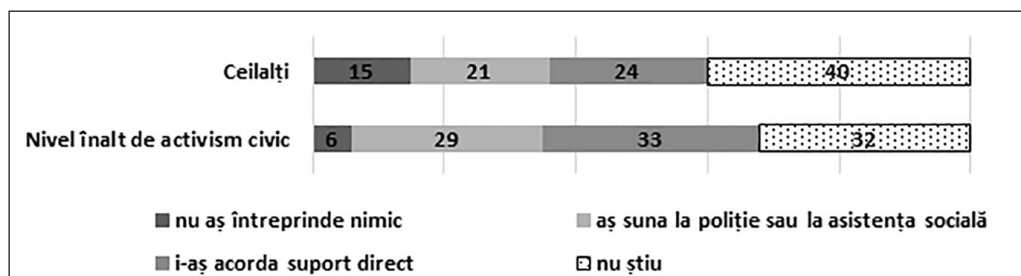

Fig. 279. Măsuri întreprinse de respondenți dacă ar vedea în magazin o persoană romă abuzată verbal, pe grupuri, %

Cu referință la cazul dacă ar vedea că cineva maltratează un animal în stradă, ponderea persoanelor care nu ar întreprinde nimic sau nu știu cum ar proceda este mai mare în mediul bărbaților (33%) comparativ cu femeile (18%), în grupul de vârstă 25-29 ani (48%), în grupul celor cu studii primare (41%), din mediul rural (29%).

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, ponderea persoanelor care nu ar întreprinde nimic sau nu știu cum ar proceda este mai mare în grupul de referință (27%) comparativ cu grupul cu nivel înalt de activism civic (15%). Totodată este cazul să menționăm că în ambele grupuri este destul de mare ponderea celor care s-ar implica direct în soluționarea cazului (grupul cu nivel înalt de activism civic - 46%; grupul de referință - 51%).

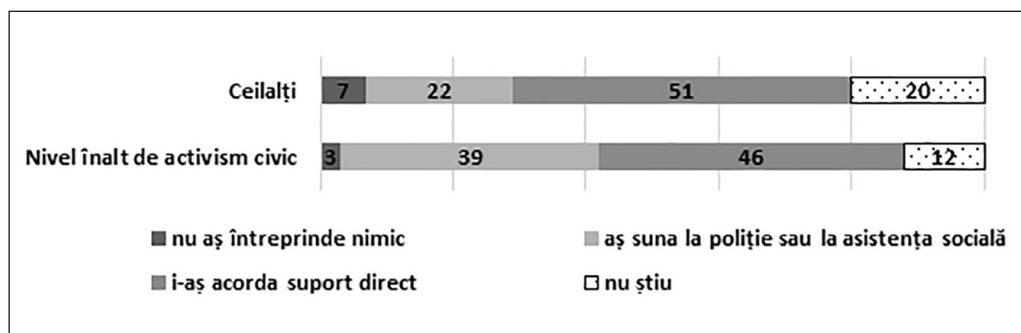

Fig. 280. Măsurile întreprinse de respondenţi dacă ar vedea că cineva maltratează un animal în stradă, pe grupuri, %

Aşadar, conform cercetării, respondenţii au o distanţă socială redusă cu moldovenii şi românii, cu care se autoidentifică şi îi acceptă inclusiv ca membri de familie. Indexul Distanţei Sociale este redus şi în cazul ruşilor, aceştia fiind acceptaţi inclusiv în calitate de vecini. Distanţa socială este medie între respondenţi şi evrei, persoane cu dizabilităţi fizice, persoane cu dizabilităţi intelectuale, persoane de altă rasă, romi, aceste categorii de persoane fiind acceptate în calitate de colegi, dar nu sunt acceptate în calitate de vecini şi membri ai familiei. Distanţa socială este mai mare de medie între respondenţi şi persoane cu HIV, persoane fără adăpost, imigranţi, musulmani, foşti deţinuţi, persoane homosexuale şi consumatori de droguri, aceste categorii de persoane fiind acceptate ca membri ai comunităţii, dar nu sunt acceptate în calitate de colegi, vecini, membri ai familiei.

Nivelul de discriminare în comunităţi continuă să fie destul de înalt. Respondenţii cel mai mult s-au simţit discriminaţi din cauza sărăciei, studiilor, opiniilor politice, stării de sănătate, limbii pe care o vorbesc.

Percepţiile sociale privind corupţia

Analiza dinamicii percepţiilor populaţiei privind fenomenul corupţiei pentru 2020 şi 2021 denotă faptul, că nu au avut loc careva schimbări considerabile în opinia respondenţilor. Astfel, în anul 2021, ca şi în anul 2020, 38% din respondenţi au menţionat că în ultimul an corupţia a crescut foarte mult. 17% consideră că corupţia a crescut într-o anumită măsură (în 2020 - 19%), iar 29% sunt de părerea că corupţia a rămas la acelaşi nivel (în 2020 - 28%). Doar 7% au indicat că corupţia s-a redus considerabil (2020 - 3%).

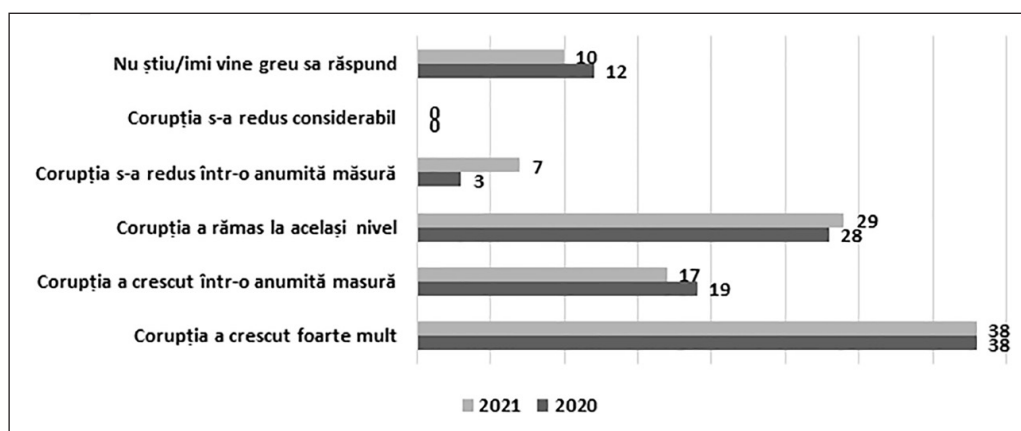

Fig. 281. Percepțiile respondenților privind dinamica corupției în ultimul an, %

Ponderea respondenților care consideră că corupția a crescut foarte mult este mai mare în mediul femeilor (40%), persoanelor de 25-29 ani (47%), celor cu studii primare/gimnaziale (46%), persoanelor din mediul rural (42%).

La nivel individual, respondenții au fost întrebați despre atitudinea lor față de plățile neformale. Este de menționat că comparativ cu cercetarea din anul 2020, ponderea respondenților care consideră că plățile neformale duc la reducerea banilor din buget și frânează dezvoltarea țării a crescut cu circa 8 puncte procentuale (de la 45% la 53%), ceea ce denotă o sporire a nivelului de conștientizare a populației că aceste plăți nu trebuie făcute. Totodată, continuă să fie destul de mare ponderea celor care totuși cred că plățile neformale mici sunt acceptabile sau că plățile neformale fac parte din tradiție (12%) și a celor care au preferat să nu expună o opinie (25%). Acest fapt ne face să credem că circa jumătate din respondenți cumva tolerează fenomenul plăților neformale în Republica Moldova.

Analiza răspunsurilor pe grupuri cu nivel diferit de activism civic denotă o situație similară practic în ambele grupuri: circa 53% nu acceptă plățile neformale și circa 47% le acceptă într-un anumit mod sau nu și-a expus opinia.

La nivel de comportament respondenții au fost întrebați dacă au făcut careva plăți neformale în ultimele 12 luni. Comparativ cu anul 2020, cota persoanelor care au oferit plăți neformale în 2021 a crescut de la 28% la 37%.

Ponderea respondenților care au oferit plăți neformale în 2021 este mai mare în grupul de vârstă 25-29 ani (46%), 40-49 ani (46%), în mediul persoanelor care locuiesc în Chișinău (45%).

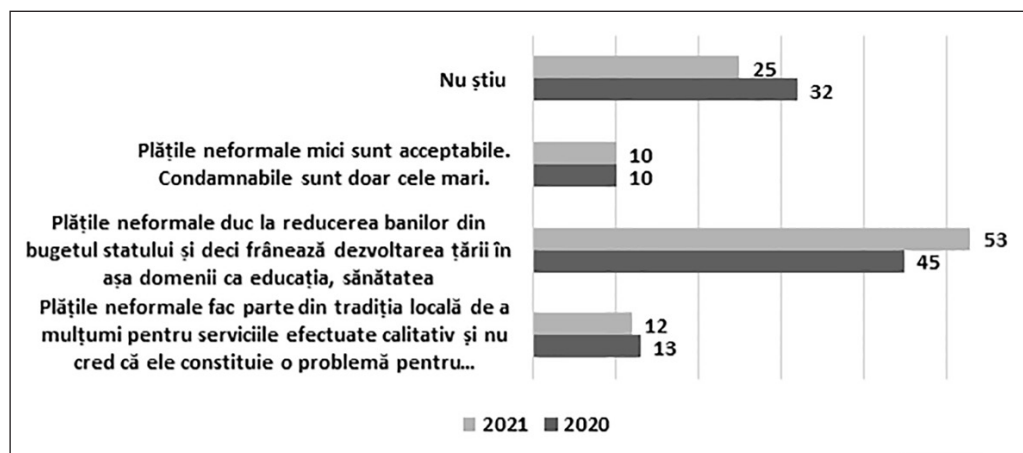

Fig. 282. Percepțiile populației privind plățile neformale, pe ani, %

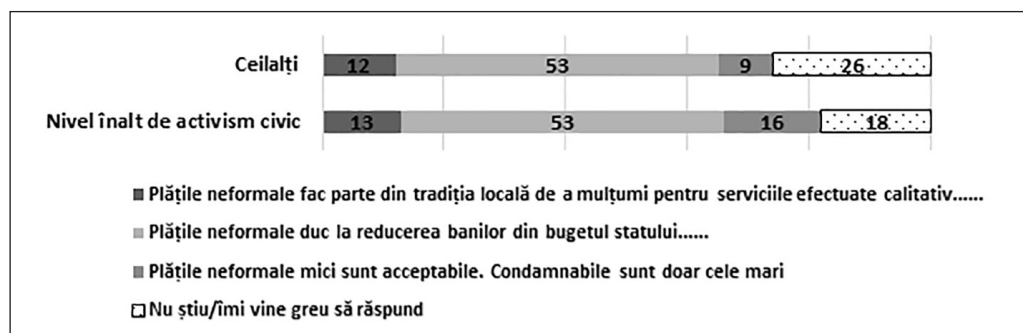

Fig. 283. Atitudini față de plățile neformale, pe grupuri, %

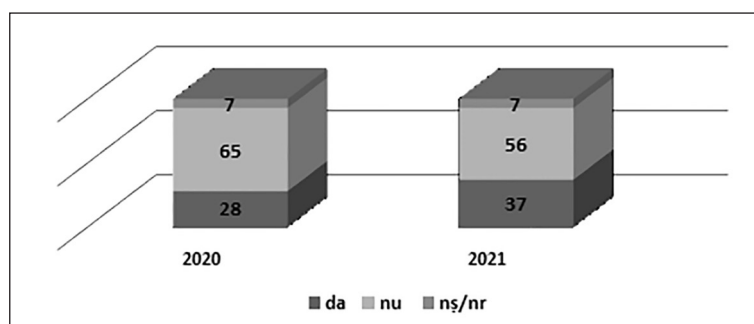

Fig. 284. Ponderea respondenților care au făcut plăți neformale, pe ani, %

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, nu au fost observate careva discrepanțe în comportament. Astfel, în ambele grupuri 37% din respondenți au oferit plăți neformale în anul 2021.

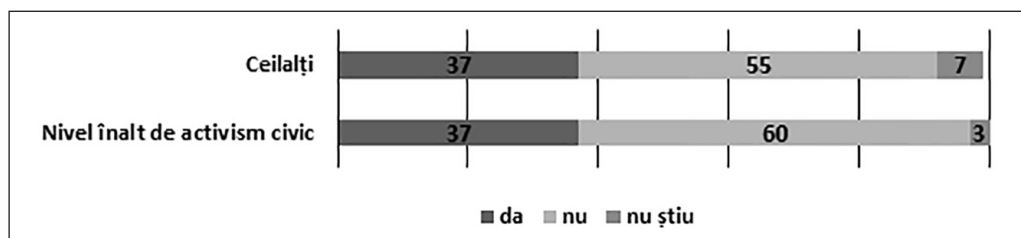

Fig. 285. Practici de plăți neformale pentru servicii mai calitative în ultimul an, pe grupuri, %

Fiind întrebați în ce instituții au oferit plățile neformale, 60% au menționat că în spital, 15% - în instituțiile de învățământ, 10% - la poliție, 6% - locul de muncă, 4% - justiție, 2% - la primărie. Comparativ cu anul 2020, observăm o scădere a ponderii respondenților care au menționat că au oferit plăți neformale la spital.

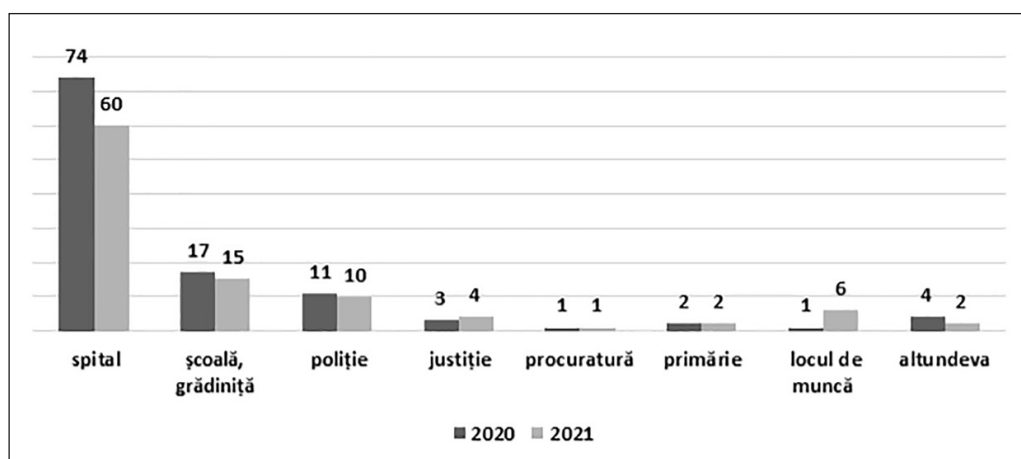

Fig. 286. Instituțiile în care respondenții au oferit bani ultima dată, pe ani, %

Ponderea respondenților care au oferit plăți neformale la spital este mai mare în mediul femeilor (74%), persoanelor de 65+ ani (89%), persoanelor cu studii vocaționale (82%), persoanelor din urban (77%).

Așadar, putem conchide că conform percepțiilor populației, nivelul de corupție a continuat să crească în anul 2021. 38% din respondenți au menționat că în ultimul an corupția a crescut foarte mult. Deși o bună parte din populație conștientizează că plățile neformale duc la reducerea banilor în buget și frânează dezvoltarea țării, totodată, majoritatea continuă să ofere plăți neformale, în particular la spital, în instituțiile de învățământ, la poliție, la locul de muncă.

Capitolul 4

CAPITALUL SOCIAL ȘI MOBILITATEA SOCIALĂ

În acest studiu vom analiza mobilitatea socială din perspectivă intergenerațională și intragenerațională. Astfel, din perspectivă intergenerațională vor fi examinate următoarele aspecte: mobilitatea educațională pe linia tatei și pe linia mamei, mobilitatea ocupațională – pe linia tatei și pe linia mamei și mobilitatea statutului social. Din perspectivă intragenerațională vom analiza corelația dintre ocupația la primul loc de muncă și ocupația în prezent a respondenților.

Mobilitatea educațională

Analiza mobilității educaționale a fost efectuată în baza corelației dintre studiile taților/mamelor respondenților pe când aceștia aveau 14-15 ani și ultima școală terminată de respondenți.

Conform rezultatelor cercetării, în grupul de respondenți cu studii primare, 70% din tați aveau la vârsta lor studii primare și 30% - studii mai avansate decât respondenții (10% - studii gimnaziale, 10% - studii medii generale/liceu și 10% - studii profesional tehnice). Acest fapt înseamnă că 1/3 din respondenți au devansat în studii comparativ cu tatăl lor.

În grupul de respondenți cu studii gimnaziale, 34% din tați aveau studii gimnaziale, 30% - un nivel mai redus de studii (studii primare), și 32% - un nivel mai înalt de studii (21% - studii profesional tehnice/vocaționale, 10% - studii medii generale/liceu și 1% - studii universitare). Astfel, putem concluziona că 1/3 din respondenți au un statut educațional mai înalt decât tatăl lor, iar 1/3 au un statut educațional mai redus decât tatăl lor.

În grupul cu studii secundare/liceu, doar 8% din tați aveau studii secundare/liceu, circa 43% aveau nivel de studii mai redus decât respondenții (18% - studii primare și 25% - studii gimnaziale) și 48% din tați aveau nivel de studii mai înalt decât respondenții (32% - studii profesional tehnice/vocaționale și 16% - studii universitare). Deci, circa 43% din respondenți în prezent au un statut educațional mai înalt decât tatăl lor și 48% din respondenți au un statut educațional mai redus decât tatăl lor.

Tabelul 1. Studiile taților și studiile respondenților

Universitare/ postuniversitare		Q195. Când aveai 14-15 ani, ce studii avea tatăl Dvs. (ultima școală finisată)?					
		Profesional tehnic/vocaționale	Medii generale, liceu	Gimnaziu/ 9 clase	Primare sau fără școală primară	NȘ/ NR	
Nivel de educație (ultima școală terminată)	Studii primare		10,0%	10,0%	10,0%	70,0%	
	Studii gimnaziale/9 clase	1,6%	20,6%	9,9%	33,7%	29,8%	4,4%
	Studii secundare/liceu	16,0%	32,3%	8,4%	24,7%	17,9%	0,5%
	Studii profesional tehnic/vocaționale	8,3%	28,0%	15,0%	21,0%	26,5%	1,3%
	Studii universitare/post-universitare	23,6%	36,8%	12,9%	11,3%	10,9%	4,6%
TOTAL		13,3%	30,0%	12,1%	20,6%	21,5%	2,5%

În grupul cu nivel de studii profesional tehnic/vocaționale, 28% din tați aveau studii similare cu respondenții, 63% - aveau un nivel de studii mai redus decât respondenții (studii primare - 27%, gimnaziale - 21% și studii medii - 15%) și 8% aveau nivel de studii mai înalt decât respondenții. Astfel, 63% din respondenți au un statut educațional mai înalt decât tații lor și 8% - un statut mai redus decât tatăl lor.

În grupul cu nivel de studii universitare, 24% din tați aveau studii universitare și 74% - aveau un nivel de studii mai redus decât copiii lor (37% - studii vocaționale, 13% - studii medii/liceu, 21% - studii gimnaziale și 22% - studii primare). În acest grup, 745 din respondenți au un statut educațional mai înalt decât tatăl lor.

Analiza corelației dintre nivelul de educație al respondenților și taților lor în baza coeficientului Cramer's V denotă că există o anumită legătură dintre nivelul de studii al respondenților și nivelul de studii al tatălui lor (coeficientul de corelație=0,199), însă această corelație este slabă.

Aceasta înseamnă că deși o parte din respondenți au menținut statutul educațional al taților, și acest fapt este destul de evident în grupul cu studii primare, unde în 70% de cazuri nivelul educațional al respondenților coincide cu cel al taților lor, o bună parte dintre respondenți au studii mult mai înalte decât tații lor (în grupul cu studii profesional tehnic, 63% din respondenți au un nivel

de studii mai înalt decât tații lor, iar în grupul cu studii superioare - 74% din respondenți au un nivel de studii mai înalt decât tații lor). Acest fapt denotă o mobilitate educațională destul de mare a respondenților comparativ cu tații lor.

Tabelul 2. Corelația dintre nivelul de educație al respondenților și taților lor

Chi-Square Test	Pragul de semnificație Chi-Square Test	Interpretarea pragului de semnificație Chi-Square Test	Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea corelației Cramer's V	Pragul de semnificație Cramer's V	Interpretarea pragului de semnificație Cramer's V
270,294	P<0,001	Semnificativ	0,199	Corelație slabă	P<0,001	Semnificativ

Cu referință la corelația dintre studiile respondenților și studiile mamelor lor, în grupul de respondenți cu studii primare, 65% din mame aveau la vârsta lor studii primare și 35% - studii mai avansate decât respondenții (5% - studii gimnaziale, 25% - studii medii generale/liceu și 5% - studii profesional tehnice). Acest fapt înseamnă că mai bine de 1/3 din respondenți au devansat în studii comparativ cu mamele lor.

În grupul de respondenți cu studii gimnaziale, 38% din mame aveau studii gimnaziale, 29% - un nivel mai redus de studii (studii primare) și 28% - un nivel mai înalt de studii (18% - studii profesional tehnice/vocaționale, 6% - studii medii generale/liceu și 4% - studii universitare). Astfel, putem concluziona că circa 1/3 din respondenți au un statut educațional mai înalt decât mama lor, iar circa 1/3 au un statut educațional mai redus decât mama lor.

În grupul cu studii secundare/liceu, doar 14% din mame aveau studii secundare/liceu, circa 34% aveau nivel de studii mai redus decât respondenții (15% - studii primare și 19% - studii gimnaziale) și 51% din mame aveau nivel de studii mai înalt decât respondenții (24% - studii profesional tehnice/vocaționale și 27% - studii universitare). Deci, circa 34% din respondenți în prezent au un statut educațional mai înalt decât mama lor, și 51% din respondenți au un statut educațional mai redus decât mama lor.

În grupul cu nivel de studii profesional tehnice/vocaționale, 23% din mame aveau studii similare cu respondenții, 65% - aveau un nivel de studii mai redus decât respondenții (studii primare - 27%, gimnaziale - 23% și studii medii - 15%) și 12% aveau nivel de studii mai înalt decât respondenții. Astfel, 65% din respondenți au un statut educațional mai înalt decât mamele lor și 8% - un statut mai redus decât mamele lor.

Tabelul 3. Studiile mamelor și studiile respondenților

Universitare/ postuniversitare		Q196. Când aveai 14-15 ani, ce studii avea mama Dvs. (ultima școală finisată)?					
		Profesional tehnice/vocaționale	Medii generale, liceu	Gimnaziu/ 9 clase	Primare sau fără școală primară	NȘ/ NR	
Nivel de educație (ultima școală terminată)	Studii primare		5,0%	25,0%	5,0%	65,0%	
	Studii gimnaziale/9 clase	3,2%	18,3%	6,0%	37,7%	29,0%	6,0%
	Studii secundare/liceu	26,6%	24,5%	14,1%	18,5%	15,2%	1,1%
	Studii profesional tehnice/vocaționale	11,8%	22,5%	14,6%	22,5%	27,0%	1,5%
	Studii universitare/post-universitare	23,0%	35,4%	11,7%	9,9%	16,8%	3,2%
TOTAL		16,8%	25,7%	12,6%	19,7%	22,6%	2,5%

În grupul cu nivel de studii universitare, 23% din mame aveau studii universitare și 74% - aveau un nivel de studii mai redus decât copiii lor (35% - studii vocaționale, 12% - studii medii/liceu, 10% - studii gimnaziale și 17% - studii primare). În acest grup, 74% din respondenți au un statut educațional mai înalt decât mamele lor.

Analiza corelației dintre nivelul de educație al respondenților și cel al mamelor lor în baza coeficientului Cramer's V denotă că există o anumită legătură dintre nivelul de studii al respondenților și nivelul de studii al mamelor lor (coeficientul de corelație=0,201), însă această corelație este slabă.

Tabelul 4. Corelația dintre nivelul de educație al respondenților și al mamelor lor

Chi-Square Test	Pragul de semnificație Chi-Square Test	Interpretarea pragului de semnificație Chi-Square Test	Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea corelației Cramer's V	Pragul de semnificație Cramer's V	Interpretarea pragului de semnificație Cramer's V
273,353	P<0,001	Semnificativ	0,201	Corelație slabă	P<0,001	Semnificativ

Ca și în cazul corelației cu nivelul educațional al taților, observăm că deși o parte din respondenți au menținut statutul educațional al mamelor lor, și acest fapt este destul de evident în grupul cu studii primare, unde în 65% de

cazuri nivelul educațional al respondenților coincide cu cel al mamelor lor, o bună parte dintre respondenți au studii mult mai înalte decât mamele lor (în grupul cu studii profesionale tehnice, 65% din respondenți au un nivel de studii mai înalt decât mamele lor, iar în grupul cu studii superioare - 74% din respondenți au un nivel de studii mai înalt decât mamele lor). Acest fapt denotă o mobilitate educațională destul de mare a respondenților comparativ cu mamele lor.

Destul de interesante sunt și răspunsurile respondenților referitor la nivelul de educație așteptat pentru copii lor. Astfel, observăm din *Tabelul 5* că în toate grupurile de respondenți ponderea celor care se așteaptă ca copii lor să aibă un nivel de educație considerabil sau într-o anumită măsură mai înalt este destul de mare. Astfel, în grupul cu studii primare, 65% din respondenți se așteaptă ca copiii lor să aibă studii considerabile sau într-o anumită măsură mai înalte, în grupul cu studii gimnaziale - 71% din respondenți, în grupul cu studii medii - 76% din respondenți, în grupul cu studii vocaționale - 83%. În grupul cu studii superioare 14% își doresc ca copiii să aibă același nivel de studii ca și ei și 69% - un nivel de studii într-o anumită măsură mai înalt sau considerabil mai înalt.

Tabelul 5. Nivelul de studii al respondenților și cel al copiilor lor

Nivel de educație (ultima școală terminată)	Q197. Copiii Dvs. vor avea un nivel de studii la fel ca Dvs., mai jos ca al Dvs. sau mai înalt ca al Dvs.?							Total
	Conside- rabil mai înalt	Într-o anumită măsură mai înalt	La fel	Într-o anumită măsură mai jos	Conside- rabil mai jos	Nu am copii	Nu știu	
Q3. Nivel de educație (ultima școală terminată)								
Studii primare	40,0%	25,0%	15,0%	10,0%		5,0%	5,0%	100,0%
Studii gimnaziale/9 clase	22,2%	49,2%	13,9%		3,2%	8,3%	3,2%	100,0%
Studii secundare/liceu	28,0%	47,6%	9,8%	0,5%		8,4%	5,7%	100,0%
Studii profesionale tehnice/vocaționale	36,2%	46,7%	6,4%	0,2%		6,9%	3,6%	100,0%
Studii universitare/postuniversitare	28,3%	40,6%	14,3%	2,6%	0,8%	9,5%	4,0%	100,0%
Total	30,1%	44,9%	10,8%	1,2%	0,7%	8,2%	4,1%	100,0%

Analiza nivelului de corelație dintre studiile respondenților și studiile așteptate de la copiii lor denotă o corelație slabă (Coeficientul de corelație Cramer's V = 0,132), ceea ce scoate în evidență un pronostic de mobilitate educațională și mai înaltă pe viitor.

Tabelul 6. Corelația dintre studiile respondenților și studiile așteptate de la copiii lor

Chi-Square Test	Pragul de semnificație Chi-Square Test	Interpretarea pragului de semnificație Chi-Square Test	Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea corelației Cramer's V	Pragul de semnificație Cramer's V	Interpretarea pragului de semnificație Cramer's V
103,345	P<0,001	Semnificativ	0,132	Corelație slabă	P<0,001	Semnificativ

Mobilitatea ocupațională

Mobilitatea intragenerațională. Mobilitatea intragenerațională a fost evaluată în baza estimării corelației dintre ocupația la primul loc de muncă și ocupația în prezent.

Rezultatele studiului au scos în evidență faptul că ocupația a mai bine din jumătate din lucrătorii în servicii, funcționarii administrativi, specialiștii cu nivel mediu de calificare, specialiștii cu nivel superior de calificare corespunde cu ocupația la primul loc de muncă, ceea ce denotă o mobilitate ocupațională destul de redusă. Totodată, mai bine de 50% din muncitorii necalificați, operatorii, aparatiștii, muncitorii calificați și lucrătorii calificați în agricultură și-au schimbat locul de muncă pe parcursul vieții, optând spre activități mai calificate, sau chiar plecând definitiv din domeniu. Astfel, în cazul muncitorilor necalificați la primul loc de muncă, în prezent 16% au obținut calificare și activează ca muncitori calificați, 9% sunt lucrători în servicii, 6% sunt specialiști cu nivel mediu de calificare, 4% lucrează ca lucrători calificați în agricultură și 4% sunt specialiști cu nivel superior de calificare sau conducători ai autorităților publice. 23% au părăsit domeniul și au indicat că lucrează în altă parte.

În cazul operatorilor, aparatiștilor la primul loc de muncă, 15% - activează în prezent ca muncitori calificați, 9% - ca lucrători în servicii, 3% - specialiști cu nivel mediu de calificare și 5% - specialiști cu nivel înalt de calificare. 14% și-au schimbat domeniul.

Tabelul 7. Ocupația la primul loc de muncă și ocupația în prezent, %

	Activitatea în prezent									
	Conducători ai autorităților publice	Specialiști cu nivel superior de calificare	Specialiști cu nivel mediu de calificare	Funcționari administrativi	Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe...	Lucrători calificați în agricultură...	Muncitori calificați în întreprinderi industriale...	Operatori, aparat iști, mașiniști...	Muncitori necalificați, inclusiv în sectorul agrar	Altceva (indicați)
Activitatea la primul loc de muncă										
Conducători ai autorităților publice...	28,6	35,7	7,1							28,6
Specialiști cu nivel superior de calificare	11,8	69,0	0,3	5,7	2,7	1,7	0,3			8,4
Specialiști cu nivel mediu de calificare	2,2	17,3	54,2	2,2	4,9	0,5	1,1		3,8	13,7
Funcționari administrativi	4,9	7,3	17,1	61,0						9,8
Lucrători în servicii...	2,3	4,6	6,9	1,2	57,2	1,7	5,2	4,0	3,5	13,3
Lucrători calificați în agricultură...	3,2	7,4	24,2	4,2	17,9	28,4	2,1		2,1	10,5
Muncitori calificații în întreprinderi industriale...	1,5		10,7	0,5	10,2	1,5	47,6	1,0	1,5	25,7
Operatori, aparatiști, mașiniști...		5,1	3,4		8,5		15,3	40,7	13,6	13,6
Muncitori necalificați, inclusiv în sectorul agrar	1,5	2,3	5,7		9,4	4,2	15,5	1,1	37,4	23,0

În cazul muncitorilor calificați în întreprinderi industriale, 10% au trecut ca lucrători în servicii, 11% - sunt specialiști cu nivel mediu de calificare și 26% - au trecut cu activitatea în altă parte. În cazul lucrătorilor calificați în agricultură la primul loc de muncă, 18% sunt în prezent lucrători în servicii, 24% - specialiști cu nivel mediu de calificare, 11% - specialiști cu nivel înalt de calificare sau conducători, 4% - funcționari și 11% și-au schimbat domeniul.

În cazul conducătorilor la primul loc de muncă, 29% au rămas la același loc de muncă, 36% - au trecut la munca de specialist de calificare înaltă, 7% - specialist de calificare medie și 29% și-au schimbat total domeniul.

Analiza corelațională dintre primul loc de muncă și locul de muncă în prezent este destul de semnificativă, Coeficientul de corelație Cramer's V fiind egal cu 0,463.

Tabelul 8. Rezultatele analizei corelaționale dintre primul loc de muncă și locul de muncă prezent

Chi-Square Test	Pragul de semnificație Chi-Square Test	Interpretarea pragului de semnificație Chi-Square Test	Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea corelației Cramer's V	Pragul de semnificație Cramer's V	Interpretarea pragului de semnificație Cramer's V
1981,473	P<0,001	Semnificativ	0,463	Corelație de putere medie	P<0,001	Semnificativ

Analiza locului de muncă în prezent din perspectiva capitalului social (membru de partid, membru ONG etc.) denotă că persoanele care dețin anumite relații/capital social au posibilități mai mari de a obține un loc de muncă mai bun comparativ cu persoanele care nu au capital social.

Astfel, în grupul de respondenți care sunt membri de partid, 28% activează în calitate de conducători sau specialiști cu nivel înalt de calificare comparativ cu 22% în grupul de referință. În grupul de respondenți care sunt membri ONG, 51% activează în calitate de conducători sau specialiști cu nivel înalt de calificare comparativ cu 21% în grupul de referință.

Mobilitatea ocupațională intergenerațională. Analiza corelației dintre ocupația din prezent a respondenților și ocupația taților lor pe când respondenții aveau 14-15 ani denotă o mobilitate ocupațională destul de mare dintre generații. Astfel, din *Tabelul 9* putem observa că doar în cazul muncitorilor necalificați corelația cu ocupația taților lor este evidentă, 51% dintre aceștia menționând că tații lor au fost muncitori necalificați. Totodată, peste 40% din muncitorii necalificați au menționat că tații lor au avut ocupații mult mai calificate decât ei, fapt ce denotă o mobilitate ocupațională în sens negativ. Același lucru poate fi menționat și în cazul operatorilor, aparatiștilor, care au indicat că doar în 6% din cazuri tații lor au fost operatori/aparatiști, în 45% din cazuri tații lor au fost muncitori necalificați și în 48% de cazuri tații lor au avut ocupații mai calificate. Astfel, 48% dintre ei au ocupații mai puțin calificate decât tații lor, iar 45% - mai calificate.

În cazul muncitorilor calificați, 34% au avut tați care au activat ca muncitori calificați, 42% au avut tați care au activat în domenii mai puțin calificate, iar 24% au avut tați care au muncit în poziții mai calificate. Astfel putem spune că în cazul a 42% din respondenți mobilitatea ocupațională a fost pozitivă.

În cazul lucrătorilor calificați în agricultură, 10% au menționat că tații lor au avut aceeași ocupație, 22% au indicat că tații lor au fost muncitori calificați la întreprinderi, iar 28% - muncitori necalificați. 14% au indicat că tații lor au fost lucrători în servicii, 6% - specialiști cu nivel de calificare mediu și 22% - specialiști de calificare înaltă. Astfel, în cazul a mai bine de jumătate din respondenți, mobilitatea ocupațională a fost pozitivă, ei deținând ocupații mult mai calificate decât tații lor.

Tabelul 9. Ocupația respondenților în prezent și ocupația taților, %

Când aveai 14-15 ani, care era ocupația tatălui Dvs.?	Conducători ai autorităților publice ...	Specialiști cu nivel superior de calificare	Specialiști cu nivel mediu de calificare	Funcționari administrativi	Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe...	Lucrători calificați în agricultură...	Muncitori calificați în întreprinderi industriale...	Operatori, aparatiști, mașiniști...	Muncitori necalificați, inclusiv în sectorul agrar	Altceva (indicați)
Ocupația Dvs. în prezent										
Conducători ai autorităților publice...	4,9%	24,6%	9,8%	3,3%	8,2%	16,4%	9,8%	6,6%	14,8%	1,6%
Specialiști cu nivel superior de calificare	5,3%	22,7%	12,8%	1,8%	7,1%	10,3%	19,5%	2,8%	17,4%	0,4%
Specialiști cu nivel mediu de calificare	1,1%	8,6%	15,1%	1,1%	3,6%	21,6%	19,4%	4,0%	23,7%	1,8%
Funcționari administrativi		9,8%	9,8%	2,0%		21,6%	27,5%		29,4%	
Lucrători în servicii...	1,6%	7,1%	14,3%	3,3%	9,9%	9,3%	35,7%	3,8%	14,8%	
Lucrători calificați în agricultură...		21,6%	5,9%		13,7%	9,8%	21,6%		27,5%	
Muncitori calificați în întreprinderi industriale...		3,8%	10,6%		3,1%	6,3%	34,4%	8,1%	33,8%	
Operatori, aparatiști, mașiniști...	12,1%	6,1%				6,1%	24,2%	6,1%	45,5%	
Muncitori necalificați, inclusiv în sectorul agrar	3,1%	3,9%	2,3%		6,3%	7,8%	16,4%	7,8%	50,8%	1,6%
Altceva (indicați)	2,2%	10,0%	6,5%		5,6%	5,2%	11,7%	3,0%	51,9%	3,9%

Doar 10% din lucrătorii din servicii au menționat că tații lor au avut aceeași ocupație, 36% au indicat că tații lor au fost muncitori calificați la întreprindere, 15% - muncitori necalificați, 9% - lucrători calificați în agricultură, 4% - operatori, 3% - funcționari administrativi, 14% - specialiști cu nivel mediu de calificare și 9% - specialiști cu nivel înalt de calificare sau conducători. Astfel, mai bine de jumătate din respondenți practic dețin ocupații mult mai calificate decât tații lor.

Doar 2% din funcționarii administrativi au indicat că tații lor au avut aceeași ocupație, 22% au indicat că tații lor au fost lucrători calificați în agricultură, 28% - muncitori calificați la întreprinderi, 29% - muncitori necalificați, 10% - specialiști de nivel mediu și 10% - specialiști de nivel superior. Astfel, mai bine de 80% din respondenți în cazul dat dețin ocupații mai calificate decât tații lor.

15% din specialiștii cu nivel mediu de calificare au indicat că tații lor au avut aceeași ocupație, 19% au spus că tații lor au fost muncitori calificați, 22% - lucrători calificați în agricultură, 24% - muncitori necalificați, 4% - operatori, 4% - lucrători în servicii, 10% - specialiști cu nivel superior de calificare sau conducători. Astfel, peste 70% din respondenți dețin o ocupație mult mai calificată decât tații lor.

23% din specialiștii cu nivel înalt de calificare au menționat că tații lor au avut aceeași ocupație, 20% din specialiști au menționat că tații lor au fost muncitori calificați, 17% - muncitori necalificați, 13% - specialiști cu nivel mediu de calificare, 10% - lucrători calificați în agricultură, 7% - lucrători în servicii etc. Astfel, mai bine de 70% din respondenți dețin o ocupație mult mai calificată decât tații lor.

Analiza de corelație dintre ocupația respondenților și ocupația taților lor denotă o corelație slabă, Coeficientul de corelație Cramer's V fiind egal cu 0,173. Acest fapt confirmă o mobilitate ocupațională destul de mare la nivel intergenerațional - între tați și copiii lor. O mare parte din respondenți activează în domenii mult mai calificate decât părinții lor.

Tabelul 10. Corelația dintre ocupația respondenților și ocupația taților lor

Chi-Square Test	Pragul de semnificație Chi-Square Test	Interpretarea pragului de semnificație Chi-Square Test	Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea corelației Cramer's V	Pragul de semnificație Cramer's V	Interpretarea pragului de semnificație Cramer's V
395,734	P<0,001	Semnificativ	0,173	Corelație slabă	P<0,001	Semnificativ

La nivel de percepție respondenții au fost întrebați în ce măsură statutul ocupațional al lor din prezent este mai mare sau mai mic decât statutul ocupațional al tatălui lor, când ei aveau 14-15 ani.

Analiza răspunsurilor scoate în evidență faptul că în cazul grupurilor cu nivel de calificare înalt (conducători ai autorităților publice, specialiști de înaltă și medie calificare, funcționari administrativi), mai bine de 70% au indicat că statutul lor ocupațional este în foarte mare măsură, într-o oarecare măsură mai înalt decât al taților lor. În cazul grupurilor cu nivel puțin mai redus de calificare (lucrători în servicii, lucrători calificați în agricultură și industrie, operatori/aparațiști, mai bine de 50% au indicat că statutul lor ocupațional este în foarte mare măsură, într-o oarecare măsură mai înalt decât al taților lor. Doar în cazul muncitorilor necalificați, circa 30% din respondenți au indicat că statutul lor ocupațional este mai înalt decât cel al tatălui lor, în cazul a 42% ei având același statut ocupațional.

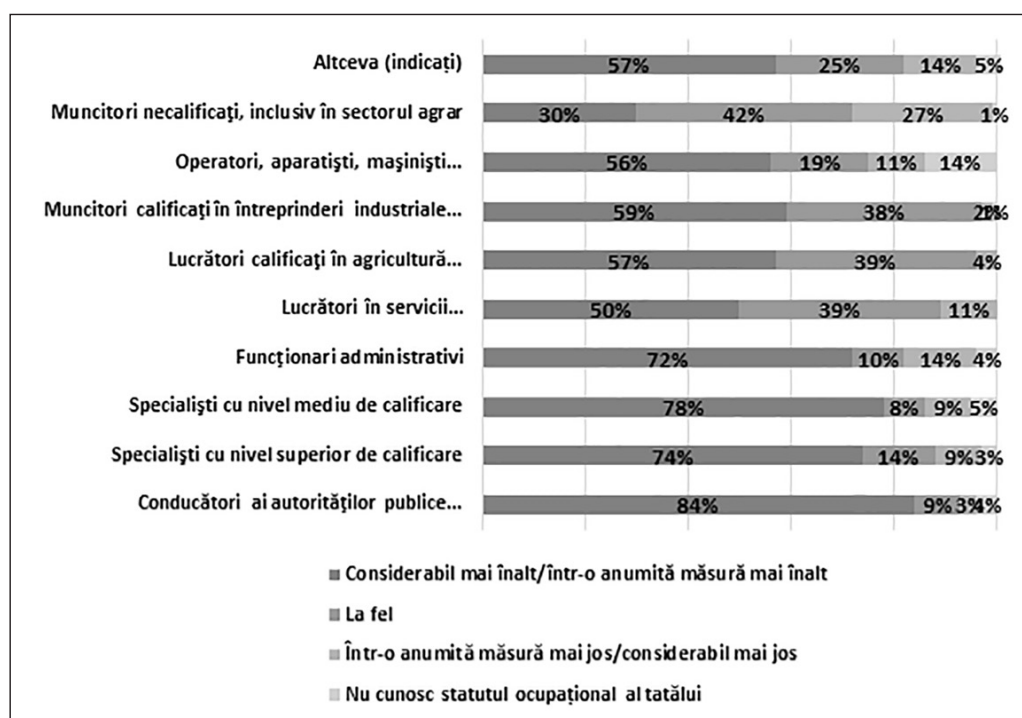

Fig. 287. Percepții privind mobilitatea statutului ocupațional al respondenților comparativ cu tații lor, %

Analiza corelației dintre ocupația din prezent a respondenților și ocupația mamelor lor pe când respondenții aveau 14-15 ani denotă o mobilitate ocupațională destul de mare dintre generații. Astfel, din *Tabelul 11* putem observa că doar în cazul muncitorilor necalificați corelația cu ocupația mamelor lor este evidentă, 53% dintre aceștia menționând că mamele lor au fost muncitori necalificați. Totodată, peste 30% din muncitorii necalificați au menționat că mamele lor au avut ocupații mult mai calificate decât ei, fapt ce denotă o mobilitate ocupațională în sens negativ.

Tabelul 11. Ocupația respondenților în prezent și ocupația mamelor, %

Când aveți 14-15 ani, care era ocupația mamei Dvs.?	Conducători ai autorităților publice ...	Specialiști cu nivel superior de calificare	Specialiști cu nivel mediu de calificare	Funcționari administrativi	Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe...	Lucrători calificați în agricultură...	Muncitori calificați în întreprinderi industriale...	Operatori, aparatiști, mașiniști...	Muncitori necalificați, inclusiv în sectorul agrar	Altceva (indicați)
Ocupația Dvs. în prezent										
Conducători ai autorităților publice...	3,2%	19,0%	12,7%	3,2%	17,5%	11,1%	9,5%		11,1%	12,7%
Specialiști cu nivel superior de calificare		26,2%	19,7%	1,4%	17,6%	4,8%	3,4%	0,3%	18,3%	8,3%
Specialiști cu nivel mediu de calificare	1,1%	9,5%	21,9%		19,0%	12,8%	4,7%		24,1%	6,9%
Funcționari administrativi		20,4%	5,6%		22,2%		18,5%		29,6%	3,7%
Lucrători în servicii...		6,6%	14,3%	3,3%	25,3%	7,7%	11,0%		20,3%	11,5%
Lucrători calificați în agricultură...		30,6%	12,2%		16,3%	2,0%			32,7%	6,1%
Muncitori calificați în întreprinderi industriale...		6,2%	16,0%		17,9%	4,9%	11,1%	0,6%	35,8%	7,4%
Operatori, aparatiști, mașiniști...		12,1%	12,1%		6,1%				57,6%	12,1%
Muncitori necalificați, inclusiv în sectorul agrar		3,9%	5,5%		14,8%	3,9%	8,6%		53,9%	9,4%
Altceva (indicați)		6,9%	6,9%	1,3%	8,6%	3,9%	3,0%		50,4%	19,0%

58% din operatori, aparatiști au indicat că mamele lor au fost muncitori necalificați, iar 30% că mamele lor au avut ocupații mai calificate. Acest fapt denotă o mobilitate ocupațională pozitivă de circa 58%.

Doar 11% din muncitorii calificați au menționat că mamele lor de asemenea au fost muncitori calificați. 36% din respondenți au indicat că mamele lor au fost muncitori necalificați, 18% - că mamele lor au fost lucrători în servicii, 16% - mamele au fost specialiști cu nivel mediu de calificare, 6% - specialiști cu nivel superior de calificare, iar 5% - lucrători calificați în agricultură.

În cazul lucrătorilor calificați în agricultură, 2% au menționat că mamele lor au avut aceeași ocupație, 33% - mamele lor au fost muncitori necalificați. 16% au indicat că mamele lor au fost lucrători în servicii, 12% - specialiști cu nivel de calificare mediu și 31% - specialiști de calificare înaltă. Astfel, în cazul a mai bine de 1/3 din respondenți, mobilitatea ocupațională a fost pozitivă, ei deținând ocupații mult mai calificate decât mamele lor.

25% din lucrătorii în servicii au urmat calea mamelor lor, 20% au menționat că mamele lor au fost muncitori necalificați, 11% - muncitori calificați, 8% - lucrători calificați în agricultură, 14% - specialiști cu nivel mediu de calificare, 7% - lucrători cu nivel înalt de calificare.

În cazul funcționarilor administrativi nu au fost indicat nici un răspuns precum că mamele ar fi avut această funcție. În schimb, 30% din respondenți au indicat că mamele lor au fost muncitori necalificați, 19% - muncitori calificați, 22% - lucrători în servicii, 6% - specialiști cu nivel mediu de calificare și 20% - specialiști cu nivel înalt de calificare.

22% din specialiștii cu nivel mediu de calificare au indicat că mamele lor au avut aceleași ocupații, 24% - au fost muncitori necalificați, 5% - muncitori calificați, 13% - lucrători agricoli calificați, 19% - lucrători în servicii, 11% - specialiști de calificare înaltă sau conducători.

26% din specialiștii cu nivel înalt de calificare au menționat că mamele lor au avut aceeași ocupație, 18% - au fost muncitori necalificați, 3% - muncitori calificați, 5% - lucrători agricoli calificați, 18% - lucrători în servicii, 20% - specialiști cu nivel mediu de calificare.

3% din conducători au mers pe urmele mamelor lor, 19% - au menționat că mamele lor au fost specialiști cu nivel înalt de calificare, 13% - specialiști cu nivel mediu de calificare, 18% - lucrători în servicii, 11% - lucrători agricoli calificați, 10% - muncitori calificați, 11% - muncitori necalificați.

Corelația dintre ocupația mamelor și a respondenților ca și în cazul taților este semnificativă, dar slabă, Coeficientul de corelație Cramer's V = 0,170.

Tabelul 12. Corelația dintre ocupația respondenților și ocupația mamelor lor

Chi-Square Test	Pragul de semnificație Chi-Square Test	Interpretarea pragului de semnificație Chi-Square Test	Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea corelației Cramer's V	Pragul de semnificație Cramer's V	Interpretarea pragului de semnificație Cramer's V
373,309	P<0,001	Semnificativ	0,170	Corelație slabă	P<0,001	Semnificativ

Acest fapt semnifică o mobilitate ocupațională a respondenților în raport cu mamele lor destul de mare.

Mobilitatea ocupațională mare este evidentă și din percepțiile respondenților care au fost rugați să compare statutul lor ocupațional cu statutul mamelor lor. Astfel, din Fig. 288 observăm că mai bine de 70% din conducătorii autorităților publice, specialiștii cu nivel superior și mediu de calificare, funcționarii administrativi au indicat că statutul lor ocupațional este considerabil mai înalt/într-o anumită măsură mai înalt decât al mamelor lor. De aceeași opinie sunt mai bine de 50% din operatori, muncitori calificați, lucrători în servicii și lucrători calificați în agricultură. Doar în cazul muncitorilor necalificați, mai bine de 50% dețin același statut ca și mamele lor, 16% dețin un statut ocupațional mai jos decât mamele lor, iar o treime consideră că dețin un statut ocupațional mai înalt decât mamele lor.

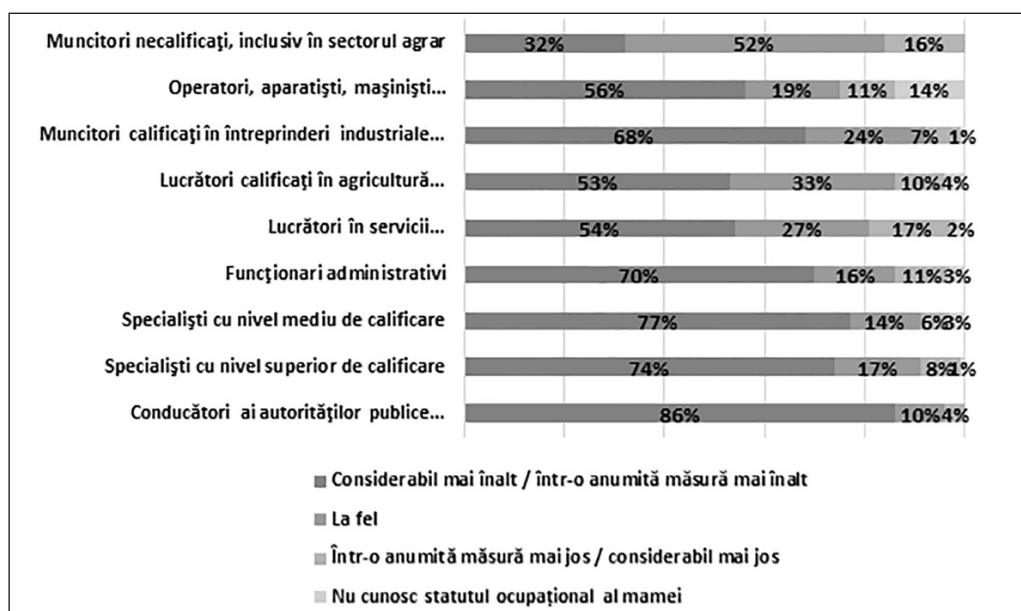

Fig. 288. Percepțiile respondenților privind statutul lor ocupațional comparativ cu cel al mamelor lor

Respondenții au fost întrebați de asemenea despre așteptările lor privind statutul ocupațional al copiilor lor în raport cu ei. Analiza datelor denotă că mai bine de 70% din specialiștii cu nivel mediu de calificare, funcționarii administrativi, lucrătorii în servicii, lucrătorii calificați în agricultură și muncitorii calificați se așteaptă ca copiii lor să aibă un statut ocupațional considerabil mai înalt sau într-o oarecare măsură mai înalt decât ei. Mai bine de 60% din operatori, mașiniști, specialiști cu nivel înalt de calificare speră că copiii lor vor avea un statut considerabil mai înalt sau într-o oarecare măsură mai înalt decât ei. 81% din conducători se așteaptă ca copiii lor să aibă un statut ca ei sau considerabil/într-o oarecare măsură mai înalt ca ei. 56% din muncitorii necalificați se așteaptă ca copiii lor să aibă un statut mai înalt ca ei.

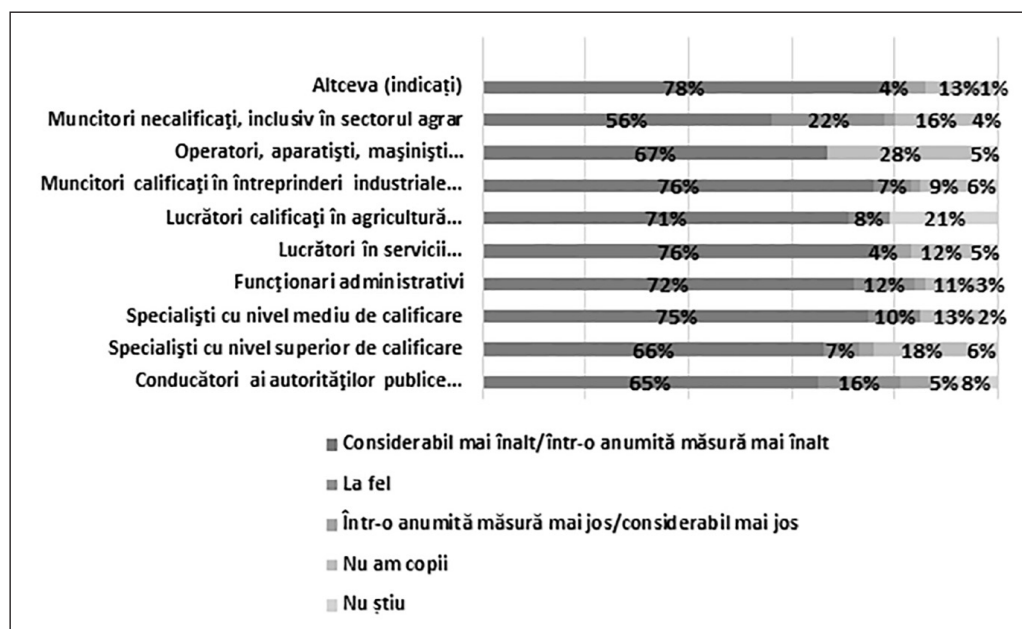

Fig. 289. Așteptările respondenților privind statutul ocupațional al copiilor lor

Așadar așteptările părinților privind statutul ocupațional al copiilor lor sunt destul de mari, fapt ce ne permite să presupunem că mobilitatea ocupațională va continua să fie destul de înaltă în următorii 30 de ani.

Mobilitatea statutului social

Statutul social al respondenților a fost determinat în baza declarației respondenților. Astfel, mai bine de jumătate din respondenți (57%) s-au autodeterminat ca parte a stratului social mediu, 26% - ca parte a stratului social aproape de mediu, 7% - ca strat social aproape de înalt și 3% - ca parte a stratului social înalt. 6% s-au autodeterminat ca strat social jos și 1% - ca strat social cel mai de jos. Astfel, putem conchide că mai bine de 80% din respondenți se consideră făcând parte din stratul social mediu sau aproape de mediu.

În funcție de mediul de reședință, în mediul urban ponderea respondenților care se consideră parte a stratului social mediu (64%) este mai mare decât în rural (52%). Totodată în mediul urban este mai mare și ponderea respondenților care se consideră ca fiind parte a stratului social aproape de înalt (10%) comparativ cu rural (6%). În mediul rural este mai mare ponderea respondenților care se consideră parte a stratului social aproape de mediu (30%) și ponderea respondenților care s-au autodeterminat parte a stratului social de jos (8%).

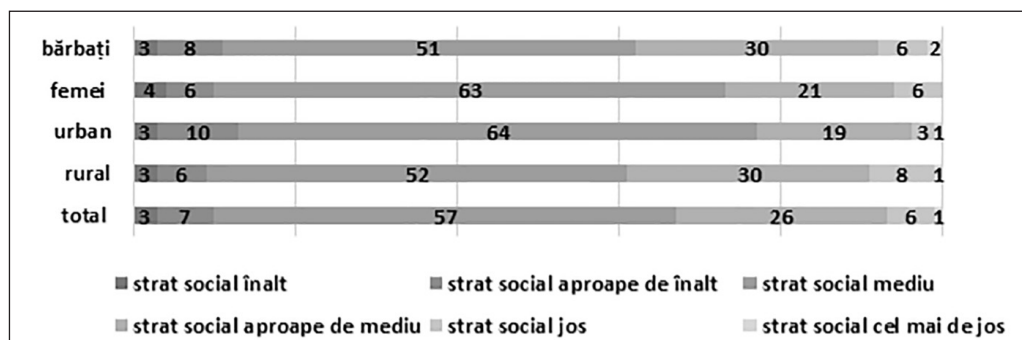

Fig. 290. Statutul social autodeterminat de respondenți, per total, mediu rezidențial, sex, %

În funcție de sex, ponderea femeilor care s-au autodeterminat ca parte a stratului social mediu (63%) este mai mare decât cea a bărbaților (51%). totodată în mediul bărbaților este mai mare ponderea celor ce s-au autodeterminat ca parte a stratului social aproape de mediu comparativ cu femeile (pentru comparație: bărbați - 30%, femei - 21%).

În funcție de studii, odată cu creșterea nivelului de studii crește și ponderea respondenților care s-au autodeterminat ca parte a stratului social mediu (de la

36% în grupul cu studii primare/gimnaziale până la 67% în grupul cu studii superioare). În grupul cu studii primare/gimnaziale, ponderea respondenților care s-au autodeterminat drept stratul de jos/stratul cel mai de jos constituie 22% și este de mai bine de 5 ori mai mare decât în grupurile cu nivel mai înalt de studii. În grupul cu studii universitare ponderea persoanelor care s-au autodeterminat ca parte a stratului social aproape de înalt/înalt constituie 18% și este mai mare decât în alte grupuri cu nivel de studii mai redus. Acest fapt denotă o dată în plus că studiile au un rol decisiv în autodeterminarea statutului social al respondenților.

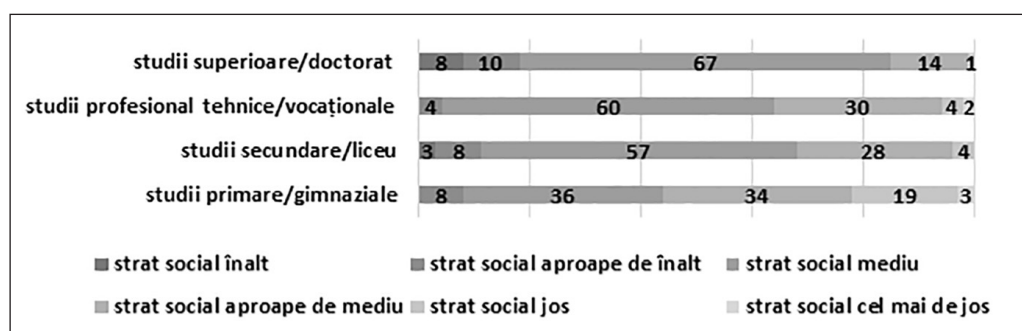

Fig. 291. Distribuirea respondenților pe straturi sociale, în funcție de studii, %

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, în grupul cu nivel înalt de activism civic, ponderea persoanelor care s-au autodeterminat ca parte a stratului mediu (63%) sau înalt (20%) este mai mare decât în grupul de referință (nivel mediu - 56%, nivel înalt - 9%).

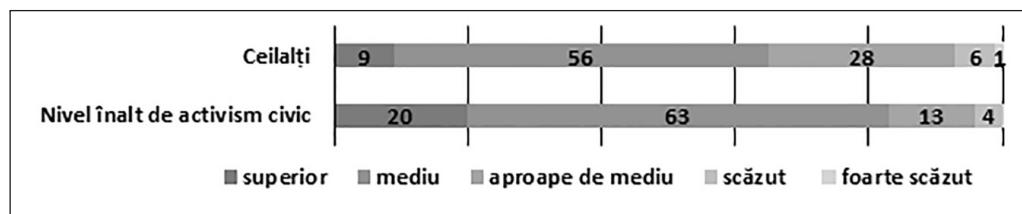

Fig. 292. Distribuirea respondenților pe grupuri sociale, în funcție de nivelul de activism civic, %

Un alt aspect care a fost cercetat este corelația dintre statutul social al respondenților și cel al părinților lor. Din *Tabelul 13* observăm că deși există o anumită corelație dintre statutul social al respondenților și cel al părinților lor, în mare parte, mobilitatea statutului social continuă să fie destul de

mare. Astfel, în cazul stratului social cel mai de jos, doar 12% au menționat că părinții lor de asemenea făceau parte din acest strat, în cazul a 87% din respondenți părinții făceau parte din straturile de mai sus (62% - din stratul social de jos și 25% - din stratul social mediu).

Tabelul 13. Statutul social al respondenților și cel al părinților lor

		Q198. Dacă ne referim la părinții Dvs., cum credeți din care grup social ei fac parte?							Total
		Din grupul/stratul social înalt	Mai aproape de înalt	Mediu	Mai aproape de mediu	Scăzut	Foarte scăzut	NȘ/NR	
Q10. În societate există grupuri/straturi cu statut social diferit. Din care grup social faceți parte Dvs.?	Grupul/stratul social înalt	27,8%	20,4%	31,5%	11,1%	7,4%		1,9%	100,0%
	Grupul/stratul social aproape de înalt	3,2%	22,2%	53,2%	17,5%	4,0%			100,0%
	Grupul/stratul social mediu	0,9%	7,6%	60,7%	22,2%	7,0%	0,4%	1,1%	100,0%
	Grupul/stratul social aproape de mediu		3,0%	31,3%	43,8%	20,0%	1,2%	0,7%	100,0%
	Grupul/stratul social de jos	1,0%		17,3%	25,5%	56,1%			100,0%
	Grupul/stratul social cel mai de jos			25,0%		62,5%	12,5%		100,0%
Total		1,7%	7,4%	48,9%	27,0%	13,5%	0,6%	0,9%	100,0%

În cazul respondenților din stratul social de jos, 56% din respondenți au menționat că ei au același statut social ca și părinții lor, iar 44% au indicat că părinții lor au avut un statut social mai înalt.

În cazul respondenților din stratul social aproape de mediu, 44% din respondenți au menționat că ei au același statut social ca și părinții lor, 34% au indicat că părinții lor au avut un statut social mai înalt și 20% - că părinții lor au avut un statut social mai redus.

În cazul respondenților din stratul social mediu, 60% au indicat că ei au același statut social ca și părinții lor, circa 9% au menționat că părinții lor au avut un statut social mai înalt și 31% au indicat că părinții lor au avut un statut social mai redus.

În cazul respondenților din stratul social aproape de înalt, 22% au indicat că ei au un statut social ca și părinții lor, 3% - că părinții lor au avut un statut social mai înalt și 73% - că părinții lor au avut un statut social mai redus.

În cazul grupului de respondenți cu statut social înalt, numărul celor chestionați este foarte mic pentru a face o anumită concluzie.

Gradul de corelație dintre statutul social al respondenților și cel al părinților lor este semnificativ, coeficientul de corelație Cramer's V fiind egal cu 0,288, dar este unul slab. Acest fapt denotă un nivel semnificativ de mobilitate în domeniul statutului social.

Tabelul 14. Corelația dintre statutul social al respondenților și cel al părinților lor

Chi-Square Test	Pragul de semnificație Chi-Square Test	Interpretarea pragului de semnificație Chi-Square Test	Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea corelației Cramer's V	Pragul de semnificație Cramer's V	Interpretarea pragului de semnificație Cramer's V
468,097	P<0,001	Semnificativ	0,288	Corelație slabă	P<0,001	Semnificativ

În acest context este destul de interesantă opinia respondenților privind nivelul lor de trai comparativ cu cel al părinților lor. Cercetarea a scos în evidență faptul că mai bine de 67% din respondenți consideră că au un nivel de trai mai bun sau mult mai bun decât părinții lor, 22% - au apreciat că au un nivel de trai ca și al părinților lor și doar 9% au indicat că au un nivel de trai mai rău, mult mai rău ca al părinților lor.

În funcție de mediul de reședință, ponderea persoanelor din mediul urban care au menționat că au un trai mai bun/mult mai bun decât părinții lor (70%) este mai mare decât cea a celor din rural (65%).

În funcție de vârstă ponderea celor care au menționat că au un nivel de trai mai bun/mult mai bun decât părinții lor este mai mare în mediul celor de 50-64 ani (75%) și a celor de 65+ ani (71%). Totodată ponderea celor care au menționat că au un nivel de trai mai rău/mult mai rău decât părinții lor este mai mare în mediul persoanelor de 40-49 ani (14%).

În funcție de studii, ponderea persoanelor care au menționat că au un nivel de viață mai bun/mult mai bun decât părinții lor este mai mare în grupul cu

studii profesionale tehnice (70%) și în grupul celor cu studii superioare (69%) și este mai redusă în grupul cu studii primare/gimnaziale (59%).

În funcție de angajarea în câmpul muncii, ponderea celor care au menționat că au un trai mai bun/mult mai bun decât al părinților lor este mai mare în mediul celor angajați cu o normă întreagă în câmpul muncii (70%) și este mult mai redusă în mediul celor ce au grijă de gospodăria casnică (37%), fapt ce confirmă că angajarea în câmpul muncii este un factor important pentru asigurarea unui nivel de trai mai bun.

Pe grupuri cu nivel diferit de activism civic, ponderea persoanelor care au menționat că au un trai mai bun/mult mai bun decât părinții lor este mai mare în mediul celor cu activism civic înalt (75%) comparativ cu grupul de referință (66%).

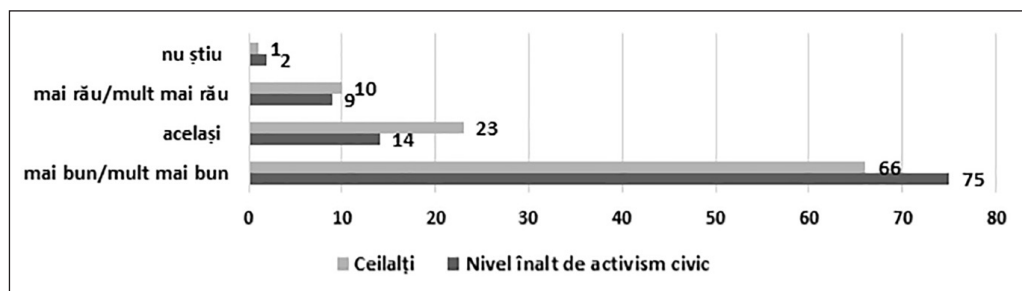

Fig. 293. Percepțiile respondenților privind nivelul lor de trai comparativ cu cel al părinților, pe grupuri, %

Respondenții de asemenea au fost întrebați în ce măsură ei cred că nivelul de trai al copiilor lor va fi mai mare decât nivelul lor de trai. În rezultat, 69% au menționat că nivelul de trai al copiilor lor va fi mai bun/mult mai bun decât nivelul lor de trai. Ponderea respondenților de această părere este mai mare în mediul bărbaților (71%), persoanelor de 65+ ani (77%), persoanelor cu studii vocaționale (73%), persoanelor din mediul rural (72%).

Așadar, conform cercetării, mobilitatea intragenerațională (educațională, ocupațională și socială) este destul de înaltă. Astfel, dacă ne referim la mobilitatea educațională, mai bine de 2/3 din respondenții cu studii vocaționale și cu studii superioare au un nivel de educație mai mare decât cel al părinților lor.

Analiza corelației dintre ocupația din prezent a respondenților și ocupația tatilor lor pe când respondenții aveau 14-15 ani denotă o mobilitate ocupa-

țională destul de mare dintre generații Astfel, 42% din muncitorii calificați au un statut ocupațional mai înalt decât tații lor. Mai bine de jumătate din lucrătorii calificați în agricultură și lucrătorii din servicii dețin statusuri ocupaționale mai înalte decât tații lor. Mai bine de 70% din funcționarii administrativi și specialiștii cu nivel înalt de calificare au un statut ocupațional mai înalt decât tații lor. Ca și în cazul mobilității educaționale, circa 50% din muncitorii necalificați au menținut statutul taților lor.

Corelația dintre statutul social al respondenților și statutul social al părinților lor a fost efectuată în baza percepțiilor, din care considerente este destul de dificil să facem careva concluzii. Totuși putem menționa că ponderea respondenților din straturile sociale medii și mai sus de medii care s-au autodeterminat că au un statut social mai mare decât părinții lor este destul de înaltă.

Concluzii și recomandări

Așadar, în rezultatul cercetării putem conchide că nivelul capitalului social în Republica Moldova este destul de redus. În special ne referim la capitalul social de tip bridging sau la capitalul social care presupune dezvoltare de relații bazate pe încredere în alte grupuri decât cele primare, relații bazate pe încredere și formalizate în diferite rețele sociale. Acest fapt este o consecință a nivelului redus de încredere a populației în instituțiile statale, a gradului de participare redus al populației în diferite organizații și rețele, a nivelului redus de implicare a populației în procesele de dezvoltare comunitară, precum și a gradului redus de solidaritate socială. Conform cercetării, respondenții continuă să manifeste un nivel de încredere foarte redus față de toate instituțiile statului, partidele politice, mass-media și ONG-uri și au încredere doar în membrii familiei lor, colegi, vecini, prieteni și Biserică. Populația manifestă un interes scăzut față de politică și se implică foarte puțin sau deloc în acțiunile cu caracter politic. Astfel, în ultimii cinci ani doar 15% din respondenți au semnat careva petiții/reclamații și 9% au participat la demonstrații, greve. Cu toate acestea activismul electoral este relativ înalt, mai bine de 80% din respondenți au participat la ultimele trei alegeri în Republica Moldova.

Nivelul de participare comunitară al populației este mediu spre redus: 44% din respondenți au participat uneori la activități comunitare, iar 1/3 nu au participat deloc. Doar 1/3 din respondenți au participat frecvent/foarte frecvent la adunări comunitare, dezvoltarea/discutarea politicilor locale și naționale, evenimente socio-culturale. Solidaritatea socială este de asemenea destul de redusă, peste 80% din respondenți nu au fost implicați în acțiuni de caritate în ultimii ani. Peste 2/3 din respondenți consideră că oamenii din comunitate se gândesc mai mult la beneficiile personale decât la cele comune.

Tipologizarea respondenților în funcție de nivelul de activism civic denotă un grup de circa 14% de persoane care manifestă un spirit civic înalt și care au un capital social înalt. Conform caracteristicilor demografice, persoanele cu nivel de activism civic înalt sunt în mare parte femei, din mediul rural, zonele de Centru și Sud, cu vârsta cuprinsă între 30-49 de ani, cu studii superioare, angajate în câmpul muncii, sectorul public preponderent. Acest grup de persoane în mare parte fac parte din diferite rețele/organizații, participă activ la diferite acțiuni politice, sunt activ implicați în activități comunitare și de caritate, au un nivel de solidaritate și responsabilitate socială mai înaltă.

Cercetarea de asemenea a scos în evidență un grad mediu de satisfacție de bunăstarea socială a respondenților. Comparativ cu generațiile precedente, mai bine de 2/3 din respondenți au un trai mult mai bun sau mai bun. Deși o bună parte din respondenți sunt satisfăcuți de comunitatea/casa în care trăiesc, activitatea lor de muncă, continuă să fie destul de înalt nivelul de insatisfacție de serviciile sociale (educație, sănătate, asistență socială) și de serviciile de infrastructură (transport, drumuri, apă și canalizare, evacuarea gunoiului etc.) din comunitate. Cercetarea de asemenea a scos în evidență faptul că pandemia COVID-19 a avut un efect dezastruos asupra calității vieții în special a grupurilor cu nivel redus de studii, din mediul rural, tinerilor, persoanelor în etate. Mai bine de 2/3 din respondenți continuă să le fie frică de faptul că ar putea să se îmbolnăvească de COVID-19 și să nu aibă acces la serviciile medicale, că nu vor putea munci din cauza bolii și nu vor avea resurse financiare suficiente pentru a plăti pentru servicii comunale, produse alimentare, studiile copiilor.

Nivelul de siguranță personală în stradă este destul de redus pe timp de zi, dar îndeosebi pe timp de noapte. Gradul înalt de nesiguranță în comunitate este accentuat și de lipsa încrederii majorității respondenților în oamenii din comunitate, în faptul că aceștia din urmă vor sări să ofere o mână de ajutor în caz de necesitate. Siguranța redusă este acompaniată și de ponderea înaltă a respondenților care au menționat că nu prea pot să-și expună public viziunile politice.

Distanța socială dintre respondenți și diferite categorii de populație este determinată în mare parte de nivelul de încredere și stereotipurile existente. Conform cercetării, cea mai mică distanță socială este dintre respondenți și moldoveni, români, ruși. Aceste grupuri sunt acceptate în calitate de membri ai familiei și vecini. O distanță socială medie este dintre respondenți și evrei, persoane cu dizabilități, romi, persoane de altă rasă. Aceste grupuri sunt acceptate în calitate de colegi, dar nu sunt acceptate în calitate de vecini și membri ai familiei. O distanță socială mare a fost evidențiată între respondenți și persoanele cu HIV, persoanele fără adăpost, imigranți, consumatori de droguri, musulmani, foști deținuți. Aceste persoane sunt acceptate ca membri ai comunității, dar nu sunt acceptate ca colegi, vecini, membri ai familiei. În ultimele 12 luni respondenții s-au simțit discriminați mai curând în baza sărăciei, studiilor, opiniilor politice, stării de sănătate, limbii pe care o vorbesc.

Mobilitatea intragenerațională și intergenerațională sunt destul de înalte. Astfel, mai bine de 2/3 din respondenții cu studii vocaționale și cu studii superioare au un nivel de educație mai mare decât cel al părinților lor. Analiza corelației dintre ocupația din prezent a respondenților și ocupația taților lor pe când respondenții aveau 14-15 ani denotă o mobilitate ocupațională destul de mare dintre generații: 42% din muncitorii calificați au un statut ocupațional mai înalt decât tații lor; mai bine de jumătate din lucrătorii calificați în agricultură și lucrătorii din servicii dețin statusuri ocupaționale mai înalte decât tații lor; mai bine de 70% din funcționarii administrativi și specialiștii cu nivel înalt de calificare au un statut ocupațional mai înalt decât tații lor. Mobilitatea intragenerațională este mai redusă în grupul cu studii primare și în mediul muncitorilor necalificați, mai bine de jumătate din aceștia moștenind nivelul de educație și ocupația părinților lor.

Informarea și comunicarea sunt condiții importante ale formării, dezvoltării și stabilității capitalului social. Analiza comparativă a frecvenței utilizării surselor media de către respondenți în ultimii doi ani denotă o dinamică în scădere a utilizării surselor media tradiționale (ziare, radioul, televiziune) și o creștere a ponderii respondenților care utilizează cel puțin de câteva ori pe săptămână internetul. Analiza comparativă a utilizării surselor media în grupurile cu nivel diferit de activism civic denotă un nivel mai înalt de consum media în grupul cu activism civic înalt comparativ cu grupul de referință.

În vederea sporirii capitalului social în comunitățile din Republica Moldova considerăm necesare următoarele:

- Elaborarea și implementarea unor politici la nivel național în vederea dezvoltării și promovării capitalului social ca factor al dezvoltării durabile la nivel comunitar, intercomunitar, regional și național.
- Integrarea capitalului social ca factor al dezvoltării durabile în politicile de dezvoltare națională, regională și locală.
- Elaborarea și implementarea unui mecanism de măsurare a capitalului social ca factor al dezvoltării durabile. Evaluarea capitalului social poate fi integrată în cercetările existente, cum ar fi de exemplu cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice. Evaluarea capitalului social va contribui la identificarea nivelului de capital social la nivel comunitar, regional și național, precum și a căilor de fortificare a acestuia. Totodată, evaluarea capitalului social va scoate în evidență practicile pozitive de capital social, care vor putea fi promovate la diferite nivele.

- Stimularea dezvoltării capitalului social la nivel macro prin implicarea mai activă a societății civile în elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor de dezvoltare. În acest context menționăm importanța consolidării mecanismelor de implicare a societății civile în dezvoltarea și monitorizarea politicilor la nivel național, dezvoltării și implementării unei noi strategii de dezvoltare a societății civile, creării unui mediu favorabil pentru dezvoltarea sectorului asociativ, revizuirii și promovării politicilor de voluntariat în Republica Moldova și susținerii și promovării politicilor de responsabilitate socială corporativă la nivel național.
- Stimularea dezvoltării capitalului social la nivel mezo sau comunitar prin crearea unor mecanisme de participare a societății civile în procesul de dezvoltare și monitorizare a politicilor de dezvoltare locală, promovarea și încurajarea participării membrilor comunității în evaluarea nevoilor locale, procesul de planificare strategică, procesul de elaborare a planurilor de acțiuni și a bugetelor locale, dezvoltarea unor proiecte comunitare și intercomunitare, participarea la evenimente socio-culturale. O importanță deosebită la nivel local o au educația spiritului civic în sistemele de educație preșcolară, școlară și vocațională și promovarea voluntariatului prin programe școlare și comunitare de voluntariat. Crearea unor rețele de informare și comunicare locală prin utilizarea tehnologiilor informaționale în vederea asigurării schimbului informațional, transparenței decizionale și asigurării participării tuturor membrilor comunității în luarea deciziilor importante pentru comunitate.
- Stimularea capitalului social la nivel individual sau micro prin programe de susținere a familiilor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități, bătrânilor singuratici, copiilor cu cerințe educaționale speciale în școli, precum și încurajarea voluntariatului și acțiunilor de caritate la nivel local.

Bibliografie

1. BANKSTON III C. L. Rethinking Social Capital. Edward Elgar Publishing, 2022, pp. 50-51. DOI:10.4337/9781800379794
2. BHANDARI H., YASUNOBU K. What is Social Capital? A Comprehensive Review of the Concept. In: Asian Journal of Social Science, 2009, vol. 37, nr. 3, pp. 480-510. DOI:<https://doi.org/10.1163/156853109X436847>
3. BOURDIEU P. The forms of capital. In: Richardson J. Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. New York: Greenwood, 1986, pp. 241-258. Disponibil: https://home.iitk.ac.in/~amman/soc748/bourdieu_forms_of_capital.pdf
4. COLEMAN G. S. Social Capital in the Creation of Human Capital. In: American Journal of Sociology, 1988, Vol. 94, Supplement: Organizations and Institutions: Sociological and Economic Approaches to the Analysis of Social Structure. The University of Chicago: 1988, p. 98. Press Stable. Disponibil: <http://www.jstor.org/stable/2780243>.
5. CORNWELL B., EADS A. Social capital. In: Sociology (online). DOI:10.1093/obo/9780199756384-0076
6. DASGUPTA P., SERAGELDIN I. Social capital: a multifaceted perspective. Washington DC: World Bank Group, 1999. Disponibil: <https://documents.worldbank.org/curated/en/663341468174869302/Social-capital-a-multifaceted-perspective>.
7. GANNON B., ROBERTS J. Social capital: exploring the theory and empirical divide. In: Empirical Economics [online], 2018, nr. 58(4), pp. 899-919. DOI:10.1007/s00181-018-1556-y
8. GAȘPER L. Aspecte sociopsihologice ale capitalului social la tineri ca resursă de consolidare a societății. In: Știință, educație, cultură, 2022, vol.2, 11 februarie 2022, Comrat. Republica Moldova: Universitatea de Stat din Comrat, 2022, p. 292.
9. GROOTAERT C., VAN BASTELAER T. Conclusion: measuring impact and drawing policy implications. In: The Role of Social Capital in Development, edited by Van Bastelaer T., Melbourne: Cambridge University Press, 2002, pp. 341-350.
10. HALPERN D. Social Capital. Cambridge: Polity Press, 2004, p. 39.
11. KLEIN C. Social Capital or Social Cohesion: What Matters For Subjective Well-Being? In: Social Indicators Research, 2013, vol. 110, nr. 3, pp. 891-911.

12. LARGE R. Social Capital in the UK: 2020. London: Office for National Statistics, 20 February 2020. Disponibil: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/bulletins/socialcapitalintheuk/april2020tomarch2021>
13. LIN N. Building a Network Theory of Social Capital. In: *Connections*, 1999, vol. 22, nr. 1, p. 35. Disponibil: <https://faculty.washington.edu/matsueda/courses/590/Readings/Lin%20Network%20Theory%201999.pdf>
14. LIU A. Q., BESSER T. Social capital and participation in community improvement activities by elderly residents in small towns and rural communities. In: *Rural sociology*, 2003, vol.68, nr. 3, pp. 343-365.
15. MALCOCI L., MOCANU V. Coeziunea socială a populației din Republica Moldova în perioada pandemiei COVID-19. In: *Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice*, 2020, nr. 1(182), pp. 128-148.
16. MOUSTAKAS L. A. Bibliometric Analysis of Research on Social Cohesion from 1994–2020. In: *Publications*, 2022, nr. 10 (1), p. 5. DOI:10.3390/publications10010005
17. MURINGANI J. et al. Social capital and economic growth in the regions of Europe. In: *Environment and Planning [online]*, 2021, vol. 53, issue 6, pp. 1412-1434. DOI:10.1177/0308518X211000059
18. NARAYAN D., CASSIDY M. F. A Dimensional Approach to Measuring Social Capital: Development and Validation of a Social Capital Inventory. In: *Current Sociology*, 2001, vol. 9, nr. 2, p. 22. DOI:10.1177/0011392101049002006
19. NEGUȚ A. Economie socială, capital social și dezvoltare locală. In: *Calitatea Vieții*, 2013, vol. XXIV, nr. 2, pp. 195–212. Disponibil: <https://www.revistacalitateavietii.ro/2013/CV-2-2013/06.pdf>
20. PORTES A. Social capital: its origins and applications in modern sociology. In: *Annual Review of Sociology*, 1998, vol. 24, p. 6. Disponibil: <https://www.jstor.org/stable/223472>
21. PREDA D. Capitalul social. Rol și funcții în modernizarea relațiilor industriale. In: *Colecția Biblioteca Economică. Seria Studii și cercetări economice*, vol. 3/2003. Centrul de Informare și Documentare Economică, București, 2003, p. 30. Disponibil: <http://www.cide.ro/S%204-2003%20-%20Preda%20-%20Capitalul%20social.pdf>
22. PUTNAM R. D. *Making democracy work. Civic traditions in modern Italy*. Princeton: Princeton University Press, 1993.

23. REQUENA F. Social Capital, Satisfaction and Quality of Life in the Workplace. In: Social Indicators Research, 2003, nr. 61, pp. 331–360. DOI:10.1023/A:1021923520951
24. SHEN M. A Review of the Literature on Enterprise Mentoring: A Perspective of Social Capital Theory. In: Open Journal of Business and Management, 2020, nr. 8, pp. 892-901. DOI: 10.4236/ojbm.2020.82055.
25. SILVA C. R. Leading with Resident Voices: Facilitating Resident Participation toward Inclusive, Socially Sustainable Community. Doctoral dissertation, ProQuest Dissertations Publishing (online) 2021, p.23. Disponibil: <https://www.proquest.com/docview/2578165102/C719A905006B423DPQ/8>
26. TURNER B.S. The Cambridge Dictionary of Sociology. Cambridge England: Cambridge University Press, 2006, pp. 557-559.
27. VOICU B. Capitalul social ca premisă a dezvoltării durabile. In: Revista Calitatea vieții, XIX nr. 1-2, 2008, p. 97. Disponibil: <https://www.revistacalitatea-vietii.ro/oldrcv/2008/CV-1-2-2008/CV-1-2-2008.pdf>
28. WOOLCOCK M. Social capital: The state of the notion. In: Social Capital. Global and Local Perspectives. Helsinki: j-PAINO OY, Government Institute for Economic Research, 2000, p. 26.
29. ZHANG H., HAN R., WANG L. et al. Social capital in China: a systematic literature review. In: Asian Bus Manage 2021, nr. 20, pp. 32–77. DOI:10.1057/s41291-019-00081-3

Î. S. Firma Editorială-Poligrafică „Tipografia Centrală”,
MD-2068, Chişinău, str. Florilor, 1